MARIE-ANNE DESMAREST

TORENTE

* * *

roman

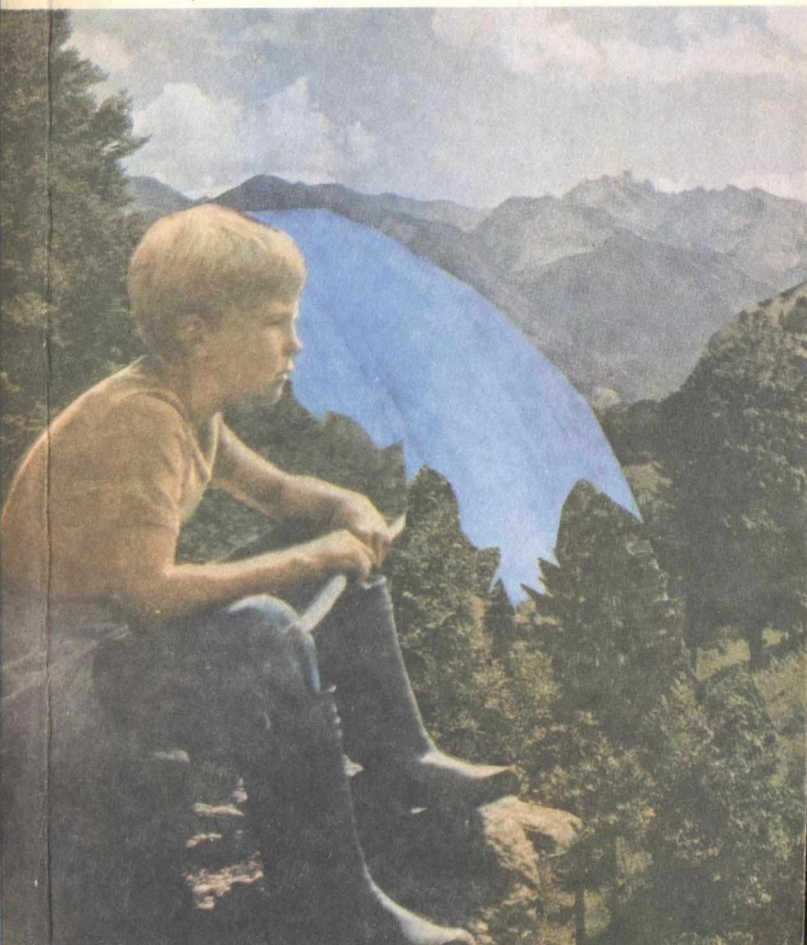

MARIE-ANNE DESMAREST

TORENTE

Marie-Anne Desmarest
Le cycle *Torrents*,
Le fils de Jan et *Le destin des Yvarsen*
© Éditions Denoël, Paris,
1957 et 1959

Toate drepturile rezervate Editurii Porus

MARIE-ANNE DESMAREST

TORENTE

• • •

Traducere de TEODORA POPA-MAZILU

Editura Porus

București, 1992

Consilier literar : CORNELIU POPESCU
Coperta de : TEODORA POPA MAZILU

ISBN 973-9127-55-X

FIUL LUI JAN

Motto :

„Dragostea nu înseamnă un bărbat și o femeie care se privesc în ochi, ci o femeie și un bărbat care merg alături și care privesc în fața lor."

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

I

CASA DOCTORULUI JAN YVARsen, unde lămpile străluceau ca ziua, ilumina parcul. La banchetul pe care doctorul îl dădea pentru a sărbători strălucitul succes al fiului său la examenul de internat, fuseseră invitate cincizeci de persoane.

Jan Yvarsen nu se schimbase. Abia dacă i se argintaseră tîmplele ; cele citeva riduri care i se iviseră la colţurile ochilor îi scoteau şi mai mult în evidenţă blîndeţea chipului, ce contrasta totuşi cu privirea voluntară, puţin cam trufaşă. Silueta, care-şi păstrase tinereţea, evoca suplеţe şi prospeţime. În jurul mesei domnea buna dispoziţie, şi cînd Jan rîdea, buzele sale pline lăsau să i se vadă dinţii de o albeaţă strălucitoare. Nici una dintre persoanele care-l cunoscuseră cu douăzeci şi cinci de ani mai înainte, atunci cînd conducea spitalul din Krittelwerk, n-ar fi ezitat să-l recunoască.

În faţa lui, Thérèse îşi ascundea cu greu emoţia. Privirea ei îl părăsea adesea pe fiu pentru a se opri pe chipul soţului. Acesta, ca şi cum ar fi vrut să-i mulţumească pentru faptul că era atît de frumoasă, o încuraja făcîndu-i cîte un mic semn cu mîna, gest pe care numai ea îl înţelegea, un fel de complicitate a unei perechi fericite pe care anii o apropiaseră şi mai mult.

În stînga Thérèsei stătea Tom Starner, venit în mod special tocmai din Transvaal, unde conducea o importantă exploatare agricolă. Cu doi ani mai înainte, Ide,

sora lui Erling, se măritase cu James, fiul lui Tom. Tinerii soți locuiau în Africa și asta era cea de a doua călătorie a lor în Europa, de cînd se căsătoriseră. Ide era leit maică-sa : aceeași privire tandră, aceeași prospețime a tenului, același surîs. După ce Ide plecase în Transvaal, Thérèse simțise o mare sfîșiere sufletească, fiindcă mama și fiica trăiau ca două surori în casa ce se golea în fiece dimineață, după ce Jan și fiul său plecau la clinică. Lîngă Jan stătea Fanny, vechea lui colaboratoare de la spitalul din Krittelwerk, prietena de odinioară a Thérèsei, care se măritase cu Tom Starner. Jan, emoționat, surîdea aducerilor-aminte evocate de Fanny. Întreg trecutul — cu ceasurile lui triste și grave, profunde și plăcute — reînvia acum pentru ei, un trecut plin de experiențe aspre, dar și de bucurii mari, din care răzbăteau adesea umbrele celor morți. „Îți amintești..." Fanny rostea aceste cuvinte magice prin simplitatea lor și timpul se oprea brusc în loc. Jan întorcea capul spre Thérèse și-i căuta privirea. Apoi se uita la Erling...

Erling Yvarsen stătea la celălalt capăt al mesei. Era, în seara aceea, atît de copleșit de complimente, încît începea să se simtă cam stînjenit. Și iată că tatăl său se ridică la rîndu-i.

— Fiule, zise Jan cu voce gravă, iată-te astăzi față în față cu o sarcină zdrobitoare : aceea de a-i sluji pe oameni, atît trupește, cît și sufletește. Începe pentru tine lucrul cel mai greu : trebuie să înțelegi, să admiți că încă nu știi nimic și că abia de acum încolo începe adevărata ta ucenicie. Începînd de mîine, te vei apleca asupra suferinței omenești și viețile unor oameni vor depinde de stăpînirea, de precizia, de inteligența ta. Știi că un medic este un instrument, dar totodată și un om, că omul din tine trebuie să lecuiască trupurile celor în suferință, care ți se încredințează. Fii nu numai cel care poate să vindece și uneori care poate să salveze în ultima clipă, ci și cel care mîngîie, care ajută, care iubește... Meseria noastră, fiule, înseamnă dragoste față de semenii noștri.

Glasul lui Jan deveni puțin răgușit, șovăielnic.

— Erling, ceă mai mare bucurie a mea e că te am alături. Văd că încet, încet, îmi veî lua locul. N-am cîtuşi de puţin obiceiul să mă înduioşez, dar vreau totuşi să-ţi spun un lucru : de cîţiva ani de cînd lucrăm împreună, ca doi vechi prieteni, tu mi-ai dăruit toate bucuriile pe care şi le poate dori un părinte.

Ascunzîndu-şi stînjeneala, Erling îngăimă cîteva vorbe, apoi, cu un gest vesel şi spontan, ce voia să exprime toată acea camaraderie pe care Jan se pricepuse atît de bine s-o instaureze între ei, ridică paharul :

— În sănătatea ta, tată !

Mai emoţionat decît voia să se arate, Jan îi surîse ; apoi se întoarse spre Ide :

— În sănătatea voastră, dragii mei copii ! Acceptaţi cu entuziasm înfruntările pentru tot ceea ce puteţi obţine prin ele, fără urmă de invidie pentru ceea ce vi se refuză. Ide, nu vreau să mai găsesc în scrisorile tale acele accente de tristeţe pe care ţi le prilejuieşte despărţirea de noi. Nu-i micşora astfel curajul lui James pe care-l iubim ca şi cum ar fi propriul nostru copil. Sigur, ar fi plăcut să trăim unii lîngă alţii, dar fiinţele care se iubesc aşa cum ne iubim noi, nu sînt niciodată despărţite cu totul. După ce-ai să pleci, adu-ţi aminte că şi noi am trăit pe acel pămînt african, că ne-am simţit ca acasă, ceea ce ne îngăduie să fim întotdeauna, într-o oarecare măsură, prezenţi acolo. În sănătatea voastră a tuturor !

Ide veni lîngă Jan şi-i înlănţui gîtul cu braţele ei rotunde şi bronzate. Apoi, înconjurînd masa, îşi apropie buzele proaspete de obrazul încă ud de lacrimi, al mamei sale.

Jan puse, hotărît, capăt acelor efuziuni ce riscau să se transforme în melancolie.

— Să dansăm, copii, spuse el vesel.

Puse un disc şi o invită pe Thérèse la un dans lent ; musafirii priviră cu plăcere acea pereche uimitor de tînără, înainte de a se simţi ei înşişi dornici să danseze.

II

FAMILIA YVARSEN LOCUIA ÎN tot timpul anului în casa mătușii Brita, acum casa lui Jan. Doctorul păstrase postul de șef al clinicii sale — „*Paradisul*“ — dar practica medicina cît mai puțin cu putință, consacrîndu-și aproape tot timpul studenților pe care-i avea la Facultatea din Stockholm. În afară de cazurile urgente, unde diagnosticul său era indispensabil, nu venea la clinică decît de două, trei ori pe săptămînă.

Cealaltă pasiune a sa era casa. Parcul constituia obiectul celor mai atente îngrijiri ale sale, ca și antrenarea cailor pe care-i supraveghea el însuși. La cîțiva pași de acea casă veche, aproape lipită de ferestrele imense ale salonului-bibliotecă, își construise o voliеră uriașă, în care adunase păsări dintre cele mai rare, amintiri din Africa și din numeroasele sale călătorii. Thérèse și el făceau în fiece dimineață lungi plimbări călare, străbătînd pădurea pînă la lacul lunguieț; reflexele lui schimbătoare erau pentru ei o continuă încîntare.

Iarna, citeau adesea aceleași cărți, își împărtășeau impresiile, preferințele, încîntați dacă uneori părerile lor opuse îi făceau să se înfrunte în vreo discuție înflăcărată, dar amicală.

Adesea Jan se așeza la pian. Pentru Thérèse, acele ceasuri erau mai presus de toate celelalte. Se așeza alături de el, lîngă focul zdravăn de lemne și porneau împreună în amețitoarea călătorie a sunetelor.

Thérèse nu voise să schimbe nimic din decorul care încîntase tinerețea lui Jan. Ane-Mette — pe care toți o regretau — o întrebase odinioară pe tînăra femeie dacă nu se temea de asaltul amintirilor pe care fiecare colț, fiecare mobilă puteau să le dezlănțuie. Thérèse, care știa că bătrîna nutrise în străfundul inimii sale un fel de cult pentru Sigrid, și care nu se putuse consola cu sfîrșitul ei tragic, înțelesese acele sentimente și surîsese cu indulgență; arătîndu-și copiii, spusese: „Ei vor șterge totul!“

Totuși, de doi ani încoace, atmosfera casei se schimbase. Ide îmbobocise ca o floare plină de sevă, îndrăgostită

de libertate, iubind, ca și tatăl ei, acel parc vrăjit ; nu mai avusese cînd să-și desăvîrșească — prin studii lungi și plicticoase — cunoștințele : frumusețea, firea ei independentă, îl atraseră imediat pe James Starner care, însoțit de părinții săi, venise în Europa cu prilejul împlinirii vîrstei de douăzeci de ani. Evocarea cavalcadelor prin hățișurile africane, viața rustică pe care o ducea, o entuziasmaseră pe fată.

Așa că James i-o luase Thérèsei pe Ide, iar Facultatea și clinica îl îndepărtaseră de casă pe Erling. Dar iată că după cîteva luni această singurătate, greu de îndurat, le prilejuise celor doi soți ocazia de a-și regăsi intimitatea de odinioară, o dragoste mai înțeleaptă, dar totodată și mai intensă.

Familia Starner plecase în Transvaal. Această despărțire redeschisese în inima lui Jan și a Thérèsei o rană încă nevindecată. Servitorii își îndeplineau îndatoririle în tăcere, ca și cum casa ar fi fost îndoliată. În acea zi, Jan, în salon, căzuse pe gînduri. Învîrtea mașinal cu linguriță, în cafea. Prin fereastra deschisă, parcul își oferea privirilor culorile calde ale verii.

— Jan...

El tresări. În picioare, alături de dînsul, Thérèse îi pusese mîna pe umăr. El îi luă mîna și-o duse la buze.

— Orice-am spune, orice-am face e greu, nu-i așa, Jan ?

— Da, făcu el dînd din cap, apoi se îndreptă și un surîs cald îi lumină chipul.

— Totul merge înainte, draga mea... Puțină tristețe, puțină melancolie, ce vrei, ăsta-i prețul inimilor credincioase.

— Ce socoți să faci cu Erling ?

Din vocea Thérèsei răzbătea o neliniște surdă.

— E liber să dispună de viața lui...

— Crezi ?

Jan își privi soția.

— Știi foarte bine ce vreau să spun, Jan, insistă ea.

Doctorul ridică imperceptibil din umeri, în semn că nu pricepe.

— Jan, știi la fel de bine ca și mine că nu ne prea cunoaștem băiatul. Pe cît ne este de ușor, chiar de la distanță, să-i urmărim gîndurile Idei și s-o înțelegem, pe atît este Erling de ascuns. Afecțiunea lui pentru noi este atît de profundă, încît uneori mă și sperie ; e franc, e drept. Dar văd uneori în ochii lui o nostalgie de neînțeles și asta mă neliniștește. O mamă, dragă Jan, nu-și găsește liniștea decît dacă cunoaște pe deplin sufletul copiilor cărora le-a dat viață. Or, sufletul lui Erling nu-mi este îndeajuns de cunoscut.

— Nu mă îndoiesc că ai dreptate, răspunse Jan. Am constatat și eu, adesea, lipsa de participare a lui Erling la anumite discuții, indiferența lui față de unele proiecte ale noastre. Fără să afirm că s-a îndepărtat de noi, am totuși impresia că e cam străin de viața noastră de familie. Probabil că trebuie să dăm vina pe o anumită formație intelectuală, care-l face să aibă cu totul altă viziune despre lume decît avem noi. Crezi că asta e ceva specific doar fiului nostru ? Visul este apanajul celor tineri, și eu nu cred că avem dreptul să ne amestecăm în acest domeniu.

— Știu... Dar vezi tu, Jan... n-aș vrea să-ți iei chiar de tot mîinile de pe el...

Doctorul Yvarsen izbucni în rîs.

— Trebuie să înțelegi, draga mea, că fiul nostru e acum bărbat și că ar fi greu, că ar fi chiar regretabil, să-i impun o anumită disciplină.

— Bineînțeles. Dar nu asta vreau să spun. Mi-ar plăcea să-l mai întrebi, uneori, unele lucruri. Eu simt că n-aș avea căderea și, drept să-ți spun, nici curajul. Profesional, vă aflați amîndoi pe același teren care ar putea prilejui unele confidențe. Toți avem nevoie de sfaturi... Erling are și el nevoie, ca toată lumea, iar cele care vin de la tine nu-i pot fi decît de folos.

Jan cuprinse talia subțire a soției sale. Potrivindu-și pasul, făcură împreună o lungă plimbare prin parc. Cu ochii în zare, Jan își spuse că, pînă în ultima zi a vieții sale, nu se va sătura să contemple culorile cerului. Apoi, revenind la subiectul care-o preocupa pe soția lui, spuse :

— Draga mea, nu avem căderea să cerem, nici chiar celor cărora le-am dat viață, să fie asemenea nouă. Îți

promit că voi continua să-l supraveghez pe Erling. N-ai nici o teamă. Știi doar că sînt cel mai bun prieten al lui.

— Știu.

Jan își privi soția.

— Sînt convins că Erling nu e o fire obișnuită, că e plin de curaj...

— Ca și tine...

— Că e drept, cinstit și franc... Are simțul datoriei și al răspunderilor sale. Știu că nu-și va trăda meseria căreia i s-a dăruit.

Thérèse caută mîna soțului ei.

— Cum ar putea fi altfel, avînd sub ochi exemplul tău ? Nu surîde, Jan... Admirația și înflăcărarea mea pentru tine sînt nemăsurate și au rămas aceleași ca la douăzeci de ani. Nici acum n-am încetat să mă minunez de fericirea care mi-a fost hărăzită...

Străbătură o pădurice de brazi. Departe, se auzea torentul... Cerul se întunecă brusc și aerul nemișcat păru să vestească o furtună. Thérèse se strînse mai tare lîngă soțul ei. Grăbiră pasul.

Cînd intrară în casă, apa cînta în samovar. Thérèse unse cu unt feliile de pîine și turnă ceaiul. Jan îi urmărea mișcările grațioase ale brațelor. Ea surprinse acea privire și, tuguindu-și buzele, îi trimise un sărut. Odaia, foarte mare, luminată doar de focul din cămin, era însăși imaginea liniștei. Mobilele vechi de stejar luceau în penumbră.

— Acum opt zile, casa asta era plină de rîsete... exclamă Thérèse și în vocea ei se simțea regretul după acele ceasuri vesele.

— Iar cel al fiicei noastre le domina pe toate celelalte, răspunse Jan, fără să bage de seamă că obrazul soției sale se adumbrise.

Sigur că n-avea nici o preferință pentru unul sau celălalt dintre copiii lui, dar firea spontană a Idei îl încînta. Veselia ei inepuizabilă era pentru dînsul o continuă sursă de reîntinerire. El, care-și calcula fiecare mișcare, aștepta aproape cu nerăbdare gesturile spontane ale fiicei sale, îmbrățișările, atunci cînd se întorcea din oraș și cînd fata se arunca în brațele sale. Ide nu încerca să-și înfrîneze în nici un fel firea exuberantă. Îi

plăceau jocurile violente, avea cutezanța unui bărbat, atunci cînd fratele ei, chiar copil fiind, se arăta întotdeauna foarte rezervat. Erling putea să stea ceasuri întregi, în fața căminului, cufundat în lectura unei cărți. Se înțelegeau, totuși, amîndoi cum nu se poate mai bine și se iubeau foarte mult. Erling suferise după ce sora lui plecase în Transvaal. Și încă atît de tare, încît părinții lui trebuiră să-și ascundă durerea, pentru a-l consola pe adolescentul căruia părea că i se smulsese o parte din propriu-i trup. În fiece săptămînă, Ide îi scria fratelui ei, ba uneori chiar mai des decît părinților. Acum Thérèse se felicita în legătură cu acest lucru : Ide semnifica, în ochii ei, forța pură care nu putea să aibă decît o influență benefică asupra fratelui ei.

Se întunecase de-a binelea. În depărtare, fulgerele brăzdau cerul negru. Thérèse și Jan se apropiaseră de cămin și priveau, tăcuți, flăcările. Evocau, oare, în sinea lor, un trecut plin de dureri, dar și de nădejdi și bucurii ? Sau se pregăteau să înfrunte împreună viitorul, încercînd să-și închipuie soarta celor două ființe care ocupau un loc atît de mare în inima lor ?

III

JAN INTRODUSESE ÎN CLINICA sa toate perfecțiunile tehnicii chirurgicale moderne. În acest sens, era un adevărat model. Colaboratorii îl luau ca exemplu și încercau să fie și ei la fel. La doctorul Yvarsen veneau bolnavi din întreaga lume să le aline suferințele.

— Fiul meu e aici ? întrebă Jan pe infirmiera care se apropiase de el să-i ia pardesiul.

— Da, domnule doctor. Vă așteaptă de peste zece minute.

Jan intră în biroul său. Lîngă fereastra înaltă, văzu silueta în alb a lui Erling care-şi sprijinea fruntea de geam. La zgomotul pe care-l făcu tatăl său intrînd, Erling se întoarse brusc.

— Ei ! îl întîmpină acesta vesel, prost reflex nervos pentru un chirurg !

Îl bătu, pe băiat, pe umăr şi-l cercetă cu o privire preocupată.

— Pe cuvîntul meu, eşti livid !

Erling îşi lăsă capul în jos :

— Tată, peste un sfert de ceas voi efectua prima mea operaţie... şi...

— Ţi-e frică ? întrebă Jan încruntîndu-şi sprîncenele.

— Nu-i exact cuvîntul care...

— Într-adevăr, să ne înţelegem în privinţa termenului. A-ţi fi frică înseamnă a simţi în tine o apăsare atunci cînd eşti pe cale să săvîrşeşti un act care te angajează, şi lucrul e foarte explicabil. E aproape o formă de onestitate morală. Dar a te teme că nu vei reuşi, este cu mult mai periculos. N-aş dori deloc ca paloarea ta să se datoreze unei astfel de temeri.

— Nu crezi că-i acelaşi lucru ?

— Cîtuşi de puţin. Un mare artist nu va putea intra în scenă fără să simtă ceea ce se numeşte trac, dar asta nu-l împiedică să dea tot ce poate. Uită-te în ochii mei, Erling ! Dă-mi mîna... Pe legea mea, nu mai e atît de fermă ca de obicei.

— Iartă-mă, tată...

O infirmieră intră şi se îndreptă spre tînăr :

— Domnule doctor...

Erling îşi înălţă fruntea. Era la fel de palid. Totuşi, pe un ton ferm, răspunse :

— Sînt gata, domnişoară.

Jan îşi urmă fiul. Auzind paşii tatălui său, Erling se întoarse şi, cu chipul dintr-o dată destins, îl întrebă plin de speranţă :

— Mă asişti ?

— Nu... vreau doar să văd cum vei proceda.

Cei doi medici intrară în sala de operaţie. În acel loc, Jan salvase sute de vieţi omeneşti. Acolo luptase el, cu

toată dîrzenia, împotriva morții, și fiecare victorie îl îmbogățise spiritual. În sala aceea albă, Jan se simțea într-adevăr veșnic tînăr, înzestrat cu puteri nemărginite. În îndelungații săi ani de apostolat, nici unul dintre colaboratori nu-l auzise rostind vreun cuvînt de plictiseală sau de descurajare, nu-l văzuse în vreo atitudine de delăsare. Nici o știrbire, cît de mică, a autorității sale nu-l făcuse să coboare de pe piedestalul unde-l ridicaseră calitățile lui deosebite.

Bolnavul fusese anesteziat. Jan făcu un semn. Infirmierele se apropiară de Erling, îi puseră șorțul, masca și mănușile. Privirile tatălui și ale fiului se întîlniră. Prin ochii lui Jan trecu un fulger de voință și de încurajare. Ochii tînărului medic priviră o clipă în jos, ca și cum n-ar fi putut îndura atîta lumină ; apoi, brusc, își înălță fruntea, plin de recunoștință și de încredere.

Cînd, puțin mai tîrziu, Erling intră în biroul tatălui său, unul din acele minute care atîrnă greu în viața oamenilor, trecuse. Erling se dovedise a fi demnul fiu al celebrului chirurg și inima paternă abia își mai putea stăpîni mîndria.

Secretara, care sosi aproape imediat, încărcată cu hîrtiile ce trebuiau semnate de „marele patron", nu sesiză nimic neobișnuit. Strecură hîrtiile una cîte una, în fața lui Jan. După o cercetare rapidă, acesta își puse pe ele — cu mîna lui fină — iscălitura.

Așezat în marele fotoliu aflat la celălalt capăt al frumosului birou de acaju, Erling părea să urmărească, cu nonșalanță, fumul albăstrui al țigării. Doar răsuflarea poate că îi era puțin mai precipitată ca de obicei.

Ceea ce nu putea însă observa secretara era faptul că cei doi bărbați erau mai aproape ca niciodată unul de celălalt. Își dădeau seama amîndoi, cu aceeași luciditate, că acel ceas le aducea împlinirea unei mari speranțe, realizarea unui vis urmărit cu multă răbdare. Jan și Erling își spuneau, cu aceeași înflăcărare, unul : „Fiul meu îmi va continua opera", iar celălalt : „Tata e mulțumit de mine. Într-o zi îi voi face bucuria de a-l egala".

Peniţa de aur scîrţîia uşor pe hîrtie şi aidoma unei adieri ce încreţeşte oglinda liniştită a unui lac scăldat în soare, acel zgomot trezi o amintire fugară în sufletul lui Jan : „Nils... Oare copilul blîndei Ide, dacă ar fi trăit, ar fi ajuns şi el chirurg ?“ Tatăl revăzu în minte precizia, sobrietatea gesturilor, abilitatea degetelor lui Erling. Merita să trăieşti cînd aveai un asemenea băiat !

Cînd Jan şi Erling părăsiră clinica şi o porniră alături pe stradă, ai fi zis că sînt fraţi. Erau de aceeaşi înălţime şi semănau mult unul cu celălalt. Ca şi fiul său, Jan mergea cu capul descoperit.

— O să mîncăm amîndoi undeva, ca doi burlaci. Apoi, acasă... Îţi convine ?

Drept răspuns, Erling luă în mod amical braţul tatălui trecîndu-şi-l pe sub al său. Pe vremea cînd era intern, tatăl său se arătase întotdeauna un profesor exigent, avar cu felicitările de care totuşi făcea risipă faţă de ceilalţi studenţi. Cînd Thérèse se mira de atîta severitate profesională, el îi răspundea că de la fiul lui aştepta mult mai mult decît de la ceilalţi. „La clinică Erling nu mai e fiul meu, sînge din sîngele meu, e un bărbat al cărui viitor nu mai depinde de mine. De îndată ce-şi îmbracă halatul alb, nu mai e copilul meu, ci un bărbat a cărui sarcină poate fi într-o bună zi aproape supraomenească. Nu-mi amintesc că e fiul meu, decît pentru a-i cere să facă — dacă e cazul — chiar şi imposibilul“.

Erling moştenise sănătatea şi robusteţea paternă, mînca solid şi cu poftă. Amintindu-şi de îngrijorarea, dacă nu chiar de neliniştea Thérèsei, în legătură cu comportarea fiului lor, Jan vru să creieze imediat un climat propice confidenţelor.

— Îţi place meseria asta tot atît cît îmi place şi mie ?

— Te mai îndoieşti, tată ? răspunse Erling.

Jan se prefăcu a nu fi auzit şi continuă :

— De cele mai multe ori, părinţii nu se întreabă îndestul ce anume pot gîndi copiii lor. Li se pare că trebuie să aibă aceleaşi gusturi şi aceleaşi ambiţii ca şi ei. Eu, sînt medic, mi s-a părut foarte firesc să te îndemn să faci aceleaşi studii pe care le-am făcut şi eu. Dar poate că pe tine te-ar fi tentat altceva...

Surîse cu acel surîs rămas, în ciuda anilor, atît de seducător.

— E adevărat că acum e cam tîrziu să-ţi mai pun o astfel de întrebare. Şi cum ne-ai dat o satisfacţie deplină şi totală în acest domeniu, mi se pare ridicol să presupun, fie şi o clipă, că ai fi năzuit să faci altceva. Ce zici, mă înşel ?

— Nicidecum, tată. Vezi, doc (cînd Erling era emoţionat i se adresa tatălui său cu această prescurtare obişnuită), sînt nemaipomenit de fericit şi de mîndru că am reuşit să-ţi calc pe urme. Deşi am senzaţia că abia acum încep să fiu neliniştit. Oare voi fi destul de tenace ? Voi avea curajul, tăria, voinţa ta ?

— Nu trebuie să exagerezi, Erling. Sînt la fel ca mulţi dintre confraţii mei. Fiecare îşi face datoria cu tot ce are mai bun în el. Ceea ce e necesar în această meserie e să fii sincer pînă la sfîrşit şi să nu dai niciodată dovadă de slăbiciune. Crezi că-ţi lipseşte încrederea în tine ?

Erling ridică imperceptibil din umeri. Dar această mişcare nu era un semn de indiferenţă. Era — şi Jan înţelesese — un mod de a aproba ultimele cuvinte cu care-şi încheiase tatăl său fraza.

— Nu trebuie să te îndoieşti niciodată, Erling, continuă Jan. În nici un fel. Îndoiala lăuntrică, adică cea legată de părerile noastre în legătură cu alţii, e logică... Dar în actele noastre nu trebuie să dăm dovadă de şovăială. Ţi-ai însuşit o meserie, trebuie să ai încredere în ceea ce-ai învăţat.

Apoi, fără nici o tranziţie, îl întrebă :

— Eşti fericit ?

— Ce înţelegi prin asta ?

— Ştii foarte bine. A fi fericit înseamnă a respira adînc, fără nici o constrîngere. Îţi începi viaţa de bărbat. Ai unele aspiraţii, dorinţi, nelinişti ?

Erling nu răspunse. Privind peste umărul tatălui său, scrută depărtările. Jan îl observă pe ascuns, simţindu-se cuprins pe neaşteptate, de o vagă neliniştе. Cum tăcerea devenise apăsătoare, îşi bătu fiul uşor pe braţ.

— Să nu crezi că vreau să mi te spovedeşti. Viaţa ta interioară îţi aparţine. Nu, nu vreau... Doresc doar să nu

te simți constrîns față de noi ; fără ipocrizie și fără ocolișuri, în felul cum înțelegi să-ți duci viața. Trădez oarecum o mărturisire, dar mama ta regretă că nu ți-ai deschis niciodată sufletul față de ea. La urma urmei, e o dorință legitimă... și foarte departe de orice curiozitate.

— Știu.

Jan își aprinse o țigară.

— Adevărul e, Erling, că am uneori senzația că te temi să mă iei drept confident... Ar fi o mare amărăciune pentru mine. Vreau adevărul, indiferent dacă al tău nu seamănă cu cel pe care l-am ales eu.

Erling se ridică înainte ca Jan să-l fi poftit să facă acest lucru.

— Nu, tată, nu te teme de nimic. Iubesc această meserie nobilă care este și a ta. Cît despre ceea ce simt eu, încă nu pot să-ți spun nimic.

Aceste cuvinte fură rostite încet, grav, întărite de o privire grea. Jan nu se simți îndreptățit să întrebe mai mult.

Ieșiră din restaurant și se îndreptară spre mașina lui Jan.

— Condu tu, îi spuse acesta fiului său.

Erling se așeză la volan. Automobilul porni și în curînd ajunseră în plin cîmp. Lui Jan îi plăceau aceste reîntoarceri acasă. Trase pînă în adîncul plămînilor aerul serii încărcat de efluvii îmbălsămate. Erling conducea bine. Pe buze îi apăruse un surîs. De ce acel surîs care ar fi trebuit să-l bucure pe Jan, îl făcu, dimpotrivă, să simtă un ușor fior ? Viața îl copleșise cu atîtea emoții violente, cu atîtea tulburări profunde, încît sensibilitatea lui, veșnic trează, nu mai putea fi amăgită de o aparentă seninătate. Trădarea lui Sigrid, splendida sa logodnică, lăsaseră în sufletul lui, fără ca el să-și dea seama, o urmă de neșters. Există șocuri psihice, din pricina cărora cineva poate suferi o viață întreagă. Numai convingerea că-i cunoști foarte bine pe cei pe care-i iubești conferă o fericită stabilitate afecțiunilor umane. Jan simțea un șoc la cea mai mică posibilitate de incertitudine, de răsturnare a presupunerilor sale. Așa simți și acum văzînd surîsul lui Erling. Ce surîs straniu ! Nu era deloc expresia fericirii.

„Totuşi, îşi spuse Jan, acest tînăr practician are şansa rară de a purta un nume care să-i asigure dintr-o dată consideraţia tuturor, mai înainte chiar de a fi arătat ce poate, de a fi căpătat încrederea bolnavilor." Erling avea totul : frumuseţe fizică, avere, dragostea exclusivă a unor părinţi de elită, reuşită fără luptă... Şi totuşi, Jan era sigur că lui Erling îi lipsea acea bucurie iradiantă care este apanajul tinereţii. „Iubirea mea a fost atît de crudă ! îşi zise tatăl. Şi numai ca să..." Fraza mută, rămase neterminată. Prin faţa ochilor, îi trecu o nălucă : o femeie de o frumuseţe fascinantă şi tainică : Sigrid. Jan îşi spuse : „Nu-i cumva acelaşi surîs, de o nelinişte greu de definit, care s-ar fi putut descoperi şi pe buzele mele cînd — la vîrsta pe care o are Erling acum — visam la Sigrid ?"

Instinctiv, începu să treacă în revistă tinerele pe care le întîlnise Erling. Nu găsi nici una care să i-o amintească îndestul pe Sigrid pentru ca s-o creadă în stare să iste o dragoste pustiitoare în inima fiului său. Blonde, brune... trupuri încă fragile, de adolescente. Da, unele erau într-adevăr încîntătoare şi, cu timpul, aveau să devină şi mai seducătoare...

În faţa lui Jan stăruia totuşi o privire limpede, inteligentă, intensă. Oare cui îi aparţinea ? Ochii aceia plutind prin aer, interpuşi între peisajul din jur şi el, păreau să continuie a-l fixa, dar erau în aşa măsură lipsiţi de orice consistenţă fizică, încît doctorul nu fu în stare să-şi amintească chipul celei pe care îl înfrumuseţau aceşti ochi, persoana cărora aparţineau.

Automobilul se apropia de casă.

Dragostea pentru cea care-i aştepta şi care avea să fie de două ori mîndră — şi ca femeie şi ca mamă — auzind ce se petrecuse peste zi, risipi umbrele.

Chiar în momentul în care deschidea portiera, Jan îşi spuse : „De ce mă chinuie spaima ? De ce viaţa n-ar fi pentru Erling simplă şi foarte uşoară ? De ce să nu-şi găsească şi el o Thérèse a sa, fără să îndure mai întîi, aşa cum am îndurat eu, patima, apoi durerea unei pierderi definitive ?"

În cămin ardea un foc zdravăn. Pe Jan îl aşteptau fotoliul cel mare, iar alături, gheridonul plin de reviste, cu paginile tăiate şi adnotate cu grijă de Thérèse. Jan se aşează, cu un oftat de satisfacţie, iar Thérèse se instală în berjera aflată lîngă măsuţa de lucru de unde se iveau andrelele vîrîte într-o împletitură ce completa, desigur, trusoul vreunui nou-născut, căci Thérèse avea obiceiul să ducă astfel de lucrişoare în casele mai sărace din Stoekholm. Jan nu se atinse de reviste ; Thérèse îşi luă împletitura, dar numărul ochiurilor pieptăraşului nu sporea deloc.

Scaunul de copil, împletit din pai gros, pe care Idei îi mai plăcea să se aşeze chiar şi acum, cînd era măritată, se afla în colţul lui obişnuit şi sugera prezenţa fetei mult mai mult decît fotografia în ramă de piele aflată pe placa de marmoră de deasupra şemineului.

Erling rămăsese în picioare, cu cotul sprijinit de colţul aceleiaşi plăci. Fuma... Ochii lui Jan şi ai soţiei sale se întîlniră. Tatăl îşi spuse : „Thérèse socoate, ca şi mine, că acest surîs pe care fiul nostru îl arborează chiar şi acum, are în el ceva greu de explicat".

Doctorul se afla atît de rar, peste zi, în mijlocul familiei sale, încît acum fu, pur şi simplu, năpădit de un fel de nelinişte. Se simţi uşurat cînd sună telefonul şi cînd auzi că era chemat la clinică. Îi făgădui Thérèsei să se întoarcă repede şi, pregătindu-se să iasă din odaie, rosti o frază pe care exclamaţia lui Erling i-o tăie încă de la primele vorbe :

— Ce-ai zice, Thérèse, dacă sărbătorind debutul lui Erling la clinică, ai invita la masă...

— Oh ! De ce, tată ? strigă Erling aruncîndu-şi ţigara printre butucii încinşi din cămin. Doctorul Goron Langen e într-adevăr un om admirabil, dar o să vorbească iar despre clinică sau despre studiile sale... De ce n-am lua masa numai noi trei ? Dealtfel, după masă, dacă n-aveţi nimic împotrivă, am să mă duc la teatru...

Jan fu pe punctul de a-i declara că nu se gîndise la prietenul şi colaboratorul său, doctorul Langen, ci la nişte tinere cu care Erling ar fi putut dansa. Dar brusc îi trecu prin minte un gînd : „Poate că Erling are întîlnire cu vreo

fată... Mă rog, e la vîrsta la care poate face cum îl taie capul".

De fapt, numele pe care doctorul voise să-l rostească fusese al Flaviei Verneuil. Tînăra mai fusese invitată în casa familiei Yvarsen. Foarte bună jucătoare de teñis, ea făcuse faţă, în mod onorabil, în partidele cu Jan. Erling îi propusese să-i dea lecţii de echitaţie, dar ea se dovedise o călăreaţă fără pereche, aproape tot atît de sigură în şa ca şi un cowboy. Thérèse îşi reînnoise invitaţia.

— Vino să te odihneşti la noi, îi spusese ea, ori de cîte ori vei simţi nevoia.

Totuşi, după ce mîncase de trei ori la familia Yvarsen, Flavie găsise diferite pretexte ca să nu mai răspundă afectuoaselor insistenţe ale stăpînei casei. Thérèse îşi observase băiatul şi avusese impresia că se retrăsese în sine. Îi împărtăşise acest gînd lui Jan, care surîsese :

— Să aibă Erling un oarecare sentiment pentru Flavie Verneuil ? Nu cred ! În timpul plimbărilor noastre călare, prin pădure, n-au dat nici o secundă impresia că ar vrea să rămînă singuri.

— Atunci de ce nu mai vine pe la noi ? întrebă Thérèse.

O călătorie de două săptămîni în timpul căreia asistase la două importante congrese medicale, îl ţinuse pe Erling departe de Stockholm. Or, în acea perioadă, Flavie acceptase să ia masa cu doctorul şi cu doamna Yvarsen.

Îndreptîndu-se, de data asta singur, spre clinică, Jan se gîndea la cuvintele rostite atunci de Thérèse...

Cînd, cu trei luni mai înainte, doctorul Yvarsen o angajase pe Flavie Verneuil, nu i-ar fi trecut prin minte că ar putea exista vreo legătură între el şi această necunoscută.

Fata îşi făcuse studiile în Canada. Notele ei, la Facultate, fuseseră strălucite. Părea să se fi ivit special pentru a ocupa postul pe care Jan îl crease de curînd în clinica sa : înfiinţase, sub controlul şi sub conducerea lui, un laborator de cercetări. Nu era vorba numai de luări de sînge, sau de analizele clasice, ci de studii foarte precise, meticuloase, de scheme şi de grafice. Voia aprecieri statistice asupra efectelor noilor medicamente. Sprijinindu-se pe obser-

vaţiile Flaviei Verneuil, Jan aplicase un tratament nou şi salvase o femeie pe care toţi medicii pe care-i consultase o declaraseră pierdută. În ziua în care putu s-o anunţe pe pacienta sa că răspundea de vindecarea ei, Jan Yvarsen îşi invitase colaboratoarea la masă. Tot în ziua aceea discutase şi cu soţia sa. După ce fata plecase, el strigase plin de entuziasm :

— Thérèse, ce zici de noua şefă a laboratorului meu ?

Thérèse, ocupată să pună nişte flori proaspete într-un vas de cristal, nu răspunsese imediat. Jan îşi cunoştea prea bine soţia ca să nu observe această tăcere atunci cînd se aştepta la un compliment spontan şi fără nici o reticenţă. Insistă deci, uşor agasat :

— Crezi că cercetătoarea noastră pune preţ pe vreuna din sacrosanctele legi ale mondenităţii ? Presupun deci, că ai o părere cît se poate de bună despre această tînără !

Thérèse nu se întrerupse din minuţioasa îndeletnicire a adunatului frunzelor căzute pe pian. Abia după ce isprăvi îşi ridică spre Jan ochii liniştiţi :

— Flavie este deosebit de atrăgătoare, Jan. Fiecare nouă întîlnire cu ea îmi întăreşte această părere. Încerc totuşi faţă de ea o impresie bizară, de ceva cunoscut. Ai observat felul cum îşi înalţă capul şi-şi îndreaptă bustul ? Şi totuşi, la ea ăsta nu-i un gest de pură cochetărie. Are, de asemenea, un fel al ei de a fi. Merge... ca o zeiţă ! Vorbeşte puţin şi e sinceră în ce spune. Are replici vii şi caustice. Sînt convinsă că dacă nu s-ar supraveghea atît de atent, ar fi în stare să înveselească o întreagă societate. O astfel de femeie este o raritate, dar şi un pericol.

Jan o ascultase, surprins. De obicei, soţia sa se mulţumea cu un cuvînt binevoitor cînd trebuia să-şi spună părerea despre cutare sau cutare invitat al soţului ei. Jan cîntări repede temeiul observaţiilor Thérèsei. Sprîncenele i se încruntară, chipul lui frumos căpătă o expresie dură. Oare Thérèse, atît de sigură de dragostea pe care i-o purta bărbatul ei, să fi devenit dintr-o dată geloasă ? Odinioară, Ide făcuse să planeze mult prea des între ei o atmosferă cumplit de apăsătoare din pricina geloziei pe care nu era în stare să şi-o stăpînească. Jan nu făcea parte dintre acei bărbaţi care zile întregi, uneori chiar ani, să nu se uite la

ființele din preajma lor, pe care totuși le iubesc. Observă deci, cu deosebită plăcere, silueta subțire și elegantă a soției sale, chipul cu trăsături regulate, căruia ochii luminoși îi dădeau o infinită blîndețe. Deasupra frunții înalte, părul, de o nuanță castaniu-aurie, era presărat cu cîteva șuvițe albe ; puteai crede că fuseseră decolorate dinadins, atît erau de strălucitoare. O luă în brațe, se aplecă asupră-i cît era de înalt și-i opri cu un sărut cuvintele pe care aceasta se pregătea să le rostească.

— Oare iubita mea soție îmi face cinstea de a fi geloasă pe mine ? făcu el pe un ton glumeț. Flavie Verneuil e doar de vîrsta fiului nostru...

Thérèse rîse șăgalnic, un rîs tot atît de proaspăt ca în epoca în care, fată tînără, acolo, la Krittelwerk, înainte de prima ei căsătorie, își închinase viața lui Jan.

— Poți să ai și o sută de ani și tot ai să suceşti femeilor capul, Jan ! Nu-ți fac un compliment, constat : sufletul plin de lumină al doctorului Jan Yvarsen pune din ce în ce mai multă stăpînire pe trăsăturile sale ; să știi că n-ai fost niciodată mai impunător ca acum.

Jan o privi surprins ; rîsul Thérèsei răsună din nou, contagios prin nota lui de tandrețe. Cît era de înduioșător acest bărbat solid, în mirarea lui ! Cine ar fi intrat în acel moment ar fi fost destul de surprins să-i vadă pe Jan și pe Thérèse, unul în brațele celuilalt și rîzînd pentru că rîsul era expresia sănătoasă a sentimentelor lor. Erau fericiți, pentru că se simțeau atît de aproape unul de celălalt. Regăseau intactă în ei tandra fervoare a dragostei lor. Începură să discute, de data asta în mod serios, și Jan își dădu seama că Flavie nu isca în nici un fel gelozia Thérèsei, ci mai curînd admirația ei, ținînd totuși cont de o neliniște ciudată... Jan crezu că pusese degetul pe rană :

— De fapt știi ce are în plus fata asta inteligentă, studioasă, intuitivă, doldora de toate calitățile necesare slujbei pe care i-am încredințat-o ? Nu seamănă, așa cum crezi tu, cu cineva cunoscut, cu vreun star de cinema, ci mai curînd cu un animal sălbatic. Are ceva din noblețea unei căprioare gonind pe un cîmp acoperit cu zăpadă. Sub aparența ei calmă, e gata în orice clipă s-o ia la goană. E foarte ascunsă, dar lucrul e explicabil pentru că am aflat

că a trăit luni întregi într-o pădure din Canada. Acolo şi-a cultivat, fără să ştie, originalitatea. Va trebui să se întîlnească cu Ide de îndată ce aceasta se va întoarce de la Krittelwerk.

IV

AŞEZATĂ ÎN FAŢA MICROSCOPULUI, Flavie părea absorbită în întregime de contemplarea acelor mase infinitezimale care dansau în picătura de lichid de la capătul obiectivului.

Îşi înălţă capul brusc, şi dacă Jan ar fi văzut-o, ar fi remarcat, o dată în plus, faptul că acea mişcare avea în ea ceva ciudat. Apreciase just : Flavie reacţiona la nişte semnale necunoscute muritorilor de rînd, dar familiare animalelor din Marele Nord. Simţurile sale se comportau altfel decît ale oamenilor obişnuiţi. Obligată să se intereseze încă de mică de animalele sălbatice, ea căpătase o extraordinară acuitate a percepţiei. „Doctorul este neliniştit", îşi spuse cu o strîngere de inimă. Şi chiar aşa şi era.

În cabinetul său de consultaţii, Jan, care isprăvise de examinat o bolnavă, fuma o ţigară. Nu mai avea decît un singur pacient. Pe urmă, putea — aşa cum îi făgăduise Thérèsei — să se întoarcă acasă devreme. „Erling mă va întrece", îşi spuse celebrul practician. Fusese surprins să descopere că orgoliul său de tată simţea un pic de melancolie. Întinse mîna şi scutură, nervos, scrumul ţigării. Ceva nelămurit continua să-l tulbure. De partea cealaltă a uşii, secretara se miră că nu vede aprinzîndu-se becul roşu, ca să poată introduce şi ultimul pacient.

Acum Jan nu mai fuma, ci se plimba cu mîinile la spate. Detesta tot ce era nelămurit. „Marele diagnostician", cum îl botezaseră colegii, se afla în faţa unor semne de întrebare. Şi iată că omul ocupat la culme, care n-avea

vreme să-şi citească ziarul şi nici să-şi acorde un minut în interesul său personal, începu a-şi trece în revistă trecutul.

Dorise, voise ca fiul său să se angajeze pe aceeaşi cale pe care se angajase şi el. Erling îi îndeplinise dorinţa. Vocaţia minunată, desigur, plină de bucurii, dar de asemenea şi nemăsurat de absorbantă. Thérèse, Thérèse a lui, pe cît de deplin era ea a lui, pe atît de puţin era el al ei! Socoti cît de mare era abnegaţia soţiei sale. Nu se ducea niciodată seara nicăieri, de teamă să nu lipsească de acasă cînd se întorcea bărbatul ei, zdrobit de oboseală, după o lungă zi de muncă. Nu se ducea nicăieri nici în timpul zilei, fiindcă Jan nu-şi aducea aminte să fi dat vreodată un telefon acasă şi să nu-i fi răspuns, la celălalt capăt al firului, Thérèse. Îi răspundea cu vocea ei calmă şi totuşi întotdeauna plină de căldură, ca în primele zile ale căsătoriei lor. Ce noroc avusese că era o femeie cultivată şi înţeleaptă! Căci ea fusese cea care-l supraveghease şi-l călăuzise pe fiul lor, fără să dea dovadă de vreo slăbiciune. Neştiind ce e egoismul, Thérèse nu se opusese în nici un fel la căsătoria micuţei lor Ide, pe care de acum aveau s-o vadă atît de rar. Dar cu Erling, cu Erling ce avea să se întîmple? Era oare bine ca şi tatăl şi fiul să-şi exercite meseria în aceeaşi clinică? Bunul simţ înnăscut al lui Jan îl avertiză, în acea clipă, că ar fi fost o gravă greşeală. Oprit în mijlocul odăii, Jan auzi un glas pe care se străduia întotdeauna să şi-l înăbuşe, ori de cîte ori se surprindea ascultîndu-l, glasul lui Sigrid:

— Eşti prea sigur de tine, Jan: de îndată ce te apuci de un lucru, crezi că ai şi reflectat asupra lui. Vei fi de multe ori lovit în viaţă, dar numai din vina ta.

Jan îşi strînse cu atîta putere pumnii, încît unghiile îi intrară în carne. Odinioară, lăsîndu-se pradă mîniei, o condamnase pe Sigrid, o alungase pe cea pe care-o iubea. Reflectase îndeajuns atunci cînd se însurase cu Ide? Nu, şi abia acum, după atîţia ani, îşi dădea seama că se supusese unui impuls de moment. O lumină sinistră lumina adîncimile pe care nu şi le sondase niciodată. Unele fiinţe se analizează prea mult, altele prea puţin; Jan se număra printre acestea din urmă. Oare merita acea atmosferă de adoraţie în care trăise şi de care nu se mirase niciodată? Cea mai frumoasă fiinţă ce se putuse vedea vreodată, Si-

grid, îl idolatrizase pînă la a deveni o criminală, din dragoste pentru el. Ide îi iertase toate greşelile. Nu lăsase el oare fără răspuns patetica chemare a celor mai blînzi ochi ce se deschiseseră cîndva pe pămînt ? Mai tîrziu, se crezuse mare şi generos, constrîngînd-o pe Thérèse să se mărite cu un om de treabă pe care nu-l iubea... După ce Thérèse rămăsese văduvă, îi fusese oare destul de recunoscător pentru sufletul pur pe care i-l dăruise ? Deşi nu ţinuse seama de fericirea altora, acum venise vremea să-l lase pe Erling să-şi dezvolte personalitatea. Dar dacă Erling, mai perspicace decît tatăl său, presimţise inevitabilele ciocniri încă înainte de încercarea lor de a colabora ? Oare nu cumva acea umbră de tristeţe sau de nelinişte pe care Jan o descoperise la fiul său se datora tocmai acestui lucru ? Pacienţii nu vor fi mai repede atraşi de farmecul juvenil al lui Erling ? „Consultaţiile" nu vor fi mai frecvente la Erling, decît la el ? Jan îi spusese fiului său :

— Nădăjduiesc că prezenţa ta îmi va descongestiona sala de aşteptare în beneficiul tău !

Se auzea şi acum rostind acele cuvinte, care atunci exprimaseră într-adevăr, un sentiment de uşurare. Da, dar dacă solida lui reputaţie de „chirurg-miracol", reţinea totuşi pacienţii lîngă el, Erling n-avea să fie descurajat ? Fie că Erling reuşea, fie că avea să îndure un eşec, Jan ştia că ~~sau~~ unul, sau celălalt, sau mai exact şi unul şi celălalt vor avea de suferit fie în dragostea lor, fie în orgoliul lor cel mai sacru : orgoliul profesional.

Jan fu pe punctul de a-i telefona Thérèsei, ca s-o roage să vină să-l ia de la clinică. Mîna însă îi rămase suspendată în aer, deasupra aparatului. Pe buze i se ivise un surîs ironic : avea să se comporte încă o dată ca un egoist ? Thérèse va crede că voise să-i facă o mică plăcere, cînd de fapt el se străduia să-şi regăsească propria-i linişte. Şi apoi, îi trebuia timp să pună ordine în toate acele gînduri ; nu simţea deloc dorinţa să le împărtăşească şi altuia ; mai ales Thérèsei. Ţinea mai mult ca niciodată la ferventa admiraţie a soţiei sale. Oare nu în inimile celor pe care-i iubim vrem să apărem cît mai mari şi cît mai puri ? Înainte de a o chema pe infirmieră, făcu cîţiva paşi în jurul biroului, apoi se aşeză în fotoliu. Ceva continua să-l mai deranjeze : cum de se gîndise cu atîta intensitate la

Sigrid, cum de văzuse conturîndu-i-se atît de clar silueta, ivită brusc din trecut ? Se întrebă : „Oare ce impresie insolită voi fi resimţit ? Am mai încercat o senzaţie asemănătoare... dar cînd ? A, ştiu : eram intern la spital, aveam doi colegi foarte pasionaţi de cercetări psihologice... Ne supuneau la nişte experienţe de transmitere a gîndului... Cam tot aşa mi se întîmplă şi acum. Cineva trebuie să se fi gîndit intens şi cu simpatie la Sigrid, şi acel individ misterios mă constrînge şi pe mine să mă gîndesc odată cu el. Iar dacă aşa stau lucrurile, cine poate fi acea persoană ?“

Jan apăsă pe butonul de ivoriu... După cîteva secunde infirmiera introduse şi ultimul pacient. Era un necunoscut, un bărbat destul de necioplit. Timp de cîteva minute, lui Jan îi fu greu să se concentreze asupra singurei probleme care ar fi trebuit, în acel moment, să-l absoarbă în întregime : să diagnosticheze cauza exactă a suferinţelor resimţite de pacientul său. Îşi uimi bolnavul punîndu-i o serie de întrebări neaşteptate.

Seara, întors lîngă ai săi, pacientul doctorului Yvarsen explică, plin de exclamaţii laudative, cît de mult progresase medicina. Acel doctor Yvarsen era în stare — privind impulsurile luminoase ale aparatelor — să-şi dea seama de starea viscerală a oamenilor, punîndu-i pe aceştia să vorbească despre bărbaţii şi femeile întîlniţi cu ani şi ani în urmă ! Renumele maestrului spori printre cei sărmani, faţă de care Jan dovedise întotdeauna o foarte mare bunătate şi generozitate.

Dacă la sfîrşitul zilei, consultînd fişele stabilite cu o inteligenţă şi o competenţă de nediscutat de către domnişoara Verneuil, „marele patron“ i-ar fi pus tinerei o serie de întrebări analoage în legătură cu fiinţele cele mai dragi ce se perindaseră prin viaţa ei, ar fi descoperit de unde emana acea faimoasă transmitere a gîndului...

Fusese scris — ar fi afirmat vreun înţelept — ca Sigrid să fie într-adevăr laitmotivul vieţii lui Jan. O adorase pe Sigrid. Se însurase cu Ide fiindcă fusese furios pe Sigrid. Pierduse şi copilul pe care-l aşteptau, şi pe Ide, din cauza lui Sigrid. Fără să vrea, o chinuise pe Ide, dominat cum era de inexorabilul regret după Sigrid. Dacă după moartea Idei, se însurase cu Thérèse, o făcuse pentru că o iu-

bise pe tînăra femeie din toată ființa sa, dar și pentru că Thérèse o demascase pe Sigrid.

Toate acestea le știa foarte bine ; ceea ce nu mai știa însă, era faptul că „șefa lui de laborator" — cum îi spunea el — Flavie Verneuil, venise din Canada la Stockholm numai din pricina lui Sigrid...

V

A DOUA ZI DIMINEAȚĂ, ÎN timp ce se îndrepta spre laborator, Flavie se opri în fața fotografiilor care anunțau un nou film. Era vorba în el de zăpadă, de brazi, de curse de sănii, de imense întinderi înghețate. Povestea se petrecea în nordul Canadei. Intrase în hol ca să-și ia un bilet, dar un gînd care-i străfulgeră prin minte o făcu să întîrzie data acestei destinderi. De cîteva zile era absorbită de găsirea unei mai bune prezentări a observațiilor sale. Născocise un nou grafic și era obsedată de dorința de a-și pune planul la punct. Doctorul Yvarsen avea să fie mulțumit de această inițiativă.

Iată însă că fu văzută de cineva. Erling, care se nimeri chiar atunci pe acolo, remarcă într-o clipă silueta Flaviei. Încetini, apoi își opri mașina. Și cum el nu putea ghici că fata își schimbase gîndurile, de îndată ce o văzu ieșind pe ușa de sticlă și îndreptîndu-se, cu pasul ei suplu și elegant, spre clinică, intră la rîndu-i în holul cinematografului. Biletul pe care și-l vîrî în buzunarul vestonului, nu-i va facilita oare planul de a o întîlni pe fată, ca din întîmplare, la spectacolul de seară și de a petrece două-trei ceasuri alături de ea ? Ar fi meritat această bucurie după operația delicată prin care-și făcuse intrarea oficială în clinica tatălui său. Efectuase cu multă îndemînare îndrăzneața operație ; prînzise împreună cu părinții săi, apoi foarte însuflețit, plecase cu mașina, și se trezise în holul

cinematografului, înainte de a începe ultimul spectacol la care presupunea că-şi luase bilet şi domnişoara Verneuil.

În vreme ce el aştepta — nesigur, nefericit, neliniştit — să apară Flavie, fata stătea în odaia ei, într-o rochie vătuită de casă, încălţată cu nişte mocasini, proaspătă şi deosebit de frumoasă în acel ansamblu de un roşu aprins care se potrivea atît de bine cu tenul ei strălucitor. Îşi amenajase odaia cu un gust şi cu un lux care l-ar fi surprins pînă şi pe „marele patron". Cînd acesta o întrebase dacă-şi găsise locuinţă, Flavie îi răspunse că totul se aranjase cum nu se putea mai bine. Jan Yvarsen surprinsese o fărîmă de ironie în acel răspuns, dar atît de puţin nuanţată, încît nu se putea formaliza pentru un astfel de fleac ; şi la urma urmei, de ce i-ar fi cerut precizări ? Singurul lucru care-l interesa era competenţa ştiinţifică a tinerei sale colaboratoare. Ea poseda, în cel mai înalt grad, cele trei calităţi pe care le cerea personalului său : educaţie temeinică, punctualitate şi mai ales competenţă.

Domnişoara Verneuil se ferise cu grijă ca nu cumva „patronul" să observe că ar fi fost gata să lucreze şi fără salariu, numai ca să fie admisă în anturajul lui. Flavie Verneuil era bogată ; şi familia Yvarsen ar fi fost uluită dacă ar fi ştiut acest lucru. Dar ceea ce l-ar fi răscolit pe Jan ar fi fost să afle că Flavie îşi datora, în mare parte, această bogăţie lui Sigrid.

La puţină vreme după sinuciderea dramatică a acesteia, Jan primise de la un notar necunoscut, o convocare urgentă, „în legătură cu o afacere care îl privea". Intrigat, Jan se dusese la biroul de notariat, departe de a presupune — după atîţia ani — că Sigrid Lindval depusese acolo un testament, în forme legale, prin care-l desemna pe Jan Yvarsen ca moştenitor legal dacă ea avea să moară înaintea lui. Jan resimţise ca pe o lovitură a soartei acest gest al lui Sigrid, care şi de dincolo de moarte voia să pună stăpînire pe el. *„Las tot ce am lui Jan Yvarsen, care mi-a fost logodnic şi pentru care am simţit o dragoste nezdruncinată, pînă la ultima mea suflare."*

Încremenit de groază, Jan devenise atît de palid, încît ajutorul de notar schiţase gestul de a-l susţine.

Notarul, convins că vestea unei moşteniri importante e primită întotdeauna cu bucurie, îşi drese discret glasul,

îşi potrivi ochelarii pe nas şi-şi pregăti felicitările, amestecate cu condoleanţe, pe care se simţea dator să le adreseze unui client atît de important. Dar, cu o voce răguşită, doctorul Yvarsen îi oprise discursul pe buze, spunîndu-i pe un ton de gheaţă :

— Vă rog să-mi îngăduiţi să pun capăt acestei situaţii!

Într-un mod care excludea orice încercare de a i se contracara planurile, doctorul smulsese o hîrtie de pe biroul notarului. Cu scrisul lui clar şi hotărît specificase : *„Refuz în mod oficial moştenirea domnişoarei Sigrid Lindval"*. Semnase cu o furie atît de disperată şi trăsese cu atîta putere linia cu care-şi sublinia numele, încît peniţa împroşcase cu cerneală toată foaia. Notarul stupefiat, dezolat să renunţe la un client care l-ar fi onorat, se pierduse în exclamaţii. Jan, de obicei atît de sigur pe el, se stăpîni cu greu să nu spargă ceva. Îi era deci sortit ca acea fiinţă splendidă şi totuşi monstruoasă, să-l chinuiască cu cruzime, chiar şi după ce pierise...

Mersese, năucit, ceasuri întregi, urmărit de glasul lui Sigrid : „Jan, te-am iubit tot timpul ! Jan, cum poţi să fii atît de crud cu mine ? Jan, sînt atît de frumoasă încît mă vei regreta toată viaţa ta... Jan, primeşte măcar atîta lucru de la mine !" I se păruse că acel testament, scris după moartea Idei, după crima aceea săvîrşită într-o clipă de nebunie, era o încercare de a-l cumpăra. Jan avu impresia că Sigrid, crezîndu-l în stare să accepte acel testament, voise să-i pună pe umeri partea lui de răspundere pentru calvarul Idei, pentru viaţa distrusă a acelei fiinţe blînde, pentru moartea copilului pe care-l aşteptaseră atîta.

Se trezi pe marginea cascadei Trollhättan, departe de locul de unde pornise. Sigrid fusese luată de apele acelea spumegînde. Jan era atît de răscolit încît vedea — la fel de limpede ca şi în seara aceea tragică, în care nefericita trăsese asupra Thérèsei — trupul acela, de o frumuseţe sculpturală, năpustindu-se spre moarte, fără să arunce o privire în urmă. Chiar căzînd, chiar purtată de ape, Sigrid rămăsese tot frumoasă. O clipă Jan se simţi îmboldit de dorinţa de a sfîrşi şi el cu amintirile, de a se lăsa la rîndu-i dus din stîncă în stîncă. Dar năluca Idei i se ivi în faţa ochilor odată cu chipul Thérèsei. Îşi iubea şi acum soţia la

fel de tandru, la fel de profund. O porni încet pe drumul ce ducea în vale şi ajunse în oraş.

Thérèse nu află niciodată nimic. Nici măcar el însuşi n-a mai aflat vreodată ce se întîmplase cu acei bani şi la cît se ridica acea moştenire.

Dar un notar, chiar dacă lucrează în general foarte lent, este totuşi tenace şi răbdător. Aşa că îl găsi pe „cel în drept" : domnul Lindval, tatăl lui Sigrid, avusese nişte nepoţi în Canada. Flavie era un fel de verişoară cu Sigrid. La solidă şi confortabila cabană construită din trunchiuri de copaci bine ajustate, a familiei Verneuil, poştaşul venea cu sania doar o dată pe lună. Verişorii lui Sigrid făceau comerţ cu lemne. Le plăcea felul lor aspru de viaţă. Nu se simţeau cîtuşi de puţin frămîntaţi de dorinţa de a schimba pădurile de brazi, lacurile cu ape atît de limpezi, întinderile acoperite luni întregi cu omăt, minunata lor izolare în tăcerea pe care n-o sfîşiau decît urletul fiarelor şi vîjîitul vîntului, cu siguranţa marilor oraşe. „Locuri unde te înăbuşi", declaraseră ei. Banii erau cea mai mică dintre preocupările lor. Doamna Verneuil era o mamă activă şi plină de vioiciune, a cărei singură bucurie erau bărbatul şi copiii ei. Se nimeri ca vestea acelei moşteniri fantastice să le sosească exact în ziua în care li se născu o fetiţă. Numele îi era hotărît dinainte, dar la cel de Flavie îl adăugară, în semn de recunoştinţă, şi pe cel de Sigrid. Flavie Verneuil, cel de al treilea copil al acestei perechi, fu deci botezată Flavie-Sigrid Verneuil.

Fratele ei mai mare, Erik, băiat de şapte ani, cu umeri încă de pe atunci puternici, şi Norbert — sau Bertie — fratele mai mic, care avea cinci ani, se certaseră straşnic, căci Erik, cu încăpăţînarea care-l caracteriza, hotărî că el nu-i va spune fetiţei Flavie ci Sigrid. Şi culmea fu că se ţinu de cuvînt. Băiatul avea motivele lui. O cunoştea pe Sigrid care fusese prima pasiune a vieţii lui. În timpul rătăcirilor ei deznădăjduite prin lume, Sigrid sosise într-o zi la verii ei. Oricît de mic ar fi fost Erik, fu totuşi uluit. Trufaşa Sigrid ştia să se facă iubită de cei mici la fel ca şi de cei mari. Trăise mai bine de şase luni alături de ei, în mijlocul naturii aceleia sălbatice. Aici s-au scurs pentru tînăra care nu pregetase să ucidă, singurele

zile de destindere și de mulțumire sufletească pe care le-a trăit după dramatica ei despărțire de Jan Yvarsen. Dragostea disperată a lui Sigrid se transformase în acea perioadă, într-o amărăciune neașteptată.

— N-aș vrea să am copii ! spusese ea deseori atît colegelor de școală cît și mamei sale. Din ce în ce mai conștientă de excepționala ei frumusețe, simțea cum se întărește în ea convingerea că o femeie trebuie să se bucure pe deplin de toată încîntarea pricinuită de iubirea-pasiune, copiii neputînd decît să stînjenească două ființe îmbătate una de alta. Dar ceea ce nu mărturisise nimănui era faptul că legănîndu-l pe Norbert, pe atunci încă prunc, și jucîndu-se cu Erik, Sigrid descoperea o lume nouă. Mai tîrziu, în timpul șederii sale la Krittelwerk, o copleșise cu atît mai mult pe Ide de sarcasme, privind silueta ei deformată, cu cît, în străfundul inimii sale, cei doi copii ai verilor ei făcuseră să-i vibreze adînc coarda maternă. În sinea ei își mărturisea că ar fi fost nespus de mîndră să poarte în pîntece un copil al lui Jan.

Micul Erik era tot timpul extaziat în fața ei. Poetul care zace, în mod firesc, în fiece copil înzestrat, găsea niște imagini deosebit de drăgălașe pentru a-și exprima încîntarea. Ea rîdea ascultîndu-l, dar un nod care i se punea în gît îi curma rîsul, ori de cîte ori, cu vocea sa proaspătă, copilul făcea niște declarații atît de neașteptate. Spre primăvară, mînată de durerea ei, Sigrid fugise de mîinile mici care încercaseră s-o rețină. Nu putuse să se vindece de dragostea pentru Jan și-și reluase viața rătăcitoare. Doamna Verneuil scosese un oftat de ușurare. Sigur că și ea o admira pe Sigrid, dar o siluetă atît de frumoasă, o asemenea înfățișare, niște ochi atît de mari, de limpezi și de enigmatici, niște trăsături desăvîrșite, nu puteau să-i lase indiferenți pe bărbați. Doamna Verneuil avea o oarecare predispoziție către gelozie ; oricum, nu era deloc vesel pentru o mamă energică, de o simplitate fermecătoare, înzestrată, dealtfel, cu un ten strălucitor, cu o gură frumoasă, cu o pereche de ochi căprui și veseli și cu un păr des, castaniu, să simtă că toate darurile fizice pe care le poseda erau eclipsate de cele ale unei nou-venite.

Sigrid le-a trimis mai apoi o scrisoare, pe urmă cîteva vederi adresate lui Erik şi Bertie şi doamna Verneuil, în ciuda curajului ei, simţise o înţepătură în inimă, văzînd cum le străluceau ochii fiilor şi bărbatului ei în faţa acelor mesaje la care nu se aşteptaseră.

Mai tîrziu, mama iubitoare, dar fermă, care era, văzînd-o pe mica Flavie făcîndu-se din ce în ce mai frumoasă, începu a se nelinişti. Viaţa le întindea întotdeauna capcane femeilor chipeşe, aşa că o prea mare frumuseţe a chipului şi a trupului putea fi cu atît mai periculoasă.

Domnul şi doamna Verneuil îşi trimiseră băieţii la colegiu, apoi veni rîndul Flaviei. Dar copiii nu-şi părăsiră cu totul căsuţa de lemn şi de omăt şi pur şi simplu erau nebuni de bucurie ori de cîte ori puteau să se reîntoarcă în ţinutul copilăriei lor. Lucru ciudat, dragostea lor faţă de zăpadă, de brazi, de spaţiile întinse, de animalele minunate cărora le îmblînziseră o sumedenie de pui, se cristalizase într-un personaj ideal, care nu era altul decît Sigrid. Ea devenise pentru ei un fel de zînă a zăpezii, un fel de duh atotputernic, o fiinţă mai curînd demnă să aparţină lumii de basm decît oamenilor obişnuiţi. Flavie n-avea decît cinci ani cînd, strecurîndu-şi degetele grăsuţe în mîna fratelui ei mai mare, îl ruga :

— Erik, povesteşte-mi despre Sigrid !

An de an, Erik, apoi Bertie şi pe urmă chiar Flavie, adăugaseră noi episoade acelei poveşti fermecate, născocită de mintea înfierbîntată a unui copil. Alcătuiseră astfel o adevărată Saga. Cînd cei doi băieţi, de-acum adolescenţi, o plimbau cu barca pe sora lor, istoriseau această lungă poveste în care se amestecau de fapt cele mai frumoase amintiri ale lor. Sigrid a lor era acum foarte înaltă, foarte suplă, o siluetă alcătuită parcă din vîrtejurile de zăpadă iscate de vînt. Paşii îi erau atît de uşori, încît nu lăsau nici o urmă. Pletele fluturau atît de bălaie, încît străluceau ca o lumină, pe gheaţă. Şi avea un asemenea glas încît tăceau, ca s-o asculte, şi păsările din marile păduri întunecate, şi torentele ce se rostogoleau printre stînci, şi animalele din vizuinile lor...

Părinţii celor trei copii nu erau prea vorbăreţi şi nu aveau obiceiul să facă nici un fel de confidenţe odrasle-

lor lor. Totuşi, tinerele lor urechi mai prinseră de ici, de colo, unele vorbe pe care în decursul anilor le metamorfozaseră serios. Moştenirea sosită într-un mod atît de neaşteptat iscase în sufletul acelor protestanţi, integri şi chibzuiţi, care erau domnul şi doamna Verneuil, reflecţii profunde. Dintr-o frază destul de enigmatică a notarului, deduseseră că frumoasa lor verişoară se sinucisese. Cine ştie ce remuşcări o împinseseră pe Sigrid la o asemenea faptă ! Se sfătuiră îndelung cu unul dintre prietenii lor care era pastor. Ajunseră la concluzia că nu ei vor beneficia de această moştenire. Avînd în vedere calităţile de netăgăduit ale dispărutei şi mai ales dragostea pe care o manifestase nu atît faţă de părinţi, cît faţă de copii, cei dintîi trebuiau să socoată, plini de milă, că fusese vorba de o criză de nebunie şi să păstreze moştenirea pentru cei trei copii ai lor.

Din toate acestea, Erik sesizase vag un lucru : un climat plin de mister şi de reprobare, care nu se potrivea cîtuşi de puţin cu cultul pe care tînărul îl avea pentru Sigrid. Căci de cîte ori încercase s-o laude pe cea care constituia obiectul pasiunii sale copilăreşti, se ciocnise de o răceală ce-i revoltase inima tînără.

Încet, încet, numele lui Sigrid, începu a fi trecut sub tăcere. Totuşi, nimeni n-o uitase.

Într-o seară, Erik şi Bertie traseră mai atent cu urechea. Erau pe atunci adolescenţi. Tatăl lor îşi ridicase ochii din ziarul pe care-l citea cu meticulozitate şi o privise pe nevastă-sa cu atîta mirare, încît aceasta îl întrebă ce se întîmplase. Domnul Verneuil îi întinse ziarul. Mai puţin stăpînă pe ea decît bărbatul ei, doamna Verneuil strigase :

— Cerule ! Dar acţiunile alea au urcat nebuneşte !

Foarte grav, domnul Verneuil replicase :

— Nu crezi că asta e o pedeapsă pentru bănuielile care ne-au tulburat atîta, Nelly ? Se pare că însuşi cerul favorizează toate faptele de bună-credinţă pe care le-a săvîrşit Sigrid. O astfel de reuşită în alegerea plasamentelor nu poate fi rezultatul întîmplării...

Soţia sa emise, timid, ideea că Sigrid urmase poate nişte sfaturi înţelepte. Domnul Verneuil nu-şi ascunsese reprobarea. El o ţinea pe-a lui, cum că era vorba de o

iluminare venită de Sus. Nelly se aplecă asupra rufei pe care-o cîrpea — operație pe care-o efectua cu multă atenție — și oftă discret. Intuiția feminină îi spunea că bărbatul ei păstrase un tandru sentiment frumoasei și rîvnitei sale verișoare.

Erik și Bertie schimbară o privire. De îndată ce le fu cu putință, cei doi băieți, cu capetele alăturate, se cufundară pentru prima oară în viața lor, în conturile financiare. Tatăl lor încercuise două din articole cu creion roșu. Tinerii Verneuil erau atît de obișnuiți cu afacerile, încît le-a fost ușor să înțeleagă înmulțirile pe care le făcuse pe margine tatăl lor și al căror total era exprimat în milioane.

Deci, un nou capitol la Saga lui Sigrid : Regina zăpezilor fusese de o generozitate fără margini ; în marea ei bunătate, se dovedise a avea încredere în cutezătorii pionieri, căutători de aur. Cei pe care ea îi favorizase făcuseră niște descoperiri uluitoare, care duseseră la o reușită nemaiîntîlnită...

Sigrid n-avea de le ce invidia pe minunatele Walkirii din *Cîntecul Nibelungilor*. În timpul nopților furtunoase, cei trei copii Verneuil aveau impresia c-o aud trecînd călare, pe lîngă căsuța lor de lemn, scoțînd strigăte de o tandrețe plină de entuziasm : îi ocrotea pe cei care aveau față de ea un adevărat cult.

VI

ȘI TOTUȘI URAGANUL UCIgător trecuse și peste căsuța de lemn. Într-o iarnă, i-au găsit pe domnul și pe doamna Verneuil fără viață, loviți și unul și altul de un rău fulgerător, a cărui natură n-a putut fi determinată. Erik, Norbert și Flavie descoperiră atunci că erau foarte bogați și că Sigrid fusese, într-adevăr, pentru ei ocrotitoarea din visele lor de copii. Își îmbunătățiră modul de viață, dar nici unul

dintre cei trei nu se gîndi să renunțe la muncă. Educația pe care o primiseră îi făcea să socoată lenea drept un viciu. Erik luă deci în primire negustoria cu lemne, în care taică-său își cîștigase un bun renume. Se însură cu o canadiană frumoasă și evlavioasă, care le-ar fi fost pe plac și părinților săi, dacă aceștia ar fi trăit. Norbert își ascunsese o vocație pe care o ținea de multă vreme închisă în sine. Nu spusese niciodată nimic de teamă să nu greveze bugetul familiei, în detrimentul fratelui mai mare și al surorii sale. Sigur că n-ar fi fost în stare să mai rabde multă vreme, căci dorea cu ardoare să devină pictor. După ce problema materială fusese reglementată, plecase în Italia, dorind să se pătrundă acolo de marile capodopere ale trecutului. Pe urmă, avea să se instaleze la Paris și să se consacre picturii și sculpturii. Cît despre Flavie, ea declarase :

— Știu ce am de făcut ! Vreau să plec în Suedia. Sînt chimist-biolog ; găsesc eu ce să fac acolo ! Vreau să aflu totul despre Sigrid. Căci îi datorăm acest lucru !

Odată făcută, mărturisirea fetei nu fu întîmpinată de frații ei, și mai ales de Erik, cu căldura la care se așteptase. Puse evidenta reticență a fratelui mai mare pe seama amărăciunii pe care avea s-o încerce. Fiindcă nu-i convenea să se îndepărteze și ea ca și Bertie de acea Canadă unde trăiseră atît de uniți pînă atunci. Trio-ul lor se dispersa și faptul era trist. Și totuși Flavie era hotărîtă. Acea dorință de a compara visul cu ceea ce existase în realitate, se transformase, într-o bună zi, în dorința sîcîitoare de „a ști". Flavie ținea cu încăpățînare să cunoască, în Suedia, nu numai decorul în care crescuse Sigrid ci și pe omul pînă atunci ignorat de ea ; Flavie voia să-l cunoască pe Jan Yvarsen...

Cum de intrase Jan Yvarsen în viața imaginativă a Flaviei Verneuil ? După moartea brutală a părinților lor, fusese cît se poate de firesc ca Erik și Bertie să încredințeze surorii lor sarcina de a face ordine în vechea casă de lemn. Atingerea fiecăruia dintre obiectele ce se aflau acolo trezi în sufletul fetei o mie și una de amintiri despre dragii ei dispăruți. Totuși, treaba trebuia făcută. Hotărîră să lase acolo tot ceea ce era necesar

traiului, cu scopul ca, ori de cîte ori vreunul dintre ei ar fi dorit, să-se poată scufunda în atmosfera fericită a copilăriei lor. Trebuia doar să înlăture, pe de o parte, hainele care puteau atrage insectele și rozătoarele, iar pe de alta, hîrtiile, ca nu cumva să cadă sub ochii vreunor curioși sau indiscreți. Totul era atît de bine clasat și catalogat, încît ar fi fost un fleac pentru fată să facă acea triere, dacă toată dragostea ei, rechemată din negurile trecutului, nu i-ar fi umplut ochii de lacrimi. Singură, în odaia cea mare, aprinsese un foc zdravăn în cămin și ceasuri în șir nu se mai gîndise decît la părinții ei și la zilele în care cele cinci existențe ale lor erau legate într-un mod atît de tandru. Deschise ultimul sertar al biroului tatălui ei. Pe un dosar, legat cu o bucată de elastic citi : *„Sigrid Lindval"*. Flavie ar fi trebuit să se înduioșeze în fața acelei descoperiri, dar sufletul ei era departe de Zîna Zăpezii din copilăria ei. Luă dosarul și-l cîntări în mînă. Nu era prea gros. Pus pe un cîntar, n-ar fi tras prea mult, dar Flavie știa din sursă sigură că avea o mare greutate morală. Se așeză într-un fotoliu rustic pe care-l știa de cînd își putea aduce ea aminte, fotoliul tatălui ei. Avu brusc, într-un mod aproape de nesuportat, impresia prezenței spirituale a părinților ei. Cartonul bej deveni greu ca plumbul. Flavie își spuse : „Poate că n-ar trebui să aflu ce scrie aici, fără ca Erik și Bertie să fie de față. Se vor întoarce peste un ceas. Trebuie să-i aștept". Dar totodată își dădea perfect de bine seama că o curiozitate fără margini nu-i mai îngăduia să amîne. Trase spre ea un scăunel îmbrăcat în blană și se așeză, cu spatele la foc. Prinse cu grijă în ace, în ordinea sosirii, găsi scrisorile notarului, copiile răspunsurilor expediate de părinții ei, toate documentele oficiale, privind moștenirea, socotelile ținute an de an, cu rigurozitate, de tatăl ei, privind situația averii lor. Nu omisese nici cea mai neînsemnată sumă. De ce ? În sfîrșit, singura scrisoare trimisă de Sigrid după trecerea ei prin Canada, și cîteva cărți poștale adresate lui Erik și Norbert.

Rămăsese hîrtia cea mai misterioasă, un plic nu numai ștampilat, ci și pecetluit cu ceară, cu un sigiliu mare, pe care se puteau citi distinct inițialele : S.L.

— Sigrid Lindval. Plicul nu fusese deschis de părinții ei. Dorința aprigă de a-l deschide, de a citi ce era scris acolo, îi strînse fetei gîtlejul. Nervii îi erau încordați ca ai unei sălbăticiuni ce stă la pîndă. Inima îi bătea să-i spargă pieptul. Sîngele i se urcase în obraz. Pentru a încerca să reziste tentației — rezistență despre care dealtfel știa sigur că e zadarnică — așeză plicul în fața ei, pe fotoliul tatălui său. Apoi se ridică și se îndreptă spre fereastră : poate că frații ei vor veni totuși mai devreme ? Flavie nu-și isprăvi în gînd acel : „N-au decît să vină", pe care începuse a și-l spune. Dintr-un salt se reîntoarse pe scăunelul ei. Pe plic, nici o adresă. Hîrtia era groasă. Ceara crăpase. Flavie înhață nervoasă foile aflate în plic și recunoscu imediat scrisul drept, elegant orgolios al lui Sigrid. Încă de la primele rînduri simți o emoție atît de violentă, încît inima încetă cîteva clipe să-i mai bată. Făcuse mai rău decît dacă ar fi violat o criptă. Violase taina unei inimi. *„Iubitul meu* — scria Sigrid — *cînd vei citi aceste rînduri, eu nu voi mai fi. Lumea întreagă și, din păcate, tu în primul rînd, afirmați că n-am dreptul să-mi strig iubirea. Puțin îmi pasă ! În fața ta mă simt și cu trupul și cu sufletul dezgolite. Sînt atît de mult a ta, încît e o nebunie să vrei să ascunzi ceea ce e între noi : ne aparținem așa cum nu și-au aparținut niciodată niște îndrăgostiți...*"

Flavie lăsă să-i cadă foile care — împinse de adierea caldă din căminul unde dansau limbi înalte de flăcări — zburară, apoi căzură risipindu-se pe blana de pe jos. Fata mai mult se prăvăli decît se așeză pe colțul unui divan. Citise multe romane, mai ales cînd studiase la Otawa, dar nici cele mai tandre declarații schimbate între personajele acelea imaginare nu-i răscoliseră vreodată sufletul ca acel strigăt de deznădejde, acel strigăt de agonie al unei femei tinere, născută să fie fericită.

Flavie vedea ca prin ceață obiectele din jurul ei. Avu prezența de spirit să apuce o sticlă cu lichior, despre care tatăl și frații ei susțineau că ar fi reconfortant și din care sorbi o gură. Înghițitura îi arse gîtlejul. Nu era obișnuită cu alcoolul ; tuși ; tusea o ajută să-și recapete stăpînirea de sine. Dacă acea pasiune ar fi fost a altei persoane decît a eroinei sale, atît de iubită, n-ar fi reac-

ţionat cu atîta violenţă ; poate că ar fi învinuit-o pe autoarea unei astfel de scrisori, de exagerare, de romantism. Dar cea care scrisese acele lucruri era Sigrid.

— Cum a putut să sufere atîta din pricina unui bărbat ?

Brusc, mintea tinerei Flavie îşi recăpătă limpezimea. Fraţii ei trebuiau să pice dintr-o clipă în alta. Iar ea voia să isprăvească scrisoarea înainte de întoarcerea lor. Va hotărî mai pe urmă dacă le va vorbi sau nu despre acest lucru. Cu un genunchi pe pămînt, adună cu pioşenie, una cîte una, foile risipite pe jos. Începuse a se însera, dar flăcările din cămin revărsau atîta lumină, încît putea citi fără nici o dificultate. Oare Sigrid îşi dăruise astfel inima unui om în carne şi oase ? Exista oare aievea un bărbat care să posede toate calităţile cu care-l împodobise acea îndrăgostită deznădăjduită ? Sigrid vorbea de o greşeală făptuită de ea. Deşi iubitul ei nu voise s-o ierte, ea era sigură că el continuase s-o iubească la fel de puternic ca şi odinioară.

Flavie îşi aminti de *Cîntarea Cîntărilor*, de *Călugăriţa portugheză*, de strigătele cele mai crîncene înălţate către cer sau către fiinţele dorite, în numele iubirii desăvîrşite : nimic nu se putea compara cu dezlănţuirea îndrăgostitei Sigrid. Trecea mereu de la admiraţia cea mai înflăcărată pentru acel Jan, la reproşurile cele mai amare. Nu se îndoia pentru nimic în lume că patimii ei nu i s-ar fi răspuns cu o patimă egală. Cele două fiinţe despărţite una de alta, trăiseră cu inimile sfîşiate. Flavie, care nu auzise niciodată pînă atunci vorbindu-se despre Jan Yvarsen, vedea conturîndu-se imaginea unui bărbat cu o putere de atracţie fără egal. *„Aduci atîta bine pe pămînt, Jan, dar nu face şi mai mult rău ! Alini suferinţele, dar cele pe care le dezlănţui crezi că nu-ţi vor fi puse la socoteală la Judecata-de-Apoi ? Şi totuşi, nu e nimic de făcut ! Peste tot pe unde vei trece, femeile vor fi atrase spre tine ca de un magnet puternic. Chiar dacă prin cine ştie ce întîmplare îngrozitoare ai fi desfigurat, ţi-ar rămîne spiritul, sufletul tău luminos, devotamentul, nesfîrşita ta bunătate, Jan... Oh, Jan !“*

Un strigăt umpluse odaia, o revărsare de voluptate şi de groază. Flavie nu auzise niciodată o muzică mai

sfîşietoare şi mai îmbătătoare. Începu să respire sacadat şi aproape că i se tăie răsuflarea cînd citi aceste rînduri :

„Jan, m-ai alungat a doua oară pentru ceea ce i-am făcut Idei. Socoţi, desigur, că sînt sfîşiată de remuşcări, că mă căiesc ca o păcătoasă. O cunoşti prea puţin pe Sigrid a ta ! Singura mea sfîşiere sufletească e că nu mi-am luat toate măsurile ca să nu mai apară niciodată, fiindcă atunci fericirea noastră ar fi fost deplină.

Jan, faţă de iubirea noastră, cum poate conta atîta viaţa unei femei cu care te-ai însurat într-o clipă de mînie ? Chiar dacă ai pune la socoteală şi pruncul nevinovat pe care-l purta în pîntece..."

Oare ce i-o fi făcut Sigrid acelei Ide ? se întrebă Flavie.

Era gata s-o socoată pe Ide o intrusă, care numai şi prin simplul fapt că despărţise două fiinţe făgăduite una alteia, merita moartea. În sfîrşit, ultima pagină... Ajunsese la ultima pagină. Cuvintele prinseră a arde din nou în faţa ochilor tinerei fete.

„În clipa în care-ţi scriu, sînt mai hotărîtă ca niciodată, la orice ! Infirmiera-şefă de la clinica ta mi-a dezvăluit — prin nişte subînţelesuri perfide (şi ea te iubeşte şi e deznădăjduită că nu va putea obţine niciodată o fărîmă din inima ta), că în casa care-a slujit de decor iubirii noastre, te aşteaptă o tînără şi seducătoare văduvă. Jan, chiar dacă această Thérèse ar fi perla lumii, o urăsc ! Tu eşti al meu şi nimeni nu se va vîrî între noi ! Va trebui, pînă la urmă, să recunoşti că numai eu pot reprezenta pentru tine fericirea pe pămînt ! Am o armă, Jan, şi dacă va fi nevoie mă voi sluji de ea împotriva acelei Thérèse. Dacă voi crede o singură clipă că tu nu vei mai fi niciodată al meu, pentru că mi-ai alungat din inimă chipul, voi întoarce arma împotrivă-mi pentru a-mi pune capăt vieţii. Dar voi găsi de dincolo de mormînt pe cel sau pe cea care va înţelege că iubirea noastră ne situează mai presus de orice crimă. Căci ar fi trebuit s-o înlături pe Ide din viaţa ta ! Ar fi trebuit s-o alungi pe acea

Thérèse necunoscută, dar de fapt o ticăloasă din moment ce încearcă, smintita, să mi te ia ! Jan, te iubesc ! Fiecare fibră din ființa mea, fiecare picătură din sîngele meu sînt ale tale ! Jan, viu sau mort, sufletul meu nu te va părăsi niciodată !"

Răscolită, Flavie citi și răsciti acele rînduri sfîșietoare, cînd brusc auzi deschizîndu-se poarta. Erik intrase în curte, plin de veselie, urmat de Bertie, iar acum își legau caii. Ca și cum ar fi fost vorba să-și salveze propria-i viață, înainte de a avea vreme să mai cumpănească, Flavie luă scrisoarea și plicul și se aplecă atît de brusc spre vatră, încît mîna-i albă se cufundă în cercul înaltelor flăcări albastre. Aruncă repede foile. Nu trebuia să mai rămînă nici o urmă ! Tînăra fată acționase din reflex. Idolul lor, Sigrid, era o criminală ? Cu neputință ! Trebuia s-o salveze de această pată, să înlăture orice urmă a fărădelegilor sale... Erik nu pricepu sensul acestui gest smintit. Se năpusti, crezînd că soră-sa se arsese foarte tare. Dar mișcarea fetei fusese atît de rapidă, încît nu i se arseră decît cîteva fire de blană din manșeta rochiei de casă. Totuși, tensiunea nervoasă, zdruncinătura morală, uimirea, fuseseră prea puternice. Graba cu care se năpustise Erik n-a fost chiar zadarnică, fiindcă izbuti s-o prindă la vreme în brațe pe sora sa care leșinase. Cei doi băieți — tulburați la rîndul lor — nu știau ce să-i facă. Flavie se bucura de o sănătate perfectă și de un echilibru nervos fără cusur. Dealtfel, își veni foarte repede în fire și, agățîndu-se de gîtul lui Erik, se strînse la pieptul lui. Îngenuncheat în fața divanului, acesta o bătu stîngaci pe umăr, o sărută pe frunte și pe obraji, tot repetînd întruna :

— Flavie ! Ce ai, Flavie ? Ce-ai descoperit și ai vrut să ne ascunzi ? Puteai să te arzi zdravăn ! Hai, hai, liniștește-te !

Norbert se repezi spre fosta odaie a părinților săi și se întoarse cu o sticlă cu spirt pentru frecție și cu un pahar de apă în care pusese și puțin rachiu. Aflată între cei doi frați ai ei, atît de afectuoși, Flavie își veni pe deplin în fire. Se scutură violent, apoi oftă scurt, de cîteva ori, manifestări care-i bucurară atît de tare pe cei

doi băieți, încît strigără cît îi ținea gura, fericiți că, în sfîrșit, sora lor surîdea aproape liniștită. Atît Erik cît și Bertie se simțiră și mai ușurați după ce smulseră de la sora lor prezicerea care-i interesa în cel mai înalt grad : și anume, că nu era vorba de ceva în legătură cu părinții lor. Erik se însurase. Bertie făcuse multe pasiuni — pe cît de hotărîtoare și eterne în intenție, pe atît de trecătoare în realitate. Legendara Sigrid ocupase — în amintirea lor — locul pe care-l merita. Îi erau profund recunoscători pentru bunăstarea de care se bucurau, dar — mai puțin naivi decît sora lor — presupuseseră, în mod cît se poate de judicios, că acea moștenire le-ar fi parvenit oricum, avînd în vedere gradul de rudenie cu dispăruta. Minunata lor poveste de odinioară, înfrumusețată de vîrsta lor fragedă, nu mai isca acum în ei decît un scurt moment de înduioșare față de bogata imaginație de care dăduseră dovadă toți trei. În sfîrșit, cei doi băieți puseseră unele întrebări tatălui și mamei lor. Amîndoi se arătaseră a fi în deplin acord doar asupra unui punct : nici tatăl, nici mama lor nu doreau ca Flavie — cu o ținută atît de mîndră, atît de pură, de sănătoasă și de frumoasă — să semene vreodată cu Sigrid. Odinioară, Flavie se mirase că Erik nu-i mai spusese niciodată „Sigrid". Fratele mai mare nu voise să-i dea nici un fel de explicație. Adevărul e că într-o zi, cînd îi spusese surorii sale „Sigrid", zărise din nou pe chipul mamei sale acea expresie de tristețe pe care o vedea ori de cîte ori îi spunea surorii sale astfel. Își întinsese atunci brațul — care ajunsese tot atît de puternic ca și al tatălui său — ca s-o cuprindă pe după umeri pe draga lui măicuță, și-i șoptise la ureche :

— Fiul tău mai mare se înșeală, măicuță dragă, sau te necăjești ori de cîte ori îi spun Flaviei, Sigrid ?

Pe chipul mamei sale se ivi un fel de melancolie.

— Cel de-al doilea nume pe care l-am adăugat la numele fetei, pe actul ei de naștere, nu ne obligă să facem vreodată vreo asociere între Flavie și Sigrid. Deie Domnul ca Flavie să nu poată fi niciodată comparată — nici fizic, nici moral — cu femeia aceea frumoasă.

Erik își dădu seama că mama sa n-avea să-i spună mai mult, dar că puținele cuvinte pe care le rostise erau mai mult decît neliniștitoare.

Iată deci de ce cei doi frați nu cerură nici o explicație surorii lor, ci se mulțumiră doar să adune foile risipite pe fotoliul din fața căminului. Dosarul le confirmă, într-adevăr, presupunerile : și anume, că dacă averea verișoarei tatălui lor revenise copiilor acestuia, lucrul se întîmplase nu fiindcă ar fi existat vreun testament în favoarea lor, ci datorită gradului lor de rudenie. Și fiindcă un oarecare doctor Jan Yvarsen refuzase testamentul. Doctorul — scrisese notarul — se arătase de o asemenea brutalitate și intransigență, încît refuzase să asculte fie și cel mai neînsemnat cuvînt. Nu voise să ia nici măcar scrisoarea — fără adresă pe plic — dar care era limpede că-i fusese adresată de domnișoara Lindval. Omul de legi socotise că nu putea proceda mai bine decît trimițîndu-le lor acea scrisoare. Bineînțeles, domnul și doamna Verneuil, atît de preocupați de moralitate, încercaseră să obțină unele lămuriri. Notarul îi sfătuise să nu ia legătura cu doctorul Yvarsen. Mai mult ca sigur că între el și domnișoara Lindval se petrecuseră unele lucruri grave și că orice aluzie la trecut nu putea să fie pentru celebrul medic — acum stabilit la Stockholm — decît motiv de durere și de mînie. Mai bine să lase legea să acționeze și să accepte ceea ce le dăruia soarta. Erik și Bertie fură mult mai puțin surprinși decît se aștepta Flavie. Cei doi băieți se așezară pe divan, alături de sora lor ; și legănînd-o și mîngîind-o ca pe vremea cînd era fetiță, o rugară cu insistență să renunțe la tot ceea ce putea constitui o urmare a acelui trecut tumultuos.

— Abia acum înțeleg de ce și tata și mama doreau atît de mult ca tu să nu poți fi niciodată comparată cu Sigrid ! Dacă am fi cunoscut măcar jumătate din adevărul — care trebuie să fi fost cu siguranță cumplit — n-am mai fi inventat legenda aceea a noastră.

Flavie se lăsă mîngîiată, alintată, dar — tenace — nici n-auzea vorbele rostite de frații ei. Era profund tulburată de acel nume care tot revenea, plin de laude, sub pana notarului. Și apoi — lucru pe care frații ei nu-l

ştiau — fusese izbită de paragraful, aproape profetic, din scrisoarea aruncată în foc :

„Şi apoi se va ivi odată cineva care te va sili să pui în balanţă, deoparte păcatele, de alta, nemăsurata mea dragoste pentru tine. Datorită acestui mesager postum, va veni o zi în care mă vei ierta".

Flaviei i se păru că reţinuse exact termenii scrisorii. Ei erau însă mult mai vagi. Fără să vrea, fata îi adaptase acelei dorinţe atît de noi dar totuşi atît de lesne de prevăzut : de a-l cunoaşte pe Jan Yvarsen. Îi lăsă deci pe fraţii ei să vorbească, recăpătîndu-şi înfăţişarea firească şi veselia obişnuită. Numai că, după cîteva săptămîni, cînd fraţii o întrebară ce avea de gînd să facă, ea le răspunse foarte clar :

— Am cules o serie de informaţii de la Facultatea de Medicină. Vă rog să nu săriţi în sus, fiindcă orice veţi face, nimic nu mă va putea determina să-mi schimb planurile. Doctorul Yvarsen e un medic arhicunoscut şi are o clinică foarte mare, unde vin pacienţi din întreaga Europă ca să fie îngrijiţi şi operaţi de el. Socot deci că ar fi cît se poate de bine să mă folosesc de cunoştinţele căpătate, lucrînd sub mîna lui. Nădăjduiesc că diploma mea îl va determina să mă angajeze.

Pentru a rupe tăcerea plină de reticenţe, fata adăugase cu maliţie :

— Cred că vă daţi seama că n-am să-i spun că avem o mină, foarte productivă, în Canada şi nici de alte bunuri. Nu mă voi duce acolo învăluită în blănuri şi în bijuterii. Voi fi prudentă, modestă şi ştearsă.

Erik strigă :

— De fapt, ce ai de gînd cu acest nefericit ? A pătimit destul cu Sigrid ! Dacă vrei să te angajezi în slujba lui numai ca să-i vorbeşti despre ea, socot că eşti lipsită de tact, drăguţa mea !

Cînd fraţii ei îi spuneau „drăguţa mea", însemna că nu erau cîtuşi de puţin de acord cu sora lor. Numai că ea era mult prea preocupată de acel irezistibil doctor Yvarsen, ca să mai ţină seama de opoziţia fraţilor ei.

Flavie străbătuse deci Canada, apoi trecuse Atlanticul, Marea Mînecii şi Marea Nordului şi iat-o ajunsă în Suedia.

Acolo manevrase cu dibăcia pe care ţi-o insuflă curiozitatea, cînd această curiozitate sălăşluieşte în sufletul unei femei. Fusese modestă, fără să-şi ascundă totuşi îndemînarea şi Jan Yvarsen o angajase fără să şovăie. N-avea să uite niciodată acea dimineaţă friguroasă, cînd gerul îţi pişca obrajii, pe străzile Stockholmului. Vocea secretarei, o voce „administrativă", îi acordase o întîlnire cu caracter personal. Clinica era foarte frumoasă, foarte modernă. Dar chiar dacă Flavie s-ar fi aflat în faţa unui Institut vechi şi demodat, ei tot frumos i s-ar fi părut. Inima începuse să-i bată prea tare şi prea repede. Se va afla, deci, în faţa acelui „idol al femeilor" ! Îşi imagină, brusc, nişte ochi care-i cîntăreau silueta, o intonaţie insidioasă, cu o oarecare tentă de ironie. N-a lipsit mult s-o ia la goană. Îşi aminti însă de fraţii ei care aveau să rîdă cu gurile pînă la urechi de „hotărîrile ei definitive" pe care şi le schimba atît de repede... Şi apoi, oare numai curiozitatea o făcea să fie atît de nervoasă ? Sigur că ar fi protestat vehement dacă cineva i-ar fi spus adevărul ; dar aşa cum odinioară, Thérèse Ehrhardt se îndrăgostise de Jan după ce citise caietele Idei, la fel şi Flavie — după ce citise scrisoarea de dragoste a lui Sigrid — fără să-l cunoască pe Jan, se simţea năpădită de un sentiment care nu se adresa atît spiritului, cît mai mult inimii.

Deodată auzi o infirmieră care, intrată pe nesimţite, cu pantofii ei cu tălpi de fetru, spuse cu voce reţinută :

— Domnule doctor Yvarsen, vreţi să treceţi pe la secretariat înainte de a intra în saloane ?

Picioarele Flaviei refuzară s-o mai ţină. Fata văzu trecînd prin faţa ferestrei imense, deschisă spre hol, un bărbat înalt, tînăr şi blond. Avea ochii limpezi, un surîs seducător şi o voce armonioasă. Plecă imediat, împreună cu infirmiera care-l oprise, fără să arunce nici măcar o privire fetei.

Un lucru pe care Flavie îl neglijase cu totul era vîrsta doctorului Yvarsen. În orice caz, uluirea o ţintuise locului. Nu putea fi decît doctorul Yvarsen, din moment ce infirmiera îi spusese astfel, dar... cît era de tînăr ! Deşi tulburată, mintea îi rămăsese totuşi destul de lucidă pentru a putea face unele calcule. Dacă doctorul Yvarsen — care fusese însurat — practicase mai întîi medicina în Trans-

vaal, apoi își pierduse prima soție, pe urmă se însurase a doua oară și avusese timp să cucerească o faimă mondială, arătă astfel, însemna că descoperise secretul tinereții veșnice ! Căci bărbatul frumos, chiar seducător, pe care-l văzuse oprindu-se în fața ochilor ei năuciți, nu părea mai vîrstnic decît ea, adică mai tînăr decît Erik, ba chiar și decît Bertie ! Gîndurile i se învălmășiră, apoi îi veni brusc ideea care o lovi ca un glonte : doctorul care trecuse nu fusese iubitul lui Sigrid. Era cel mult fratele celui ce fusese bărbatul visurilor sale... Ba fu chiar și mai necăjită cînd ajunse la concluzia că acel medic trebuia să fie de fapt „băiatul lui Jan Yvarsen" ! În vremea asta, bietul Erling habar n-avea că o fată se gîndea la el cu atît de puțină simpatie. Flavie nu-i reproșa celui din care-și făcuse, aproape în mod inconștient, un idol, că avea un fiu care nu era al lui Sigrid ; nu, cu o lipsă de logică, pe cît de juvenilă, pe atît de feminină, invectivele și le adresa ei însăși. Ce copie ștearsă a acelui mare bărbat trebuia să fi fost băiatul acela înalt ! Se știe doar că fiii oamenilor celebri nu-și pot egala niciodată părinții. Bine, cel puțin, că măcar nu-l făcea de rușine !

În sfîrșit, fu strigată, introdusă într-un birou și imediat își făcu, în sinea ei, *mea culpa,* față de fiul lui Jan care nu-și îmbătrînise în nici un fel tatăl. Jan Yvarsen era cu mult mai frumos decît și-l închipuise ea. Simți brusc dorința să rîdă, fapt care o obligă să întredeschidă gura, cu buze proaspete și frumos modelate. Într-un elan de gratitudine, trase adînc aer în piept. Jan — ridicînd ochii pentru a se uita la noua venită — fu, fără să vrea, emoționat de deosebita frumusețe a fetei din fața sa, dar mai ales de acel surîs fericit. De ce era atît de fericită ? Fu pe punctul s-o întrebe, dar întîlnise atît de des în viața lui surîsuri smulse de admirație, încît nu mai puse nici un fel de întrebare. Își zise doar : „Dacă și inteligența e pe măsura frumuseții ei, atunci fata asta e o ființă excepțională".

Flavie avea o voce dulce și totodată sonoră, limpede și tandră care nu-i putea lăsa insensibili pe cei ce-o ascultau. Jan fu plăcut surprins. În timp ce-i punea întrebări despre studiile sale, doctorul își zise că i-ar fi oferit oricum o slujbă. Foarte bucuros, își dădu seama că

fata se potrivea de minune planului pe care şi-l făcuse de a înzestra spitalul cu un laborator mult mai vast. Aşa se face că Flavie Verneuil fu angajată la clinica doctorului Yvarsen şi că trăia într-o stare de spirit din ce în ce mai neliniştitoare. Singura temelie a echilibrului ei sufletesc era munca. Un motiv în plus de a-i plăcea doctorului Yvarsen, fără a-i produce remuşcări. În această privinţă, reuşise mult mai mult decît presupunea. Jan era pur şi simplu încîntat de calităţile fetei. Cu bunătatea lui obişnuită, îi pusese tinerei sale colaboratoare unele întrebări despre studiile şi despre familia ei. Aici întîlnise singura neclaritate ce putea pluti în jurul acestei tinere luminoase. Căci de fiecare dată cînd venise vorba de familia ei, Flavie ocolise întrebările. Jan era mult prea discret ca să insiste. Fiecare e liber să tragă perdelele odăii sale, cu atît mai mult să păstreze pentru sine amintirile şi sentimentele. Psihologul care sălăşluia în el trase totuşi concluzia că nu era vorba de o dragoste nefericită care să motiveze cumpătarea — aproape, austeritatea — vieţii pe care o ducea Flavie.

Şi cînd Thérèse presupusese că Flavie era îndrăgostită de Erling, Jan negase cu vehemenţă o asemenea posibilitate. Exista în această afirmaţie ceva care-l deranja, fără să priceapă ce anume.

VII

ŞI LUNILE TRECEAU... ÎN Canada, Erik primea unele scrisori destul de bizare de la Flavie. Citindu-le, fratele mai mare îşi încrunta sprîncenele. Dacă soţia sa, care stătea să nască, n-ar fi avut nevoie de prezenţa lui, s-ar fi îndreptat glonţ spre Stockholm. Sentimentele sale fraterne faţă de Flavie căpătaseră o nuanţă paternă. Atîta o dădăcise, încît acum îi lipsea grozav acestui om aspru al Nordului, foarte ferm în apa-

renţă, dar foarte tandru în fond. La explicaţiile pe care le tot cerea şi pe care fata le tot amîna, aceasta răspunsese în sfîrşit :

„Asta-i adevărul, Erik ! Aşa cum ai bănuit, sînt destul de vrednică de milă ; sigur că nu din punct de vedere profesional, ci — oh, dragul meu confesor — din punct de vedere spiritual. Jan Yvarsen este — e cu neputinţă s-o neg — un om nemaipomenit ! Nu poţi să-l judeci cu aceeaşi măsură cu care-i judeci pe ceilalţi oameni. Harul pe care prezenţa lui îl are asupra bolnavilor depăşeşte tot ce ţi-aş putea spune. Aproape că stîrneşte în ei un fel de idolatrie. Pînă şi ţîncii înghit tot ce le dă el. Se pare că aşa a fost întotdeauna.

Infirmierele dau un randament mult mai mare decît dacă ar lucra în altă clinică. Toate se străduiesc, din dragoste faţă de «patron». Uneori se vede obligat să le dea ordin să se odihnească în timpul orelor destinate destinderii. Dacă li s-ar oferi de două ori mai mulţi bani, ele le-ar rîde în nas celor care le-ar face o asemenea propunere. Îţi dai deci seama care e atmosfera aici ! Un fel de templu şi un zeu omniprezent ! Uneori, zău că-mi vine să rîd. Tonul serios cu care se debitează, de dimineaţă pînă seara : «doctorul a spus...», «doctorul preferă», are ceva exasperant. Apoi, mă surprind spunîndu-mi, în tăcerea albă a laboratorului : «el va fi mulţumit» şi acel «el» e în stare să mă determine să petrec o noapte întreagă în discuţii intime cu reacţiile chimice ! Trebuie să-ţi mărturisesc că acest «el» mă ţine captivă... Îţi dai seama ce vreau să spun, Erik ? Captivă ! Lucru de care noi am avut întotdeauna cea mai cumplită groază ! Dacă n-aş fi captivă, aş putea să deschid larg ferestrele care nu pot fi deschise decît în plină vară ! Mi se întîmplă să-mi trec mîinile de-a lungul trupului, măsurînd cu paşi mari laboratorul, ca şi cum aş simţi sub degete nodurile legăturilor care mă ferecă... Îţi mai aduci aminte, Erik, de cîinele acela, născut dintr-o căţea coiotă şi un cîine de casă, pe care l-am găsit într-o capcană şi l-am salvat ? Dacă aş striga şi eu, aşa cum părea să strige, cu ochii pierduţi, acel biet animal : «Ajutor, Erik, scapă-mă !» ? Ar fi ceva prostesc, pentru-că, exact ca şi el, aş încerca să scap din strînsoarea ta care mi-ar reda, totuşi, libertatea. Sînt

prinsă în capcană, dar nu mă pot elibera decît eu singură. Am venit aici ca să aflu totul despre «Zîna Zăpezilor» și bilanțul cercetărilor mele e, în momentul de față, următorul : nimeni n-a suflat o vorbă despre ea. Ca și cum n-ar fi existat decît în imaginația noastră. Și totuși, ea a existat ! Că l-a iubit nebunește pe Jan Yvarsen, e lesne de înțeles. Dacă aș fi fost logodnica unui astfel de bărbat și l-aș fi pierdut, dacă aș fi aflat că s-a însurat cu o altă femeie, mă întreb ce anume aș fi fost în stare să fac ca să-l recapăt. Cît de mult trebuie să-și fi dorit Sigrid moartea ! Dar cum de a putut Jan Yvarsen să renunțe la una din cele mai frumoase femei ? Alte două întrebări suplimentare sînt : Thérèse, actuala lui soție... Și Erling, fiul său. În ce-l privește pe Jan, sînt gata să-i găsesc toate scuzele din lume pentru tot ceea ce ar fi făcut. Dar cu Thérèse e altceva. Jan Yvarsen este dincolo de orice idee de vîrstă. Arată admirabil. Thérèse, deși mult mai tînără decît el, mi se pare bătrînă. Îmi arată o simpatie care... nu știu cum să calific ceea ce mă face să simt această simpatie. Uneori parcă simt dorința să-i răspund și eu la fel, dar între ea și mine n-a existat niciodată — cel puțin în ce mă privește — un contact direct : o văd mereu pe Sigrid, pe Sigrid a noastră, care mă desparte de ea.

M-am dus să-i fac o vizită notarului. Pentru el, povestea moștenirii noastre e veche de douăzeci de ani. E, într-adevăr, destul de ramolit. Știi ce a insinuat ? Că aș face mai bine să mă îndepărtez de familia Yvarsen, din moment ce mă înrudesc cu familia Lindval.

Bietul om, într-un veston de nedescris, cenușiu și prăfuit, cu chipul ridat ca merele noastre reinette, *pe care le păstrăm pînă în primăvară, și-a scos și și-a pus de vreo treizeci de ori antica sa pereche de ochelari. Cu un colț de batistă le-a șters cu multă precauție lentilele, înainte de a se hazarda să-mi spună : — Domnișoara Lindval avea o fire... să zicem... exagerată, dragă domnișoară Verneuil. Văd, slavă Domnului, că ești cu totul altfel decît ea, căci dacă erai la fel, m-ar fi mustrat conștiința să nu-l înștiințez pe doctorul Yvarsen de înrudirea dumitale cu verișoara lui. Asemenea femei sînt un pericol public...*

Mă cunoști destul de bine, Erik, ca să-ți dai seama că bietul om m-a enervat. Am izbucnit într-un hohot de rîs...

Sigrid a noastră «un pericol»... Poate pentru ea însăşi, fiindcă pentru alţii era bunătatea personificată. După ce şi-a lustruit din nou lentilele, notarul şi-a pus liniştit ochelarii şi a rîs şi el. M-a bătut uşor pe mînă (n-avea importanţă că eu mormăiam întocmai ca ursuleţul crescut de tine cînd altcineva în afară de noi cuteza să-i atingă blana). Ne-am luat rămas bun, pe această concluzie enigmatică scăpată de pe buzele sale :

— Îmi face plăcere să te aud rîzînd, domnişoară Verneuil. Cînd ai văzut atîtea lucruri cîte am văzut eu şi de cele mai multe ori deloc plăcute — cum se văd în birourile notarilor din întreaga lume — eşti fericit să constaţi că mai există suflete curate care rîd de tot ce nu are legătură cu tinereţea lor frumoasă. Rîsul dumitale conferă lucrurilor adevărata lor valoare, în faţa veşniciei. O femeie care trage cu pistolul în logodnica unui bărbat, pentru că nu poate suporta ideea ca acel bărbat să aparţină alteia decît ei, toate astea zău dacă mai merită altceva, după atîţia ani, decît un hohot de rîs.

Bineînţeles că mi-a fost cu neputinţă să-l determin să-mi spună mai mult. Atunci, am simţit dorinţa să-mi ascund faţa într-un fular şi să mă strecor hoţeşte în vila familiei Yvarsen. Cine ştie dacă n-aş fi descoperit, în vreun sertar, un revolver de tip vechi ? Dar dacă cumva notarul se înşelase ? Dacă lucrurile se petrecuseră invers ? Dacă Thérèse trăsese în Sigrid ? Poate că toate urile şi geloziile pe care le-a iscat în juru-i frumuseţea Sigridei au sfîrşit printr-un glonte nu tras, ci primit de ea. Trupul i-a fost găsit jos, la poalele muntelui. Torentul nu-l luase cu sine...

Mărturiseşte că sora ta mai mică are imaginaţie, nu glumă ! Orice-ar fi, eu n-am încredere în Thérèse. Şi totuşi... are aerul uneia dintre fiinţele cele mai bune ce se pot întîlni. În orice caz, da, în orice caz îmi e cu neputinţă să bănui această unică şi adorabilă fiinţă care se numeşte Jan Yvarsen !

Dar, bag de seamă că nu ţi-am spus nimic despre fiul lui Jan Yvarsen. Unde lucrează acest băiat ? Fireşte că tot la clinică ! Trebuie să recunoaştem, în mod obiectiv, că operează tot atît de bine ca şi tatăl său, că pune un diagnostic tot atît de precis, că munceşte cu o ardoare, cu

un devotament care ar trebui să-i atragă admirația tuturor. «Ar trebui», dar nu e chiar așa. Căci încă de la naștere s-a obișnuit cu ideea de a nu fi decît fiul unui om celebru. Cum poți deci presupune că va avea într-o zi curajul de a fugi din această minunată, dar zdrobitoare vecinătate ? Tu mă cunoști : n-am tendința de a vorbi mult, nici de a mă amesteca în treburile altuia, dar față de Erling Yvarsen mi-am descoperit o revoltă lăuntrică pe care cu greu mi-o pot stăpîni. Simt dorința să-l iau de umeri și să-l scutur. Să ai atîtea calități și să te mulțumești să stai în umbră ! Să ai atîta talent și să fii mereu al doilea ! Te asigur, Erik, că băiatul ăsta dacă ar fi singur într-un oraș, indiferent unde și-ar face un renume strălucit. Ceea ce i-ar trebui, ar fi o dragoste înflăcărată, care să-l determine să iasă din găoacea lui. Asta i-ar trebui ! Uite, pe măsură ce scriu, îmi vin idei noi : ceea ce-i lipsește lui Erling pentru a fi un «doctor de mare clasă» e o pasiune la fel ca cea care i-a ars inima tatălui său. Din nefericire, dacă toate infirmierele sînt niște îngeri în privința devotamentului nici una nu are acel ceva amețitor pe care-l avea Sigrid a noastră. Erling și cu mine nu prea discutăm. S-ar zice că se teme de mine. Cînd mă zărește de departe, își schimbă pe loc atitudinea. La început am crezut că era îndrăgostit de mine, dar cred că simte,bietul de el, că trebuie sau să sfărîme totul, sau să se mulțumească cu «nobilul» lui rol de dublură. Și o dublură nu mi-ar plăcea cîtuși de puțin...

Să nu-ți închipui că duc o viață tristă. Mă duc aproape la toate concertele. În casa unde stau, am o vecină, o văduvă tînără, care mă silește să fiu veselă, iar acum ne și spunem pe nume. Femeia asta nu pricepe cum de nu m-am îndrăgostit nebunește de Erling. Cum ea nu lucrează la clinică, nu-și poate da seama de atmosfera de acolo. Cînd eu îi spun : «De ce nu presupui mai curînd că aș fi îndrăgostită de cel mai frumos bărbat din oraș ?» ea mă privește fără să priceapă. A trebuit să-i precizez : «De Jan Yvarsen !» Vecina asta a mea are însă naivitatea să creadă că vîrsta contează foarte mult, chiar dacă e vorba de niște genii ! A și strigat : «Dar e mult prea bătrîn pentru tine !» Erik, dacă n-ai fi însurat și dacă te-ai

întîlni cu frumoasa Elena, cu Semiramida sau cu vreo altă frumusețe ilustră, înviată din morți, sînt sigură că sîngele tău ar da ocol de două ori mai iute întregului aparat circulator, înainte de a-ți regăsi suflul. Ei bine, află că Sigrid le întrecuse pe toate și că Jan Yvarsen era demn de ea !

În sfîrșit, m-am dus și la mormîntul lui Sigrid. E acoperit de o piatră albă de marmoră. Poți citi pe ea numele tatălui ei (vărul nostru) al mamei sale (care a fost mătușa prin alianță a lui Jan), apoi doar atît : Sigrid Lindval, *fără nici o dată nici o nașterii, nici a morții. Nădăjduiesc că Jan Yvarsen a fost cel care a avut ideea suprimării acestor date. Sigrid era menită să aparțină tuturor timpurilor. Erik, sînt sigură că, pentru Jan Yvarsen moartea lui Sigrid redevine, în unele momente, tot atît de apropiată ca și cînd s-ar fi petrecut în ajun...*

Dragul meu frate, te îmbrățișez... Scrie-mi cît mai des. Glumesc dar știi și tu că tata ne spunea întotdeauna că e și asta o formă de curaj.

Flavie

P. S. Nu sînt chiar atît de plină de curaj. Dacă ți-aș spune că simt uneori o dorință teribilă ca acest mare savant să fie mai puțin doldora de principii morale, ce-ai zice ? Nu vreau să mă bombăni. Dacă în noaptea asta plîng, știu că vei fi supărat și totuși poate că voi plînge dacă doctorul nu va veni să se aplece asupra muncii mele, dacă nu-i voi auzi glasul care mă tulbură mai mult decît ți-aș putea spune. Îmi place să mă felicite, sau, cel puțin să mă încurajeze... Are un fel unic de a sesiza punctul slab al unei cercetări. Presupune, de pildă, că de cîteva zile mă frămîntă o problemă căreia nu-i pot da de capăt. Ar trebui să folosesc un reactiv, dar care ? Doctorul vine îmi citește notele, se instalează pe taburetul meu, se apropie de microscop privește, apoi îmi sugerează :

— Nu crezi, domnișoară Verneuil că substanța cutare, pusă în contact cu... etc... etc..

Vede în cîteva minute ceea ce mă trudesc eu să descopăr timp de cîteva zile ! Constatarea incapacității mele

ar trebui să mă întristeze dar sînt prea femeie ! Nu-mi displace ca şeful meu să mă depăşească, ba chiar să mă zdrobească cu superioritatea lui. Sînt încîntată că e atît de uluitor de inteligent. Numai că... nu mă simt prea liniştită fiindcă... doamna Yvarsen se tot încăpăţînează să mă invite şi simt — aşa cum simte castorul linxul care-l pîndeşte — că ar vrea să mă prindă la strîmtoare ca să mă determine să-i vorbesc despre mine. Mi-e groază să fiu prinsă la strîmtoare şi nu suport să vorbesc despre mine ! Şi dacă n-ar fi decît doamna Yvarşen ! Dar şi patronul şi-a pus ceva în cap, în legătură cu mine, o idee care nu se prea potriveşte cu frazele pe care le rosteşte. Mi-o spune cel de al şaselea simţ al meu, care stă veşnic la pîndă.

În sfîrşit, Erling, care ar străluci din plin dacă n-ar fi eclipsat de tatăl său pregăteşte nişte discursuri pe care prefer să nu le aud.

Inutil să te mai tulburi în privinţa conduitei surorii tale. Am mulţi admiratori, dar mă pricep de minune să-i ţin la distanţă şi să nu-i am la dispoziţie decît atunci cînd vreau să mă duc la cinema sau la vreo altă distracţie, ca de pildă, la dans. E un joc tot atît de distractiv ca şi spada sau floreta. Datorită faptului că părinţii nu te-au conceput cocoşată sau cu picioarele strîmbe, te vezi adesea constrînsă să practici acest sport. Mă străduiesc să-mi domolesc totuşi cruzimea.

Copilăria noastră, în care am avut prilejul să cunoaştem animale primejdioase, mă ajută mult să-mi îmblînzesc adoratorii !

Bertie e un nesuferit, nu-mi scrie niciodată !"

Flavie credea că va putea ocoli la nesfîrşit discuţiile delicate, dar iată că avea să vină totuşi un ceas în care trebuia să răspundă...

Pe zi ce trecea, Erling era tot mai nefericit. Sigur, nu putea să nu vadă că reuşise magistral pe drumul pe care se angajase. Dacă Flavie nu şi-ar fi făcut apariţia în casa lor, probabil că nu s-ar fi simţit niciodată stingherit de acest al doilea loc care îi revenea în mod normal. Dar prezenţa Flaviei schimbase totul.

Erling semăna mult, cu mama sa la chip şi cu tatăl său la statură, dar moştenise prea puţin atît din cusurile, cît şi din calităţile celor doi părinţi ai săi. Fiind singurul băiat — şi deci foarte alintat şi răsfăţat — era mai sensibil la dragoste decît colegii săi, lucru dealtfel cît se poate de firesc la vîrsta lui. Flavie fusese pentru el ca o rază de soare. Nu se îndrăgostise de ea treptat, o idolatrizase chiar din clipa în care o zărise. Văzînd-o, şi-a descoperit în el o nevoie frenetică de dragoste. Dacă ar fi întîlnit-o în altă parte decît la clinică, poate că ar fi acţionat altfel. Ar fi fost pe deplin încrezător în fizicul său, cu care avea întotdeauna succes la fetele de aceeaşi vîrstă cu el. Ar fi avut o încredere instinctivă în inteligenţa şi, mai ales în puterea sa de atracţie, sub care se ascundea, de fapt o mare dorinţă de dragoste. Dar el lucra la clinică ! Mai înainte nu se comparase niciodată cu tatăl său decît pentru că dorea cu ardoare să ajungă la fel de priceput ca el, să-i ia într-o zi locul dar cît mai tîrziu cu putinţă. Cînd iubeşti însă aşa cum iubea el acum, puteai să nu simţi o oarecare superioritate, fie ea chiar trecătoare, superioritate ce se datora diferenţei de vîrstă dintre el şi părintele său ? Timpul trecea fără ca Flavie să-i fi dat vreodată posibilitatea unei clipe de intimitate. Doar cîteva plimbări călare în compania tatălui său, unde fata — fiind o foarte bună călăreaţă — se distanţa de el. Erling era un călăreţ bun, dar Flavie era în stare de adevărate acrobaţii ecvestre ! Jan Yvarsen rîdea, cu rîsul său juvenil, cînd în plin galop fata se ridica în picioare în şa, apoi se reaşeza cu tot atîta uşurinţă ca şi cum s-ar fi ridicat şi aşezat pe un scaun, în vreun salon. Sau îşi arunca pălăria undeva departe, apoi venea în goană, se apleca din şa şi şi-o lua de jos, cu o uşurinţă de necrezut.

Flavie învăţase să călărească de foarte mică. Tatăl ei o aşeza în faţa lui în şa, iar fraţii ei o plimbau pe caii lor pitici ţinînd animalele de frîu, iar pe neastîmpărata fetiţă de un picior.

Şi iată că veni şi ziua cînd Erling se simţi dezmădăjduit s-o vadă pe Flavie discutînd veselă cu tatăl lui, părînd — în nevinovăţia ei — să fi uitat cu totul de el rămas puţin mai în urma lor, pe o potecă îngustă de pădure Ca să-şi

alunge necazul vru să-i depășească. Dar calul său, un animal nervos, simțindu-se biciuit de crengi se sperie și se ambală. Flavie scoase un țipăt, specific feminin, căci cunoștințele ei ecvestre o făcură să-și dea imediat seama de primejdia în care se afla imprudentul. Trebuia să-și stăpînească bidiviul, altfel îl păștea riscul de a nu-l mai putea opri dacă i-ar fi ieșit în cale un obstacol. Flavie îi strigă lui Jan :

— Încerc să-l depășesc ! Nu-și dă seama că...

Dar n-avu cînd că-și mai pună planul în aplicare, fiindcă Jan și apucase frîul calului pe care călărea fata.

— Lasă-l, Flavie !

Ochii tinerei fete scăpărară. Vechile ei ranchiune împotriva lui Jan Yvarsen „care fusese atît de crud cu Sigrid", îi veniră, toate, în memorie. Se îndreptă în șa, indignată.

— Vreți să se omoare și el ? strigă ea.

Jan fu izbit de acel „și el", dar nu era acum momentul lămuritor. Răspunse, cu o voce dominatoare :

— Vrei să-l jignești ?

Flavie ezită o secundă, apoi înțelese. Cu inima plină de remușcări pentru că se îndoise fie măcar și o clipă de Jan, oftă :

— Iertați-mă... Aveți dreptate... Am și eu frați și știu că mai curînd și-ar frînge de zece ori gîtul, decît să fie ajutați de o femeie ! Bărbații sînt absurzi !

Inima îi bătea să se spargă. Calul lui Erling dispăruse la capătul potecii. Gîfîind ușor, Flavie ardea de dorința de a porni pe urmele lui. Dar Jan adăugă, de data asta cu un glas foarte tulburat :

— Nu ne putem permite să galopăm ; știi foarte bine că n-am face altceva decît să sporim nebunia trecătoare a calului înspăimîntat.

Cu toată teama care-o chinuia, fata își întoarse, timidă, fața, către acest tată atît de stăpîn pe sine, și ceea ce văzu făcu să se topească în ea orice urmă de neliniște în privința intensității sentimentelor părintești ale lui Jan Yvarsen. Arăta atît de palid, încît pînă și buzele își pierduseră culoarea. Era cutremurat de aceeași spaimă ca și Flavie. Cîtă ușurare simțiră amîndoi cînd îl găsiră pe

Erling ocupat să liniștească nesupusul animal, pe care-l mai încercau încă unele tresăriri nervoase ce făceau să i se încrețească pielea de-a lungul șirei spinării.

Abia acum își dădu seama Flavie ce greșeală fără margini ar fi făcut. Căci chipul lui Erling se lumină cum nu-l văzuse încă niciodată luminîndu-se, cînd ea îi strigă :

— Concurență neloială doctore ! M-ai speriat atît de tare, încît tremur și acum ! Cînd mai ai de gînd să întreprinzi asemenea tururi de forță, fii drăguț și anunță-ți partenerii !

Flavie fusese neliniștită, și totuși atît ea cît și tatăl lui avuseseră încredere în el ! Erling era radios. Plin de veselie, propuse să poposească la un mic han pentru a-și reîmprospăta forțele. Amintirea emoției limpezise atmosfera, aidoma unui vînt puternic care purifică aerul. Petrecură un ceas încîntător. Flavie nu se simțise niciodată atît de liberă. Îi făcu și pe tată și pe fiu să rîdă, ba încă să rîdă zdravăn, povestindu-le, în felul ei spontan, întîmplări din viața sa petrecute la marginea pădurii, pe malul lacurilor în mijlocul zăpezilor. Apoi, brusc se înstăpîni tăcerea. Lui Jan Yvarsen îi trecu prin cap o idee ciudată : „N-am mai simțit o încîntare asemănătoare de pe vremea cînd Sigrid îi însufleța pe toți din jur cu nemaipomenita ei dragoste de viață ! Ce lucru ciudat, canadiana asta de origine franceză mi-e atît de aproape de parcă am face parte din aceeași familie".

Privirea îi fu atrasă totodată, de acea mișcare atît de feminină remarcată de Thérèse : Flavie avea obiceiul să-și scoată bustul înainte, lăsîndu-se ușor pe spate, ca și cum și-ar fi scuturat pletele bogate ce-i împodobeau chipul atît de armonios. Cîtă mîndrie în acest gest ! „Numai Sigrid mai făcea mișcarea asta !" își spuse Jan. Această tînără nimerise — după cîte se părea — dintr-o altă lume la el, numai datorită întîmplării. Ideea că ar fi putut exista o legătură oarecare între ea și Sigrid Lindval îi trecu prin minte însă atît de vag, încît o uită aproape imediat. Dar numele lui Sigrid odată evocat fusese de ajuns ca să arunce un văl peste tot ce-l înconjura. Însăși Flavie se oprise exact în clipa în care — furată de povestirea ei —, era gata să facă aluzie la legenda născocită de ea și de

fraţii săi. Simţi un fior strecurîndu-i-se de-a lungul spinării. Ochii ei atît de sclipitori mai înainte priviră neliniştiţi spre Jan Yvarsen. Văzu imediat cum pe chipul lui apăruse iarăşi amărăciunea. Flaviei îi răsunară brusc, în urechi cîteva rînduri din scrisoarea lui Sigrid : *„Brazdele tristeţii, pe care le-ai lăsat să ţi se iveaască la colţurile gurii, se vor adînci şi mai tare...“*. Flavie fu aproape sigură că, în acea clipă, Jan se gîndea la Sigrid. Erling oprit brusc dintr-un elan de fericire cum nu mai simţise niciodată, plin de speranţe că, în sfîrşit, şi-o apropiase pe cea pe care-o iubea, văzu privirea neliniştită a Flaviei şi tristeţea neaşteptată a tatălui său.

Un îndrăgostit raportează totul la neliniştea sa. Pentru prima oară, Erling simţi nu nelinişte, ci furie. Gîndurile îl năpădiră atît de tumultuoase, încît strînse din fălci cu putere. Fără să se gîndească, fără un cuvînt de scuză sau de explicaţie, îşi trase picioarele lungi, încălţate în cizme, de sub masa de lemn, şi se ridică.

Din trei paşi, ajunse la uşă şi ieşi. După ce-şi dezlegă calul — cu o grabă de parcă ar fi fost fugărit de duşmani — sări în şa şi se îndreptă spre Stockholm. Suferea atît de cumplit încît, dacă ar fi putut striga, ori plînge, ar fi simţit o imensă uşurare. O luase pe un alt drum decît cel pe care urmau să se înapoieze tatăl său şi Flavie. O va sili pe Flavie să se explice ! Dar imediat fu cuprins de o spaimă cumplită : „Să se explice în legătură cu ce ? Avea vreun drept asupra ei ? Avea vreo raţiune s-o silească să-i răspundă la dragostea lui ?“ Furia îl îneca, o furie atît de dureroasă, încît muşchii feţei i se crispaseră. Toate sentimentele sale o luaseră razna. Simţea revărsîndu-se în el — ca o lavă devastatoare şi incandescentă — o gelozie feroce, smintită, furioasă, împotriva tatălui său. Se simţea prins ca într-o capcană, blocat într-o fundătură. Puţin îi păsa că tatăl său era socotit cel mai mare chirurg din Suedia. Înţelese brusc că nu va putea niciodată — din pricina profundului respect pe care-l simţise întotdeauna faţă de acest tată — să încerce să-l detroneze şi să se năpustească spre glorie, cu mijloacele pe care le avea... Dacă ar fi acţionat astfel nu l-ar fi jignit numai pe tatăl său, ci mai ales pe iubita lui mamă. Ştia că e un

bărbat frumos, dar Flavie părea să nu vadă decît frumusețea tatălui său. Să încerce să-și depășească tatăl și pe acest plan ? Pînă atunci, devoțiunea sa filială fusese atît de mare, încît i se păruseră întotdeauna firești favorurile pe care femeile erau gata — în mod vizibil — să le facă chirurgului. În principiu, tatăl său nu lua în seamă astfel de sentimente. Dar era totuși cu putință ca un bărbat, care toată viața lui fusese socotit mai presus decît ceilalți, să accepte, fără suferință, să-și cedeze rolul de seducător (jucat chiar fără voia lui) generației tinere ? Erling își reproșă sentimentele urîte care-l tulburau. Pe moment, își regăsi dragostea filială, dar imediat după asta fu din nou cuprins de un alt val de deznădejde. Ajunsese la marginea pădurii. Ieșind din umbra ei, răsuflă ușurat. Spuse în gînd o rugăciune — aceeași pe care o rostea și cînd era copil, ca să-și potolească furia, după care se simți parcă mai ușurat. Mergea cu calul la pas, iar cînd ajunse acasă își și făcuse planul cum să acționeze. Ce mult o iubea pe Flavie ! Fără ea, i se părea că viața nici nu merită să fie trăită. Voia să-i cîștige dragostea și să se însoare cu ea. Dar Flavie era o ființă mult prea originală, ca el să-i ofere o viață banală, cu care s-ar fi mulțumit multe alte femei. Trebuia să-i poată spune că — pentru ea — era în stare să urce pe culmile artei sale, că — pentru ea — era în stare să se depășească pe sine, să realizeze imposibilul. Înainte de orice trebuia să afle unde-i va plăcea Flaviei să se stabilească. Acolo, indiferent cu ce preț, avea să-i arate că este un medic demn să-i fie soț. A continua să mai lucreze alături de tatăl său, era ceva peste puterile sale. Erling avea o minte mult prea ascuțită ca să nu-și dea seama că orice afecțiune omenească cu timpul se poate toci, slăbi, și — cine știe — chiar transforma în ură...

Ar fi vrut să se stîlcească singur în bătaie, numai pentru gîndul că și-ar putea cîndva urî tatăl, și totuși trebuia să admită că numai ura putuse să-l determine să ajungă acolo unde ajunsese. Dragostea lui pentru Flavie avea să-i hotărască viitorul : va părăsi clinica, chiar și orașul, sigur nu chiar a doua zi, dar foarte curînd. O rivalitate între doctorul Erling Yvarsen și Jan Yvarsen era

de neconceput. Atunci să-şi aleagă alt oraş din Suedia ? Nu ! Va pleca ! Departe ! Într-o altă ţară, într-un loc nou ! Dragostea îl făcea să simtă dorinţa de a se schimba ; să devină un bărbat care să stea pe propriile sale picioare, un bărbat demn de a fi iubit... Tatăl şi mama sa vor fi îndureraţi, dar poate nu chiar atît de dezolaţi cum îşi închipuia el. Şi totuşi, mama sa era atît de apropiată de el ! Erling ştia foarte bine că unei mame nu poţi să-i ascunzi prea multe lucruri. De cîteva luni îi surprinsese unele priviri cam neliniştite. Thérèse ar fi trebuit să fie mulţumită de acel *„satisfecit"* pe care marele medic şi chirurg îl acorda fiului său aproape la fiecare masă pe care-o luau laolaltă. Dar ea văzuse mult mai departe... În faţa lui Jan, Erling încetase acum de a mai fi doar fiul său. Băiatul îşi aminti de unele reflecţii, îşi rememoră unele fraze rostite de colegii lui privitoare la succesele părintelui său. Sigur, nimeni nu se lega de moralitatea lui : Jan ştia cît cîntăreşte reputaţia unei demnităţi fără pată, mai ales în cariera medicală, şi nu dădea nici cel mai mic prilej de cleveteală. Totuşi, se glumea adesea pe seama dezlănţuirilor, mult prea pline de entuziasm, ale atîtor şi atîtor paciente ale sale. Dar, fie chiar şi în gînd, oare tatăl său trădase vreodată dragostea pe care i-o purta soţiei sale ? Erling se califică, în sinea lui, de bădăran. Ar fi vrut să-i ceară iertare tatălui său pentru faptul că-i putuseră trece prin minte nişte gînduri atît de urîte... Şi totuşi, ele îl deranjau, fiindcă la toate acele femei îndrăgostite de tatăl lui, se vedea obligat să mai adauge una. Fie şi numai din pricina acestui singur nume, bănuiala persista, înfiptă ca un spin, în inima băiatului : ca să fii atît de iubit, nu însemna oare că Jan Yvarsen se complăcea într-o astfel de situaţie ? Că celelalte femei cădeau la picioarele doctorului, mă rog, la urma urmei, părea ceva firesc ! Dar ca Flavie să nu fie descurajată — în sentimentele faţă de „patronul" ei — de răceala profesională pe care acesta ar fi trebuit să i-o arate, iată ce anume făcea să-i vîjîie urechile şi să-i încingă obrajii. Fiindcă nu era vorba numai de o durere posibilă, pe care o întrevedea pentru măicuţa lui, ci şi de o crimă faţă de el. Îşi aduse aminte de fiecare laudă adresată de tatăl

său — cu bună-credință — Flaviei. Abia acum înțelegea anumite nuanțe mai deosebite ale vocii pe care pînă atunci ar fi preferat-o oricărui alt glas. De ce acest elan în a o felicita ? Și de ce fata părea că soarbe complimentele doctorului ? Nu ! Nu era cu putință ! Și totuși, de ce tatăl său simțise așa, deodată, nevoia de a crea un laborator ? Nu pentru a păstra această minunată făptură lîngă sine ? Gesturile cele mai firești ale tatălui său i se păreau acum suspecte. De ce s-o invite pe Flavie Verneuil la ei acasă ? De ce atîta insistență ca ea să accepte ? Nu cumva din cauză că minutele pe care le petreceau împreună, în cursul zilelor atît de pline, de la clinică, nu le erau de ajuns ? De ce venise fata mai des la ei acasă, atunci cînd Erling lipsise din Stockholm ?

Din fericire, totul nu fu decît o scurtă vijelie. Căci Erling își regăsi bunul simț de îndată ce-o zări pe mama sa, care se plimba agale prin grădină, cu foarfecele în mînă. Analiză atent cele mai mici amănunte ale acelei siluete atît de dragi. Thérèse purta o rochie albastră. Peste frumosul ei păr strălucitor își pusese un șal de lînă, moale ca un puf. Într-o zi, Erling îi povestise, plin de entuziasm, că văzuse o țărancă legată la cap cu un șal asemănător. Thérèse nu spusese nimic, dar într-o seară o găsise — încîntat de surpriza pe care i-o făcea — înfășurată într-un astfel de șal. Atîta timp cît ea va fi gata să-și deschidă brațele singurului ei băiat, va exista întotdeauna pentru el un refugiu pe acest pămînt, certitudinea, liniștea.

Dădu fuga la grajd, încredință rîndașului calul și alergă, așa cum făcea odinioară, cînd se întorcea de la liceu, să se arunce în brațele mamei sale. Cum era mult mai înalt decît ea, o luă în brațe și-o ridică în sus ca s-o sărute. Rîdea, strîngînd-o la piept, nevrînd s-o lase jos și purtînd-o spre casă, fără a-i lăsa răgazul să isprăvească strînsul buchetului de flori. Thérèse ghici — cu tot atîta siguranță ca și cum i-ar fi mărturisit prin viu grai — cît de tulburat era fiul ei. Totuși, nu-l întrebă nimic ; se mulțumi să simuleze un viu interes față de cele petrecute în legătură cu plimbarea sa și nu-și manifestă în nici un fel surpriza de a-l vedea înapoindu-se singur. Dar cum

urechea ei stătea la pîndă, își reținu un oftat de ușurare cînd auzi pasul liniștit al calului lui Jan pășind pe poartă.

Reîntoarcerea lui Jan și a Flaviei nu fusese mai puțin tumultuoasă decît cea a lui Erling. Văzîndu-l pe băiat ridicîndu-se și părăsindu-i fără nici o scuză, Flavie se îndreptă brusc. Privi pe fereastra aflată în fața ei, și constată graba nemaipomenită cu care Erling își dezlegă calul și sări în șa. „Fuge, își spuse ea. Ca și cum i-ar fi teamă ca nu cumva vreunul din noi doi să se ridice și să-l cheme înapoi."

Jan, și mai surprins decît fata, văzu obrajii proaspeți ai acesteia înroșindu-se și ochii întunecați aruncînd fulgere. Se întrebă dacă această mînie nu izvora cumva din mîhnire. Ce-l apucase pe Erling, de obicei atît de la locul lui ? Spaima pe care i-o pricinuise bidiviul să-l fi zguduit chiar atît de tare, cu atît mai mult cu cît nu binevoise să le spună nimic ? Dar, despre toate aceste lucruri, Jan nu scoase o vorbă. Se uită la ceasul-brățară și, după ce-i propuse fetei să mai ia cîte un păhărel de lichior, invitație la care primi un refuz scurt, dădu semnalul de plecare.

Ar fi vrut să profite de acest drum pentru a da o asemenea întorsătură discuției, încît să afle cam ce anume gîndea Flavie despre el. Numai că nu avusese încă niciodată prilejul de a se măsura cu fata cînd aceasta era obsedată de un gînd pe care nu voia să-l împărtășească nimănui. După două sau trei încercări infructuoase, Jan renunță la întrebări. Chipul ei tînăr, atît de deschis mai înainte, acum se întunecase, se înăsprise. Strîngînd din dinți, își conducea calul numai prin reflexele create de obișnuință. De îndată ce drumul îi îngădui, o porni în galop, iar Jan o urmă fără o vorbă. Avea și așa destule lucruri la care să se gîndească. Aproape că nu se mai îndoi că Flavie îl iubea pe Erling și că Erling răspundea acestui sentiment. Dar atunci de ce fugise ? Jan nu era întotdeauna un psiholog tot atît de bun ca soția sa. Totuși, simți cum i se strînge inima, întrevăzînd ipoteza că Erling s-o fi simțit jignit de atenția exclusivă pe care Flavie păruse că i-o acordă lui ! Această revelație fu ca

o lume nouă ce i se deschise brusc în față. Un univers în care soarele era mai puțin cald, mai puțin strălucitor. Această idolatrie de care se bucura — de cînd își putea aduce aminte — în ochii femeilor, devenise parte integrantă din viața sa. Nici măcar nu se mai gîndea la ea. Atîtea femei sînt dorite de bărbații care le întîlnesc și, totuși, nu simt, din această pricină, nici cea mai mică tulburare. Încă de pe vremea cînd era însurat cu Ide, această atitudine a femeilor îi crease multe momente neplăcute. În timpul celei de a doua logodne cu Sigrid, toate concurentele dispăruseră de la sine. Sigrid era mult prea frumoasă ca să poată cineva lupta cu dînsa. După ce se însurase cu Thérèse, avusese atîtea satisfacții sentimentale în sînul căminului și fusese atît de ocupat cu munca, încît răspunsese surîsurilor printr-un simplu surîs mecanic. E de ajuns să dai o cît de mică atenție omagiilor cuiva, pentru ca ele să declanșeze în noi un surîs conștient. Numai că el nu mai avea răgazul să reflecteze la asemenea lucruri. Pînă la urmă, trecînd în revistă anii ce se scurseseră, își spuse că nu fusese iubit de nici o femeie cu care ar fi dorit să aibă legături mai intime. Dar iată că apăruse Flavie, și față de Flavie sentimentele sale nu mai erau atît de indiferente. Dobîndi certitudinea că, din zi în zi, chipul Flaviei gonea tot mai mult din inima lui pe cel al lui Sigrid. Prin ce mister ajunsese să țină atît de mult la Flavie ? Era pentru el un fel de nouă Sigrid, reînviată, pe care putea s-o iubească liniștit, fără nici o dorință carnală. Nu se comportase față de Flavie așa cum s-ar fi comportat față de o colaboratoare oarecare ? Dacă se ducea seara să-i verifice lucrările, o făcea mai ales pentru că această vizită constituia pentru el un moment deosebit de plăcut. Nu se simțea vinovat față de soția sa ; dragostea pentru Thérèse nu slăbise, dar Flavie era ca un trandafir proaspăt deschis, al cărui capricios parfum îi plăcea să-l adulmece cu un fel de dorință — credea el — deloc carnală. Jan Yvarsen își reținu cu greu un oftat de tristețe, căci, cu obișnuita lui cinste și luciditate, avu certitudinea că trăise cele mai frumoase zile din viață. Și acum iată că trebuia să renunțe la această existență deosebită.

Își pusese adesea unele întrebări privind colaborarea lui cu Erling, dar nimic din comportarea fiului său nu-i îngăduise să presupună că tînărul doctor ar suferi din pricina apropierii de strălucitul său tată. Îl avusese, deci, tot timpul pe Erling alături. De atunci, clinica îi dăduse mult mai puțină bătaie de cap și-l obosise mai puțin. Fiecare intervenție reușită a lui Erling îl bucurase mai mult decît dacă operația ar fi fost executată de el însuși. Căminul său fusese întotdeauna o oază de desăvîrșită liniște. Împărtășise cu soția lui toate bucuriile privind harurile — în materie de medicină — ale fiului lor. Ea era aproape la fel de surîzătoare și de frumoasă ca în primele zile. Nici unul din ei nu simțea povara anilor.

Dar Flavie fusese ca un nou ferment, care pusese în valoare prețul tuturor celorlalte daruri ale sale. Oare avea să îndure încă o dată hărțuielile și suferințele ? Dacă... Ei bine, la urma urmei, de ce Erling nu s-ar însura cu Flavie ? În felul acesta, bucuria lui n-ar fi și mai deplină ?

Pe cîmp începuse să bată vîntul. Flavie galopa nu departe de el. Fiecare se gîndea la ale sale. Jan încercă să meargă în același ritm cu fata. Cum intrară în oraș, aceasta — mulțumindu-i pentru plimbarea pe care o făcuse — îi ceru îngăduința să plece, fiindcă se grăbea. Înainte ca el să-i răspundă, fata și plecase.

VIII

JAN, THÉRÈSE ȘI ERLING luară, ca de obicei, masa în perfectă liniște. Erling se retrase însă foarte devreme, pretextînd că înainte de a se culca dorea să aprofundeze un studiu, în odaia sa. Thérèse însă ghici că nici tatăl, nici fiul nu se aflau în apele lor. Și cum nici unul, nici celălalt nu făcură vreo

aluzie la Flavie, ea trase repede concluzia că neînțelegerile pe care le presimțea se datorau fetei.

O dată intrat în odaia lui, Erling nu se simți în stare nici să scrie, nici să citească. Se plimbă în lung și-n lat, fumînd țigară după țigară apoi, cu acea bruscheță ce-i mira adesea pe cei din preajma lui, acest băiat înalt și liniștit se lăsă pradă sentimentelor sale pătimașe. Își puse paltonul, coborî scara și trecu glonț prin fața ușii salonului unde se aflau părinții săi, pentru ca aceștia să nu mai aibă cînd să-l strige. Își scoase mașina și porni spre Stockholm. Nu putea să mai aștepte ; trebuia s-o vadă pe Flavie. Voia să vorbească cu ea. La naiba cu convenienţele ! Va spune cine era, în dosul ușii încuiate, și va ști s-o determine să iasă împreună cu el. Căci treaba asta era pentru el o problemă de viață și de moarte. Bineînțeles că Erling cunoștea adresa „șefei de laborator", dar nu fusese niciodată la ea acasă. Fu surprins de eleganța casei. Numele fetei era trecut pe tabelul de la parter. O instalație telefonică, deosebit de modernă, îți îngăduia să-i întrebi, de jos, pe locatari, dacă erau dispuși să te primească. Nerăbdarea lui era atît de mare, încît se gîndi să se ducă neanunțat, s-o vadă, ca nu cumva fata să-l roage să-și amîne vizita pe a doua zi. În loc să ia ascensorul, urcă zorit un rînd de scări. Își veni însă repede în fire și se reîntoarse la telefonul de la parter, făcînd numărul Flaviei. Fata îi răspunse imediat ; probabil că telefonul era chiar lîngă ea. „Numai să nu se fi culcat !" își spuse Erling. Și teama — doar numai la gîndul că nu va putea s-o vadă — îi năpădi fruntea de sudoare. Percepu o nuanță de surprindere în glasul fetei care nu obișnuia să primească vizite nocturne.

— Cine e ?

După ce Erling își spuse numele, urmă o secundă de ezitare. Apoi Flavie se interesă, cu o neliniște nedisimulată :

— Dumneata, doctore ? Sper că nu i s-a întîmplat nimic supărător tatălui dumitale !,

Erling strînse din dinți. Tatăl său ! Mereu tatăl său ! Deci numele doctorului Jan Yvarsen era tot timpul pe buzele Flaviei ! Deci se gîndea în permanență numai la el !

Își drese glasul înainte de a-i spune că Jan era în perfectă stare, dar că el, Erling, ar fi cît se poate de fericit dacă ea ar consimți să iasă undeva, împreună.

La capătul celălalt al firului se auzi un rîs plin de ușurare, apoi fata strigă :

— Să ieșim undeva ? Ții cu tot dinadinsul ? Nu ne-am plimbat destul toată după-amiaza ? De ce nu urci pînă la mine ? Un singur inconvenient : ascensorul e în reparație... Cinci etaje...

Erling se simți dintr-o dată atît de fericit, încît pretinse că-i plăceau în mod deosebit casele fără ascensor. Va urca pe scări. Nu cumva o deranja ? Fu întrerupt de cascada unui rîs atît de dezinvolt, încît rîse și el. Fata spuse — și vocea ei i se pădu asemenea unui cîntec :

— Dacă-i așa, urcă ! N-am obiceiul să mă culc chiar cum se întunecă ! Și n-are nici o importanță dacă sînt în rochie de casă !

Flavie îl auzi urcînd treptele cîte patru deodată. Îi deschise ușa chiar cînd el se pregătea să apese pe butonul soneriei. Îl pofti înăuntru cu prefăcută solemnitate, dezminți însă de strălucirea malițioasă a ochilor. Urmînd-o, Erling străbătu un coridor care mirosea a ceară de parchet, apoi intră într-un studio spațios, unde rămase locului. Flavie se întoarse spre el și-l întrebă ușor neliniștită :

— Ce ți s-a întîmplat ? Nu-ți place cum stau ?

Erling se așteptase să găsească o odaie mobilată corect, și cînd colo nimerise într-un interior unde nu se afla nimic mediocru sau banal. Fiecare obiect fusese ales, fără nici o urmă de îndoială, de o persoană înzestrată cu un simț artistic foarte dezvoltat. Pentru o clipă, băiatul amuți. Privi de jur împrejur, apoi rosti puțin cam stingherit :

— Locuința e încîntătoare ! Ai spune că acest cadru a fost creat anume pentru dumneata ! Ce noroc să poți închiria un apartament atît de plăcut !

Și cum Flavie i se păru irezistibil de încîntătoare, ca să-și înfrîngă dorința de a o lua în brațe, începu a se extazia în fața mobilelor și a tablourilor. Dar și așa, n-o vedea decît pe ea. Învăluită într-o rochie de casă, albă,

din lînă fină, garnisită cu hermină, fata purta un colier care-i împodobea gîtul grațios, un triplu șir de perle alb-roz. Nu cumva erau veritabile ?

Venise să vadă o tînără cercetătoare, tobă de carte, fără avere, și descoperea o prințesă din *O mie și una de nopți*. Fiindcă... Ei bine, da, toate acele tablouri aparțineau unor maeștri. Nu exista o mobilă de duzină. Odaia — se vedea clar — nu slujea și de dormitor. Sigur că divanul, acoperit cu blănuri superbe, nu era seara transformat în pat. Flavie tocmai se așezase pe el, ușoară, albă toată de parcă ar fi fost de zăpadă, delicată ca un bibelou de preț. Se rezemă de perne și-l privi surîzînd. Era vădit că o distra uimirea pe care băiatul nu încerca să și-o ascundă.

El repeta întruna :

— Sînt uluit ! Probabil că proprietarul apartamentului e un artist de mare clasă. Nu cumva îl cunosc ?

Flavie rîse :

— Și de ce, mă rog, acest artist n-aș fi chiar eu ? Am dat cumva impresia că sînt lipsită de educație, de cultură artistică, sau că nu știu să mă îmbrac ?

Stupoarea lui Erling ajunse la culme. Flavie se amuza pe seama lui, cu o oarecare înduioșare încît o mira și pe ea ; Erling i se păru, în acel moment, nespus de simpatic.

Flavie era prea femeie ca să nu citească în el tot atît de clar ca și cum i-ar fi spus cu glas tare : „Te admir din tot sufletul și socot că atmosfera aceasta de atîta bun gust ți se potrivește de minune !“ Nu mai încăpea nici o îndoială că-și pusese acea rochie numai pentru plăcerea ei. El urcase scara în două minute, iar ea îi deschisese atît de repede ușa, încît ideea că totul fusese pus în scenă chiar atunci era de neconceput. Erling întrebă :

— Dumneata ai aranjat studioul ăsta ? Singură ?

Ea protestă, veselă :

— O, nu ! Am găsit aici, la Stockholm, lucrători cu o înaltă calificare. Văd că n-ai o părere prea bună despre compatrioții dumitale ! Ei au înțeles perfect ce anume doream, iar eu am fost încîntată de serviciile lor.

Erling nu se interesase niciodată ce salariu îi plătea tatăl său domnișoarei Verneuil, dar nu putea fi în nici

un caz atît de mare, încît să-i permită fetei să locuiască într-un astfel de apartament. Un junghi îi străpunse inima : „Cine-i plătește acest lux ?“ Ca și cum Erling ar fi pus întrebarea cu glas tare, fata îi răspunse :

— Hai, vino-ți în fire, doctore ! Oamenii de știință n-au dreptul să-și lase imaginația s-o ia razna. Ai dreptate, din leafă nu mi-aș putea permite să țin o asemenea locuință ! Dar de ce să crezi că am venit din Canada fără nici un fel de resurse personale, și chiar fără să-mi aduc de acolo unele obiecte la care țineam ? Așează-te și spune-mi ce anume te aduce la mine ? Trebuie să te resemnezi : pîinea mea zilnică nu depinde de munca mea !

Pe buzele lui Erling, întrebările stăteau gata să-și ia zborul. Îl interesa tot ce era în legătură cu Flavie. Simți un ușor regret, căci orice bărbat îndrăgostit dorește întotdeauna să fie generos și atotputernic față de femeia iubită. O Flavie bogată, cu avere personală, nu mai simțea nevoia — pe care el ar fi dorit-o presantă — de a fi protejată. În timp ce înainta pentru a lua loc alături de ea, simți o crispare pe care nu izbuti să și-o stăpînească destul de repede ; văzuse, într-o ramă de piele, un foarte frumos și energic cap de bărbat. Înainte ca el să aibă timpul de a căuta un mijloc prin care să afle numele acelui personaj, fata strigă :

— Da ! Uită-te mai de aproape ! E fotografia lui Erik ! Ți-am mai vorbit despre el ! Dincoace e Norbert ! E tot atît de blond pe cît e Erik de brun. Nu-i așa că am doi frați frumoși ?

Frații ei ! Cum de nu se gîndise imediat că erau frații ei ? Ar fi vrut s-o ia în brațe, s-o ridice în sus, așa cum făcuse cu mama lui, după ce se întorsese de la plimbare. Rămas în mijlocul camerei declară :

— Domnișoară Verneuil, am atîtea lucruri să-ți spun, încît nu m-am simțit niciodată, în toată viața mea, atît de stingherit ca acum. Dar, în orice caz sînt pe jumătate nebun de bucurie că am avut prilejul să cunosc mediul în care trăiești, lucrurile care-ți sînt dragi, chipurile celor pe care-i iubești ! Aș vrea să știu totul despre dumneata !

Numai că încîntarea lui Erling n-o liniști deloc pe Flavie. În loc să roșească, presimțind o declarație de dra-

goste inevitabilă, sau măcar să spună ceva pentru a-şi ascunde emoţia, ea se ridică de pe divan ca şi cum ar fi stat la pîndă, gata să sară cît mai departe dacă Erling ar fi încercat să se apropie cît de cît. Acesta trecuse prin emoţii prea variate în cursul acelei zile : îşi pierdu deci sîngele rece şi spuse dintr-o răsuflare tot ce-i stătea pe buze. Dacă Flavie ar fi ştiut mai mult despre dragoste, s-ar fi simţit înduioşată de acest bărbat, atît de priceput în meseria lui, înzestrat cu atîtea calităţi excepţionale şi care dorea cu atîta ardoare să-şi lege soarta de soarta unei femei. Dar fata, deşi se dovedise întotdeauna abilă în a-şi îndepărta adoratorii ale căror sentimente erau lipsite de profunzime, de data asta fu luată prea pe nepregătite de pasiunea dezlănţuită a lui Erling, care vorbea, vorbea întruna fără ca ea să-l poată opri ; adevărul e că nu se simţise încă niciodată atît de tulburată de o declaraţie de dragoste. Numai că sentimentele ei erau departe de a fi limpezi. Se simţea incapabilă să-şi răspundă, clar şi cinstit, cînd se întreba pe cine iubeşte şi dacă iubeşte... În loc să se simtă atrasă către cel care-i spunea cu vehemenţă, cu stîngăcie, dar cu atîta înflăcărare, că ea era idolul lui, Flavie deveni rigidă, ca şi cum s-ar fi simţit jignită. În loc să fie fericită auzind din nou ceea ce-i spuseseră atîţia alţi tineri : că era cea mai apropiată de visurile lor, ea părea gata s-o ia la goană. Şi într-adevăr, chiar asta-i şi era intenţia : să fugă de îmbrăţişarea pe care-o simţea că se apropie. Mişcările sale n-aveau totuşi siguranţa cu care era obişnuită această fată a marilor întinderi înzăpezite. Pentru ca o fiinţă să se bucure din plin de vioiciunea ei firească, e necesar ca resorturile ei fizice să fie în deplin acord cu cele psihice : or acum ele nu mai erau.

Flavie asculta numai cu o ureche ce spunea Erling. Dar există oare vreo femeie care să asculte vreodată cu atenţie o declaraţie de dragoste ? Asculta, dar în acelaşi timp îşi analiza şi sentimentele. O atracţie violentă, neaşteptată, o făcea să rîvnească înlănţuirea de către acele braţe bărbăteşti. Simţea o dorinţă ciudată de a se lipi strîns de acel trup înalt şi elegant, şi totuşi... Ispita era mare şi răspundea unor sentimente de care nu se îndoia

cîtuşi de puţin că ar exista în inima ei, totuşi împotrivirea faţă de această atracţie fu mult mai puternică pentru a ceda în faţa dragostei.

Odaia aceea pe care-o aranjase cu atîta plăcere şi bucurie încetă să mai existe pentru ea. Flavie văzu dintr-o dată, în faţa ochilor, o cîmpie nesfîrşită şi zăpada albă ce se pierdea în zarea îndepărtată, într-o ceaţă alburie. Mergea cu sania, împreună cu fraţii ei, şi toţi trei erau veseli şi uniţi. Apoi se reîntorseseră acasă, Erik ţinînd-o de o mînă, iar Bertie de cealaltă. Pe drum, vorbiseră despre „zîna lor Sigrid !" Sigrid, stîncă de neclintit, zid de gheaţă între Erling Yvarsen şi Flavie Verneuil ! Între Jan Yvarsen şi Sigrid se petrecuseră unele lucruri pe care fata refuzase să le afle — atît de intensă era admiraţia pe care-o simţea faţă de marele chirurg — dar care, din pricina asta, nu însemna că fuseseră mai puţin dramatice. Tot acel lux din jurul ei, acea viaţă lipsită de griji, le datora lui Sigrid. Nu renunţase în nici un chip la juvenila ei admiraţie. Să se mărite cu Erling Yvarsen, însemna să treacă în tabăra celor pe care-i socotea duşmanii celei mai frumoase, celei mai minunate femei.

Erling nu fusese niciodată îndrăzneţ cu fetele. Iar acum, cînd iubea din toată fiinţa sa, cînd dorea cu ardoare să obţină consimţămîntul Flaviei, era mult prea tulburat pentru a găsi cuvintele cele mai potrivite. În faţa tăcerii Flaviei, pe care-o bănui ostilă, îşi pierdu brusc tot curajul şi-şi ascunse chipul în mîini, pentru ca fata să nu-i poată citi pe faţă ce simţea.

Această clipă de răgaz îi îngădui Flaviei să-şi vină în fire. Ştia că era mai puternică. Nu se întîmplă oare întotdeauna aşa ? Cel ce iubeşte nu este şi cel mai slab ?

— Doctore Yvarsen, spuse ea încetişor, sînt foarte emoţionată fiindcă ai venit să-mi încredinţezi...

Erling îşi dădu seama, după acest început, că răspunsul va fi negativ. O fată atît de sensibilă ca Flavie n-ar fi vorbit niciodată pe acest ton calculat, dacă l-ar fi iubit. Scoase un uşor geamăt :

— Cît eşti de calmă ! Nu-mi spune cuvîntul care ar zdrobi în mine orice speranţă. Poate că mai tîrziu...

Continuă, parcă fără voia lui, îndemnat de amărăciunea din el, pe care încă n-o simțise în totalitatea ei :

— Nu sînt decît o copie ștearsă a tatei... Dar pentru tine, Flavie, pentru tine aș putea...

Lacrimile din ochii fetei țîșniră tot atît de rotunde ca și perlele ce-i împodobeau gîtul. Nu apreciase oare just cînd îi scrisese lui Erik : *„Și măcar dacă doctorul Erling ar fi singurul, dar..."* ?

Faptul că băiatul o alesese tocmai pe ea pentru a-l ajuta să se afirme o făcu să simtă o tulburare cu totul nouă. Cu imaginația ei înaripată, Flavie fusese o clipă mîndră de Erling. Era sigură că avea stofa necesară pentru a ajunge nu numai un mare chirurg, ci și pentru a impulsiona cercetările medicale. Ar fi grozav să-l ajute... Ar fi grozav să-l... Dar brusc văzu și reversul.

Flavie venise la Stockholm în numele lui Sigrid, femeia despre care nimeni nu suflase nici un cuvînt în familia Yvarsen. Era sigură că Sigrid ar fi dezaprobat-o. Se văzu strecurîndu-se în această familie unită pentru a semăna discordia și-și dădu seama imediat că, în asemenea condiții, nu se putea mărita cu Erling. Cu atît mai mult cu cît nu sesizase dintr-o dată sentimentul revelat într-un mod atît de neașteptat, de glasul acela bărbătesc. Și apoi... ei, da, cum să vadă clar în sufletul ei ? Cum să știe, cu certitudine, dacă ceea ce-o atrăgea spre Erling nu se datora cumva faptului că era „fiul lui Jan" ? Totul, în ființa ei, era confuz și tulbure. În vălmășagul din mintea ei nu stăruia limpede decît un singur gînd : că trebuia să plece. Dar să renunțe la pasionanta muncă pe care-o efectua în laborator, care avea să-i lipsească teribil de mult, ca și la emoțiile pe care le avea trăind alături de acel doctor celebru, nu era oare mai presus de puterile ei ? Să-i făgăduiască ceva, de formă, lui Erling, încercînd să cîștige timp ? La ce bun ? Viața dusă în Marele Nord o învățase să fie neînduplecată. Nu va face nimic care să nu-i îngăduie a doua zi să fie verișoara lui Sigrid ! Nu va face nimic prin care să consimtă la ponegrirea celei față de care nutrise atîta admirație, în copilărie. Nu va face nimic, atîta vreme cît nu va fi pe deplin sigură că i-ar putea dărui lui Erling o inimă plină de dragoste adevărată. Nu

știa despre familia Yvarsen, decît că niște greșeli de ordin sentimental aduseseră după ele nenorociri cumplite ; așa că n-avea să mai aducă și ea altele.

Flavie clătină din cap ușor iritată. Pletele fine îi fluturau ușor. Era prea curajoasă pentru a nu se hotărî pe loc. Se îndreptă încet spre Erling. La fel se apropia odinioară de reni, după ce-i atrăgea cu răbdare, dîndu-le de mîncare de la distanță. Nu numai ca să-i determine să nu fugă, ci să-i și împiedice să se năpustească asupră-i. Nu voia pentru nimic în lume ca Erling s-o ia în brațe. El o privi, neștiind încă dacă să renunțe și la ultima fărîmă de nădejde.

— Doctore, spuse ea — și vocea îi era ușor răgușită din pricina emoției pe care încerca să și-o stăpînească — sînt foarte tristă că trebuie să te necăjesc. Sînt absolut sigură că soarta dumitale nu e să rămîi mereu pe planul al doilea, ci că trebuie să-l egalezi, dacă nu chiar să-l întreci pe ilustrul dumitale tată, dar nu alături de mine. Eu nu sînt cea de care ai dumneata nevoie...

Și cum el clipi din pleoape, închizînd o secundă ochii, fata insistă, ca și cum s-ar fi adresat sie însăși :

— Doctorul Jan Yvarsen nu va admite pentru nimic în lume ca fiul său și al Thérèsei să se însoare cu Flavie Verneuil...

Cuvintele îl șfichiuiră pe Erling ca un bici : deci tot tatălui său îi datora povara durerii sale. Nu pricepuse sensul acelei fraze. Și nici nu putea să-l priceapă. Fu năpădit de o furie violentă și trăsăturile i se înăspriră. Nu se mai gîndi s-o roage pe fată să se explice. Îndrăgostitul e întotdeauna în stare de cea mai cumplită nedreptate, de cea mai crîncenă năpăstuire.

Flavie se opri neliniștită. Erling schiță un surîs disprețuitor, care însă nu-i era adresat ei.

— Nu-ți fie teamă, domnișoară, admirația și... pasiunea pe care le am pentru dumneata, te vor apăra împotriva mea, dacă educația pe care am primit-o nu va fi în stare să-mi stăvilească elanul. N-am să te mai inoportunez !

Se înclină pînă la pămînt și ieși pe ușă cu pas ferm. Flavie fu atît de uluită, încît nici măcar nu se gîndi să-l

oprească. Apoi simţi brusc o asemenea dorinţă de a-l revedea, de a discuta deschis cu el, şansele de fericire pe care le puteau avea, şi pe care poate că n-ar fi putut să le descopere singură — încît se năpusti spre uşă. Dar înainte de a fi pus mîna pe clanţă, se opri : Erling coborîse atît de repede scara, încît cu siguranţă că acum se afla cu cel puţin două etaje mai jos. Dacă Flavie n-ar fi ţinut seama de colocatarii acelui imobil respectabil, dacă n-ar fi ţinut seama că se afla în rochie de casă şi că pudoarea ei de fată tînără se răzvrătea la gîndul că ar fi putut să strige, la o oră atît de tîrzie, un bărbat, aplecată peste balustradă, soarta ei şi a fiului lui Jan Yvarsen ar fi fost cu siguranţă alta. Căci lui Erling îi era, într-adevăr, cu neputinţă să ghicească natura reală a piedicii care-i despărţea.

Flavie se reîntoarse încet, spre divan. Contemplă perna care mai purta încă urma trupului lui Erling ; apoi făcu un gest specific feminin : întinse mîna — albă şi prelungă — şi mîngîie uşor perna ; acest gest o înduioşă atît de mult, încît buzele i se ţuguiară, ca ale unui copil bosumflat, apoi începu să plîngă. Făcu — în mod mecanic — înconjurul odăii, aşezînd ici un obiect, dincolo un altul. Apoi, după ce făcu un duş mai mult rece, se îndreptă încet spre dormitor. Îşi aranjase cu atîta gust această odaie, încît seara, cînd intra aici, se simţea tot atît de bine ca şi în prezenţa unei persoane dragi. Dar în seara aceea, mobilele din dormitor nu mai însemnară pentru ea decît nişte simple obiecte ; trase perdelele din faţa ferestrei largi prin care se vedea cerul şi se vîrî sub pături. Avea obiceiul să salute stelele, spunîndu-le fiecăreia pe nume şi să adoarmă privindu-le cum sclipesc sau să admire infinita varietate de culori din limpezimea lunii. Acum plîngea, fără ca măcar să-şi dea seama. Situaţia ei era fără ieşire. În ciuda oboselii, acumulată în cursul unei zile atît de bogată în emoţii, crezu că-şi poate totuşi limpezi gîndurile. Dar resimţi, din ce în ce mai vag, atît admiraţia pentru Jan, cît şi atracţia pentru Erling, de a cărei profunzime era incapabilă să-şi dea seama. Pleoapele i se lăsară peste ochii înlăcrimaţi. Gemu ca un copil ; „Oh, Sigrid, ai fost atît de frumoasă ! Cînd eşti

frumoasă trebuie să fii şi bună, mai bună decît orice altă femeie. Tu ai fost bună ? Crezi că mi-ai adus numai fericire ? O, Sigrid..."

Flavie Verneuil se întoarse uşor pe partea dreaptă. Capul ei, frămîntat de gînduri, îşi căută poziţia obişnuită, pe perna moale, de puf ; cuibărită la căldură, ca o pisică mare şi friguroasă, adormi.

Erling o porni spre casă. Făcea totul din obişnuinţă, fără să se gîndească la nimic. Gesturile păreau a fi ale unui automat. Dori — în mod inconştient — să aibă un accident, care să pună capăt suferinţei ce-l încerca. Nu mai era fiul respectuos, recunoscător, afectuos, care fusese întotdeauna. Universul său se clătinase, se prăvălise de sus şi pînă jos : nu mai rămăseseră din el decît ruine. Cînd trecu însă prin faţa clinicii, simţi o consolare neaşteptată. Din haosul ideilor sale înfierbîntate, ceva începu a ieşi la suprafaţă : era medic, era chirurg, şi avea certitudinea că-şi va putea îndeplini fără nici o slăbiciune misiunea pe care-o avea de realizat.

O cîrciumă, încă deschisă, îl ispiti ; intră şi bău un grog cald care — cel puţin fiziceşte — îl făcu să se simtă bine. A doua zi dimineaţă trebuia să-şi asiste tatăl la o operaţie extrem de grea şi de periculoasă. Pacientul avea prea puţine şanse de a supravieţui, dacă mîna ce avea să ţină bisturiul nu va da dovadă de o siguranţă deplină. Era cu neputinţă să-şi tulbure tatăl înainte de un asemenea efort. Trebuia ca el, Erling, să-şi recapete tot sîngele rece. A accepta să fii secundul unui chirurg într-o intervenţie atît de delicată însemna a-ţi asuma sarcina de a fi oricînd gata să continui tu operaţia, dacă cel care opera ar fi manifestat, pe neaşteptate, cea mai mică slăbiciune. Sub aparenţa lui calmă, Erling ascundea un caracter foarte hotărît. Pînă atunci nu prea avusese prilejul să dea dovadă de această putere de stăpînire. Cel puţin îşi va demonstra lui însuşi cine era, păstrîndu-şi calmul. Intră în casa părintească, apoi înghiţi un somnifer care să-l ajute să nu se mai gîndească la durerea proprie.

A doua zi dimineaţă, cînd Erling coborî, Jan şi plecase. Ca de obicei, Thérèse îl primi, plină de tandreţe, în

sufragerie. Băură împreună cafeaua cu lapte, însoțită de tradiționalele sandvișuri cu unt și cu dulceață făcută în casă de Thérèse. Încă o dată, mama nu se lăsă înșelată de calmul fiului ei. Presimțea parcă pericolul ce plutea asupra celor pe care-i iubea cu o dragoste atît de profundă. Erling se mulțumi să vorbească cu emoție, dar plin de siguranță, despre extrem de dificila operație pe care tatăl său urma s-o efectueze peste un ceas. În ceea ce-l privea, prefera să-și păstreze rolul de medic secund.

— Încălcarea autorității, explică el, le tulbură întotdeauna pe infirmiere. Or, în jurul bolnavilor, nimeni nu-și poate permite să fie tulburat !

Ceea ce nici Thérèse, nici Erling nu puteau bănui era faptul că, chiar în acel moment, Jan — care avea o atît de mare nevoie de tot calmul său — primea o lovitură menită să-i scadă considerabil puterea de concentrare.

Ajungînd la clinică, cu un ceas mai devreme decît de obicei, avu surpriza s-o zărească pe Flavie care, într-un taior elegant și cu o pălărie ce-i scotea și mai mult în relief frumusețea chipului, venea și ea la clinică, cu mersul ei de zeiță. Jan Yvarsen nu se mai gîndise la umbrele ce-i întunecaseră plimbarea din ajun. Fu încîntat și fermecat s-o vadă. O așteptă și făcu chiar cîțiva pași, ieșindu-i înainte surîzător, ca să-i strîngă mîna. Observă cît era de elegantă, în sobrietatea ei, și-și spuse că obișnuia să-și poarte veșmintele cu tot atîta dezinvoltură ca și Sigrid. Ce ființă frumoasă ! Ea își ridică spre el ochii inteligenți și luminoși și surîse la rîndu-i. Jan o întrebă vesel ce anume o determinase să fie atît de matinală. Nu trebuia să se lase dominată de pasiunea ei științifică și să se îndrepte chiar cu atîta grabă către graficele, calculele și culturile ei microbiene. Fata îl făcu să se mire foarte tare, răspunzîndu-i cît se poate de serios că, venind atît de devreme, nădăjduise că va putea vorbi cu el cîteva minute. Jan nu-și manifestă însă uimirea și-i propuse să facă împreună o scurtă plimbare, dar fata refuză ; ceea ce avea să-i comunice era foarte important și prefera să discute în biroul directorial. Jan se neliniști. Grăbi pasul, își lăsă pardesiul în mîna băiatului de serviciu și intră, împreună cu Flavie, în cabinetul său.

Dacă Flavie ar fi fost la curent cu dificultatea operației ce urma să aibă loc o oră mai tîrziu, cu siguranță că n-ar fi ales tocmai un astfel de moment pentru a se explica, dar fata era mult prea absorbită de munca ei. De obicei nu schimba decît cîteva cuvinte amicale cu infirmierele, despre lucruri generale, așa că de cele mai multe ori habar n-avea de intervențiile chirurgicale ce se pregăteau. Cu foarte multă drăgălășenie, și cu o claritate ce nu lăsa nici o îndoială asupra faptului că fata rostea niște cuvinte asupra cărora meditase îndelung, rosti :

— Domnule doctor, vin să vă rog să-mi găsiți un înlocuitor la laborator. Nădăjduiesc că nu vă fac încurcături prea mari cerîndu-vă să mă eliberați, cît mai curînd posibil, de angajamentele mele față de dumneavoastră. Laboratorul este acum pus la punct, așa cum trebuie. Am consemnat totul pe hîrtie. M-am străduit să nu las nimic nelămurit în metodele pe care le-am folosit sub conducerea dumneavoastră. Sînt sigură că și alți cercetători vă vor aduce aceleași servicii ca și mine. Puteți fi sigur că cea sau cel pe care-l veți alege să-mi ia locul va fi mulțumit. Acest laborator va rămîne în amintirea mea ca unul din locurile cele mai plăcute !

Jan se așezase în marele fotoliu din spatele biroului său. Ținea în mînă un *coupe-papier*, și Flavie observă că degetele chirurgului se albiseră, atît strîngea de tare acel cuțit de tăiat hîrtie ! Ea îi vorbise ascunzîndu-și emoția, deși aceasta fusese mult prea intensă ca să nu iasă la iveală. Chipul lui Jan pălise și cutele i se adînciseră. Faimoasele lui riduri pe care Flavie le numise „ridurile lui Sigrid", îl îmbătrîniseră brusc pe acest bărbat puternic. Deci, Flavie voia să plece ! Oare nu înțelesese nimic ? Sigur, competența ei îi era necesară, dar mult mai necesare îi erau silueta, glasul, ochii, strălucitoarea ei tinerețe. Plecarea fiicei sale Ide îi pricinuise o profundă durere. Năvalnica ei exuberanță îi lipsise enorm. De îndată ce-o văzuse pe Flavie Verneuil, durerea i se mai atenuase. O îndrăgise nespus pentru farmecul ei subtil. Chiar în aceeași dimineață, în timp ce se îndrepta cu mașina spre clinică, își dădu seama de atracția pe care o exercită asupra lui și, pentru prima oară, își mărturisi,

fără ocolișuri, că i-o amintea pe Sigrid. De ce ? Nu-și putea explica acest lucru, totuși de netăgăduit. Sigrid, pe care o iubise atîta, pe care o urîse și o disprețuise la fel de mult, dar față de care o parte din ființa lui avea să rămînă dă-a pururi atașată ! Se simți dintr-o dată, cumplit de obosit. Încercă să se agațe de cei pe care-i iubea : Thérèse, Erling... apoi de munca lui. Dar amărăciunea continua să stăruie. Dacă Flavie dispărea din viața lui, era obligat să se readapteze, să urce din nou panta... Va recădea iar în vechile lui tristeți, cele pe care anii nu vor izbuti niciodată să le înlăture cu desăvîrșire. O privi pe Flavie și i se păru nespus de frumoasă. Ar fi fost însă o nebunie din partea lui să i-o spună. Conform convențiilor sociale, Flavie nu era decît o străină : nu te poți arăta deznădăjduit dacă unul din membrii personalului pe care-l ai în subordine simte dorința să te părăsească. Dar cît era totuși de dezamăgit și cît de plin de căință își simțea sufletul !

Flavie, și ea foarte palidă, aștepta. Jan îi văzu ochii scăldați în lacrimi. Tăcerea era totuși plină de un dialog pe care însă nici o ureche n-ar fi putut să-l perceapă. Jan puse, cu precauție, *coupe-papier*-ul pe birou. Scoase un oftat slab, pe care Flavie îl auzi totuși. Apoi, trase afară din mapa de pe birou un carnet pe care-l avea întotdeauna la îndemînă, ca să scrie în el diferite ordonanțe, și se sprijini de marginea mesei, lucru pe care nu-l mai făcuse niciodată. Flavie nu-i vedea nici nasul drept, nici gura fermă, nici fruntea înaltă, nici bărbia voluntară : privirea ei rămăsese agățată de ochii lui, de un albastru atît de limpede și de pur. Ochii lui Jan, albaștri ca cerul Suediei și ochii aurii ai Flaviei Verneuil își mărturisiră, o clipă, gîndurile lor cele mai tainice. Pînă și un sărut plin de dragoste ar fi fost mai puțin intim și mai puțin tandru decît acest contact imaterial !

Jan se strădui să surîdă.

— Ei bine, Flavie, zise el cu o voce scăzută. Ai însemnat foarte mult pentru mine. N-am să te uit. Dacă într-o zi ai să vrei să te întorci, nu uita că laboratorul îți stă la dispoziție.

Flavie voi să-i răspundă, dar cuvintele i se opriră pe buze. Două lacrimi i se rostogoliră pe obraji în timp ce se străduia să surîdă. Cu un efort vădit, Jan continuă :

— Lucrările dumitale îmi sînt de mare folos. Am să te rog, în măsura în care îţi va sta în putinţă, s-o pui la curent pe tînăra care te ajuta, cu cercetările pe care le aveai în curs. Voi cere Facultăţii să-mi dea un băiat capabil, care să-ţi ia locul.

Flavie înţelese : „Nu vrea să mai angajeze o femeie !" Şi emoţia îi spori. Înclină din cap, gata să iasă din birou. În clipa în care se pregătea să ridice mîna şi să apuce clanţa, Jan — care între timp se ridicase în picioare şi stătea nemişcat în spatele biroului său — întrebă, cu aceeaşi voce ştearsă de la început :

— Dacă nu vrei, nu-mi răspunde, Flavie, dar aş fi dorit totuşi să ştiu de ce mă părăseşti ?

Chipul fetei se crispă ; o clipă, Flavie păru o copilă descumpănită. Se reîntoarse lîngă birou şi spuse, ca şi cum Jan ar fi trebuit să-i ştie dinainte răspunsul :

— Pentru că, domnule doctor Yvarsen... pentru că nu mă numesc numai Flavie, ci mai exact, Flavie-Sigrid Verneuil.

Fără să se mai uite la el, mai curînd se năpusti decît ieşi pe uşă ; dacă Jan i-ar fi cerut unele explicaţii suplimentare, ar fi izbucnit în plîns.

Trebui să intre infirmiera-şefă, neliniştită că nu-l aude pe doctor mişcîndu-se prin birou, ca să-l smulgă pe Jan din încremenirea în care căzuse. Nu răspunse la cuvintele pe care i le adresă femeia. Nici măcar nu le auzi. Interpretase greşit fraza pe care o rostise Flavie. Credea că în decursul anilor, cît rătăcise prin lume, Sigrid avusese o fată, şi că Flavie ar fi fata ei. Aşa îşi şi explica atracţia deosebită pe care-o simţea faţă de dînsa. Cu glas tulburat, ceru o ceaşcă de cafea. O viaţă de om depindea de mintea, de mîinile sale. Acum, numai acest lucru trebuia să conteze.

O jumătate de oră mai tîrziu, Jan Yvarsen şi Erling, cu măştile pe obraz, erau aplecaţi deasupra unui trup deschis. Pensele strîngeau vasele secţionate, răul fusese înlăturat ; încă un efort şi totul lăsa să se întrevadă că

operatul avea să se bucure de un adevărat miracol, cînd iată că Jan se prăbuși leșinat, fără să fi dat pînă atunci nici cel mai mic semn de slăbiciune. Erling nu șovăi o clipă. Omul întins pe masa de operație își încredințase viața în mîinile lor. În dosul ușii, o femeie tînără aștepta, plină de spaimă. Așa că luă imediat locul tatălui său. Autoritatea, calmul său desăvîrșit, opriră locului pe asistente, gata să lase baltă pacientul, ca să-l ajute pe doctor ; operația continuă : nu fusese întreruptă nici măcar douăzeci de secunde.

Cînd Jan Yvarsen, transportat în sala de alături, întins pe un pat și îngrijit de medicul de serviciu își veni în fire, dori să se scoale. Își dădu seama, însă, că avusese o sincopă și recăzu înapoi pe pernă gemînd :

— Sînt un asasin !

Dar chiar in acel moment, Erling, neliniștit de starea în care se afla tatăl său, intrînd pe ușă, îi răspunse :

— Liniștește-te, tată ! Operatul va scăpa ! Ai lucrat magistral. Una dintre cele mai mari reușite din cariera ta !

Jan Yvarsen ridică mîinile, și fără nici un fel de jenă, cei doi bărbați se îmbrățișară. Jan înțelese ce rol important jucase, în acea operație, fiul său. Dealtfel, în întreaga clinică începea să se spună că Jan Yvarsen era maestrul, dar că fiul său începuse să-l întreacă.

IX

LINIȘTEA LUI JAN YVARSEN era serios tulburată, ca și cum cei care i-o spulberaseră s-ar fi vorbit între ei să facă toți acest lucru. Flavie nu suflase nimănui nici un cuvînt despre hotărîrea luată, iar Jan nu ceruse nici un fel de lămuriri în legătură cu demisia fetei care trecu sub tăcere scena petrecută între ea și Erling. Ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, Jan

venea în fiecare seară la laborator ca să vadă ce anume se mai lucrase. Dar iată că, într-o bună zi, o găsi în laborator doar pe tînăra care era biolog secund şi care — roşie de timiditate şi de orgoliu — se străduia să-i expună rezultatea obţinute. La recomandarea profesorilor de la Universitate, Jan angajă, în locul Flaviei care încă nu plecase, un tînăr chimist.

Într-o sîmbătă după-amiază, Jan veni la clinică mai devreme şi o găsi în laborator pe Flavie. Slăbise şi chipul i se subţiase. Înainte de a izbuti să articuleze cîteva cuvinte, îşi trase de mai multe ori răsuflarea.

— Cred că alegerea făcută de cei de la Facultate e foarte bună. Domnul Lindbau vă va ajuta în mod eficace... Dacă vreţi să mă mai ţineţi pînă la sfîrşitul lunii de preaviz pe care vi-o datorez în mod legal, eu...

Jan îi luă mîna. În vorbele pe care le rosti puse toată bunătatea şi resemnarea :

— Nu ţi se pare comic să vorbim între noi de preaviz, Flavie ? De ce să fiu răsplătit astfel ? Ţi-am semnat un cec ; poţi să-l încasezi oricînd vrei de la caserie. Ceea ce ai însemnat dumneata pentru mine, luni în şir, nu se poate plăti !

— Oh, ba da, strigă Flavie cu ochii strălucind de lacrimi. Deşi nu e vorba între noi de un schimb, eu am primit mult mai mult de la dumneavoastră, decît dumneavoastră de la mine. Iertaţi-mă dacă vreau să-mi scurtez şederea aici. Mi-e greu să mint, eschivîndu-mă de la unele lucruri şi neanunţînd pe nimeni... nici chiar pe fiul dumneavoastră, de apropiata mea plecare. Şi totuşi, problemele de care sînt hărţuită mi-au devenit insuportabile.

— Da... înţeleg, zise Jan, fără să-i lase mîna pe care dealtfel fata nici nu încercase să şi-o retragă. Ezita dacă să-i pună sau nu întrebarea ce-l chinuise în timpul ultimelor nopţi nedormite. Reluă deci, cu multă blîndeţe, urmărind ca Flavie să-şi dea seama că n-o întreba din curiozitate, ci dintr-o profundă simpatie :

— Flavie, eu nu ţi-am cerut alte certificate decît cele privitoare la pregătirea dumitale... (Observă că frumoşii ochi aurii aşteptau, plini de curiozitate, continuarea fra-

zei, dar fără nici o urmă de neliniște. Mintea lui ageră îl făcu numaidecît să tragă concluzia că se înșelase presupunînd că Flavie ar fi putut să fie fata lui Sigrid). Nu ți-am cerut niciodată nici pașaportul, nici actul de naștere. Te numești într-adevăr Flavie Verneuil ?

Tînăra fată păru să-și regăsească tinerețea și veselia. Imposibil de bănuit chiar pentru o clipă, că fata ar fi vrut să mintă, să trișeze sau să ascundă ceva.

— Oh, maestre ! Mă luați drept o spioană în solda vreunei puteri străine ? E grozav de amuzant ! Bineînțeles că sînt Flavie Verneuil, sora lui Erik și Norbert Verneuil.

Fără ca Jan s-o întrebe, ea îi spuse data exactă a nașterii. Pentru Jan, certitudinea era acum deplină. Fata asta n-avea nimic de-a face — sau în nici un caz în mod direct — cu Sigrid. Cînd se născuse Flavie, Sigrid scăpată, în sfîrșit, de chinurile pămîntești, se odihnea în tăcerea veșnică. Iar cu doi ani înainte de nașterea acestei fete, ar fi fost imposibil să se afle în Canada. Jan se simți atît de ușurat, încît o surprinse grozav pe Flavie spunînd că nu și-ar fi putut alege o lună și un an mai propice în care să vină pe lume. Abia acum își dădu seama de suferința cumplită pe care i-o pricinuise gîndul că Sigrid ar fi putut să aparțină altui bărbat decît lui. Cînd Flavie declarase : „Mă numesc și Sigrid", rana, pe care și-o crezuse pe deplin vindecată, sîngerase ca și cum i-ar fi fost deschisă cu bisturiul. Jan fusese silit să recunoască, încă o dată, că nu mai iubise nici o femeie cu acea patimă pe care i-o iscase prima lui dragoste. Se uită la Flavie. Era atît de frumoasă, încît nu putu rezista ispitei de a o strînge în brațe. O trase spre sine, și cum fata își dădu seama că doctorul pusese în acest gest ceva tainic ce făcea ca el să nu pară jignitor, se lăsă îmbrățișată. Cum ar fi putut ghici Jan că Flavie — cu inima bătînd — se lipise fără nici o remușcare de pieptul lui puternic, pentru că-și zicea că face totuși bine să se lase în voia instinctului ? Pentru că-și dăduse seama că de fapt nu pe ea, Flavie Verneuil, o strîngea Jan în brațe, ci pe Sigrid, reîntoarsă la vîrsta cînd încă nu devenise o criminală ; pe Sigrid, căreia Jan putea să-i mărturisească, pentru ultima oară, dra-

gostea, fără remuşcări. Flaviei i se păru că sărutul, pe care Jan i-l depuse pe plete, era ca un fel de binecuvîntare, şi nu numai a lui Jan Yvarsen, ci a perechii ideale căreia soarta nu-i îngăduise să guste împreună fericirea. Nu se mişcă, şi cîteva clipe refuză să mai fie Flavie Verneuil : cîteva clipe izbutise să dea viaţă femeii pe care şi ea, şi Jan, o admiraseră atîta. Încet, braţele chirurgului îşi slăbiră strînsoarea. Flavie ar fi vrut să mai păstreze în ea sufletul lui Sigrid care parcă o diminuase, după ce-şi luase zborul. Continuă să ţină ochii închişi. Nu voia să vadă lacrimile ce se prelingeau de sub pleoapele lui Jan, lacrimile acelea vărsate pentru o fiinţă dispărută. Jan îi luă mîna, i-o sărută şi murmură :

— Îţi mulţumesc, Flavie...

Apoi, sărutîndu-i încă o dată frumoasele-i plete castanii adăugă :

— Există multe lucruri inexplicabile între noi doi, Flavie, care nu prea există între două fiinţe ce muncesc cot la cot, dar... mi se pare că taina asta va fi un fel de punte de legătură între noi. Doresc din toată inima ca drumurile să ni se încrucişeze din nou. Poate că ai să fii mai fericită acolo unde te vei hotărî să trăieşti.

Jan îşi îndreptă umerii. Masca impasibilităţii îi acoperi din nou chipul. Deschise uşa laboratorului fără s-o fi întrebat pe Flavie de ce se mai numea şi Sigrid.

Străbătînd culoarul, paşii doctorului erau tot atît de fermi ca de obicei. Totuşi, în sinea lui, îl frămînta o întrebare chinuitoare : „Cum şi în ce fel era Flavie legată de Sigrid ?“

Treburile urgente îl înghesuiră şi ziua se isprăvi fără să-i lase un minut liber în care să se gîndească la plecarea Flaviei. Jan voi să-l înştiinţeze şi pe Erling. Dar fiul său nu fusese parcă niciodată mai puţin receptiv, mai rece ca acum faţă de el. Şi apoi, ocazia de a-i vorbi nu se ivi deloc. Aşa că Erling habar n-avea că începînd de lunea viitoare, un nou şef de laborator avea s-o înlocuiască pe Flavie.

La ora opt seara, Flavie Verneuil trecu pragul uşii mari cu geamuri a clinicii, hotărîtă să nu se mai întoarcă acolo. Nu-l văzu pe Erling Yvarsen, în schimb o văzu el

pe ea. Ca în fiecare seară o pîndea cînd pleca. După declarația făcută, Erling nu mai avusese o clipă de liniște. Era frămîntat de gîndurile cele mai contradictorii. Să-i spună totul tatălui său ? Să afle dacă, într-adevăr, atît în ciuda loialității cît și a dragostei sale vădite pentru Thérèse, Jan încuraja, într-o inimă pură, o pasiune izvorîtă din admirație ? Sau mai bine s-o vadă pe Flavie între patru ochi, să discute cu ea, să-i ceară o explicație ? De ce-și închipuia ea că doctorul Yvarsen nu va accepta ca fiul său să se însoare cu o fată atît de deosebită ca ea ? Sau mai curînd să lase totul baltă, să invoce față de tatăl său un motiv mai mult sau mai puțin plauzibil și să plece, să se angajeze în vreun spital din străinătate, poate din Franța ? Numai că Erling știa că-și va strica viața dacă nu va obține dragostea Flaviei. Și așa, între treburile lui zilnice și eforturile pe care le făcea de a o vedea măcar trecînd prin fața sa pe cea pe care-o iubea cu deznădejde, trecuse o săptămînă.

În acea sîmbătă avea loc un bal dat de rectorul Universității. Erling știa că fusese invitată și Flavie și era convins că ea se va duce. Așa că hotărîse să se ducă și el. Fata nu-i putea refuza un dans. Dealtfel, nu-i spusese că nu-l plăcea... S-o țină în brațe, să danseze, în sfîrșit, cu ea, în sunetele unei orchestre, devenise suprema sa ambiție. Niciodată băiatul nu se gîndise atîta la costumul pe care-l va arbora la acea serată mondenă. Thérèse sesizase acest interes vestimentar cu totul neobișnuit la fiul ei. Fusese, de multe ori, la curent cu scurtele lui amoruri, dar niciodată nu-l văzuse modificîndu-și felul de viață din pricina vreunei iubiri trecătoare. Tulburată de frămîntările celor doi bărbați, Thérèse era chinuită în taină, atît de starea sufletească a soțului, cît și a fiului ei. Era pur și simplu nedumerită. Jan devenise, dintr-o dată, atît de ciudat ! În aparență, o asculta cu bunăvoința obișnuită, dar, de fapt, nici nu auzea ce-i spune : răspunsurile sale nu aveau nici o legătură cu întrebările pe care i le punea. Acel bal al rectorului fusese, de două sau trei ori, motivul unor aluzii pline de dezamăgire, dacă nu chiar pesimiste, ale lui Erling. Va face act de prezență, apoi va pleca. Se va simți

mult mai bine în vechea lui haină de casă, citind un roman, decît în „ţoalele de paradă", în care avea să transpire ţopăind cu „fete de bani gata", care nu-l interesau în nici un fel. După care urmase o tăcere deplină în legătură cu balul rectorului. Nici urmă de fraza obişnuită : „Mamă, din moment ce trebuie să îndur corvoada, vrei să fii bună să-ţi arunci o privire peste smochingul meu ?" Dimpotrivă, cînd mama sa îl întrebase, prevăzătoare, miercuri : „Vrei să văd dacă ai tot ce-ţi trebuie să te duci sîmbătă, la bal ?", Erling răspunsese, pe un ton de falsă nepăsare :

— Oh, eşti foarte drăguţă, mamă ! Dar, mă rog... ştii, nu mă mai gîndeam... mda ! Într-adevăr, balul acela... Nu te mai preocupa de asta ! Nu merită osteneala ! Dealtfel, nişte foşti colegi de internat mi-au recomandat un croitor foarte bun. Am vrut să văd cum lucrează... Aşa că mi-am comandat un costum... şi un pardesiu. În privinţa lenjeriei, mi-am cumpărat tot ce-mi trebuie, în trecere, cu diverse ocazii...

După care se cufundase, din nou în lectura unei reviste medicale, cu o atenţie mult prea concentrată ca să fie sinceră. Intrigată de pretextul invocat faţă de ea, Thérèse se hotărî să-i facă o inspecţie prin dulapul cu haine. Urcă deci în odaia fiului ei, în timp ce acesta se afla în oraş. Cînd văzu costumul şi pardesiul, cămăşile şi cravatele frumoase, fu convinsă că de data asta Erling era serios îndrăgostit. Cînd e vorba ca o mamă să-şi vadă fiul însurîndu-se, sigur că trebuie să se arate îndoioşată. Dar în adîncul sufletului, cîtă tulburare ! Mai ales dacă e vorba de singurul ei băiat, iubit cu patimă. A socoti drept gelozie neliniştea ce strînge atunci inima unei mame ar fi o apreciere prea grosolană. Thérèse se gîndise întotdeauna nu numai la fericirea prezentă a fiului ei, ci şi la cea viitoare. Erling iubea şi iată că şi redusese domeniul în care mama sa avusese întotdeauna acces. În loc s-o consulte în legătură cu stofa, culoarea şi croiala hainelor sale, el dorise să rezerve aceste mici plăceri alteia. Costumul era acolo, totul era gata pregătit... Cum ar fi putut Thérèse mărturisi cuiva cît de crud se simţea jignită ? Era prea perspicace ca să nu socotească acest fapt drept începutul

unui întreg lanț de renunțări mult mai serioase... Se văzu stînd în picioare, pe ridicătura de la capătul grădinii, singură, biciuită de vîntul iernii, pîndind în zare o mașină care să-i aducă băiatul, pe fiul ei, în vizită. Dar el nu venea... Sau, dacă venea, nu era singur ; dacă de-acum încolo, va avea vreun necaz, nu va mai veni lîngă mama lui, pe canapea, ca să-i spună ce are pe inimă. Chiar dacă băiatul ei va suferi, nu va mai veni la dînsa să-i aline durerea.

Thérèse se simți copleșită de tristețe. Îndrăgise, într-un mod cu totul deosebit, un piersic pe care-l avea în grădină. Se gîndea adesea cît de fericit trebuia să fie acel pom cînd îi apăreau mugurii, apoi florile de o gingășie neasemuită, apoi fructele. Din seva lui le hrănea pe toate. Pe urmă, venea declinul. Una cîte una se desprindeau din curajosul pom, mai întîi florile, apoi fructele, iar la urmă frunzele... Cît părea atunci de trist și de părăsit ! Cum avea să lupte, despuiat de tot ceea ce alcătuise bucuria și măreția sa, împotriva gerurilor de peste iarnă, care poate că pentru el vor însemna moartea ?

Thérèse își dădu seama că începînd din ziua în care Erling hotărîse singur cum avea să se îmbrace la bal, abandonurile în ceea ce-o privea, aveau să se țină lanț. Încercă să vorbească despre durerea ei cu Jan. Dar bărbatul ei, care depunea atîtea eforturi ca să pară natural atunci cînd era atît de mîhnit din pricina Flaviei, nu reacționă în nici un fel. Surîse, distrat în fața soției, asigurînd-o că va veni și vremea să se necăjească atunci cînd Erling își va manifesta într-adevăr dorința de a se însura ; așa încît Thérèse nu mai insistă. Pentru prima oară de la căsătoria lor, se închise în ea. Ce se întîmpla cu Jan ? Dar cu Erling ? Oare aveau să-i scape amîndoi deodată ? Se ferecă în odaia ei. Și acolo, singură, plînse vreme îndelungată.

Astfel, cele trei ființe, atît de strîns legate, se izolară în mîhnirea lor. Dar ce anume împiedica oare ca această dragoste, ce înflorise în inima fiului lui Jan și al Thérèsei, să fie o binecuvîntare și nu izvorul unor noi necazuri ? Toată această nefericire se explica doar printr-un singur nume : Sigrid.

În acea sîmbătă, Erling veni foarte devreme acasă. Îi spuse mamei sale, plin de veselie, că totuşi se va duce la balul dat de rector. Ceea ce-l făcea pe tînăr să fie atît de însufleţit era faptul că se întîlnise, din întîmplare, cu Flavie, la capătul unui coridor, înainte ca ea să fi plecat de la clinică. Veneau amîndoi din sensuri opuse. Erling păruse atît de mîhnit fiindcă Flavie, trecînd pe lîngă el, se mulţumise doar să încline din cap, fără să-i zîmbească, încît fata, cuprinsă de remuşcări, nu putuse rezista tentaţiei de a se întoarce, după ce trecuse de el. Rîseră, în ciuda tristeţii lor ascunse, căci Erling, după ce faţa trecuse, se întoarse ca să se uite după ea, şi rămăsese înfipt acolo, în mijlocul coridorului, aşteptînd ca ea să dispară după colţ. După ce Flavie se reîntoarse, el îi spuse tulburat :

— Mi-ar face o plăcere cu totul deosebită să dansez cu dumneata, Flavie ! Am nădăjduit atîta că vei veni diseară la bal...

Apoi adăugă pe un ton vrednic de milă :

— Mi-am comandat chiar şi un costum nou, ca să nu te fac de rîs...

Era într-adevăr cu neputinţă ca o fată tînără, plină de sensibilitate, să nu fie mişcată şi înduioşată în faţa unei iubiri atît de pline de candoare. Flavie era tînără. În ciuda studiilor ei austere, îi plăcea să se distreze. Dansase destul de des şi în Canada. Fraţii ei organizau mici „*parties*", la care-şi pofteau prietenii. A dansa era un mod tot atît de plăcut de a-ţi petrece timpul ca şi a patina sau a te plimba cu sania. Să fi fost oare de vină tinereţea care ţîşnea la lumină întocmai ca o mlădiţă plină de viaţă, pe care-o tot îndoi, dar care şfichiuie aerul de îndată ce-i dai drumul ? Sau poate faptul că Flavie nu era deloc sigură că nu-l iubeşte pe Erling ? Fapt este că fata a uitat şi de apropiata ei plecare şi de rămasul bun pe care trebuia să şi-l ia de la Jan. A uitat de toate. Surîse atît de maliţios şi de poznaş, încît îndrăgostitul se bîlbîi de uluit ce era. Apoi îi răspunse :

— Chiar aşa ! Trebuie să dansăm şi noi o dată împreună... Cu atît mai rău dacă am aerul unei sălbăticiuni din pădurile canadiene ! Îţi făgăduiesc să vin diseară !

Apoi, făcîndu-şi vînt pe linoleumul proaspăt ceruit, clipi din ochi şi schiţă un mic gest de rămas-bun, cu vîrful degetelor. O infirmieră, care nutrea în van, un foarte tandru sentiment pentru tînărul doctor Yvarsen şi care se nimeri să treacă chiar atunci pe coridor, scoase un chiţcăit ca de şoarece speriat. Îşi continuă drumul, socotind-o în sinea ei, pe Flavie, o intrigantă. Apoi se grăbi, bineînţeles, sub pecetea tainei, să dezvăluie totul colegelor sale. După asta însă urmase despărţirea de Jan Yvarsen, atît de tulburătoare, încît, cîteva ceasuri mai tîrziu, Flavie uitase complet de promisiunea făcută lui Erling.

De fapt făgăduise, fără a-i trece prin cap că nu putea lua parte la acea recepţie elegantă, cu rochiile pe care le avea. Problema toaletelor ocupa prea puţin loc în viaţa ei şi fata omisese această latură, totuşi destul de importantă, a problemei cu pricina. Părăsi, clinica, răscolită de clipele petrecute în braţele lui Jan. Abia cînd ajunse acasă îşi veni pe deplin în fire şi-şi aduse aminte că n-avea nici o rochie de seară. Se miră ea singură cum de nu se gîndise mai demult la treaba asta. Dacă ar fi avut o astfel de rochie, poate că n-ar fi avut puterea să se scuture de emoţia pe care o simţea. Dar piedica ivită în cale o făcu să se agite. Dori brusc, din toată inima, să meargă la acel bal şi să-şi ţină făgăduiala făcută lui Erling. Încă nu se hotărîse ce va face după aceea. Singurul lucru pe care-l ştia sigur era că avea să plece din Stockholm. Începînd din clipa cînd se văzu „fără rochie", dorinţa de a se duce la bal trecu înaintea tuturor celorlalte lucruri. Se năpusti spre telefon. Prea tîrziu însă. Casele de modă nu mai răspundeau. Flavie răscoli cu înfrigurare prin dulap şi-şi etală garderoba pe pat. Nici o nădejde. O mulţime de costume, de rochii, desigur fermecătoare. dar nici una de bal ! Flavie nu mai era cercetătoarea, nici admiratoarea înflăcărată a lui Jan Yvarsen, nu mai era nimic din ceea ce părea a fi de cînd trăia în Suedia, ci o fetiţă mare, dezamăgită şi întărîtată. În disperare de cauză, puse mîna pe foarfece... Dar o femeie elegantă nu se putea resemna să apară în public cu o toaletă improvizată.

Era gata să izbucnească în lacrimi, cînd auzi sunînd, timid soneria. Fu întrebată de jos, dacă îngăduia cuiva să

urce pînă la ea. O voce de femeie, o voce umilă, puțin dogită. Desigur, vreo femeie sărmană pe care o mai ajutase. În ciuda nerăbdării sale, Flavie îi spuse totuși să urce. Era o femeie îndesată, îmbătrînită, nu atît din pricina anilor, cît a muncii, mărunță și îmbrăcată în negru. Chipul îi era plin de riduri, dar niște riduri care parcă surîdeau, ca și ochii ei albaștri... Niște ochi de un albastru de necrezut, albastrul florilor de in, pe care anii nu izbutiseră să-l întunece. Părul, depărțit printr-o cărare, era împletit în două cozi de un alb ca zăpada ; răsucite în vîrful capului rotund, îi lungeau un pic fața și alcătuiau un fel de diademă de cosițe subțiri. Din fericire, Flavie — foarte înzestrată pentru studiul limbilor străine, învățase bine suedeza ; necunoscuta nu știa decît limba ei maternă. „Ai zice că s-a ivit dintr-un basm de Andersen", își zise Flavie. Paltonul și mai ales pelerina scurtă cu glugă, cu volan încrețit, în jurul capului, păreau să fi împlinit de mult suta de ani. Flavie o pofti înăuntru ; femeia strîngea la piept o cutie mare de carton și nu cuteza să mai vorbească. Totuși părea foarte bucuroasă de ceea ce avea să spună și se uita la fată ca la o apariție din altă lume. Intrigată și mișcată, Flavie încercă s-o liniștească. Brusc, necunoscuta căzu în genunchi, pe covor, și înainte ca Flavie să aibă vreme s-o oprească, îi apucă poala rochiei albe de casă, tivită cu blană — rochie care i se păruse lui Erling atît de tulburătoare — și i-o sărută cu fervoare. Stupefiată, fata o auzi spunîndu-i „Sigrid Lindval" și se părea că o lua într-adevăr drept Sigrid. Flaviei îi trebui cîtăva vreme pînă să descurce toată povestea. Peste tot pe unde trecuse, Sigrid atîțase, cu frumusețea ei, imaginația tuturor. Femeia era nepoata bătrînei slujnice a mătușii Brita. Ane Mette avusese un adevărat cult pentru Sigrid. Tot ceea ce dorise ea, i se păruse bătrînei Ane Mette a fi dovada unei ființe fără egal. Tot ce venea din partea acelei fete capricioase era plin de farmec pentru bătrînă. Din pricina lui Sigrid, Ane Mette nu voise niciodată să se mărite, ca să n-o părăsească pe mătușa Brita. Cînd văzuse disperarea lui Sigrid — după ce aflase că Jan Yvarsen se însurase cu olandeza — Ane Mette o urîse cumplit pe Ide. Ea nu putea concepe ca un bărbat să nu devină sclavul unei

tinere atît de frumoase. Sigrid fusese însăşi viaţa pentru acel suflet frust şi pătimaş. După ce, tîrziu, mătuşa Brita murise, Jan venise să se stabilească în ţinutul natal ; cînd Sigrid, în culmea disperării, trăsese asupra Thérèsei, apoi se înecase, fidela slujnică îşi pierduse minţile. Thérèse o îngrijise ca şi cum ar fi făcut parte din familie. Dar, în ciuda supunerii arătată celei de a doua soţii a doctorului, Ane Mette nu se consolase niciodată, niciodată nu mai ieşise din sminteala care o făcea s-o amestece pe Sigrid în toate. Murise la o vîrstă înaintată şi acea surîzătoare Thecla — care vorbea ca o păstoriţă de odinioară, sărind peste amănunte şi scurtînd povestirea ca să revină la un lucru la care ţinea foarte mult — crescuse, fusese crescută în poveştile despre Sigrid, cea mai frumoasă dintre toate suedezele, cea mai încîntătoare dintre toate fiinţele. Biata Thérèse ar fi fost surprinsă şi mîhnită dacă ar fi aflat cît de mult o detestau toate acele slujnice harnice şi tăcute. Pentru Ane Mette nu exista nici un fel de problemă : niciodată Sigrid a ei nu săvîrşise vreun rău, indiferent ce-ar fi făcut ; niciodată nu şi-ar fi pus capăt vieţii dacă ura străinelor n-ar fi dus-o la marginea disperării. Încet, încet, ajunse să fie convinsă că Thérèse fusese cea care-i venise de hac lui Sigrid. Neasemuita Sigrid fusese mai mult sau mai puţin direct, mai întîi grav rănită de Ide, apoi ucisă de Thérèse ! Se vedea, clar că Thecla ascultase — cu gura căscată şi cu suflarea tăiată — această legendă. Pentru nepoată, ca şi pentru mătuşa acum moartă, puritatea, măreţia sufletească ale Sigridei, erau calităţi sacrosancte. Această nepoată era săracă cu duhul. Isprăvi, în sfîrşit, de amestecat realitatea cu imaginaţia, şi le amestecă în aşa hal, încît era cu neputinţă să pricepi ceva. Thecla îl diviniza pe doctorul Yvarsen, o detesta pe Thérèse şi-l adora pe Erling. În mintea ei, Erling era doar fiul lui Jan, nu şi al Thérèsei. Conform nălucirilor sale, Jan fusese victima Idei, şi mai ales a Thérèsei. Acum, Thecla nu voia altceva decît fericirea lui Erling. Or, fericirea pentru un bărbat însemna să se bucure de dragostea lui Sigrid... În bietul creier al Theclei, Flavie se identificase încet, încet, cu Sigrid. Din asta Thecla trăsese concluzia, în chip foarte

firesc, că Flavie trebuia să se mărite cu fiul lui Jan, dorind ca, în sfîrşit, dragostea şi frumuseţea să triumfe...

Flavie ezită dacă să rîdă sau să se înduioşeze. Thecla însăşi rîdea ; mai înainte plînsese. Vorbea întruna, fără ca Flavie s-o poată întrerupe. Apoi brusc, îngenunchie din nou pe covor, şi-i întinse fetei, care rămăsese uluită, cutia mare de carton, păstrată în foarte bună stare şi foarte bine legată. O rugă să primească din mîinile ei acea relicvă transmisă de Ane Mette... Nu, nu ! să nu desfacă panglicele decît după ce va pleca ea... Nu, nu ! Nu voia bani, n-avea ce face cu ei ! Apoi, ţopăind sprintenă, aidoma unui spiriduş, Thecla fugi copleşind-o pe fată cu binecuvîntări.

Flavie era grozav de intrigată. Fusese atît de distrasă de această vizită neprevăzută, încît uitase de necazul ei. Ce obiect putea ascunde cutia aceea mare care mirosea a levănţică ? De pe buze îi ieşi un strigăt de admiraţie şi de uimire. În cartonul gros, învelită cu grijă în hîrtie albă de mătase, purtînd eticheta unei mari case de mode pariziene, se afla o rochie de bal nouă-nouţă. Coincidenţa sosirii acelui cadou, chiar în seara balului, era totuşi mai puţin miraculoasă decît presupunea Flavie. Thecla, femeie simplă, făcea curăţenie prin diverse case. Serata rectorului le aţîţase pe toate stăpînele caselor pe unde se ducea, cu regularitate, Thecla. Tot auzind mereu vorbele : „balul rectorului", începuse şi ea să fie tulburată. Mintea bietei fete bătrîne începu a fi obsedată de acel „bal, cel mai frumos al anului". Atunci scoase cutia din fundul dulapului unde stătuse în deplină siguranţă. Ce păcat că rochia Sigridei n-avea să vadă luminile balului ! La doamna Thérèse le auzise pe bucătăreasă şi pe cameristă vorbind şi ele tot despre apropiatul eveniment. Oare doctorul Erling se va duce ? I-ar fi trebuit o însoţitoare demnă de un bărbat atît de frumos cum devenise între timp Erling. Thecla nu mai şovăise. Dacă tînăra pe care-o ştia ea şi care semăna cu Sigrid, se va duce la bal, se va îndrăgosti sigur de Erling ! Iar el va fi mai întîi cucerit de rochia Sigridei. Deci, graţie ei, Theclei, totul se va sfîrşi ca într-o poveste cu zîne... Iată de ce dăduse ea fuga la domnişoara Verneuil.

Rochia era splendidă. „Numai Sigrid își poate îngădui să se îmbrace astfel", spunea odinioară Jan Yvarsen, pe vremea cînd își admira logodnica, sau mai tîrziu, cînd Sigrid venise să se instalaze la Krittelwerk, pentru a încerca să i-l smulgă Idei și cînd frumusețea ei făcea să-i alerge flăcări prin vine, flăcări care-l chinuiau zi și noapte. O clipă Flavie crezu că acel cadou somptuos venea fie din partea lui Jan, fie din partea lui Erling. Dar nu, în talie, pe dos, era brodat pe o panglică numele Sigridei Lindval, iar rochia fusese cumpărată de la un mare croitor din Paris. După toate aparențele, nu fusese niciodată îmbrăcată. Flavie n-ar fi fost o fiică a Evei dacă ar fi rezistat în fața dorinței de a încerca acea minunată creație. Tot zicîndu-și că, în mod sigur, rochia n-avea să-i vină, că Sigrid trebuia să fi fost mult mai bine făcută decît ea, din moment ce toată lumea afirma că avea un trup divin, Flavie se îmbrăcă, plină de emoție. „Am să par deghizată", își spune ea amuzată. Dar o rochie albă, stil *„princesse"*, făcută dintr-o mătase deosebită, care se mula pe trup și care era totodată ușoară ca un fulg, stropită cu albastru și auriu și care la fiece mișcare a trupului dădea impresia unor valuri, putea fi oare demodată ? Pe invitația rectorului scria clar : *„rochie de bal"*... Flavie fu încîntată. Faptul că măsurile ei se potriveau exact cu cele ale unui model atît de lăudat avea în sine ceva îmbătător. Își puse triplul șirag de perle trandafirii, cerceii cu cele două perle ovale, minunat montate — cadou de la Erik — și o brățară tot de perle. Flavie nu se putu abține să nu se găsească atrăgătoare și-și trimise un sărut în oglindă. „Noroc că am pantofi și ciorapi prezentabili", oftă ea. Mantoul de vizon, de culoare deschisă, avea să-i completeze toaleta. Ținea foarte mult la blana aceea mătăsoasă, dăruită de frații ei înainte de a pleca din Canada. Dar cum să meargă singură, astfel îmbrăcată, pe străzile Stockholmului ? Cine va conduce mașina ? Ce cavaler o va aștepta la ușă ? Dar nu stătu mult pe gînduri. Erling ar fi fost încîntat s-o însoțească. Oare ce va spune despre rochie ? Rîse, formînd numărul de telefon al băiatului. La cel de al doilea țîrîit, cineva ridică receptorul. Auzi un „Alo", chiar în clipa în care ea începu să spună : „Oh, doctore Erling, eu...". Abia

atunci recunoscu vocea celei care-i răspunsese. Era a doamnei Yvarsen. Flavie puse repede receptorul în furcă. Apoi, se sprijini de consola căminului, gîndindu-se ce să facă. Să sune din nou și să-i spună doamnei Yvarsen adevărul ? Cu neputință ! Noroc că nu nimerise peste profesor ! La un asemenea gînd, inima începu să-i bată nebunește. Sigur că Jan ar fi fost grozav de scandalizat dacă ar fi văzut-o atît de copilăroasă, alergînd să se distreze după acel emoționant rămas-bun dintre ei. Poate că ar fi socotit-o inconștientă sau chiar insensibilă !

Înflăcărarea fetei se potoli. Începu a se întrista. La urma urmelor, nimic n-o obliga să iasă din casă... Ah, dacă n-ar fi fost acel „da", pe care i-l spusese lui Erling ! „Ce te supără, Flavie ? De ce faci mutra asta ? Nu-ți mai suge degetul !" ar fi strigat Erik dacă și-ar fi văzut sora plimbîndu-se în lung și în lat prin odaie, aruncîndu-și furioasă pantofii din picioare, unul după altul, pe unde se nimerea.

Acasă la Yvarseni, Thérèse rămăsese stupefiată, cu telefonul în mînă. La celălalt capăt al firului cineva pusese receptorul în furcă, întrerupînd convorbirea. Nu era desigur, urmarea unei mișcări neîndemînatice, pentru că nu mai sunase a doua oară ca să se scuze. Vocea era tînără, veselă, bucuroasă și în plus, da, în plus, cînd rostise acel : „Oh, doctore Erling", fusese afectuoasă. Thérèse ar fi dat nu știu cît ca s-o poată identifica pe interlocutoarea necunoscută. În mod sigur nu era telefonul de la clinică. Vorbele rostite pe un asemenea ton nu puteau fi în legătură cu vreun bolnav. Dealtfel, dacă ar fi fost cineva de la clinică, ar mai fi sunat. Thérèse rămase în picioare, lîngă aparat. Închise ochii pentru a se putea concentra mai bine și făcu un efort violent ca să identifice vocea. Glasul acela devenise brusc, pentru ea, răspunzător de înstrăinarea fiului ei. Glasul acela ! Glasul acela încerca să-i smulgă băiatul ! Thérèse era blîndă din fire, dar dovedise adesea cît putea să fie de fermă și de tenace. Mintea ei acționa intens în legătură cu acel simplu : „Oh, doctore Erling !...", în aparență atît de inofensiv. Din vorbe răzbătea un accent de intimitate și totodată de bucurie și rugăminte. Era o fată care se pregătea să-i ceară ceva fiului ei... În orice

caz, încă nu se tutuiau, fiindcă nu-i spusese pe nume. În fraza începută, Thérèse nu izbutea să-şi imagineze cam ce cuvînt tandru rămăsese în suspensie... Erling tocmai plecase de acasă. Aşa cum prevăzuse ea, băiatul nu mai intrase în salon ca să fie „trecut în revistă". Nu simţise dorinţa să mai fie încurajat de surîsul mamei sale ! Şi cît trebuia să fi fost de frumos ! Numai o mamă poate să-şi dea seama ce preţ pot avea totuşi aceste lucruri aparent neînsemnate. Să contribui la bucuria copilului tău e unul dintre puţinele lucruri pe care ţi le mai lasă anii ce trec. Thérèse cunoştea acum gelozia... Ar fi vrut ca glasul acela, care cu siguranţă conta pe o acceptare a rugăminţii rămasă în suspensie, să aparţină unei fete frumoase. Dar suferinţa ei o avertiza că era vorba de un pericol. Oare ce capcană ascundea acel glas ?

Dacă vreun disc magic ar înregistra — formulînd într-un limbaj clar — năvăla gîndurilor ce se zbuciumă în subconştientul nostru, am fi uluiţi şi adesea chiar speriaţi : Frămîntarea lăuntrică e mult prea năvalnică pentru a putea exprima prin cuvinte ceea ce se petrece în adîncul de nepătruns al fiinţei noastre. Aşa s-a întîmplat şi cu Thérèse în acea clipă.

Jan, el însuşi căzut pe gînduri, cu picioarele întinse spre focul din cămin, remarcase, în sfîrşit, ciudata imobilitate a soţiei sale. Întoarse capul şi o văzu, sprijinită de consola înaltă pe care se afla telefonul. Se sperie. Nu cumva nu se simţea bine ? Sări în picioare, fără să scoată o vorbă, şi se repezi la ea. Se temea să nu leşine sau să facă vreo criză de nervi. Primise vreo veste proastă pe care nu voia să i-o spună ? Nu cumva Erling avusese vreun accident ? Îşi luă soţia în braţe, înainte ca ea să-şi fi dat seama de spaima pe care i-o pricinuise.

— Ce ai, Thérèse ? întrebă el neliniştit. Mă sperii, draga mea !

Ea fu copleşită de tandreţea nemăsurată a soţului ei. Clătinînd din cap, şi dorind să-şi alunge din minte celălalt lucru care-o acaparase atît de mult încît uitase de prezenţa lui Jan, surîse. Continuînd s-o ţină în braţe şi privind-o cu ochi întrebători, Jan aştepta o explicaţie. Trebuia să răspundă. Dar mai curînd şi-ar fi muşcat limba

decît să-i mărturisească bărbatului ei zbuciumul matern care, odată dezvăluit, ar fi putut părea insignifiant. Răspunse, deci, la nimereală, ce-i veni pe buze, ceea ce poate că de fapt şi dorea în adîncul fiinţei sale.

— Oh, Jan... faptul de a fi spus : „Oh, Jan...“ ca şi misterioasa ei interlocutoare, o tulbură şi mai mult, aşa că încheie, uluită ea însăşi de cuvintele pe care le rostea : „Aş fi dorit atît de mult să merg şi eu la acest bal !“

Jan fu atît de mirat, încît îi dădu drumul din braţe ca s-o poată privi mai bine. Thérèse a lui, care manifestase totdeauna o adevărată repulsie faţă de mondenităţi, dorea să se ducă la bal. La balul care avea să strîngă laolaltă tot ceea ce avea mai elegant dar şi mai snob Stockholmul ! Nu-şi putea crede urechilor !

Cum ea era încă şi mai mirată decît el, continuă să spună vrute şi nevrute, pe jumătate rîzînd de ceea ce se auzea debitînd, pe jumătate neliniştită că nu-şi va putea convinge soţul de sinceritatea dorinţei sale. În încurcătura ei, nişte gînduri pe care le păstrase pentru sine şi care o frămîntaseră cu mulţi ani în urmă, ieşiră brusc la lumină. Cu cît se auzea vorbind, cu atît se simţea mai vinovată de a se fi lansat astfel pe acel *„no man's land“* atît de intim. Dar era prea tîrziu ca să mai dea înapoi. Privirea lui Jan n-o slăbea nici o clipă. Ca să se oprească, ar fi trebuit să declare simplu :

— Sufăr, pentru că nu ştiu ce gîndeşte băiatul nostru, ce vrea şi mai ales pe cine iubeşte. Aş dori s-o văd pe cea pe care-o iubeşte ! Aş da cîţiva ani din viaţă ca să văd pe cine-a ales Erling !

Dar era cu neputinţă să mărturisească asemenea lucruri ! Aşa că spuse încă o dată, la fel de stîngaci :

— Ei bine, da, vreau să merg la bal ! Vor fi acolo oameni foarte interesanţi. Nu ştiu ce prinţ din Danemarca, aflat în vizită în ţara noastră, şi-ar fi exprimat dorinţa să participe şi el. Şi apoi... ei bine, află că mi s-a făcut dintr-o dată ruşine că te-am ţinut atîta vreme legat de casă ! Am pretextat întotdeauna, ca o femeiuşcă oarecare, nebună după frumoasa ei locuinţă, că festivităţile mondene mă plictisesc. Poate că ar trebui să mă simt vinovată pentru

asta. Dar m-am temut să nu par mai prejos în ochii compatrioatelor tale care știu să se îmbrace cu atîta gust. Sau poate că m-am temut, Jan, să nu te văd strîngînd în brațe o altă femeie decît pe mine.

Thérèse știa că odinioară Ide nu acceptase niciodată cu dragă inimă ca Jan să plece de acasă, asaltat cum era pe atunci de toate persoanele frumoase din Krittelwerk, îndrăgostite de el. Ca și Ide, Thérèse, pretextînd calmul și liniștea casei, făcuse tot ce-i stătea în putință pentru ca Jan să nu... Brusc, percepu aproape fizic prezența persoanei pe care o evocaseră cuvintele ei neîndemînatice : Sigrid ! Căci nu era vorba de o femeie oarecare care le torturase, la început pe Ide, apoi pe Thérèse. Mai întîi prima, apoi cealaltă, luptaseră pentru ca Jan să nu se mai gîndească niciodată la incomparabila făptură mondenă, la cea mai elegantă dintre femei, la singura care s-ar fi potrivit de minune cu el : Sigrid. În acea clipă, ea fu sigură că Jan, Jan al ei, știa că acel tremur de nestăpînit al soției sale se datora faptului că-și amintise de Sigrid. Era adevărat, dar Jan se simți totuși mult prea emoționat că mai putea trezi în Thérèse o dragoste atît de puternică. O atrase spre el, o îmbrățișă cu blîndețe și, ca s-o liniștească, îi spune foarte tandru :

— Așteaptă o clipă să-mi revin din surpriză. Presupun că potolitei mele neveste puțin îi pasă dacă va contempla sau nu vreo alteță regală, ci cred că mai curînd a fost cuprinsă de dorința de neînvins de a-l admira pe fiul nostru. Să vadă cum dansează Erling ! Arăta foarte bine acasă, dar acolo, în salonul imens, sub lustrele mărețe, sub girandolele somptuoase, trebuie să fie... Hm ! Cred că ne face cinste ! Știi, Thérèse, că nimeni nu se poate lăuda că ne-ar fi văzut străbătînd imensul parchet pentru a ne duce să-l salutăm pe rector ? Știi că n-am mai dansat niciodată în societate de cînd... (avu o ezitare pe care Thérèse o traduse astfel : „...de cînd a murit Sigrid"), de cînd perla tuturor Thérèselor a izbutit să-mi înfrîngă scrupulele pe care le aveam ca s-o iau de nevastă : căci era mult prea tînără față de mine.

Se îndreptă, și-și zări din întîmplare, într-o oglindă, capul mîndru, sub pletele strălucitoare. Rîse, de data asta

cu sinceritate, bătînd din mîinile lungi, cu o veselie de om tînăr : Acum şi eu vreau să mergem la bal ! Vom face senzaţie ! Rectorul a insistat atîta, încît a trebuit să-i promit că am să vin „dacă obligaţiile mele profesionale îmi vor îngădui". Mai dă-le naibii de obligaţii profesionale ! Ei bine, măcar o dată să nu le mai invocăm drept scuză ! Hai la bal ! O să stăm un ceas sau două. Pe la unsprezece şi jumătate, douăsprezece, vom fi acasă.

Thérèse, prinsă in capcana pe care şi-o întinsese singură, abia putu să murmure un : „Dar Jan..., dar Jan...". Era însă prea tîrziu. Jan fusese cu totul cucerit de ideea de a se afla într-o atmosferă sărbătorească. Dealtfel, cei doi „dar..." se opriră brusc pe buzele Thérèsei, cînd aceasta, cu inima strînsă, îşi aduse aminte cît suferise Ide, odinioară, cînd îl văzuse — prin ferestrele clubului din Krittelwerk — pe Jan, cu ochii strălucind de bucurie, cum valsa cu Sigrid. Cît era totuşi de firesc ca un bărbat atît de frumos să se simtă ameţit de orgoliul de a se mişca în mijlocul unui adevărat concert de laude şi de admiraţii ! Jan era atît de natural, de sănătos şi de puţin sofisticat, încît dansul ar fi putut să fie pentru el cea mai plăcută destindere de moment. Thérèse fu cît pe-aci să izbucnească în lacrimi. Cît fusese de egoistă, impunîndu-i lui Jan gusturile ei ! Cît fusese de laşă, în spaima ei nemărturisită, ca nu cumva să fie comparată cu Sigrid ! Dar Thérèse avea prea mult caracter, prea mult bun-simţ pentru a se lăsa în voia instinctului. Îşi regăsi calmul şi izbuti să-şi înlăture spaima din privire în faţa dificultăţii ce se ivise : să fie cît mai repede gata ! Un surîs îi destinse trăsăturile, apoi, de la remuşcări trecu la o nouă admiraţie în faţa exuberantei tinereţi a lui Jan. Întotdeauna izbutea să fie superior celorlalţi bărbaţi ! Rîse împreună cu el şi strigă :

— Haidem la bal !

Renunţă la acea încetineală care-i stătea în fire, la acel calm, care-i plăcea atîta bărbtului ei, în zilele obişnuite. Acum însă, nu mai era vorba de o zi obişnuită. Păreau amîndoi o tînără pereche ce se grăbea la o petrecere. Puţin le păsa de dezordinea pe care o lăsau în urmă. Nu-i mai interesau nici flacoanele răsturnate, nici pe[illegible] trîn-

tite pe jos, nici uşile deschise ale dulapurilor ! Trebuiau să arate cît mai bine ! Sub masca acestei exuberanţe, mai mult sau mai puţin simulată atît de Jan cît şi de Thérèse, şi unul şi celălalt ştiau precis ce-i mîna către acel bal : Jan dorea să uite de plecarea Flaviei, să n-o lase pe Thérèse să-şi dea seama cît de grea era pentru el această încercare. Thérèse i-ar fi interpretat greşit amărăciunea, şi Jan se temea ca nu cumva să se arate nedrept faţă de ea, aşa cum făcuse odinioară cu Ide.

Thérèse ţinea să vadă cu cine anume va dansa mai mult Erling. Căci nici o fată „nu putea fi destul de bună" pentru fiul ei ! Ar fi fost inadmisibil să fie ! Dealtfel va şti ea să-şi împiedice băiatul „să facă vreo prostie !"

Cînd Jan şi Thérèse se urcară în maşină, trecuse de unsprezece.

X

ÎN ODAIA EI, FLAVIE STĂTEA pe colţul divanului. Era bosumflată şi gata să izbucnească în plîns. De ce oare neîndemînaticul de Erling nu venise s-o caute ? Plină de amărăciune, continuă să-l nedreptăţească. Îşi aducea perfect aminte că băiatul rostise un : „Dar dacă aş veni..." plin de nădejde. Flavie îşi dădu seama cît ar fi fost de fericită dacă ar fi trecut s-o ia cu maşina. Ea însă nu-l lăsase să-şi isprăvească fraza al cărei sens îl înţelesese perfect. Era tot atît de indignată şi de faptul că în locul lui îi răspunsese doamna Yvarsen. Dacă şi-ar fi păstrat sîngele rece, mai mult ca sigur că ar fi rîs de ea însăşi. Numai că în seara aceea Flavie era înclinată să nedreptăţească pe toată lumea şi să nu vadă lipsa ei de logică. Atît de mult dispreţuia în acea clipă toate fiinţele umane, în general, şi nutrea o asemenea aversiune faţă de unele obiecte ca, de pildă, telefonul, încît atunci cînd acesta sună, fu cît pe-aci să nu răspundă.

Trînti un „alo" foarte sec, dar glasul pe care-l auzi la celălalt capăt al firului o făcu să sară ca arsă : era Norbert ! Mirarea fetei fu atît de mare, încît, ca s-o convingă, fratele ei trebui să-i spună de cîteva ori că nu se afla la Paris, ci la Stockholm, la doi paşi de ea !

— Sînt eu, Bertie, zise el. Cum Parisul e mult mai aproape de Stockholm decît marile lacuri din Canada, m-am urcat în avion şi am venit să te scot din chilia ta, ca să mai iei puţin aer. Pot să vin ? Sau vrei să ne întîlnim la mine, la hotel ?

La început, răspunsurile Flaviei fură cam alandala. Mezinul familiei Verneuil avu impresia că fata era gata să se „smiorcăie", cum ziceau ei odinioară — Erik şi el — cînd erau luaţi prin surprindere de una din rarele crize de plictiseală ale surorii lor. Nu-şi mai manifestă deci atît de stăruitor dorinţa de a o vedea. Fu însă foarte mirat cînd, stăpînindu-şi un sughiţ de plîns, Flavie spuse :

— Află că sînt foarte bucuroasă, Bertie, că eşti aici... E o nebunie să crezi că mă plictiseşti. Nu ţi-am putut scrie... Aproape că nici nu mi-am dat seama de acest lucru, pînă astă-seară ! Ai să mă crezi smintită, dar află că sînt îmbrăcată pentru bal. Şi apoi... în sfîrşit, îţi voi explica... Află că tocmai mă pregăteam să mă dezbrac şi să mă vîr în pat. Eram cît pe-aci să mă pun pe bocit. Vino repede ! Fie că mă vei însoţi la bal, fie că vom rămîne acasă, mă rog, vom face cum vei vrea tu, numai să fii alături de mine !

Nu după mult, Norbert, în ţinută de seară, cu o floare albă la butonieră, îşi îmbrăţişa sora şi-o contempla entuziasmat. Cît de frumoasă se făcuse ! Sigur, mai slăbise, era mai palidă, dar dragostea lui de frate o vedea cu bujori în obraji şi cu ochii strălucitori. Şi-apoi, ce roche ! Unde descoperise acea minune ? Şi iată-l pe tînărul artist făgăduindu-şi să realizeze cîteva talbouri menite să cucerească Parisul : cu un asemenea model era cu neputinţă să nu pictezi nişte capodopere !

Rectorul avu o idee care măguli mai mult perechile mai coapte : pînă la miezul nopţii, orchestra avea să cîte numai dansuri vechi. Balul va începe cu un balet în

care aveau să evolueze cîteva stele reputate. Apoi va urma un fel de retrospectivă coregrafică mondenă, cu valsuri, tangouri și slow-uri. La început, tineretul cam bombănise. Dar organizatorul era convins că după cîteva măsuri, vîrtejul dansului îi va lua cu sine pînă și pe cei mai îndărătnici. Și avusese dreptate, căci, de mai bine de o lună, multe perechi se antrenau în taină. Ca să însufleţească reuniunea și s-o împiedice să fie prea solemnă, universitarii gravi, profesorii savanți, specialiștii în litere, drept, diverse științe sau medicină, propuseseră să se decearnă un premiu de onoare dansatorilor care vor executa cele mai complicate figuri de tango, evoluînd cu cea mai mare eleganță și grație. Flavie habar n-avea de toate aceste lucruri, iar Norbert nici atîta.

Tînăra fată se gîndise la orice, în afară de invitația pe care uitase să și-o ia. Din fericire, nu fu însă obligată s-o arate. Se nimeri ca Bertie să sosească odată cu înaltul personaj despre care auzise Thérèse vorbindu-se.

Erling, venit foarte devreme, se plimba prin saloane ca un suflet rătăcit. Făcuse tot ce-i stătea în putință să scape de vechii săi colegi de Facultate, ca și de prietenii familiei sale, care țineau cu orice chip să-i prezinte diverse dansatoare. Tinerele erau încîntătoare, dar nu-l interesau nici dacă ar fi fost aurite. El o aștepta pe Flavie. În speranța că o va vedea apărînd și ca să nu scape acest moment, se pregăti să coboare marea scară de onoare, acoperită cu un covor gros, cînd orchestra încetă brusc să mai cînte muzică de dans. Imediat răsună imnul național. Erling se afla într-un loc bun, de unde putea să contemple urcarea pe scară a noilor veniți. Învălmășeala care se produse, graba femeilor și a fetelor de a-și face reverența pe măsură ce perechea princiară înainta, îl distraseră pe Erling de la gîndul ce-l obseda. Dar iată că tînărul chirurg, după ce se înclinase cu respect în fața perechii princiare, ce se îndrepta către estrada rezervată anume, resimți brusc o emoție violentă. Flavie se afla în fața lui, atît de frumoasă, încît părea o imagine ireală, o apariție de vis. Flavie ! Era într-adevăr cu putință să fie ea ? Erling amuțise. Fără să-l observe pe cel al cărui braț fata abia îl atingea cu mîna-i înmănușată, Erling își trecu mașinal degetele peste ochi. Alături, un tînăr intern de la

spital, tot atît de uluit ca și el, îl lovi prietenește cu cotul, murmurînd :

— Strașnic ! Nu-i cumva domnișoara Verneuil, laboranta tatălui tău ? E minunată ! Și rochia, și perlele... Mai mult ca sigur că-s veritabile ! Umbli cu ascunzișuri, amice ! Ai putea totuși să ne-o prezinți și nouă, la reuniunile noastre amicale... Dar cavalerul ei cine e ?

Erling abia îl auzi. Își repeta întruna, nebunește : „Flavie ! Flavie... !" Din fericire, stătea lîngă o coloană. Se sprijini de ea. Lumea din jurul lui se schimbase mai mult decît dacă un cutremur de pămînt ar fi năruit totul. Trăia acea supremă emoție a iubirii de care își bătuse de atîtea ori joc împreună cu camarazii săi. În lumina care incendia întreg spațiul din jurul său, îi apăru în toată intensitatea un trecut pe care se străduise întotdeauna să nu-l comenteze, ca un fiu respectuos ce era. Sigur că se întrebase adesea cum de putuse fi tatăl său atît de pătimaș îndrăgostit de o tînără, de domnișoara Lindval, așa cum pretindeau zvonurile publice. Abia acum înțelegea Erling că poți fi atît de copleșit, atît de cucerit de frumusețea unei femei, încît să nu mai încerci niciodată, în viață, un entuziasm asemănător. Orice s-ar mai întîmpla pe urmă, oricît de puternică ar părea să fie o nouă iubire, în ea se va strecura, în mod inexorabil, mai mult sau mai puțin, o umbră de regret. Inima îi fu năpădită de o undă de compătimire față de mama sa și față de prima soție a tatălui său. „Mi-am găsit-o și eu pe Sigrid a mea, își spuse el, numai că eu mă voi însura cu ea..."

Privea ca hipnotizat silueta fină și albă, chipul cu trăsături minunate, tot ce făcea din Flavie o splendidă floare vie. Apoi, brusc, îl văzu pe băiatul care-i însoțea idolul : un adevărat uriaș, cu ochii albaștri, limpezi și strălucitori, cu tenul mat, cu trăsăturile regulate, cu chipul surîzător. Perechea ajunse lîngă rector și soția sa și Flavie se înclină. De unde-și trăgea ea grația asta nobilă, mîndria politicoasă care o făceau irezistibilă ? Cu o dezinvoltură princiară, îl prezentă pe cel care-o însoțea. Rectorul, ca și soția sa, fură vizibil surprinși. Strînseră cu efuziune mîna întinsă și-i prezentară pe fată și pe fratele ei, invitaților lor. Erling era sigur că nu-l mai văzuse pe acel băiat. Își zise cu brutalitate : „Iată de ce mă respingea domnișoara !

Din pricina acestui băiat nu-mi dă atenție ! Logodnic ? Poate iubit ? Nu cred... Totul la Flavie pare atît de pur... și totuși... Să fie cumva bărbatul ei ? De ce nu ? Se trage dintr-o familie de origine franceză, iar el, după înfățișare, pare nordic. Un suedez tipic !"

Pînă în acea seară, Erling nu bănuise niciodată că într-o bună zi va dori să ucidă pe vreunul dintre semenii săi ! Poate că bărbatului îi este cu neputință să-și stăpînească furia instinctivă a masculului față de un alt mascul care încearcă să-i răpească femela la care rîvnește. Mușchii lui Erling se încordară. Ah, ce s-ar mai fi bătut cu necunoscutul acela ! Adversarul trebuie să fi avut aproape doi metri, căci Flavie, care era foarte înaltă pentru o femeie, părea mică alături de el. Cît era de încîntată de uriașul acela blond, și cum își zîmbeau unul, altuia ! Erling se simți brusc complexat de acel un metru și optzeci și cinci al lui. Era într-adevăr pentru prima oară cînd îi păreă rău că nu era mai înalt. Numeroși prieteni îl tot întrebau diverse lucruri, dar el nu auzea nimic. O doamnă se străduia să-i atragă atenția, hotărîtă să-i vorbească despre nu știu ce boală a ei : izbuti cu greu să fie politicos. În jurul lui, sala părea goală, căci pentru el nu mai conta decît o singură ființă : Flavie ! Uriașul blond arunca o umbră dramatică peste fericirea lui. Va înlătura el însă și această umbră !

În ciuda nălucirilor nefericitului Erling, serata — minunat organizată — continua totuși să se desfășoare. Acum, orchestra atacase un vals. „Aha, Flavie valsează ? Atunci mi-e rezervat și mie un dans !" își zise Erling. Dar oare venise pentru el ? La clinică, atunci cînd o rugase să vină, domnișoara nu știa că în seara aceea se va duce la bal ? Ca să vină îmbrăcată într-o astfel de rochie, însemna că se hotărîse mai dinainte. O asemenea rochie se pregătește din vreme, nu se face cît ai bate din palme.! Să-și fi bătut Flavie joc de el ? Erling își făcea ucenicia dragostei și suferea ca un damnat. Trebuia să înainteze, s-o invite... Dacă mai întîrzia, fata putea foarte bine să-i răspundă, învăluindu-și ironia într-un rîs ușor, ca un ciripit de pasăre, că toate dansurile îi erau date. Erling izbuti, în sfîrșit, să se dezlipească de perete. Prea tirziu ! Bărbatul blond se și înclinase în fața ei ; Flavie se afla

de-acum în brațele lui și începuse să danseze. Era cu neputință să se potrivească amîndoi atît de bine la dans dacă n-ar fi dansat adesea împreună... Măestria cu care valsau nu rămase multă vreme neobservată. Cei doi atraseră, în curînd atenția tuturor. Încet, încet, ceilalți dansatori se retraseră pentru a nu-i incomoda. Dansau și bucuria le ilumina chipurile. Brusc, Norbert observă că rămăseseră singuri pe parchetul ceruit. Vru să se oprească, dar cei din jur protestară : „Nu, nu ! Dansați ! Dansați !" Flavie și el reîncepură să danseze, veseli, zîmbitori, ca doi copii mari ce-și luau zborul pe un lac înghețat. La ultimele măsuri ale valsului, un val de aplauze făcu să vibreze turnurii de cristal ai marilor candelabre venețiene. Fură felicitați. Căci părea uimitoare nu numai măiestria acelei tinere perechi, ci mai ales simplitatea ei. Amîndoi imprimaseră seratei un aer de bucurie juvenilă, pe care organizatorii nu-l prevăzuseră cîtuși de puțin. Cîntăreții de muzică folclorică oferiră un moment plin de armonie. De-abia oprită din vîrtejul dansului, Flavie se văzu asaltată de o mulțime de tineri care — ca să-și atragă bunăvoința, în nădejdea că vor obține și ei cîte un dans — se oferiră care mai de care să-i aducă cîte ceva de la bufet.

Cîntecul popular se extinse în întreaga sală. Vocile grave ale bărbaților și cele cristaline ale femeilor se uniră pentru a lăuda trandafirul galben din tufiș, și pentru a preamări frumusețea țării natale. Deznădăjduit, Erling își tot spunea că Flavie nu se gîndea deloc la el, că nici măcar nu-l căutase. Dar se înșela, Flavie îl zărise și era hotărîtă să se îndrepte spre colțul lui, din moment ce el nu cuteza să vină spre ea. În bucuria de a dansa, de a fi frumoasă și admirată, pur și simplu uitase că Erling o iubea și că discreția lui se datora, de fapt, tocmai acestei iubiri. Cîntecul se isprăvi. Soția rectorului se îndreptă spre Flavie. Domnișoara Verneuil dansa tango ? În seara aceea, Flavie era plină de îndrăzneală. Cu aceeași bună dispoziție pe care o arborase și în timpul valsului, „pentru că acest lucru face plăcere celor ce privesc", ea acceptă să se afișeze din nou. Dar la Otawa, Norbert nu urmase cursurile de dans cu tot atîta asiduitate ca și sora sa. Flavie rîse, răspunzîndu-i :

— Chiar dacă aş da dovadă de cea mai deplină bunăvoinţă, nu pot, totuşi, dansa singură.

Atunci se auzi un glas timid care rosti :

— Dacă doctorul Erling Yvarsen ar vrea... E colo, lîngă coloană... Anul trecut, la o reuniune studenţească, l-am văzut dansînd magistral tangoul...

Discreta persoană care vorbise astfel nu mai adăugă, în modestia sa, că ea fusese în acea seară partenera lui. Ar fi „murit de ruşine" dacă ar fi fost obligată să-şi arate talentele în faţa unei atît de strălucite adunări. Aşa că preferă să dispară imediat printre perechile ce se înghesuiau în jurul Flaviei. Soţia rectorului i-l arătă lui Norbert pe tînărul chirurg şi uriaşul blond îşi croi imediat drum prin mulţime pentru a ajunge în colţul unde se afla Erling. Lucrul acesta se întîmpla chiar în clipa în care deznădăjduitul tînăr îşi spunea că serata se va termina fără ca el să fi apucat să danseze măcar o dată cu aleasa inimii sale. Erling îşi dădu imediat seama că pe el îl căuta băiatul cel blond. Mînia îl sugruma. Deci, Flavie îl văzuse ! Dar în loc să se deranjeze să vină la el, ea făcea pe prinţesa şi încă într-un fel menit să-l sfideze ! Ei bine, o să-i arate el cum îl va primi pe acest ambasador al domnişoarei ! Nici n-apucă Norbert să-i vorbească despre „rugămintea pe care i-o adresa stăpîna casei", că Erling, cu chipul încruntat, cu vocea sugrumată de mînie, se şi pregăti să-l repeadă. Dar iată că lîngă ei se ivi, brusc, Flavie.

„La dracu cu eticheta, îşi spuse ea. Erling e în stare să nu-l recunoască pe Bertie, a cărui fotografie a văzut-o totuşi la mine, şi să-i caute ceartă !"

Sosi într-un suflet, spunînd — şi glasul ei avu efectul unui cîntec de sirenă, asupra nervilor încordaţi ai bietului îndrăgostit :

— În sfîrşit, doctore, te-am descoperit ! Îl recunoşti ?

Erling, care se strădui să se liniştească, îl privi cu atenţie pe Norbert şi punînd, în sfîrşit, stavilă imaginaţiei, simţi cum inima îşi relua ritmul normal. Trase adînc aer în piept, după care trăsăturile i se destinseră. Întinse mîna, plin de cordialitate.

— Sigur, strigă el radios, e unul din fraţii dumitale, domnişoară Verneuil, dar care ?

Flavie păru uimită, ca și cum i s-ar fi părut de neconceput ca Erling să nu știe un lucru atît de important.

— Erik cel brunet, Norbert cel blond și Flavie cea cu pletele castanii ? În famiile unde s-au unit două rase, domnește întotdeauna varietatea !

Bîlbîindu-se din pricina încurcăturii, Erling mărturisi :

— Adevărul e că n-am cutezat să te abordez. Ai venit la bal cu un cavaler necunoscut, căruia îi adresai mereu niște surîsuri nespus de afectuoase !

Ca și mama sa, Erling era un timid. Într-o altă împrejurare, poate că din discreție ar fi refuzat onoarea ce i se făcea. Dar a refuza însemna s-o lase pe Flavie să-și ia zborul în brațele altuia... Așa că acceptă fără să șovăie o singură clipă. Oare ce-ar fi făcut dacă ar fi știut că, chiar în acel moment, tatăl său își oprea mașina în fața scării ? Că-și ajuta soția să coboare ? Nici chiar atunci Erling n-ar fi fost în stare să refuze.

Flavie, pe care n-o cunoștea aproape nimeni dintre cei de față, atîță curiozitatea tuturor, pînă și a perechii princiare, a cărei prezență se prelungea dincolo de timpul prevăzut. Cei din jur șopteau ba că ar fi o prințesă, ba o miliardară americană, ba un star de la Hollywood. Celor care ar fi afirmat că era vorba de o neobosită cercetătoare în domeniul biologiei, li s-ar fi rîs în nas.

Anunțat de sosirea profesorului Yvarsen, rectorul se grăbi să-l primească în capul scării. Apoi îi prezentă și pe el și pe Thérèse perechii princiare, după care îi pofti să ia loc alături de cele mai de seamă personalități ale țării. Jan Yvarsen era tot atît de emoționat ca și soția sa. Nu se așteptase la o primire atît de călduroasă din partea compatrioților săi. Era limpede că nu se supuseseră unui cuvînt de ordine, ci că fiecare în parte era bucuros să-și arate admirația față de un om care făcuse atîta bine și care reprezenta cu atîta cinste știința medicală suedeză. Jan se grăbi să se așeze ; nu voia ca sosirea lui să întrerupă serbarea. Acaparat de personajele ilustre așezate pe acea estradă situată cu o treaptă sau două mai sus decît restul sălii — fapt ce le asigura acelor oameni de seamă posibilitatea de a discuta, dar și de a se bucura din plin de privelișteа dansului — Jan încă nu apucase să-și caute cu

ochii băiatul. I se explică ideea acelei retrospective a dansului care ajunsese acum la tango. Orchestra începuse să cînte. Jan nu se mai gîndea cîtuşi de puţin la Flavie Verneuil. Ochii lui îl căutau pe Erling ; o întrebă în şoaptă pe Thérèse dacă nu cumva îl zărise. Ea nu răspunse. Privea pista largă de dans din faţa estradei, uitîndu-se cu un fel de groază la ceva sau la cineva pe care o doamnă ce se sculase în picioare, i-l ascundea ochilor lui Jan. Chipul Thérèsei exprima o spaimă atît de intensă, încît Jan se aplecă imediat ca să vadă ce anume o înfricoşase. În aceeaşi clipă, simţi un şoc aproape la fel de puternic ca al fiului său, cu un ceas mai devreme. I se păru că întreaga sală murmură un singur nume : Sigrid ! Căci acolo, jos, se afla o femeie strălucind de tinereţe, minunat îmbrăcată, înaltă, subţire, graţioasă, împodobită cu perle, o femeie ce nu putea fi comparată decît cu una singură — dar aceea nu se mai afla pe lumea asta — alături de un cavaler şi el nespus de frumos. Şi acel cavaler nu era altul decît propriul său fiu ! Jan se întrebă dacă nu cumva era victima unei halucinaţii. Dar ochii întregii adunări erau îndreptaţi către fiul său şi către fiinţa aceea divină. Thérèse îl apucă de braţ. Era tot atît de răscolită ca şi el : ivită din neant, o nouă Sigrid — nu blondă, ci castanie — într-o rochie „cum numai Sigrid ştia să îmbrace", pusese stăpînire pe inima fiului ei ! Nici Jan, nici Thérèse nu şovăiră în privinţa acestui lucru. Or, ei o recunoscuseră în ea pe Flavie Verneuil, aceeaşi care cu cîteva ceasuri mai înainte, în halat alb, îşi luase rămas bun de la Jan. Sigur că despre acel rămas bun, Thérèse nu ştia nimic. Muzica reîncepu. Patru perechi îşi luară zborul. Figurile urmară una după alta, aducîndu-i pe dansatori la doi paşi de estradă. Ei însă nu vedeau nimic. În fiinţa Flaviei, totul exprima bucuria, plăcerea de a fi frumoasă, de a dansa, de a fi iubită. Era de neconceput ca ea să nu-şi dea seama de îmbătătoarea încîntare pe care o iscase în inima cavalerului ei. Dacă Thérèsei nu i-ar fi fost jenă să se dea în spectacol, ar fi gemut de deznădejde. Cu atît mai mult cu cît pentru Jan drama era dublă. Sigrid ! Duşmanca ei dintotdeauna ! După tată, acum îi căzuse pradă fiul ! Acele plete moi şi ondulate, acel gît delicat, înconjurat de nişte perle de o rară strălucire,

chipul tînăr, adevărat simbol al perfecțiunii, gura minunat desenată, obrajii plini de sănătate și îmbujorați de plăcere, farmecul unui decolteu care lăsa să se ghicească niște sîni ce încă nu se împliniseră, talia suplă, picioarele lungi, mersul sigur și ferm, dar plin de feminitate deși fata era foarte înaltă, da, Thérèse era sigură că soțul ei analiza totul, în amănunt, și că în fața sculpturalei siluete nu făcea decît să-și repete : „Sigrid ! Sigrid !" Dacă Flavie ar fi primit în mod special sarcina de a îndeplini dorința unei moarte, și de a redeștepta în Jan o amintire estompată de ani și umbrită de amărăciune, poate că n-ar fi reușit atît de deplin. Jan căzuse din nou în puterea vrajei sale. Și Thérèse știa atît de bine acest lucru, ca și cum Jan i-ar fi strigat :

— Ajută-mă, Thérèse ! N-am uitat dragostea ce ți-o port, dar nu pot rezista în fața acestei chemări venită parcă de pe alt tărîm ! Dacă Sigrid mi-ar fi înapoiată, nu cred că m-aș despărți de tine, pentru că tu îmi ești la fel de necesară ca aerul, dar iată, simt cum mi se strecoară în sînge, după atîția ani, răul care m-a ros atunci...

Thérèse abia avea putere să surîdă celor care se aplecau spre ea ca să-i strecoare cîte un compliment despre stăpînirea de sine de care dădea dovadă fiul ei. Căci pe Thérèse n-o mai preocupa acum bărbatul ei, o preocupa ceva mult mai important : fericirea lui Erling ! Totul în ea se revolta și striga : „Nu ! Nu ! Niciodată nu va mai pătrunde vreo Sigrid în inima unui Yvarsen ! Eu însemn pentru ei liniștea, siguranța și fericirea. Urăsc aventura și beția smintită a patimii, iar fata asta este însăși duplicitatea, fiindcă nici chiar Jan n-a știut că e bogată. Ca să porți asemenea bijuterii, trebuie să le și ai ! De fapt, cine e în realitate ? Canadiană ? Da, dar băiatul acela înalt, blond și tot atît de frumos ca și ea, încît ai putea să juri că sînt frați, aduce mai curînd a suedez. Ce taine vor fi la mijloc ?" În mintea surescitată a Thérèsei se strecură ideea care se strecurase și în mintea lui Jan : că Flavie trebuie să fi avut, într-un fel, vreo legătură cu Sigrid ! Thérèsei îi ardeau obrajii, buzele și le simțea uscate. Ca într-o străfulgerare, întrevăzu primejdiile gata să se prăvale peste bărbatul și peste fiul ei. Dar rațional Thérèse se stăpîni repede. În timp ce discuta — fraze trunchiate — cu unul

sau altul dintre invitaţi, îşi şi făcuse un plan de acţiune : să n-o lase pe Flavie Verneuil să se strecoare în familia ei ! A vedea clar era pentru Thérèse o nevoie vitală ; a lupta pentru a-i apăra pe cei pe care-i iubea, era o datorie. Va acţiona direct. În felul ei. Chiar a doua zi va discuta între patru ochi cu acea cercetătoare în biologie care se preschimbase peste noapte într-o atît de irezistibilă seducătoare. Hotărîrea luată îi dădu forţe noi. Acum dorea să-l scoată pe Jan cît mai repede de acolo şi să-l ducă acasă. Nu voia ca el să se simtă tentat să danseze cu acea fată care era chiar atunci aclamată, în compania lui Erling. Se aplecă, deci, spre soţul ei şi, pretinzînd că, din lipsă de obişnuinţă, se simţea năucită de căldură, de zgomot şi de nenumăratele discuţii, dorea ca el s-o conducă acasă. Dar Jan nu fu de acord şi-o sfătui să iasă pe balcon şi să respire aer proaspăt. Mai pe urmă, se vor duce împreună s-o felicite pe Flavie Verneuil. Thérèse, mai hotărîtă ca niciodată să-şi realizeze planul spuse :

— O vei vedea mîine, la laborator, Jan, O vei felicita mîine. Hai, te rog, să plecăm !

Jan Yvarsen n-o mai auzi pe Thérèse, ci i se păru că-i vorbeşte Ide. Ide, pe vremea cînd Sigrid încă nu se gîndise să făptuiască o crimă. Ide, pe vremea cînd Sigrid era atît de strălucitoare, de calină, de blîndă, de supusă, acolo, la Krittelwerk... Ide, care, în ciuda răbdării sale, cedase geloziei care-o devora şi încercase, sub un pretext oarecare, să-l tîrască pe Jan departe de iubita lui, departe de formele ispititoare ce i se ofereau. Jan Yvarsen îşi regăsi brusc starea de spirit pe care-o manifestase odinioară, la Krittelwerk, şi pe care şi-o reproşase de atîtea ori, pe urmă.

— Nu, n-o voi felicita pe domnişoara Verneuil mîine, la laborator, spuse el pe un ton sec, fiindcă mîine părăseşte clinica. Am angajat în locul ei, un băiat care nu se compară cu ea, dar care va putea să continuie, totuşi, cercetările începute de dînsa.

La această veste neaşteptată, Thérèse ar fi trebuit să se simtă uşurată. Dar dimpotrivă, ea se simţi şi mai doborîtă, fără ca totuşi să-şi poată da seama de ce. Aproape gîfîind, întrebă :

— Pleacă ? De ce ?... De ce mi-ai ascuns acest lucru ? Exasperat, pentru că soţia lui îl împiedica să urmărească evoluţiile acelui trup superb, pe pista de dans, Jan Yvarsen răspunse, fără se gîndească, cu o mişcare bruscă din umeri :

— Nu ştiu... Poate pentru că se numeşte şi ea tot Sigrid.

Se reîntoarse s-o contemple pe tînără, aidoma ca în trecut, cînd Sigrid se rotea arătîndu-i toaletele, „pe care numai ea era în stare să le poarte". Totuşi, îşi luă seama şi, întorcîndu-se spre Thérèse care devenise lividă, completă, aproape cu răutate, ca şi cum ar fi răzbunat-o pe Sigrid pentru bănuiala nedreaptă ce se strecurase o clipă în sufletul soţiei sale :

— Linişteşte-te, Flavie nu-i fata lui Sigrid ! Nu vei avea plăcerea să încarci memoria acelei nefericite cu o crimă în plus !

Thérèse avu impresia că i se surpă pămîntul sub picioare. O dragoste fără margini, un devotament de fiece clipă, iată ce fusese viaţa ei alături de Jan. Dar în străfundul sufletului bărbatului ei, poate că fără voia lui, ea, Thérèse, rămăsese cea care-o alungase pe Sigrid, cea care-o denunţase... Sigrid putea fi o criminală, dar asta conta mai puţin în ochii lui decît faptul că ea, Thérèse, fusese un instrument al soartei. Fără ea, Jan n-ar fi aflat niciodată de laşul atentat al Sigridei împotriva Idei. Thérèse ucisese orice posibilitate pentru Jan de a se mai însura cu cea pe care-o iubise cu atîta disperare. Există lucruri care nu trebuie spuse niciodată. Cuvîntul e o armă şi adesea cea mai periculoasă dintre toate. Firesc ar fi fost ca Jan să-şi dea seama imediat de semnificaţia exactă a acelor vorbe trîntite într-un moment de exasperare şi care ţîşniseră din subconştientul său. Cu un gest de automat, Thérèse acceptă braţul unui profesor, coleg cu soţul ei, pentru a se duce la bufet ca să-şi vină în fire, bînd o cupă cu şampanie.

Jan nu se mai gîndea decît la un singur lucru : s-o ţină pe Flavie în braţe şi să danseze cu ea, aşa cum făcuse odi-

nioară cu Sigrid. Dar tangoul odată terminat, alegerea — prin aclamații — așa cum era dealtfel ușor de prevăzut, a perechii Flavie-Erling, ca „regi ai dansului", stîrni o zarvă și o învălmășeală plină de veselie. Doctorul Yvarsen crezu că fiul său va veni, împreună cu partenera sa, să-l salute. Așa credea și Thérèse. Dar Erling nici nu se gîndea. Băiatul n-o vedea decît pe Flavie, restul lumii dispăruse pentru el. Înainte de a-i da drumul din brațe, amețit că o ținuse atîta vreme și atît de strîns la pieptul lui, amețit de ambianță, de cîntec, beat de dragoste, îi spuse cu un accent de patimă, neînfrînată :

— Flavie, te iubesc ! Puțin îmi pasă ce vor gîndi sau ce nu vor gîndi părinții mei ! Te vreau ! Fără tine, viața mea nu va mai însemna nimic !

Era mult prea tulburat ca să judece cu sînge-rece reacția fetei. Așa că interpretă repede tăcerea acesteia ca pe o poartă deschisă tuturor nădejdilor.

O clipă mai tîrziu, cu toată înverșunarea de care dădea dovadă ca să n-o scape din mînă, Erling fu despărțit de fată de un vîrtej de dansatori. Orchestra începuse un dans modern. Asta era și clipa pe care-o aștepta Flavie ca să profite de ea. Îi spuse dintr-o răsuflare fratelui ei, care nu se îndepărtase de lîngă ea :

— Bertie, du-mă repede de aici ! Fără să ne luăm rămas bun de la nimeni !

E foarte greu să dispari cînd ești regina unui bal, înconjurată de cîteva sute de persoane care încearcă să se apropie, să-ți vorbească și care vor să danseze cu tine, așa cum ai dispărea într-o pădure din Canada ! Dar Norbert, cu acea acuitate pe care cei trei copii Verneuil o căpătaseră în contactul zilnic cu natura, intui că sora sa era neliniștită. Urmărise de departe reacțiile profesorului și ale soției sale, pe care un vecin binevoitor ținuse să-l informeze că sînt părinții tînărului doctor Yvarsen. Ceva îl neliniști și pe el. Era limpede că doctorul Erling își pierduse capul. Că se îndrăgostise de sora sa, nu-l mira pe Norbert. La Otawa, de cîte ori fuseseră invitați la vreo

reuniune mondenă, farmecul surorii sale fusese întotdeauna omagiat ; adesea, rîseseră toţi trei pe seama acestui lucru. Dar cu Erling, lucrurile se petreceau altfel. Patima îl făcuse să nu mai fie stăpîn pe el. Părea că-şi ieşise din minţi şi că era gata să săvîrşească orice nebunie. Flavie răspundea oare acestei iubiri îndîrjite ? Era de dorit să răspundă ? Norbert îşi iubea profund sora şi, în plus, Erik îl delegase să vegheze asupra „celei mici". Făcu deci un tur de forţă şi reuşi, cît ai bate din palme, s-o scape pe Flavie de adoratorii ei. Găsi mijlocul de a obţine într-o clipă preţiosul mantou de vizon şi propriul său palton de blană, de la garderobă. Flavie se afla de acum în maşină cînd Erling, care se căznea să ajungă lîngă iubita lui, auzi un dansator oftînd :

— Ce păcat ! Uriaşul ne-a răpit-o pe prinţesă ! Aş fi vrut atît de mult să dansez şi eu cu ea !

Ponderatul doctor Erling coborî în goană scara monumentală. Alergătură zadarnică : sora şi fratele dispăruseră.

Flavie văzuse privirile cu care o cîntărea Thérèse. Observase ochi strălucitori ai profesorului şi o oboseală bruscă puse stăpînire pe ea : nu era pregătită să-i răspundă lui Erling. Pe moment, crezuse că nici un alt băiat de pe lume nu-i va plăcea mai mult, dar prezenţa tatălui stricase totul. Şi, de asemenea, acea extraordinară impresie de a nu mai fi ea, ci Sigrid. Era sigură că se va simţi astfel atîta vreme cît va fi îmbrăcată cu acea rochie.

Norbert era mult prea delicat pentru a o determina pe sora sa să-i facă unele confidenţe la un ceas atît de înaintat din noaptea ce se dovedise atît de bogată în emoţii. Dacă Flavie fusese bîntuită de amintirea celei dispărute, Bertie simţea şi el ceva şi nu dorea să-şi părăsească sora. Decretă că divanul din studio îi convenea de minune. Apoi, veghe pînă ce fata se vîrî în pat, o obligă să bea o ceaşcă de lapte cald, verifică — aşa cum făcea pe vremuri mama sa — dacă cuverturile erau bine vîrîte sub saltea, apoi

stinse lumina şi trecu în odaia de alături ca să se culce şi el.

Cînd Jan Yvarsen avu certitudinea că Flavie Verneuil părăsise definitiv balul, cînd fu, în sfîrşit, eliberat de obsesia sa, se nelinişti — nu fără remuşcări, pentru această reîntoarcere tardivă la realitate — din pricina oboselii Thérèsei. O luă încetişor de braţ, cum ia un infirmier o convalescentă, pentru a o conduce la maşină. Nu rostiră nici unul nici un cuvînt care le-ar fi putut redeştepta emoţiile recente. Jan avea nevoie de liniştea soţiei sale şi de iertarea ei tacită. Ea i-o acordă, tăcută, rezemîndu-şi capul pe umărul lui, pe tot parcursul drumului. Cînd maşina ajunse în faţa portarului casei lor şi cînd Thérèse părăsi umărul bărbatului ei, ca să coboare, el o atrase spre sine şi o strînse cu ardoare la piept, sărutînd-o pe frunte.

Thérèse izbuti să telefoneze fără s-o audă Jan. Nu mai era în stare să aştepte, dorind să fie sigură de ceea ce-şi pusese în minte să obţină : o discuţie cu Flavie. Răspunse Norbert. Ea insistă :

— Cred că domnişoara Verneuil nici n-a avut vreme să se dezbrace... Aş dori să-i vorbesc.

Bertie îi spuse glumeţ că sora sa dormea tun în odaia de alături. Mama lor îi învăţase să n-o lungească prea mult înainte de a se vîrî în pat.

Thérèse nu şovăi să-l creadă, tonul era prea franc. Îl rugă pe tînăr să-şi anunţe sora, că ea, adică doamna Yvarsen, va veni a doua zi, sau mai curînd chiar în acea zi, din moment ce acum era ora două dimineaţa, să discute cu domnişoara Verneuil.

Cînd Thérèse îl văzu pe Jan luînd, înainte de a se culca, un somnifer, la care dealtfel renunţase de multă vreme, o trecu un fior. Îşi aduse aminte de nenumăratele nopţi în care-şi văzuse bărbatul treaz şi nemişcat, în pat, deşi ea se afla acolo alături de el... O iubea, nu se mai îndoia de asta ; şi totuşi.. Nu cumva suferea din pricina lui Sigrid ?

XI

FLAVIE ERA HOTĂRÎTĂ S-O primească pe doamna Yvarsen. În timpul acelei întrevederi, Norbert va face cîteva drumuri şi va vizita oraşul. Era mai bine ca Flavie să fie singură. Fratele şi sora nu-şi puteau explica ce anume o determinase pe doamna Yvarsen să facă această vizită, prima dealtfel pe care i-o făcea domnişoarei Verneuil. Venea cu vreo misiune din partea doctorului ? Ca s-o reţină la laborator ? Nu era cu putinţă ! Jan Yvarsen nu s-ar fi pretat la astfel de lucruri. Amintindu-şi de acel rămas bun pe care şi-l luase de la el, inima Flaviei, vibră de tandreţe pentru „marele nostru om". Căci în acel plural era inclusă şi Sigrid. Nu cumva doamna Yvarsen venea s-o roage să se mărite cu Erling ? Nu, lucrul acesta era şi mai incredibil ! Descoperirea că-şi datora averea familiei Yvarsen nu putea intra în vederile unor oameni atît de dezinteresaţi ! Dacă mama venea trimisă de fiul ei, Flavie s-ar fi simţit crunt jignită. Un bărbat care iubea trebuia să-şi rezolve singur problemele. În sfîrşit, va vedea ea... Fata dormise pînă pe la zece dimineaţa. Ce minunat fusese acel bal al rectorului ! Trebuia să-şi lase impresiile să se decanteze. În orice caz, Flavie hotărîse în mod ferm, împreună cu Bertie, că dacă acesta va găsi bilete la avion, aveau să plece împreună, în aceeaşi seară. După ce vor fi ajuns la Paris, vor discuta ce anume avea să facă Flavie. Simţea nevoia să fie cît mai departe de Stockholm, pentru a putea judeca sănătos. Pe moment, se strădui să n-aibă nici o prejudecată împotriva Thérèsei Yvarsen. Sărutîndu-şi fratele, oftă glumind :

— Ce păcat că pe acest pămînt mai trebuie să ţii seama şi de părerile femeilor ! Mă înţeleg totuşi mult mai bine cu bărbaţii !

— Dacă toate femeile ar fi tot atît de deştepte şi de frumoase ca sora mea — răspunse Bertie — bărbaţii s-ar înţelege foarte bine cu ele !

Doamna Yvarsen se prezentă exact la ora la care se anunţase. Auzind telefonul, Flavie sări în picioare, Îşi trecu repede, în revistă, odaia. Nici un fel de dezordine. Dispăruse orice urmă din tot ceea ce mai putea aminti de marele bal din ajun. „Haide, îşi zise ea, să-i arătăm doamnei Yvarsen că domnişoara Verneuil ştie să primească chiar şi o doamnă din lumea mare !“ O sclipire maliţioasă trecu prin ochii căprui ai fetei la gîndul că doamna Yvarsen, angelica doamnă Yvarsen, putea fi — ca oricare femeie — moartă de curiozitate. La telefonul interior, prin care fu anunţată musafira, Flavie o preveni pe doamna Yvarsen că ascensorul era stricat, şi că cinci etaje erau greu de urcat. Thérèse răspunse cu răceală că din moment ce venise, va urca pe scări. După ce isprăvi convorbirea cu doamna Yvarsen, cînd aceasta începu să urce scara, telefonul sună din nou. Năucită, recunoscu vocea lui Jan Yvarsen, vocea lui sigură şi totuşi plină de muzicalitate, care-i spuse pe un ton ca şi cum ar fi fost pe deplin sigur că fata va accepta :

— Regret că sînt atît de lapidar, dar sînt aşteptat. Te rog să iei masa cu mine. Ne întîlnim la ora unu... (Dădu adresa unuia dintre cele mai bune restaurante din Stockholm, destul de departe de clinică). Scuză-mi graba, dar sînt sigur că n-ai să mă refuzi. Pe curînd !

Uluită, Flavie n-avusese cînd scoate o vorbă. Dar iată că se auzi soneria de la uşă. Nu era momentul să se mai gîndească la Jan... Va afla imediat dacă există vreo legătură între vizita soţiei şi invitaţia soţului. Dacă, dimpotrivă, nimic n-o va îndreptăţi să creadă că se va afla şi doamna Yvarsen la restaurant, nu va sufla o vorbuliţă despre telefonul primit.

Văzînd elegantul studio al Flaviei, mirarea Thérèsei fu şi mai mare decît a lui Erling. Numai că ea nu puse acea instalare costisitoare pe seama fetei. Bănuielile i se întăriră şi mai mult : situaţia socială a acestei domnişoare nu era deloc clară, aşa că nu trebuia să aibă cîtuşi de puţin încredere în ea. Niciodată Thérèse nu fusese atît de puţin

stăpînă pe sine ; niciodată nu-i fusese atît de greu să se domine. Ce putea fi mai răscolitor pentru o ființă sensibilă, decît să vadă reapărînd o primejdie pe care-o crezuse îndepărtată pentru totdeauna ? Or, în ochii Thérèsei, Flavie întruchipa acea primejdie. Se opri în prag și dezaprobarea i se citi atît de limpede pe față, ca și cum și-ar fi exprimat-o cu glas tare. Pentru a rupe tăcerea penibilă ce se înstăpînise odată cu intrarea musafirei, Flavie, brusc intimidată, surîse și spuse cu multă căldură :

— Nădăjduiesc că cele cinci etaje nu v-au obosit prea tare. Vă rog să luați loc.

Thérèse nu se mai simțise atît de tulburată decît în ziua aceea de neuitat în care — după ce-o acuzase pe Sigrid de crimă — îi încredințase doctorului Yvarsen „caietele Idei". Numai că emoțiile încercate odinioară parcă fuseseră mai ușor de suportat decît cea pe care-o simțea în momentul de față. Odinioară, dragostea înflăcărată pe care-o nutrea — fără să-și dea seama — față de doctorul Yvarsen, o susținea, îi dădea putere. Dealtfel, era ferm convinsă de rolul ei de justițiară. Astăzi însă situația era mult mai încîlcită. Înainte de a izbuti să articuleze o vorbă, se simți nevoită să înghită, de mai multe ori.

— Demersul pe care-l întreprind pe lîngă dumneata.., e într-adevăr cam ciudat...

Șovăi dacă să-i spună fetei „Flavie", așa cum făcuse cînd aceasta fusese la ei, fiindcă acum nu mai avea încredere în ea.

Flavie se așeză alături, și Thérèse nu se putu abține să nu observe cu cîtă dezinvoltură se mișcă, fie la ea acasă, fie în societate. Atît de mare era efortul pe care-l făcea Flavie de a ghici cam ce avea să urmeze, încît i se împurpurară obrajii. Se știa cu conștiința curată. Așa că doamna Yvarsen n-avea nimic ce să-i reproșeze nici ca soție, nici ca mamă. Singurul lucru, la care Thérèse nu s-ar fi gîndit pentru nimic în lume, era că putea să aibă trac în fața acestei fete de o frumusețe atît de pură, de emoționantă. Și, totuși, ăsta era adevărul : nu-și găsea cuvintele. Ceea ce se pregătise să-i spună, i se părea acum insuficient. Cum

să nu fie tulburați și Erling, și Jan de acea mică minune feminină ? Probabil că bărbații erau înnebuniți cînd o vedeau. Dar ce-o interesa pe ea ce simțeau alți bărbați ? Importante erau doar sentimentele pe care și fiul, și bărbatul ei la nutreau față de această fată ! Tăcerea devenise penibilă. Flavie începu a se simți nervoasă. Se aplecă ușor în față, spunînd pe un ton de stimă afectuoasă :

— Am făcut ceva ce v-a displăcut, doamnă ? Mărturisesc că nu-mi dau seama... și sînt într-adevăr surprinsă...

Thérèse se ridică ; în viața ei nu fusese mai încurcată și încă într-un fel atît de neplăcut. Crezuse că-i va fi foarte ușor să discute cu Flavie. Și iată că lucrurile stăteau exact invers. Tînăra se așezase pe colțul divanului, sprijinită de pernele de blană, în același loc unde lui Erling i se păruse atît de încîntătoare. Pentru a-și regăsi calmul, își înfipsese unghiile în palme. Încordarea începea să devină insuportabilă. Flavie își zise că ar fi trebuit să bănuiască încă de la început că o femeie ca Thérèse, de obicei calmă, nu era decît la suprafață atît de liniștită, pentru a-și putea ascunde o excesivă sensibilitate. După ce făcu cîțiva pași, Thérèse se așeză din nou.

— Domnișoară Verneuil... spuse ea gîfîind ușor, cu o voce pe care Flavie nu i-o recunoscu. Nu, n-am nimic să-ți reproșez... Un lucru, un singur lucru totuși mă neliniștește, un lucru extrem de grav pentru mine, pentru noi toți. Dumneata nu ești numai o încîntătoare femeie de știință, o fată bine-crescută, curajoasă, inteligentă, pricepută în meseria dumitale, după cîte mi-a spus soțul meu. Văd că mai ești și altceva, și chiar mai mult decît trebuie...

Thérèse se opri din nou ; Flavie, tulburată de acea introducere — căci complimentele fuseseră rostite pe un ton de reproș — își încruntă sprîncenele, așteptînd urmarea.

— Lasă-mă să încerc să te fac să înțelegi cam ce simt eu față de dumneata, continuă Thérèse ; de data aceasta accentul ei avu o intensitate dureroasă. Dumneata nu ești numai foarte drăguță, ești frumoasă și femeile frumoase sînt periculoase. Multe se cred frumoase, pentru că fardul le pune în valoare ceea ce au mai plin de grație sau mai seducător. Dumneata ești... pur și simplu o apariție. Ființe

ca dumneata, domnişoară Verneuil, sînt o primejdie pentru celelalte femei care, atunci cînd apare cîte un specimen ca dumneata, ele nu mai există ! Farmecul fiinţelor obişnuite îl constituie dragostea pe care o au faţă de soţii lor sau pe care o vor revărsa asupra bărbatului ce le va iubi şi le va alege din mulţimea semenelor lor. Fiindcă nici una dintre ele nu e perfectă. Dar dumneata, Flavie, dumneata ai totul, totul !

Tensiunea nervoasă în care trăise Thérèse în ultimele zile, şi care atinsese punctul culminant în ziua balului, o făcu să izbucnească în plîns. Tot ceea ce suferise ea din pricina frumuseţii lui Sigrid, ceea ce trebuie să fi suferit Ide, o copleşi dintr-o dată. Durerile din trecut se pot năpusti, uneori pe neaşteptate, asupra unei inimi, şi-o pot răvăşi aidoma unui torent care ia cu sine totul. Flavie era încă prea tînără ca să înţeleagă anumite lucruri, aşa că se simţi mai mult iritată decît înduioşată. Spuse, fără ironie, dar răspicat :

— Nu mi-am schimbat, doamnă, nici trupul, nici chipul de cînd m-aţi invitat, cu atîta insistenţă, la dumneavoastră acasă. Nimeni nu m-a acuzat vreodată că aş fi cochetă sau că aş...

— Dar n-am spus că ai fi cochetă ! ripostă Thérèse. M-aş fi temut mult mai puţin de dumneata dacă ai fi fost. Bărbaţii inteligenţi sînt întotdeauna în stare să observe cabotinajul şi să-şi dea seama de eforturile mediocre pe care le fac cochetele, ca să placă. Imediat se pun, cu încrîncenare, în gardă. Nu, sigur, nu te acuz că ai fi cochetă. Ai dansat aseară minunat, fără ostentaţie, amuzîndu-te ca o copilă ; şi tocmai asta mi se pare mie foarte grav. Eşti înzestrată cu o putere de temut, o putere ce-ţi este atît de firească, încît nici nu-ţi dai seama de urmările ei.

Flavie se simţi cuprinsă de o aprigă nerăbdare. Îşi aduse aminte de manevrele Thérèsei pentru a lua locul lui Sigrid, pentru a o îndepărta pentru totdeauna de Jan. Aşa că strigă cu o nervozitate prost ascunsă.

— Mă rog, doamnă, nu pricep nimic ! Recunoaşteţi că n-am încercat să vă pricinuiesc nici un rău. Admiteţi că ieri seară m-am distrat. N-am oare dreptul să mă distrez şi eu ca ceilalţi ? Trebuie să fii o fiinţă mediocră sau urîtă ca să-ţi îngădui să dansezi bine ? E vina mea dacă am tră-

sături regulate ? Nu mă gîndesc niciodată la impresia pe care o produc, decît la cea de ordin intelectual. Cu ce intenţii aţi venit să mă vedeţi ? Dacă aveţi ceva împotriva mea, vă rog s-o spuneţi clar. V-aş rămîne obligată. Cred însă că n-o să-mi cereţi să mă stropesc cu vitriol... Fraţii mei ar fi extrem de mîhniţi... şi eu la fel, adăugă ea regăsindu-şi frumosul surîs tineresc.

Thérèse ar fi discutat mult mai lesne cu o fată atît de sinceră dacă ar fi fost şi ea la fel. Dar aici era hiba. Flavie redeşteptase în ea un trecut pe care-l urîse şi tocmai acest lucru îi era peste putinţă să i-l spună. Şi totuşi... Se va strădui s-o facă să înţeleagă. Thérèse reluă deci, pe un ton mult mai ferm, căci de data asta ştia foarte bine cui vorbea.

— Flavie, nu vin s-o fac pe moralista, şi nici nu sînt nebună ; nu-ţi cer să te urîţeşti, dealtfel nici n-ai putea s-o faci, fiindcă inteligenţa şi inima dumitale te-ar face să te bucuri în continuare de simpatie. M-a adus aici o amintire care pentru mine e înfricoşătoare : în cîteva cuvinte, iată despre ce e vorba : soţul meu a iubit o femeie tot atît de deosebită ca şi dumneata. Pe plan moral, femeia aceea a fost un monstru, o criminală. A încercat s-o omoare pe prima soţie a lui Jan, iar cînd a aflat că eram pe cale să mă mărit cu el, după ce rămăsese văduv, a vrut să mă împuşte...

De data asta, Flavie îşi pierdu şi răbdarea şi blîndeţea. Accentul de profund dispreţ pe care-l percepu în frazele Thérèsei o scoase din sărite. Iată, în sfîrşit, ura pe care cele două femei, mai puţin înzestrate decît zîna din copilăria ei, o tăinuiseră în ele ! Iată veninul care otrăvise relaţiile dintre Jan Yvarsen şi cea care ar fi fost pe potriva lui ! Dacă Flavie ar fi fost fiica lui Sigrid, poate că nu s-ar fi simţit atît de îndreptăţită s-o şfichiuiască pe această Thérèse, cu totul nedemnă în ochii ei, pentru că pusese stăpînire pe inima lui Jan. Se ridică de pe divan, repetîndu-şi de mai multe ori că o avea în faţa ei pe doamna Yvarsen şi că ea, Flavie Verneuil, nu voia să-şi reproşeze nici cea mai mică insolenţă faţă de soţia omului pe care-l stima şi faţă de mama lui Erling. Îşi înghiţi deci vorbele care-i stăteau pe buze. Vocea însă îi deveni aspră şi rece ca gheaţa.

— V-aş ruga doamnă, să n-o insultaţi în faţa mea pe Sigrid Lindval. Ea a rămas pentru mine şi pentru ai mei una dintre cele mai luminoase figuri. V-aş ruga, de asemenea, ca numele ei să nu mai fie rostit în discuţia noastră. Cu tot respectul pe care-l datorez soţiei profesorului Yvarsen, pe care-l admir ca pe nici un alt om din lume, aş dori să-mi spuneţi răspicat de ce anume vă temeţi şi ce vreţi de la mine.

Flavie nu şovăise să vorbească despre Sigrid cu admiraţie. Thérèse fu dezarmată, subjugată de calmul şi de autoritatea fetei. Stînd aşa în picioare, cu capul dat uşor pe spate, Flavie i-o amintea pe Sigrid din camera hotelului din Krittelwerk, atunci cînd ea, Thérèse, venise să-i spună că Ide scăpase teafără şi că fărădelegea ei era cunoscută şi înfierată. Doamna Yvarsen renunţă s-o mai întrebe pe Flavie din ce motive ea şi ai săi nutreau atîta simpatie pentru Sigrid. Nu mai era decît o persoană care implora.

— Eşti încă un copil, domnişoară Verneuil ! Nu ştii ce înseamnă să-ţi vezi dragostea sfîşiată ! Nu-ţi dai seama de răul pe care-l poţi face fără să vrei. Domnişoară Verneuil, încearcă totuşi să ghiceşti cam cît m-am putut frămînta eu, odinioară, şi cît a putut suferi nefericita aceea de Ide, numai pentru că Sigrid era atît de frumoasă şi pentru că din pricina asta îşi închipuia că numai drepturile ei contau şi că numai dragostea ei era sacră.

Răbdarea Flaviei ajunsese la capăt. Strigă :

— Eu nu v-am făcut nimic, doamnă ! De ce vă închipuiţi că vreau să vă atac ? Şi prin cine ? Pe soţul dumneavoastră, nădăjduiesc că l-aţi scos din cauză. Dealtfel, fiţi liniştită, mi-am dat demisia şi n-am să mai apar la clinică.

Thérèse plîngea.

— Ştiu, gemu ea. Jan mi-a spus că vei părăsi clinica, dar va fi şi mai rău dacă va şti că ai rămas, totuşi, în acest oraş. Înţelege-mă, copila mea ! Pentru el, nu eşti Flavie ! Eşti Sigrid, reîntoarsă pe pămînt. Şi încă o Sigrid pură, fără pată, aceea Sigrid de dinainte de despărţirea lor, cea pe care-o iubise nebuneşte, cînd nu era obligat s-o urască, iubind-o. Nu, nu-i voi face totuşi soţului meu ruşinea de a-l crede însufleţit de nişte sentimente ce-ar putea, în mod normal, să-mi iste gelozia. Sînt soţia lui şi mă iubeşte, dar dumneata, dumneata eşti reîntruparea visului său din ti-

nereţe. Şi, ca şi cum asta n-ar fi de ajuns, băiatul meu e şi el îndrăgostit nebuneşte de dumneata. Va trebui să îndur un nou supliciu ? După tată, fiul să fie şi el sfîşiat de acelaşi chin ? Imaginea dumitale e adînc întipărită în inima lui Erling. Toate fetele pe care le-a iubit mai înainte nu mai au nici un preţ în ochii lui ; acum, pentru el, tot ce există e în funcţie de patima lui pentru dumneata. Înţelegi, deci, disperarea mea ? Pot eu să ştiu dacă vei răspunde la dragostea lui ? Şi atunci, n-ar fi un adevărat blestem pentru un bărbat să idolatrizeze o femeie, cu aceeaşi înflăcărare pe care-a avut-o Jan pentru Sigrid şi pe care o va avea Erling pentru dumneata ? Viaţa fiului meu nu va fi astfel răvăşită, distrusă ?

Flavie devenise foarte palidă. Era prea sensibilă ca să nu regrete chinurile cumplite pe care i le pricinuise, fără voie, doamnei Yvarsen, dar totodată se simţi şi clocotind de indignare. Dreptul pe care şi-l aroga această mamă de a se amesteca în viaţa fiului ei, i se păru fetei un abuz de autoritate. Îl respinsese pe Erling, dar ţinea să li se lase libertatea — atît tînărului chirurg, cît şi ei — să-şi hotărască viitorul. Fiecare e dator să suporte singur consecinţele faptelor sale. Asta înseamnă de fapt „a trăi". Thérèse nu făcuse altceva decît să slujească — cum nu se poate mai bine — interesele dragostei devastatoare a fiului ei. Din fericire, Flavie primise o educaţie aleasă. Aşa că încercă să pună capăt, cu o desăvîrşită politeţe, unei discuţii care o jignea profund.

— Regret, spuse ea cu blîndeţe, regret mult, doamnă, de a vă fi lăsat să-mi spuneţi ceea ce mi-aţi spus. Tatăl meu m-a învăţat că vorbele fac adesea să se cristalizeze unele sentimente care poate că ar fi dispărut de la sine dacă acele vorbe n-ar fi rostite. Chiar în acest moment, fratele meu se străduieşte să obţină două locuri la avionul cu care vrem să ne reîntoarcem în Canada. Oare să vă mai mărturisesc că am venit la Stockholm numai pentru a-l cunoaşte pe bărbatul pe care Sigrid îl asemuia cu un zeu ? Plec, după ce mi-am dat seama pentru ce-l plasase atît de sus. Avea dreptate. M-am străduit să-l slujesc cît mai bine şi m-aş simţi foarte onorată dacă aş şti că am izbutit. Cît despre fiul dumneavoastră, nu simt pentru el decît admiraţie şi simpatie. E demnul fiu al doctorului Yvarsen. Şi al

dumneavoastră, doamnă. Dar trebuie să admiteţi că nu mă simt răspunzătoare pentru sentimentele pe care le are faţă de mine. Părinţii ne-au învăţat — pe mine şi pe fraţii mei — să fim foarte cinstiţi cu noi înşine. Examenul de conştiinţă era pentru ei un lucru obişnuit. Fără să mă amăgesc pe mine însămi, nu văd ce mi-aş putea reproşa... Vă rog să-mi îngăduiţi să părăsesc — cu tristeţe, dar cu fruntea sus — această ţară unde se odihneşte nefericita Sigrid şi unde trăieşte familia Yvarsen !

Apoi făcu o precizare pe care Thérèse nu i-o ceruse.

— Sigrid era vară cu părinţii mei. În timpul şederii sale în Canada, a locuit la noi. Soţul dumneavoastră, refuzînd moştenirea pe care ea i-o lăsase, aceşti bani ne-au revenit, de drept, nouă.

Thérèse se ridică de pe scaun. Ceea ce-i dezvăluise Flavie făcuse să-i sece brusc lacrimile. Sigur, îşi dădea foarte bine seama cam ce sentimente trebuie să fi încercat Jan în faţa acelui testament ; dar ea încerca acum unul şi mai puternic, pentru că Jan nu-i spusese nimic în legătură cu acest lucru. De ce ? Văzu în asta o dovadă în plus a ataşamentului său faţă de Sigrid. Niciodată Ide nu simţise, cu atîta înverşunare, gelozia faţă de Sigrid, cum o simţea Thérèse acum. Încetă să mai fie dreaptă şi bună şi ura ei împotriva lui Sigrid o împroşcă pe nevinovata Flavie. Mai ales nu se putu abţine să nu rostească unele fraze, care n-ar fi trebuit spuse niciodată.

— Orice părere ai avea despre dispărută, te rog, reţine bine, domnişoară Verneuil, că fiul meu, fiul lui Jan Yvarsen, nu se va însura niciodată cu o rudă a lui Sigrid Lindval ! Doresc din străfundul inimii să nu te mai vadă niciodată şi soarta să te poarte cît mai departe de ai mei !

După care nu plecă, ci fugi ; Thérèse fugea mai mult de ea însăşi decît de Flavie. Inima îi bătea să se spargă. Coborî scara, apăsîndu-şi pieptul cu mîna. Lacrimile începură să-i şiroiască din nou, fără voia ei. Se simţea nenorocită, slabă, deznădăjduită. Ştia că nu-şi atinsese scopul. Venise să se asigure că Flavie nu-i va mai vedea nici pe bărbatul, nici pe băiatul ei, fără ştirea ei, şi poate şi fără să ştie unul de celălalt. Dar în loc de o fetişcană oarecare,

nimerise peste o minte ageră, peste o tînără cu un caracter ferm şi greu de descumpănit. În ciuda plecării apropiate a fetei, Thérèse continua să fie tulburată şi neliniştită. Îşi dădea foarte bine seama că dacă Erling afla de ostracismul promulgat împotriva iubitei sale, va fi cuprins de o furie cumplită împotriva mamă-si. Căci Erling n-o va ierta niciodată că intervenise pentru a se opune dragostei sale. „Din fericire, îşi spuse ea, Jan nu vine acasă la masă ; aşa că pînă diseară am tot timpul să-mi vin în fire."

După care, intră în casă. Nu-şi putea face însă nici un fel de iluzii nici în privinţa lui Jan, nici a lui Erling, fie că Flavie era sau nu era acolo. Dacă Thérèse n-ar fi întrecut măsura, poate că l-ar fi putut abate din drum pe fiul ei, dar acum nu mai putea face nimic : mereu i se părea că se aude trîntind acele vorbe nefericite : „Fiul lui Jan Yvarsen nu se va însura niciodată cu o rudă a lui Sigrid Lindval !"

Cînd Bertie se întoarse, la ora convenită, Flavie era toată un pachet de nervi. Îi relată tot ce-i spusese doamna Yvarsen. Fumînd încet o ţigară, Norbert se străduia să ghicească dedesubturile acelor cuvinte ciudate. Tot vorbind, Flavie se îmbrăcă cu un elegant taior gri, care se potrivea de minune cu tenul ei luminos, iar pe cap îşi puse o beretă de aceeaşi culoare. Era nemaipomenit de drăguţă în eleganta ei simplitate, mai ales că ochii îi străluceau de mînie şi de indignare. Bertie o privi plin de admiraţie. Cum era foarte sensibil la frumuseţe, nu se mai miră de ce Flavie isca, pe de o parte, iubirea, iar pe de alta, ura. Tînăra înţelese că, în pofida dragostei pe care i-o purta fratele său, răspunsul lui va fi chibzuit şi lipsit de orice subiectivitate în ceea ce-o privea.

— Draga mea, zise Norbert, nu trebuie să abuzezi de darurile cu care te-a înzestrat natura. Din acest punct de vedere, doamna Yvarsen are dreptate. Iar în ce priveşte trufia, nu sînt de acord cu această acuzaţie, nici cu faptul că ai fi minţit. Fii însă atentă ! Noi, şi mai ales tu, poate că am fost mult prea indulgenţi cu cea care se pare că ar fi vărsat sau doar a vrut să verse sîngele unor fiinţe nevinovate... Flavie, văd că ai devenit un motiv de discordie

între membrii unei familii foarte unite pînă la pătrunderea ta nedorită în mijlocul lor. Deşi în adîncul inimii tale nu te-ai gîndit că le vei face vreun rău, te-ai introdus totuşi în această familie fără să-ţi dezvălui scopurile şi identitatea. Surioara mea... da, cred că surioara mea s-a îndrăgostit. Taci, fetiţo ! Lasă-mă să spun ce am de spus ! Ai demarat însă prost, şi acum inima ţi-e sfîşiată de o dragoste împărţită între doi bărbaţi : cel care ţi-e interzis îţi apare „cu o aureolă de martir", celălalt, are ghinionul de a trăi în umbra celebrului său tată. Dar tocmai acest lucru mă face să mă răzvrătesc : căci tocmai el, cel fără apărare, e cel care te iubeşte fără margini, fără măsură, ca un smintit !

Oprind gestul de protest al Flaviei, Norbert se grăbi să adauge :

— Nu, încă nu spune nimic ! Cînd îi îngădui unui frate, conştient de răspunderile sale, să spună tot ce are pe inimă, eşti obligată să-l asculţi pînă la capăt. De altfel, nici nu ţin, chiar atît de des, asemenea discursuri ! Nu trebuia să-ţi îndemni picioruşele „să se avînte chiar atît de repede către ceea ce e rău" ! Acum însă încearcă să dregi ceea ce ai făcut şi îndepărtează-te cît mai repede de această familie atît de zguduită, în urma trecerii tale... Aşteaptă, fiinţă plină de nerăbdare ! Jan Yvarsen va continua, datorită tulburărilor tainice pe care i le-ai produs, fără să vrei, va continua, zic, să plutească în acea atmosferă rarefiată pe unde hălăduiesc spiritele înalte. Cît despre frumosul doctor Erling, va fi obligat să-şi vină în fire. Are nevoie de timp ca să-şi filtreze emoţiile, ca să-şi clarifice sentimentele. Cine ştie ce-i poate aduce ziua de mîine ? E deci cazul să aşteptăm urmările. Bun ! Încă un cuvînt şi am terminat. Sînt convins că surioara mea şi-a atins scopul propus : acela de a nu lăsa să se stingă amintirea celei mai frumoase femei care a existat vreodată... Cred că va veni o zi în care Thérèse Yvarsen va înceta s-o mai urască pe Sigrid şi pe toţi cei de un sînge cu ea. Lasă timpul să lucreze, Flavie... Nu uita că Thérèse Yvarsen e mamă. Am observat-o în timpul balului cum îşi sorbea din ochi băiatul. Dragostea maternă e adesea oarbă, dar astea sînt orbiri de moment cînd e

vorba de o femeie atît de bună și de inteligentă ca doamna Yvarsen.

Norbert tăcu. O strînse la piept pe înlăcrimata Flavie, hotărîtă să se lase în voia soartei, și mai ales în grija fraților ei. Și apoi — sigur că n-ar fi avut curajul s-o spună cu glas tare — se simțise cumplit de răscolită cînd îl auzise pe Bertie afirmînd cu atîta siguranță că dubla ei dragoste se putea oricînd transforma într-o singură și unică flacără dătătoare de fericire...

Norbert era cam contrariat de invitația la masă făcută, într-un mod atît de neașteptat, de către profesorul Yvarsen. Totuși nu-i împărtăși surorii sale nici unul din gîndurile care-l frămîntau și o conduse pînă în fața restaurantului indicat de Jan. Pe urmă, după ce dădu o raită prin cartier se întoarse și se instală într-o cafenea, de unde putea urmări intrarea în restaurantul cu pricina. Marele Nord te învață să fii prudent. În ciuda tonului pe care-l folosise ca s-o liniștească pe Flavie, oamenii îi inspirau foarte rar lui Bertie o încredere deplină. Sora sa fusese serios zguduită, și băiatul era adînc mîhnit s-o găsească îndrăgostită, în niște condiții atît de paradoxale.

Jan Yvarsen o aștepta. Ca și Sigrid odinioară, fata i se părea de o frumusețe fără egal. Cu atît mai mult cu cît, pe lîngă grația deosebită a lui Sigrid, Flavie avea în plus și o uimitoare puritate.

Aceasta își dădu imediat seama că Jan nu știa nimic de demersul soției sale. Îi spusese tinerei ceva cu totul neprevăzut pentru ea și care nu se potrivea cîtuși de puțin cu cuvintele categorice ale Thérèsei : „Să știi că niciodată n-ai să te poți îndepărta de mine !“ Ca să nu fie deranjați în timpul mesei de intervențiile neplăcute ale chelnerului, doctorul comandase meniul chiar de îndată ce sosise. Așa că imediat ce fata se așează la masă, el îi și întinse o scrisoare. Ea parcurse repede rîndurile, apoi ridică spre el niște ochi întrebători. Ce-o privea pe ea scrisoarea aceea venită din Transvaal prin care i se cerea doctorului un biolog „foarte bine pregătit și foarte conștiincios“ ?

— Nu e primul S.O.S. pe care-l primesc din Pretoria, zise grav, Jan. Trebuie descoperit cît mai grabnic agentul

care produce boala. Sigur că e unul dintre microbii care trăiesc în apele poluate de animale și care-i ucide pe bieții copii. Aș dori mult să pleci într-acolo !

Ochii aurii se întîlniră cu ochii albaștri. Flavie nu se simți cîtuși de puțin măgulită, ci pur și simplu sacrificată ; profesorul nu știa că, chiar în aceeași seară, ea avea să părăsească Stockholmul ? Deși habar n-avea de demersul soției sale, urmărise de fapt același lucru ca și ea : fata să fie îndepărtată cu orice preț din jurul lor. Mijloacele erau diferite dar, în dragostea lor oarbă pentru Erling, nutreau amîndoi aceeași dorință. Mai mult decît atît, Jan Yvarsen — comițînd ultima dintre lașități — voia el însuși să fie izbăvit de ispită ! Flavie roși de mînie și Jan sesiză disprețul din glasul ei :

— Mi-ați pregătit un cec mult prea generos, domnule doctor. Poate că n-ar fi fost cazul să mă plătiți pentru cele trei luni în care v-am dat o mînă de ajutor. Am donat banii fondului de ajutorare al foștilor salariați, care au îmbătrînit și s-au retras de la clinică. Pe de altă parte, nu v-am rugat cîtuși de puțin, să-mi căutați o nouă slujbă. În ce mă privește, nu se pune deloc problema să plec atît de departe de frații mei și în niște condiții atît de aspre.

Cu un gest plin de trufie, își dădu capul pe spate, înălțîndu-și bustul și încheie :

— Regret că vă decepționez. Dacă mi-ați fi spus mai devreme, la telefon, despre ce era vorba, v-aș fi lămurit pe loc. Așa că ne-am fi putut cruța această întrevedere... inutilă.

Jan înțelese. În privire i se oglindi o tristețe adîncă, mai mișcătoare chiar decît lacrimile. Fără să spună nimic, scoase din buzunar un portofel. Flavie, din ce în ce mai inaccesibilă și mai rebelă, crezînd că el voia s-o îmbie cu bani ca să plece, simți cum mînia pune tot mai puternic stăpînire pe ea. Dar Jan îi întinse niște fotografii. Mîna îi tremura ușor și se părea că ține acele poze cu un respect plin de evlavie. Flavie văzu în ele un copilaș adorabil, rotunjor, cu plete blonde, cu ochi imenși, surîzînd plin de viață, întinzîndu-și mînuțele către cineva ce se afla în afara cadrului ; apoi același copil, sprijinit între perne,

slăbit, schițînd doar un surîs, cu acel ceva atît de patetic în privire care sfîșie inima părinților... În sfîrșit, veselul și frumosul copilaș nu mai era decît o statuie de marmură, răsărind dintre flori...

Jan nu putuse niciodată contempla acele fotografii ale primului său fiu, fără să nu simtă un nod în gît. Se strădui totuși să spună, cu glasul sugrumat de emoție :

— E Nils, primul meu băiat... Săptămîni în șir am luptat cu boala, la marginea acelui leagăn ; am nădăjduit, am deznădăjduit... Cele mai mari somități medicale din Transvaal și din Europa s-au străduit să mă ajute... Dar n-au putut descoperi cauza bolii. Bietul meu Nils a murit. Răul ăsta misterios seceră în fiecare an alți copii. Și cu fiecare prunc care moare, mi se pare că-l pierd din nou pe Nils al meu. Era copilul Idei. N-am știut să-i apăr, nici pe ea, nici pe el. Cînd ți-am propus să te duci acolo, nu m-am gîndit la nici unul din lucrurile urîte de care m-ai crezut în stare, căci iată, ți s-au împurpurat obrajii, Flavie ! Am crezut, pur și simplu, că acea legătură tainică pe care am simțit-o între noi îmi îngăduia, într-o asemenea împrejurare, să fac apel la dumneata.

Flavie își uitase temerile, uitase că trebuia să se îndepărteze de familia Yvarsen. Adună încet fotografiile, le ținu o clipă în palmă, apoi le strînse la piept. Cu același respect ca și cum ar fi fost vorba de un obiect sacru, i le întinse lui Jan, spunînd fără să mai simtă în ea nici cea mai mică urmă de revoltă :

— Dacă... dacă n-ați găsit pe altcineva... dacă alți cercetători au eșuat în investigațiile lor, cum vreți să reușesc eu, o biată începătoare, care, dacă m-am descurcat cît de cît la clinică, asta s-a datorat numai sfaturilor și îndemnurilor dumneavoastră ?

Ochii lui Jan priveau departe, foarte departe, dincolo de Flavie și de lucrurile din jur ; după o vreme îi răspunse :

— Sînt sigur că vei descoperi răul care produce acea boală.

Ca într-un vis, sau mai curînd ca și cum și-ar fi vorbit lui însuși, Jan continuă :

— Faptele omeneşti depăşesc uneori cu foarte mult sensul pe care li-l acordăm noi. Mi-am scormonit memoria şi mi-am adus aminte că mătuşa Brita avea nişte rude în Canada. Te tragi din sîngele lui Sigrid. Eşti tot atît de frumoasă ca ea. Cine ştie dacă nu cumva morţii încearcă să repare, într-un fel, faptele smintite şi urîte pe care le-au săvîrşit pe pămînt... şi poate că încearcă să le repare prin intermediul unei fiinţe curate. Dacă dumneata, Flavie, descoperi leacul, împiedicînd pe alţi mici Nils să fie smulşi de lîngă părinţii lor, poate că aş fi din nou mîndru de Sigrid...

Ultimele cuvinte le spuse foarte încet. Flavie, care închisese ochii ca să le prindă mai bine sensul, auzi şi urmarea :

— ...Iar inima mea îşi va găsi în sfîrşit pacea, înainte de capătul călătoriei...

Nici Jan, nici Flavie nu rupseră tăcerea ce urmă, pînă în momentul în care, mestecînd cu linguriţa în cafeaua ce-i fusese adusă, Flavie întrebă ca şi cum lucrul ar fi fost de la sine înţeles :

— Cînd trebuie să plec, domnule doctor ?

XII

O LUNĂ MAI TÎRZIU, FLAVIE Verneuil era în Transvaal. Norbert se reîntorsese la Paris. Între Jan şi fiul său, între Erling şi mama sa se instalase fantoma celei care plecase. Dacă Jan suferise odinioară surprinzîndu-şi logodnica „gură în gură şi trup lîngă trup" cu cel mai bun prieten al său, cel puţin găsise o oarecare alinare a deznădejdii sale ; căci fusese ocupat cu plecarea, cu anunţul de căsătorie, apoi cu însurătoarea lui cu Ide. Lui Erling însă, nimic nu-i putea aduce vreo uşurare. Aşa că ţinea să aibă neapărat o explicaţie cu tatăl său. Ce idee năstruşnică s-o expedieze pe Flavie Verneuil tocmai în

emisfera australă ! Numai că respectul pe care-l datora tatălui său era mai puternic decît orice. Şi cum i-ar fi fost cu neputinţă să ridice tonul faţă de Jan, deocamdată prefera să tacă. Nu putuse rămîne un minut singur cu Flavie, pînă în clipa plecării. Plin de fermitate, Norbert o făcuse pe cîinele de pază : un Norbert dealtfel indignat, care nu-i ierta lui Jan de a se fi folosit — pentru a-i înflăcăra imaginaţia surorii sale — de nişte argumente pe care el le taxa cu asprime, drept şantaj sentimental. De îndată ce fu pus la curent cu situaţia, Erik nu mai ezită nici el să se îndoiască — nu de loialitatea lui Jan Yvarsen — ci de perspicacitatea sa în privinţa sentimentelor acestuia, de adevăratele motive care-l determinaseră să intervină pe lîngă Flavie. Cei doi băieţi — cu minţi clare şi pozitive — pricepură imediat că Flavie redeşteptase, prin frumuseţea ei, vechea patimă adormită din inima lui Jan. Din acea clipă, printr-o judecată foarte simplă, doctorul simţise că are unele drepturi asupra fetei. A o trimite în Transvaal, a o convinge să continuie cercetările începute de el şi să le continuie cu fervoare, nu însemna altceva decît a o ţine în stăpînirea lui. Şi, de asemenea, de a o duce cît mai departe de fiul lui.

Cei doi fraţi Verneuil nu izbutiseră cu nici un chip s-o abată pe Flavie de la planul ei. Singurul lucru pe care-l obţinuseră fusese făgăduiala solemnă că dacă într-un an de zile cercetările sale de laborator n-aveau să ducă la vreun rezultat, urma să se reîntoarcă la ai săi, în Canada

Dar iată că totul începu mai bine decît nădăjduiseră cei doi fraţi. Fata fusese încîntată de călătorie şi sărbătorită, pe tot parcursul drumului, pe care ţinuse să-l facă pe mare. La sosire, se bucurase de o primire deosebit de călduroasă din partea corpului medical din capitala Transvaalului şi de o locuinţă gata s-o primească în nişte condiţii deosebit de plăcute, cu o grădină frumoasă şi cu o slujnicuţă neagră, veselă şi îndemînatică. În fiece săptămînă, Erik şi Bertie primeau de la ea cîteva rînduri. Primele luni trecură şi neliniştea familiei Verneuil, se potoli, cînd, brusc, totul fu dat peste cap. Drama se dezlănţui mai întîi la Stockholm. Jan şi Flavie se înţeleseseră între ei ca fata să-i trimită cît mai dese dări de seamă despre

stadiul cercetărilor sale. Jan îi trimisese la rîndu-i dosarul alcătuit de el cu mulți ani în urmă, despre lunga și cumplita boală a micului Nils. Printr-un acord tacit, nici unul, nici celălalt nu pomeniseră niciodată, în scrisorile lor, ceva despre sentimentele personale. Trecuseră mai bine de trei luni, cînd iată că sosi marea veste : agentul infecțios fusese, în sfîrșit, izolat. Cum mai mulți cercetători sud-africani fuseseră la un pas de această descoperire, Flavie nu socoti că meritul i-ar reveni exclusiv.

În decursul celor trei luni, Erling se schimbase cu desăvîrșire. El, atît de vesel și de exuberant, atît de expansiv față de părinții săi, nu mai afișa acum decît o politețe rece. Fugea de ei ori de cîte ori îi stătea în putință. Urmărea însă cu înflăcărare, cu perseverență, cercetările Flaviei. Își consacra toate ceasurile pe care și le putea petrece la clinică, biologiei și microbiologiei. Ori de cîte ori intra în laborator, tatăl său îl găsea aplecat peste microscop, sau supraveghind reacțiile din eprubete. Singurele subiecte de discuție care mai îngăduiau celor doi bărbați, odinioară atît de apropiați, să fie cît de cît mai comunicativi, erau sănătatea bolnavilor și cercetările privitoare la ceea ce în Transvaal fusese numit de multă vreme „Boala lui Nils".

Jan Yvarsen se străduise totuși din răsputeri să-l determine pe Erling să-i facă unele confidențe. Țeapăn, crispat, acesta îi aruncase însă o privire atît de mînioasă, încît tatăl se simțise profund jignit. Abia în acea zi înțelese Jan cît de mult o iubea Erling pe Flavie. Thérèse văzuse mult mai limpede decît el. Toată comportarea fiului lor era motivată de această pasiune secretă, iar tatăl devenise „Cel-care-i-o-răpise-pe-iubita-sa". Bărbatul — oricît ar fi el de bun — tratează adesea cu multă superficialitate pasiunea sentimentală a altui bărbat. Nu recunoaște ca adevărată decît propria sa suferință. Jan Yvarsen era chiar gata să se felicite c-o îndepărtase pe Flavie. Totuși, mîhnit să constate că ostilitatea fiului său se întindea și asupra mamei sale și nu părea deloc să se liniștească cu timpul, căutase un teren de împăcare. Ori de cîte ori primea fișele expediate de Flavie, i le trimitea în grabă lui Erling. Cînd Jan scosese acel exultant : „L-a descoperit !",

Erling aproape că-i smulsese din mînă scrisoarea, care de data aceasta începea cu un : *„Nădăjduiesc, domnule doctor, că veți fi satisfăcut să aflați că...“*

Fără să scoată o vorbă, Erling părăsi imediat odaia. În toată această poveste, el nu vedea decît un singur lucru : că Flavie avea să se reîntoarcă în Europa.

Seara, în jurul mesei de familie, Jan, care-și regăsise surîsul, încercă să închege o discuție, rostind :

— Ah, Thérèse ! De data asta am să-ți dau o veste cum nu se poate mai bună !

Aceste vorbe o făcură pe soția lui să tresară. Căci, deși cu zîmbetul pe buze, în ciuda eforturilor depuse, Thérèse uitase în ultimele luni ce e bucuria. Bărbatul ei se gîndea tot timpul la altceva : mai mult ca sigur că la cea care plecase. Fiul ei de-abia își descleștа dinții să scoată cîte o vorbă și o săruta cu atîta indiferență, încît Thérèse era foarte nefericită. Erling, care o urmărea, o văzu rezemîndu-se de marginea mesei, ca pentru a-și căuta un sprijin. Presimțea că vestea bună a soțului ei n-avea să fie deloc bună pentru ea. Atunci Jan istorisi, pentru prima oară, cu cît devotament acceptase Flavie să plece în Transvaal ca să vină în ajutorul copiilor aflați în pericol. Cu gîtlejul strîns de spaimă, Thérèse se uită pe furiș la fiul ei și văzu că acesta o pîndise. Izbuti să articuleze cîteva cuvinte banale :

— Oh, bine că a reușit... Știi cumva ce are de gînd să facă acum ?

Jan nu mai avu cînd răspundă, căci Erling strigă pe un ton din care răzbătea limpede intensitatea dorinței sale :

— Păi ce să facă ? Să se înapoieze cît mai repede în Europa !

Cu dinții strînși, își pironi privirile asupra părinților săi. Thérèse începu să-și frămînte mîinile ; pe chip i se zugrăvise o mare tulburare. Numai Jan, foarte surprins, rosti plin de însuflețire :

— Nici să nu te gîndești la așa ceva, Erling ! Abia de acum încolo rămîne de făcut ce e mai greu ! Trebuie descoperit antidotul !

Thérèse se destinse într-o clipă. Pe buze îi înflori un surîs și nu-și putu reține un oftat de ușurare.

Erling sări ca ars, în picioare.

— De data asta, zău că e prea mult ! strigă el, aruncînd şervetul pe masă.

Thérèse scoase un uşor strigăt de spaimă, în vreme ce Jan, foarte palid, se străduia să se stăpînească. Servitoarea intră cu cafelele. Fără să-l lase pe fiul său să răbufnească, dînd la iveală tot ce fierbea în el de atîta vreme, Jan spuse cu calmul lui obişnuit :

— Thérèse, cred că ar fi mai bine să bem cafeaua în salon.

După care, fără să pară a fi observat chipul încruntat al lui Erling, părăsi odaia. Thérèse tremura atît de tare din pricina furtunii pe care-o socotea inevitabilă, încît trebui să facă un adevărat efort ca să-l urmeze. Erling îşi freca nervos mîinile. Trebuia cu orice preţ să aibă o lămurire cu ai săi. De data asta nu-şi va mai lăsa părinţii să se fofileze ca de obicei.

— Gata, strigă el cu glas dur, uşa a fost închisă ! Nu vreţi scandal în faţa servitorilor, nu-i aşa ? În schimb, de mîhnirea fiului vostru puţin vă pasă ! Ţineţi la convenienţe indiferent cu ce preţ, nu-i aşa ?

Jan rămăsese în picioare, în vreme ce Thérèse, căreia i se înmuiaseră genunchii, se refugiase într-un fotoliu. Erling nu luă în seamă vorbele cumpănite cu care tatăl său se străduia să-l potolească. Era, pur şi simplu, turbat de furie şi de disperare.

— Destul, tată ! Ajunge cu vorbele frumoase ! Nu mai sînt un ţînc ! Îmi fac zilnic reproşuri că te-am lăsat să procedezi cum ai vrut ! Povestea asta cu cercetarea e o gogoaşă mare şi umflată ! În realitate, n-ai urmărit altceva decît s-o îndepărtezi pe Flavie de mine. De ce ? O iubesc şi voi şti s-o fac să mă iubească ! Cu atît mai rău dacă-ţi jignesc demnitatea paternă, dar să ştii că am întrevăzut clar toate dedesubturile tale. Ai îndepărtat-o, cu voie sau fără voie, pentru că n-ai putut suporta ideea de a-mi lăsa cîmp liber. Pe vremuri, ţi-ai stricat viaţa. Nu te-ai consolat niciodată că n-ai putut s-o ai pe femeia visurilor tale ! Cu atît mai rău pentru tine ! Cum să nu poţi ierta un moment de slăbiciune sau de rătăcire celei pe care-o idolatrizezi ? Crezi că dreptatea sau orgoliul contează în dra-

goste ? Tată, n-ai ştiut s-o păstrezi, ai alungat-o, ai lăsat-o pe Sigrid Lindval să se sinucidă ! Eu nu fac parte din aceeaşi generaţie cu tine. Nu am nici scrupulele, nici complexele tale. Iubesc o fată, pe ea o vreau şi nu pe alta ! Dacă trebuie să mai stea acolo, nimic nu mă împiedică să mă duc după ea. Şi de ce, mă rog, i-ai interzis să-mi scrie ? De ce ?

Jan, sfîşiat de toată această dezlănţuire, fu atît de intrigat de ultima întrebare, încît aproape că urlă :

— Erling ! Eşti nebun ? Niciodată n-am încercat să te despart de Flavie ! Dacă aş fi avut certitudinea că te iubeşte, aş fi fost cum nu se poate mai fericit să te văd însurîndu-te cu ea ! Niciodată nu i-am interzis să-ţi scrie !

Erling ştia că tatăl său n-ar fi mînţit nici dacă ar fi fost vorba să-şi salveze viaţa. Atunci ? Scoase din buzunar o scrisoare pe care trebuia s-o fi citit şi răscitit de zeci de ori, dacă te uitai la starea în care se afla plicul. Din acel plic smulse o hîrtie şi, cu un accent în care vibra disperarea, fără să se uite pe textul pe care-l ştia pe dinafară şi care-l condamna definitiv, rosti : *„Dragă doctore Erling, îţi mulţumesc că mi-ai scris cu atîta regularitate, cu toate că eu nu ţi-am răspuns. Sînt convinsă că urmăreşti, împreună cu tatăl dumitale, eforturile pline de răbdare care mă ţin aplecată peste culturile mele de microbi. Chiar nu ştiai că «fiul lui Jan Yvarsen nu se va însura niciodată cu o rudă a lui Sigrid Lindval» ? De-acum încolo, te rog să nu mai uiţi acest lucru. E de prisos să mai cultivăm suferinţa, mai ales cînd e vorba de nişte oameni ca noi, hotărîţi s-o alinie pe-a altora. Crede-mă, dragă doctore Erling, că-ţi urez din toată inima să-ţi găseşti fericirea“.*

Surpriza lui Jan fu atît de mare, încît repetă maşinal :

— „Fiul lui Jan Yvarsen nu se va însura niciodată cu o rudă a lui Sigrid Lindval !“ Dar de ce ţi-a scris asta ?

Cu un dispreţ zdrobitor, cu pumnii strînşi, Erling, îndreptîndu-şi talia şi devenind aproape tot atît de înalt cît şi tatăl său, strigă :

— Pentru că aşa i-ai spus tu !

Cuvîntul „niciodată“, rostit de Jan, ţîşni cu puterea şi cu viteza unui glonte. Dar brusc, cei doi bărbaţi încetară să se mai sfideze şi întoarseră capul spre fotoliul unde

Thérèse, lăsată cu toată greutatea pe spătar, palidă, încremenită, prea răvăşită pentru a mai putea rosti vreun cuvînt, îi privea cu nişte ochi şterşi, pînă într-atît îi era de mare deznădejde. Urmă o lungă tăcere.

Încremenit de o incomensurabilă stupoare în faţa a ceea ce numea, în adîncul inimii sale, „trădarea mamei", Erling rosti încet :

— Deci, mama mea, care pretinde că-şi adoră fiul, i-a spus femeii pe care-o iubesc că trebuie să renunţe la orice dragoste pentru mine ! Iată de ce a acceptat aşa de uşor Flavie să plece atît de departe, cu toată opunerea fraţilor săi ! Iată de ce, în ciuda rugăminţilor mele repetate, în scrisorile pe care i-le-am trimis surorii mele Ide, la Krittelwerk, n-am putut-o convinge să se ducă, împreună cu bărbatul ei, la Pretoria, ca s-o cunoască pe Flavie ! Sigur că Ide a primit, la Krittelwerk, instrucţiuni clare de a se ţine departe de cea pe care mama s-a crezut îndreptăţită s-o socoată un „pericol public" ! Vă rog să credeţi amîndoi că dacă copiii fac uneori surprize neplăcute părinţilor, asta se întîmplă numai atunci cînd descoperă ce anume se ascunde în dosul blîndeţii de fiece zi a celor pe care-i iubim din străfundurile fiinţei noastre ; oricum, lucrul acesta constituie o experienţă amară pentru un fiu !

Spunînd acestea, Erling se năpusti afară din salon. Ultimele sale cuvinte fuseseră rostite cu o voce răguşită, întretăiată de nodurile ce i se puneau în gît. Aflat în spatele lui, Jan Yvarsen nu mai avu vreme să se ocupe de el : soţia lui căzuse leşinată, pe covor...

Sentimentul care-l stăpînea pe Jan era mirarea de a descoperi că fiul său îi semăna atît de mult. Brutalitatea de care dăduse dovadă Erling nu făcea oare pereche cu cea manifestată de el pe malul Trollhätten-ului ? Se năpustise asupra celui mai bun prieten al său, fusese gata să-l arunce în torent ! Da ! Dar mai apoi nimeni nu-i venise în ajutor ca să facă lumină în acea noapte a sufletului său, să facă rînduială în haosul din inima lui ! Nimeni nu fusese acolo să-l liniştească, să-l ajute să vadă adevărul. Dacă un suflet apropiat l-ar fi sfătuit, ar fi iertat-o pe Sigrid şi nu s-ar mai fi însurat cu Ide... Ceea ce trebuia reţinut din toate acele încercări dureroase,

care se reînnoiau, era faptul că el nu va putea fi niciodată un tată destul de tandru pentru un fiu atît de înflăcărat !

Tot îngrijind-o pe Thérèse, cu o duioşie plină de neliniște, Jan hotărî că îi va ajuta pe cei doi tineri să vadă mai clar ce anume doreau unul de la altul. Căci mai rămînea de rezolvat o problemă : Flavie îl iubea şi ea pe Erling ? Lucrul nu era cîtuşi de puţin sigur... Pentru ca o pereche să fie fericită, nu e de ajuns ca un bărbat să iubească o femeie, ca un tată să-şi iubească băiatul. Pentru asta dragostea trebuie să fie reciprocă, să existe un elan, la baza căruia să stea atît atracţia fizică, dar şi sentimentul. Stima, loialitatea pot crea stabilitate, siguranţă, dar nu şi bucurie. Jan Yvarsen învăţase, pe propria sa piele, că orice greşeală, făptuită chiar de la start, se plăteşte...

De îndată ce Thérèse îşi veni în fire, vru să se scoale, să alerge după fiul ei, să-l roage s-o ierte. Dorea cu ardoare să-i scrie Idei, în Transvaal ! Într-adevăr, Ide primise scrisoare după scrisoare de la mama ei, în care aceasta o conjura să nu cumva să ia legătură cu ruda lui Sigrid. Thérèse dorise s-o facă pe Ide să se teamă pînă şi de o posibilă seducţie a acestei irezistibile frumuseţi asupra bărbatului ei. Dacă Ide nu răspunsese niciodată, în legătură cu această problemă, scrisorilor presante ale lui Erling, o făcuse — exact aşa cum bănuise fratele ei — numai ca să se conforme rugăminţilor materne. Jan avu multă bătaie de cap pînă să-şi liniştească soţia, s-o convingă că, de-acum încolo, cea mai nimerită era doar atitudinea de binevoitoare expectativă. Îşi asuma sarcina de a scrie el însuşi fiicei sale şi de a pune lucrurile la punct. Încet, cu multă duioşie, o legănă pe biata Thérèse, pierdută în braţele sale, spunîndu-i în şoaptă că va trebui să nu-şi mai suspecteze niciodată bărbatul. Din moment ce nu se îndoise de el în trecut, cu atît mai puţin acum n-ar fi trebuit să nutrească apriga dorinţă de a o îndepărta pe Flavie. Îi fu şi mai greu s-o potolească a doua zi, cînd află că Erling se întorsese pe furiş acasă, că-şi luase o valiză cu haine şi că-i ceruse, în scris, profesorului Jan Yvarsen să-i acorde un concediu de o săptămînă.

— Lasă-l dragă, să plece, îi tot repeta Jan soției sale. Fii sigură că îi este destul de rușine de plecarea asta intempestivă. Îi pare rău că ne-a necăjit. Îi pare și mai rău că n-a fost în stare să se stăpînească. Încă nu și-a venit în fire ca lumea. Îi trebuie puțin timp. N-a cerut decît opt zile de concediu ; deci n-are intenția de a se duce în Transvaal.

Lovită în ceea ce avea ea mai scump, Thérèse nu izbutea să-și vină în fire. Ar fi dat orice să poată da fuga să-și vadă fiul...

Erling luase rapidul de Paris. Voia cu orice preț să găsească pe cineva care să-i dea veşti despre iubita lui. Se gîndise, cum era și firesc, la Norbert. Nu-i știa adresa, dar oricît de mare ar fi fost Parisul, cînd un tînăr de statura lui Norbert se instalează în el pentru a studia Artele Frumoase, puteai fi sigur că-l vei găsi. Două zile îi fură de ajuns. Uriașul blond închiriase în Montmartre un atelier, pe cît de confortabil, pe atît de luminos și de pitoresc. Erling nu-l descoperi numai pe Norbert, ci și pe Erik, în trecere prin Paris pentru niște afaceri. Cei doi frați Verneuil îl primiră pe tînărul doctor cu o rezervă care arăta cît erau de circumspecți față de întreaga familie Yvarsen. Dar dificultățile fură repede înlăturate și lucrurile limpezite. Erling avea în fața lui exact auditoriul care-i trebuia ca să vorbească despre Flavie. Singurul pe care mînia lui Erling împotriva tatălui și a mamei sale l-a făcut să ridice tonul a fost Norbert. Erik, dimpotrivă, vorbi moderat, despre respectul datorat celor care poate că se înșelaseră crezînd că-l ajută, asta neînsemnînd însă că dragostea pe care-o nutreau față de fiul lor ar fi scăzut. Înțelegerea între cei trei tineri fu, pînă la urmă, deplină : toate erorile de natură psihologică sau sentimentală fură înlăturate. O plecare n-ar fi fost cîtuși de puțin potrivită pentru a netezi drumurile conform dorinței îndrăgostitului Erling, dar, acționînd cu cumpătare, putea fi ajutat să-și găsească fericirea. Erling voise s-o ia pe o cale mai rapidă și să se ducă după Flavie, în Transvaal. Fu nevoie de toată înțelepciunea și elocvența lui Erik pentru a-l convinge că asta ar însemna s-o apuce din nou pe un drum nefavorabil.

Scrisorile Flaviei către fraţii ei erau scurte, dar pline de tristeţe. Numai sentimentul datoriei o reţinea acolo. Pasul uriaş pe care-l făcuse, descoperind un vaccin nu numai preventiv, ci şi curativ, o înviorase, o entuziasmase din nou, dar... — şi ăsta fu pentru Erling însuşi glasul speranţei — fata adăuga : *„În orice caz, Norbert, nu-mi voi călca făgăduiala pe care ţi-am făcut-o. Dacă după un an vaccinul meu se va dovedi ineficace, mă voi întoarce, considerînd că mi-am ţinut cuvîntul faţă de profesorul Yvarsen. Ştiu că va fi foarte decepţionat. Tu şi Erik îmi lipsiţi grozav de mult... şi nu numai voi...“*

Însufleţit brusc de o nădejde tot atît de mare pe cît de mare îi fusese mai înainte deznădejdea, Erling, completă, fără să şovăie, fraza ; *„...şi nu numai voi, ci şi doctorul Erling...“* Îşi regăsi încrederea în viitor, iar pentru el, viitorul era Flavie.

Întărit sufleteşte de fraţii Verneuil, luă trenul spre Stockholm. Va obţine — cu vorbă bună şi nu cu cuvinte aspre — asentimentul mamei sale, căci dacă la înapoiere Flavie va avea certitudinea că doamna Yvarsen îşi va deschide, în faţa ei, inima-i de mamă, şi n-o va mai privi ca pe un „pericol public“, însemna că toate speranţele lui vor reînvia.

Erik, Norbert şi Erling hotărîră să-şi împărtăşească reciproc veştile venite din Transvaal, iar dacă s-ar întîmpla ceva menit să-i neliniştească, cei doi fraţi urmau să-l anunţe de urgenţă pe tînărul doctor.

Această nelinişte n-avea să-şi întîrzie apariţia şi încă într-o formă extrem de gravă.

Erling se înapoie deci la Stockholm, în casa părinţilor săi, fără să le dea acestora vreo explicaţie. Cum tatăl său convenise cu Thérèse să nu aducă în nici un fel vorba despre scena penibilă de mai înainte, viaţa ar fi decurs ca de obicei, dacă Thérèse şi-ar fi regăsit liniştea lăuntrică şi forţa fizică. Erling fu mîhnit să constate cît era de palidă şi cît de mult slăbise. Pe zi ce trecea, mînia împotriva ei i se topea tot mai mult. Oare nu din dragoste pentru el îşi încălcase ea drepturile de mamă ?

XIII

VAPORUL DUCEA SPRE SUDUL african încă o ființă legată de soarta doctorului Yvarsen, căci nimic n-o putuse opri pe Flavie să plece. Nici mustrările lui Norbert, nici rugămințile în scris sau telefonice ale lui Erik nu-i zdruncinaseră hotărîrea. Pînă la urmă, Norbert îi spuse fratelui său mai mare :

— S-o lăsăm în pace ! Nu stăvilești un torent dărîmînd munții, nici nu întorci din drum un credincios pornit în cruciadă ! Să nădăjduim că această călătorie, atît de lungă, pe care o va face, din prea mult spirit de generozitate, ca și curajoasele cercetări pe care le va întreprinde, o vor putea ajuta să-și cîștige dreptul la fericire.

După două zile de adaptare, Flavie începu să simtă plăcerea călătoriei pe mare. Ca și Sigrid odinioară, fata constitui bucuria călătorilor, atît prin firea veselă și spiritul prompt, cît și prin uluitoarea ei frumusețe. Trecerea Ecuatorului, cu toate ritualurile și surprizele pe care le comportă, o amuzară teribil. Își uită neliniștea, îndoielile și mîhnirea de a fi părăsit o îndeletnicire care-i plăcea. Se gîndi la familia Yvarsen fără nici un fel de amărăciune. Nici măcar cercetările aride pe care urma să le întreprindă n-o mai speriau.

...Și iat-o, în sfîrșit, în fața spitalului din Pretoria... Brusc. Flavie se simți totuși cuprinsă de teamă. O teamă de nestăpînit în fața muncii care-o aștepta. Acum însă nu mai putea să dea înapoi. Intră.

Directorul era un om cu părul alb și cu trăsăturile energice. Ridurile adînci vorbeau despre grijile care-l asaltau de mai bine de douăzeci de ani ; lupta fără răgaz împotriva suferinței umane îl istovise. Un surîs plin de bunătate îi ilumina chipul de apostol. Privirea îi era pătrunzătoare. După primul salut oficial, doctorul o privi pe Flavie cu atenție. Plin de mirare, întrebă :

— Ești atît de tînără și de frumoasă ! Fata mea, de ce ți-ai impus acest exil ?

Întrebarea nu era cîtuşi de puţin protocolară, dar Flavie surîse, reconfortată de această prezenţă pe care-o ghici amicală. Spuse că era plină de bunăvoinţă, şi că nimeni nu-i reproşase vreodată că i-ar lipsi asiduitatea în muncă. Directorul se uită încă o dată la ea. Se simţi înduioşat de extrema tinereţe a fetei, de privirea care-i reflecta sufletul pur şi curajos. Cîtă bunătate emana din această tînără cercetătoare, care din punct de vedere fizic aducea atît de puţin a om de ştiinţă ! Erau necesare, totuşi, altfel de calităţi. Dar oare le avea ? „Eu n-am nevoie de capricii, ci de sensibilitatea unor fiinţe puternice."

Escortată de mai mulţi interni şi de pediatrul care-i avea în grijă pe bolnavii din „Pavilionul Yvarsen", directorul o conduse pe nou-sosită spre cei a căror viaţă depindea de acum înainte de rapiditatea cu care va izbuti în cercetările ce dăduseră greş pînă atunci. Flavie îşi dădu imediat seama de greaua misiune ce-i revenea. Într-adevăr, de cum păşi în vastul salon plin de lumină, unde fiecare pătuţ sau fiecare leagăn era izolat prin nişte pereţi mobili, totul căpătă alt sens în ochii ei. Deasupra uşii pe unde intrase, scria : „Salonul Nils". Zece copii între un an şi cinci ani şedeau întinşi în pat şi toţi sufereau de cumplita „Boală a lui Nils". Unii de mai puţină vreme, alţii de săptămîni întregi. Flavie îşi simţi inima prinsă ca într-un cleşte. Apoi se răzvrăti : era cu neputinţă ca toţi acei copii să fie condamnaţi la moarte ! Ar fi fost mult prea crud ! Cum o putuse trimite aici profesorul Yvarsen şi cum de putuse nutri nădejdea că ea, tocmai ea, va găsi leacul ? Să fi avut chiar atîta încredere în posibilităţile ei ? Scoase un oftat de mulţumire, dar totodată şi de revoltă. Nu ! Nu va avea puterea să ducă pe umeri o asemenea povară ! Îşi regăsi totuşi, cu greu, sîngele rece şi, cu o voce lipsită aproape de emoţie, izbuti să întrebe :

— Cîţi copii aţi salvat de la moartea lui Nils Yvarsen ?

Directorul şi ceilalţi se uitară unii la alţii. Îşi dădură pe loc seama ce lovitură o aştepta pe tînăra cercetătoare. Flavie înţelese că directorul nu-i răspunsese, doar ca s-o cruţe. Cuvintele care urmară erau însă pline de semnificaţie :

— Au trecut mai bine de douăzeci și cinci de ani de cînd boala asta poartă numele băiatului lui Yvarsen... zise el cu regret.

Flavie nu mai avea nevoie de lămuriri suplimentare. Un „Dumnezeule" !, care-i scăpă printre buze, ca un suflu, dovedi că înțelesese pe deplin sensul acelor cuvinte și că-și dădea seama de nădejdile pe care și le puseseră toți în ea. Directorul o conduse de la un pat la altul.

— Bucălatul ăsta e într-o perioadă de relaxare prin care trec toți ; e una din caracteristicile bolii. Profităm de etapa asta ca să-l fortificăm... atît cît ne stă în putere. De fiecare dată, părinții nădăjduiesc, așa cum a nădăjduit odinioară și doctorul Yvarsen, că accesele nu se vor mai repeta, dar...

Ultimul pat din sală... În fața lui, o tînără mamă, apatică, nemișcată, împietrită de durere. Stătea pe un scaun, cu mîinile pe genunchi. Ochii îi încremeniseră pe patul alb din fața ei. Patul era plin de flori, de jucării ; dar pe pernă, chipul subțiat și scofîlcit al copilului părea dus de pe lumea asta. Ochii candizi, care deveniseră prea mari, nu se mai interesau de nimic. Flavie își simți umerii zdrobiți de o povară incomensurabilă. Era atît de palidă, încît pînă și buzele i se decoloraseră ; infirmiera deschise ușa, și grupul de vizitatori ieși. Directorul cîntărise bine : acum tînăra va ști ce anume așteptau toți de la ea. Deocamdată corpul medical, dar în curînd, și părinții copiilor, toți vor trage nădejde că poate ea va fi cea care va îndeplini minunea... Flavie izbuti să-și ascundă lacrimile de deznădejde. În sinea ei însă se simți năpădită de reproșuri : „Ce-ai făcut, doctore Yvarsen ? Ai dovedit încă o dată că exigența de care dai dovadă e fără margini ! Nu ți-a fost milă de tinerețea mea ? Nu sînt demnă de încrederea nebunească pe care ți-ai pus-o în mine ! Mă simt mai slabă decît toți copiii ăștia sărmani la un loc ! Și, totuși, trebuie să iau repede o hotărîre... Acum, cînd îmi cunosc misiunea în toată cumplita ei măreție..."

Se simți brusc cuprinsă de dorința nestăpînită de a fugi departe, cît mai departe, unde nimeni să nu aștepte de la ea „o izbucnire de geniu".

Bătrînul doctor citi în sufletul ei ca într-o carte. O apucă patern, de mîna înghețată de spaimă :

— Ești liberă, domnișoară Verneuil, spuse el grav. Nimeni dintre noi nu va fi surprins dacă încercarea ți se va părea prea aspră. Numai că eu îl cunosc bine pe profesorul Yvarsen ; dacă te-a trimis la noi să ne ajuți în deznădejdea noastră, înseamnă că a avut motive întemeiate să creadă că — în ciuda tinereții dumitale — s-ar putea să reușești... Dacă rămîi, vom fi cu toții alături de dumneata, cu deplină simpatie și fără nici o vanitate de savanți, gata să-l ajutăm pe cel mai bun dintre noi.

Flavie nu răspunse ; era prea emoționată. Atunci bătrînul practician șopti :

— Ah, să găsești, în sfîrșit, leacul care să salveze ființele acelea nevinovate... Nu socoți că merită să încerci absolut totul ?

Grupul se opri. Fiecare din cei de față se simțea ușor neliniștit. Căci nimeni nu se așteptase să vadă apărînd o tînără atît de încîntătoare. Dar admirația pentru celebrul profesor Yvarsen era atît de mare, încît nu se îndoiau cîtuși de puțin că încrederea pe care o avea în Flavie n-ar fi întemeiată. Căpătară și ei încredere în ea și încă într-o asemenea măsură, încît fură gata să pună mîna în foc că fata va descoperi leacul. Flavie îi privi și-și regăsi curajul ; încet, încet, un surîs începu a-i lumina chipul palid. Cu un glas aproape calm, întrebă :

— Domnule profesor, vreți să-mi arătați laboratorul, căci n-am dreptul să pierd timpul, nu-i așa ?

Directorul o luă de braț și o porni cu pas sprinten, repetînd, plin de emoție :

— Foarte bine, fata mea, foarte bine !

Tinerei cercetătoare pe care le-o trimisese doctorul Yvarsen i se puse la dispoziție un laborator particular. Nu se punea problema să i se încredințeze nici alte analize, nici pe cele pe care le efectuase la Clinica *„Paradisul"*. Singura și unica ei îndatorire era să descopere virusul Bolii lui Nils și mai apoi leacul. Pînă atunci, fuseseră folosite toate resursele farmacopeei moderne. Personalul medical din toate țările fusese alertat de ani de zile, dar

problema nu se rezolvase și copiii continuau să moară...

Flavie știa că, pe cei care se aflau de acum într-un stadiu avansat al insidioasei boli, îi va vedea în curînd fără viață, sub maldăre de flori, dar pe ceilalți, pe cei care puteau fi aduși în curînd la spital ? Dar pe cei care vor veni în anii următori ? Dacă Erling Yvarsen și-ar fi putut vedea idolul cum se frămînta ! Își pusese atît de tare la suflet noua ei misiune, încît își dădu seama ce calvar va însemna fiecare zi care va trece. Acum, în ochii ei, nu mai avea preț decît un singur lucru : munca. Restul, viața personală, dorințe și nădejdi rămăseseră pe ultimul plan ! În fiecare săptămînă trimitea un raport amănunțit la Stockholm, în care vorbea despre cercetările sale. Profesorul continua să colaboreze cu ea. Dar fata își făcea reproșuri amarnice căci culturile de microbi nu-și dezvăluiau taina pe care ea se străduia să le-o smulgă. Și iată că o tînără mamă aduse un nou și micuț bolnav. Printr-o coincidență extraordinară, copilul se numea tot Nils. Era blond, cu ochii mari, limpezi și întrebători. Chiar din prima clipă se atașă de Flavie și Flavie de el. În fiece dimineață, fata venea la spital încărcată de flori și de mici daruri pentru micuții ei pacienți. Cînd nu avea febră și cînd se putea scula, ultimul sosit alerga spre dînsa de îndată ce-o zărea pentru ca să-l ia în brațe. Și iată că într-o zi, tocmai cînd se aplecase spre el și-l strîngea la piept, îmbrățișîndu-l cu dragoste, fu surprinsă de director.

— Domnișoară Verneuil, îi spuse el o clipă mai tîrziu, te rog să respecți regulamentul : să nu îmbrățișezi copiii. N-avem încă nici o persoană adultă atinsă de această boală, dar poți să știi ? N-aș vrea ca dumneata să fii prima...

Flavie îl privi și răspunse foarte serioasă :

— Dacă aș fi eu însămi atinsă de boala asta, poate că ar fi cel mai bun mijloc să descopăr...

Directorul tresări. Fata regretă acele cuvinte țîșnite din străfundul inimii. De fapt, ideea, îi încolțise de cîteva zile în minte, dar, văzînd reacția directorului, își dădu seama că era încă prea devreme să vorbească despre ea.

— Domnișoară Verneuil, mă simt obligat să-ți vorbesc foarte serios, reîncepu bătrînul practician. Chiar ieri

am primit o scrisoare de la profesorul Yvarsen, în care mă roagă să am grijă de dumneata. Își dă perfect de bine seama de greaua răspundere pe care ți-a pus-o pe umeri, cît și de faptul că aceste cercetări, care ne pasionează pe toți, ar putea, din nenorocire, să depășească puterile dumitale. Făgăduiește-mi, deci, că vei ține seama de toate precauțiile prescrise și că nu te vei lăsa tîrîtă prea departe de idealul dumitale științific. Atîta vreme cît nu vei putea descoperi, la microscopul dumitale, agentul infecțios, atîta vreme cît nu vei ști nimiç despre mijloacele de propagare ale bolii, te rog să procedezi ca și cum boala ți-ar putea fi transmisă la fel de bine și dumitale. Dacă nu-mi făgăduiești că mă vei asculta cu strictețe din acest punct de vedere, voi fi silit — spre marele meu regret — să te rog să părăsești clinica.

Fata trebui să făgăduiască. Dar peste două zile un băiețel și sora sa muriră. Noaptea, cu fața înfundată în pernă, Flavie plînse. Întreaga ei ființă generoasă și vibrînd de dragoste, se revolta împotriva acelui rău viclean ce se infiltra în trupurile atît de fragede. Se simți vinovată, vinovată de a nu fi fost la înălțimea sarcinii încredințate de doctorul Yvarsen, vinovată de a fi înșelat toate nădejdile puse în ea... În fața neputinței sale de a descoperi cauza bolii, și pornind de la ea, remediul. Flavie simți o furie crîncenă. Și, ca o culme a ghinionului, drăgălașul Nils, atît de plin de viață în ajun, acum ardea de febră. Tînăra nu se mai preocupă de cercetările sale de laborator. Venise ceasul în care trebuia să cerceteze în însăși ființa ei. Să găsească ! Să găsească ! Zi și noapte, în timpul scurtelor sale ceasuri de odihnă, cuvîntul suna în ea ca un clopot.

În dimineața aceea, intrînd în salon, o zări pe mama lui Nils care, stînd la căpătîiul fiului ei, o aștepta. Se trezi înlănțuită de două brațe ; în genunchi, tînăra femeie se ruga de ea, hohotind de plîns :

— Domnișoară ! Numai dumneavoastră puteți să mi-l salvați ! Nu vreau să moară ! Nu vreau ! Salvați-l ! Mi s-a spus că totul depinde de dumneavoastră !

Flavie plîngea la fel ca și nefericita mamă care gemu :

— Cum de s-a putut îmbolnăvi, domnișoară ? L-am în-

grijit atît de bine, l-am răsfățat, l-am corcolit. Avem o fermă mare și frumoasă, o turmă mare de vite. Soțul meu e sănătos, eu la fel. Cum de s-a îmbolnăvit Nils ? De cînd am aflat că poartă numele copilului meu, mi-e frică de această boală. Dacă Nils va muri, voi muri și eu. Și știu că nici soțul meu nu va putea supraviețui unei asemenea dureri. Nu poți pierde un astfel de copil și tu să trăiești !

Ca s-o liniștească, Flavie începu a se interesa de existența copilului înainte de a se îmbolnăvi. Mama povesti despre viața pe care o duceau la fermă, despre balta unde se scăldau animalele, în preajma căreia îi interzisese lui Nils să se joace... Dar celor mici le place atît de mult să se bălăcească ! Pentru mamă, această baltă era un veșnic motiv de spaimă, pentru că Nils mai avea încă obiceiul să-și sugă degetul !

Flavie simți cum i se accelerează bătăile inimii. Intuiția, intuiția creatoare atît de așteptată ! Îl întrebă pe director :

— Toți copiii bolnavi au obiceiul să-și sugă degetul ?

Bătrînul practician o privi mirat și-i răspunse pe un ton de ușoară mustrare :

— Oare ai uitat cursurile de psihologie și de psihanaliză, domnișoară ? Căci, în sfîrșit, ar trebui să știi că toți copiii își sug degetul, și mai ales degetul gros.

Flavie își lăsă capul în jos : își dădu seama că ardoarea o făcuse să pună o întrebare prostească.

Dar directorul se dezlănțuise :

— Și firește, toți micuții noștri bolnavi își sug degetul, toți, afară de unul, excepție care confirmă regula, un copil precoce care se culcă întotdeauna cu brațele încrucișate și care are obiceiul să mă privească cu niște ochi gravi și solemni... Dar să revenim la întrebarea dumitale ; mi se pare că te-am cam repezit un pic și totuși îmi place grozav să-mi pui întrebări de acest gen. De ce ? Am să-ți spun... Vezi, cînd ni se aduc acești copii, boala e de acum în fază acută, așa că nu prea mai ai ce face. Cercetările dumitale, ca să fie fructuoase, ar trebui să aibă în vedere începuturile acestei boli. Da, asta e, va trebui să-ți concentrezi cercetările asupra patogenezei, să delimitezi circumstanțele în care a apărut boala, la fiecare caz în parte...

Tînăra fată surîse plină de nădejde : medicul-şef gîndea exact cum gîndise şi ea !

— Nu sta închisă în laboratorul dumitale, continuă doctorul, du-te să studiezi viaţa acelor copii înainte de a se îmbolnăvi.

Flavie se bîlbîi :

— Tocmai voiam să vă cer aprobarea de a face cercetări şi studii în afară...

Un surîs larg se răspîndi pe chipul directorului.

— Du-te, spuse el şi lasă-te călăuzită de intuiţia dumitale ; acum ştiu că profesorul Yvarsen a avut, ca de obicei, dreptate să te aleagă pentru această misiune.

Prima anchetă a Flaviei a fost consacrată vieţii anterioare a micului bolnav cu ochi graví şi solemni şi care nu-şi sugea degetul. Şi iată că află cu emoţie, din gura părinţilor, că băieţaşul, înainte de a contracta Boala lui Nils, căzuse într-o baltă, aşa cum căzuse odinioară şi primul băiat al lui Jan. Tînăra simţi cum o trec fiori cînd calzi, cînd reci. Încet, dar sigur, intuiţia deveni certitudine. Flavie alcătui o adevărată istorie, aşa cum făcuse odinioară cînd crease legenda lui Sigrid-Zîna Zăpezilor. Legenda Bolii lui Nils, care poate că nu era totuşi o legendă. Şi iată că imaginaţia i se dovedi mai fecundă decît toate orele de observaţie la microscop, de calcule şi de dozaje.

„Legenda" începu cu o vacă ; o vacă frumoasă, căreia îi plăceau copiii ce veneau cu grămada să se joace în preajma ei. Odată cu ţîncii, veneau şi găinile, şi raţele, şi cel mai adesea copiii stăteau mai degrabă jos, în ţărînă, sau chiar în mocirlă decît pe micile lor picioruşe care osteneau atît de repede. Mamele le puneau imediat şorţuleţe curate, copiii erau spălaţi şi pieptănaţi. Era însă atît de plăcut să te tăvăleşti pe jos ! Copiilor le plăcea mai ales să-şi înmoaie mînuţele în baltă, sugîndu-şi apoi cu delicíu degeţelele. Şi astfel, înghiţeau apa murdară a bălţii, unde veneau să adape animalele părinţilor lor. Plină de înflăcărare, Flavie îşi dădu, în sfîrşit, seama că acum deţinea cheia misterului. Ca şi cum un cer acoperit de nori groşi şi negri fusese spintecat, dintr-o dată de suliţele lu-

minoase ale soarelui ! Deci virusul fusese localizat, el se afla în apa aceea murdară ! Dar vaca cea voinică băuse şi ea apă infectată şi totuşi nu se îmbolnăvise. Nu era cîtuşi de puţin bolnavă ! Aici era misterul ! Flavie era atît de încordată de parcă ar fi fost în transă. I se păru că se frînge ceva în ea, ceva cumplit şi totodată plin de înflăcărare. Probabil că organismul vacii secreta un antivirus care răpunea boala. Deci virusul se afla în apele bălţilor africane, iar antivirusul, leacul, probabil în sîngele vacii. Flavie se năpusti în cabinetul directorului : îi trebuiau imediat doi asistenţi ; avea de făcut cercetări, analize.

În spaţiu, colosalele astre se supun calculelor astronomului, ca şi cum spiritul ar porunci materiei. În eprubete, microbii infinitezimali se supuneau imaginaţiei tinerei cercetătoare. Găsise virusul exact acolo unde prevăzuse că ar putea fi. Prima parte a problemei fusese rezolvată. Bătrînul director lăsase lacrimile să-i curgă, fără nici o jenă, pe obrazul zbîrcit. Ţinerii interni ar fi dus-o pe Flavie în triumf dacă aceasta i-ar fi lăsat. Şi parcă pentru a sărbători descoperirea — stadiul esenţial al salvării sale — micul Nils, preferatul Flaviei. avu din nou temperatura normală. Un răgaz ! Putea fi lung... Pentru a nu mai fi cuprinsă de deznădejdea fără margini de mai înainte, Flavie încercă să se convingă, cu toată puterea, că de acum încolo va determina foarte repede natura şi compoziţia chimică a antivirusului secretat de rumegătoare şi mai ales că-l va localiza destul de repede pentru ca Nils să poată fi salvat.

...Şi iată că strigătul de victorie îşi luă zborul spre Stockholm. Flavie era departe de a bănui ce furtună cumplită va dezlănţui vestea ei nemaipomenită, în sînul familiei Yvarsen. Oricît ai fi de tînăr, de solid şi de perfect echilibrat, după un efort istovitor şi îndelungat. urmează, în mod fatal, o depresiune. Fata simţea nevoia de o destindere deplină, voia să scape de acea continuă obsesie a laboratorului. Or, directorul nu-i vorbea decît despre spital. Cît despre tinerii interni, aproape toţi erau îndrăgostiţi de ea, dar, intimidaţi de strălucitoarea-i frumuseţe, la care se mai adăuga şi superioritatea intelectuală, socoteau că-i fac o deosebită plăcere dacă discută numai des-

pre microbii în formă de vibrioni, bastonașe și spirale. Flavie suferea din pricina claustrării profesionale, a singurătății pe care i-o cereau, fără să vrea, cei care-o admirau și care, în realitate, ar fi dorit atîta s-o ajute. Simțea lipsa fraților ei. Simțea lipsa lui Jan Yvarsen, doctorul cu experiență, care s-ar fi priceput s-o călăuzească și s-o susțină în acea aspră luptă. Dar parcă și mai mult îi lipsea Erling; de fapt singurul pe care l-ar fi vrut alături, înaintea oricărui altuia. Dorința de a-l vedea, de a-i vorbi devenea, cu fiece zi care trecea, tot mai puternică. Avea certitudinea că dacă Erling ar strînge-o în brațe, dacă l-ar auzi rostind vorbele pătimașe pe care i le spusese atunci, la balul din Stockholm, totul ar deveni dintr-o dată nespus de ușor. Da, avea nevoie de Erling, de brațele lui viguroase care să-i înlănțuie trupul. Oare cum reacționase după plecarea ei din Stockholm ? Poate că, înciudat, era pe punctul de a se însura cu alta, așa cum făcuse și tatăl lui odinioară, după marea decepție pe care i-o cauzase Sigrid. „Se spune, își zise Flavie mîhnită, că fiica doctorului Yvarsen locuiește la Krittelwerk, dar n-a venit niciodată să mă vadă !"

În fața unei asemenea comportări nu găsea decît o singură explicație : intervenția doamnei Yvarsen.

Dar iată că într-o zi, tocmai cînd Flavie, așezată în grădina spitalului, era ocupată să citească ultimele scrisori ale fraților ei, o femeie tînără se îndreptă cu pași repezi către ea. Orice prezentare era de prisos : Ide era copia fidelă a tatălui și fratelui ei. Era spontană, vioaie, veselă. Flavie fu încîntată de această destindere neașteptată. Ide fu și ea la fel de încîntată, și chiar în aceeași seară îi scrisese mamei sale că Flavie Verneuil era cea mai plăcută fată pe care-o văzuse vreodată. Ide nu pricepea de ce mama ei îi tot recomandase atîta vreme să nu se ducă la Pretoria, de ce se temuse atîta de cunoștința cu tînăra cercetătoare. Thérèse se ferise să-i mărturisească fiicei sale că, înainte de a-și da seama de greșeala săvîrșită față de Flavie, ea avusese cu Erling o scenă cumplită. Acum ardea de nerăbdare să afle părerea Idei, ardea de nerăbdare să repare nedreptățile săvîrșite, înainte de a fi prea tîrziu. Flavie era o fată deosebit de frumoasă, care, în mod

sigur, nu ducea lipsă de adoratori. Dacă între timp se va fi logodit cu altcineva ?

Vizita Idei a determinat-o pe Flavie să-şi recapete curajul, dar dorinţa de a-l revedea pe Erling, de a se înapoia în Europa sporise şi mai tare. Ide îi vorbise mult despre fratele ei. Maliţioasa tînără ghicise că sub rezerva ale cărei cauze nu le putuse descoperi, Flavie ascundea o vie admiraţie pentru Erling. Să fi fost numai admiraţie ? Ide simţea că această admiraţie era foarte aproape de dragoste, că de fapt putea fi chiar dragoste. I-o dorea din toată inima lui Erling, pe care-l iubea nespus de mult.

Flavie, urmînd sfaturile directorului, indică pe o hartă locul fiecărei ferme de unde fusese adus la spital cîte un copil bolnav. Împreună cu asistenţii, a procedat la anchete, luări de probe din bălţi, analize. Povestea era acum foarte clară : nu animalele aduceau virusul la copii, ci îl luau ei singuri bălăcindu-se în acele ape infectate şi sugîndu-şi mai apoi degetul. Micul Nils, cînd avea, cînd n-avea temperatură, dar un lucru era sigur : dacă Flavie voia să-l salveze, trebuia s-o facă şi încă repede. O săptămînă încheiată aproape că n-a ieşit din laborator. În ciuda mustrărilor destul de aspre ale directorului, ea i-a declarat acestuia că nu putea trăi despărţită, tocmai acum, de şirul de eprubete în care se dezvolta virusul păstrat în aceleaşi condiţii ca şi în apele bălţilor de unde provenea. Uneori, fata cădea de oboseală, cu capul pe un colţ al mesei. Alteori, se trezea în plină noapte, îngheţată de frig, dar mai lucidă ca niciodată. Într-o astfel de noapte, trezindu-se brusc din somn, încremeni. Ce se întîmplase cu experienţa pe care-o supraveghea ? Virusul fusese pus într-o eprubetă, laolaltă cu un fragment de ţesut viu... Şi iată că virusul murise. Tînăra cercetătoare nu-şi credea ochilor. Simţi cum se cască în ea un fel de hău ; bucuria i se preschimbă în extaz : descoperise antidotul. Ştia că va trebui să lupte, să discute, să demonstreze, dar era gata la orice. Îi era cu neputinţă să păstreze pentru sine o veste atît de uluitoare ! Verifică încă de zece ori rezultatele experienţei pe care-o urmărea de cîteva zile. Erau clare : remediul fusese descoperit ! Acum puţin îi mai păsa de

somnul directorului ! Cînd i-a telefonat, era trei dimineața ! În primele momente, omul crezu că fata nu-i în toate mințile, căci gîfîia, iar frazele îi erau întretăiate. Nu trecu însă nici un sfert de ceas și bătrînul doctor — care-i alertase la rîndu-i pe internii de noapte — se și afla lîngă Flavie. Atît el, cît și internii, erau copleșiți de emoție. Flavie plîngea, fără să se mai jeneze, atît de oboseală, cît și de fericire. Directorul o scoase cu forța din laborator, nu înainte de a-i spune exact ceea ce Flavie presupusese :

— Da... numai că deocamdată va fi cu neputință să folosești injecțiile intravenoase pe care spui că le-ai și dozat.

— Cu neputință ? strigă Flavie. Și de ce, domnule doctor ? A venit, în sfîrșit, vremea să punem stavilă bolii bieților copii. Trebuie să-l salvăm pe Nils !

Din păcate, Flavie era prea tînără și prea entuziastă — cum îi spunea deseori și Norbert. Cum credea ea că niște medici în toată firea vor încerca leacul direct pe oameni, și cu atît mai mult pe niște copii, fără ca eficacitatea serului să fi fost dovedită mai întîi pe animale ? Or, tocmai aici era partea cea mai grea a problemei, pe care însăși Flavie o relevase : și anume, că animalele nu erau cîtuși de puțin afectate de virus. Cît timp avea să mai treacă pînă ce Facultățile de medicină vor discuta, vor trage concluzii, vor decreta și omologa sau nu, noul preparat ? Flavie se îngrozi. Între timp, directorul încuie laboratorul cu cheia, fiindcă altfel fata n-ar fi consimțit pentru nimic în lume să iasă de acolo, iar noaptea era pe sfîrșite. În ciuda dezamăgirii sale, Flavie era atît de obosită, încît nici nu se lungi bine pe pat, că și adormi.

După ce se trezi, făcu un duș ; în timpul micului dejun, luat de una singură, în mintea ei începu să-și facă loc o idee, dar o idee cum nu se poate mai periculoasă : avea neapărată nevoie de un bolnav adult pe care să experimenteze serul menit să-l salveze de la o moarte lentă, dar sigură. Copiii rezistau două, trei luni, uneori chiar și patru. Oare un adult rezistă tot atît ? Poate că la el boala va fi mult mai violentă, așa cum se întîmplă de obicei cu toate bolile pe care nu le faci în copilărie. Ideea, deși încă nu prea clară — devine însă tenace. Flavie e obsedată de ea,

mai ales cînd îşi face vizita în salonul copiilor. Nils doarme... Dar e oare vorba de un somn normal ? E din nou ars de febră. Nils ! Trebuie să-l salveze cu orice preţ pe acest mic şi drăgălaş Nils !

Se reîntoarce la laborator şi scrie — pentru profesorul Yvarsen — observaţiile cuvenite. Precizează formula serului, dozajele, ritmicitatea injecţiilor intravenoase, în cazul în care cineva ar avea curajul să folosească serul descoperit de ea. Dar chiar şi în timp ce scrie e tracasată de acea idee obsedantă : „Dacă aş găsi un adult pe care să pot experimenta serul..."

Cum de se răspîndise atît de repede vestea descoperirii leacului ? O infirmieră le şoptise colegelor ei că domnişoara Verneuil descoperise antidotul bolii, dar că directorul refuza, cu încăpăţînare, să-l încerce. Se vorbi de Pasteur, cel care descoperise vaccinul turbării şi care fusese torturat de ideea răspunderii ce i-ar fi revenit, vaccinînd un copil condamnat totuşi la moarte, dacă el n-ar fi intervenit. Discuţiile — ajunse la urechile directorului şi ale Flaviei — îi făcură să se îngrozească. Dacă serul descoperit avea să ucidă pe loc copilul pe care vor face experienţa ? Din punct de vedere legal, faptul era un asasinat pentru care bătrînul doctor putea fi tras la răspundere, atît moral, cît şi penal. Infirmierele nu erau singurele care înţeleseseră drama ce se desfăşura în laborator. Mama lui Nils, de îndată ce se rostise numele domnişoarei Verneuil, ciulise urechea. Pentru ea, întreaga situaţie se rezuma la faptul că Flavie putea să-i vindece copilul, dar că bătrînul doctor îi punea bețe în roate !

În sfîrşit, iat-o şi pe Flavie ! Micul Nils îi surîde, dar trupuşorul îi arde de febră. Mama nu scoate o vorbă : gîfîie uşor, pîndeşte : ar da oricît să ghicească ce gîndeşte tînăra în care şi-a pus întreaga nădejde. Ochii Flaviei sînt încercănaţi. Îşi şterse, pe furiş, lacrimile pe care nu şi le mai poate reţine. Se mai uită o dată la copil, apoi pleacă.

Persoanele străine n-aveau voie să circule pe coridoarele ce duceau spre laborator, dar poţi oare întoarce din drum o mamă deznădăjduită ? Uşa laboratorului se deschise fără zgomot. Flavie, care se plimba în lung şi în lat, se întoarse : în faţa ei se afla mama lui Nils. Nu plîngea,

nu se văicărea. Dimpotrivă, vorbi cu cel mai mare calm :

— Domnișoară, am încredere în dumneavoastră. Vă rog să mă înțelegeți : încredere ca în Dumnezeu ! Se zice că aveți leacul, dar pentru că nu-l puteți experimenta mai întîi pe animale, fiindcă ele nu contractează această boală, vi s-a interzis să vă folosiți de el. Dar dacă m-aș îmbolnăvi eu de aceeași boală ca și copilul meu și v-aș cere să experimentați serul pe mine ?

Flavie simți brusc o răceală de gheață. Mama își continuă ideea :

— E atît de simplu, domnișoară... Dacă Nils va muri, eu nu-i voi putea supraviețui. Dacă, din nenorocire, faceți o greșeală, dacă injecția dumneavoastră nu poate să-l vindece, sfîrșitul va fi același, așa că nu veți avea ce vă reproșa.

Flavie se simți profund tulburată de atîta dragoste maternă de atîta nepăsare față de suferință cînd era vorba să-și salveze copilul. Se prăvăli pe un taburet și-și cuprinse obrazul în palme, ca să-și ascundă chinul. Femeia profită de acest moment. Știa că cercetătoarea nu putea încălca legile ce-i erau impuse. Dar că nu va pregeta, totuși, s-o ajute. Privi, buimacă, eprubetele din jur. Pe cea mai mare scria : *„vaccin or."* Fără să șovăie, înainte ca Flavie să bage de seamă, femeia înșfăcă eprubeta, îi scoase dopul și bău conținutul. Apoi, foarte simplu, surîzînd liniștită, mama lui Nils spuse :

— Domnișoară Verneuil, cam peste cît timp voi avea temperatură ?

Flavie sări în picioare. Își dădu pe loc seama ce se petrecuse. Se uită la femeia al cărei chip strălucea acum de speranță. Înnebunită, fata puse mîna pe telefonul interior. Directorul... trebuia anunțat cît mai repede... Dar experiența, oricît de periculoasă ar fi fost, nu era totuși cea la care rîvnea femeia : căci în loc să înghită microbul, înghițise vaccinul preventiv...

— Totuși, spuse bătrînul director, dacă vaccinul dumitale nu-i pricinuiește nici un rău acestei femei, va fi un început bun.

A doua zi, după o ușoară creștere a temperaturii, ce dovedea că organismul reacționa, femeia își regăsi deplina

sănătate. Atunci, singură în fața acelui ser, înghițit cu atîta seninătate de o mamă deznădăjduită, convinsă că experiențele, verificările și discuțiile vor dura prea multă vreme pentru ca micul Nils să mai poată fi salvat, Flavie se hotărî, cu atît mai mult cu cît se simțea la capătul puterilor. Știa că nu se va consola niciodată că nu fusese în stare să-l vindece pe micuț. Știa că, de acum încolo, viața tot avea să-i fie goală. Nu mai primise nici un fel de veşti de la Erling, de cînd îl rugase să nu-i mai scrie. Dacă ar fi iubit-o într-adevăr, ar fi trebuit să-și dea seama că, în pofida acelei interdicții, scrisorile lui erau așteptate cu nerăbdare. Poate că se și însurase cu o altă femeie ! La Jan nu se mai gîndea demult. Profesorul era prea bătrîn, și apoi își avea viața lui. Pe cînd Erling... Da, micul Nils trebuia să trăiască !

Într-o stare de maximă oboseală, de cumplită deznădejde și de totală indiferență față de viața ei, Flavie își inoculă metodic, cu grijă, cu precauție, Boala lui Nils. Socotise că în timpul celor cîteva zile care precedau apariția primelor simptome, va avea tot timpul să-i comunice profesorului Yvarsen dozele exacte ce trebuiau neapărat cunoscute pentru a i se putea face injecțiile intravenoase împotriva acestei boli. Se feri deci să dezvăluie cuiva fapta săvîrșită înainte de a fi „culcată în salonul copiilor". Chiar în acea dimineață, directorul o aștepta în cabinetul său, împreună cu pediatrul. Flavie se simțea plină de încredere și de nădejde. Numai că în calculele probabilităților sale săvîrșise o greșeală. Se simți mult prea repede năpădită de un fel de excitație cerebrală. La început, acest lucru i se păru plăcut : doctorul Yvarsen avea să fie mîndru de ea. Erling o va iubi, va fi foarte impresionat de înalta pildă pe care o dăduse. Erling... Foarte curînd se va înapoia în Suedia : și cu cîtă bucurie !

Exaltarea sporea, dar odată cu ea și o stare de rău. La un moment dat începu chiar să gîfîie. Și iată că, dintr-o dată, se strecură în ea o frică ascunsă, o spaimă de moarte. Trebuia neapărat să spună cuiva ce făcuse. Bineînțeles că Idei, sora lui Erling. Flavie ceru orașul Krittelwerk la telefon și avu norocul să dea, la celălalt capăt al firului, chiar peste Ide. Numai că tînăra femeie nu împărtăși

deloc entuziasmul Flaviei. Ba dimpotrivă, fu chiar îngrozită. Flavie trebui pur și simplu s-o roage să-i făgăduiască că nu va alerta imediat pe directorul spitalului. Ide făgădui totuși să vină s-o vadă cît va putea mai repede. Și ce bine făcuse că se grăbise ! Boala, provocată de o cultură de viruși în plină activitate, inoculată într-un organism aflat la capătul puterii de rezistență din pricina tensiunii nervoase îndurate luni de zile, se declară fulgerător.

Intrînd la director, Flavie se simți „bizar". După-masă, leșină. Nimeni n-ar fi priceput ce era cu ea, dacă Ide n-ar fi explicat imediat personalului medical, îngrozit, ce experiență făcuse tînăra cercetătoare...

În laborator, totul era în perfectă ordine. Notele erau numerotate, clasate, dar indescifrabile, scrise prescurtat și într-o limbă pe care nici unul din oamenii de specialitate de acolo n-o cunoștea. Bineînțeles că nimeni nu se gîndise să le arate fiicei profesorului, care poate că le-ar fi descurat cît de cît. Căci Flavie — ca să nu mai piardă vremea — folosise limba suedeză pentru a-i comunica doctorului Yvarsen rezultatele muncii sale.

Ziua se isprăvi : noaptea era și ea pe trecute. Fata delira : cu neputință să smulgi vreo lămurire de la ea. Martorilor, care asistau neputincioși la progresul bolii, nu le mai rămăsese decît o singură nădejde ; să-l vadă sosind pe profesorul Yvarsen, care urmărise — de departe — cercetările fetei. Trecuseră mai bine de cinci luni de cînd Flavie se afla la Pretoria, cînd survenise acea întîmplare care-i afectase pe toți cei ce-o iubeau sau se interesau de soarta ei.

În biroul său, Jan tocmai frunzărise nervos teancul de scrisori care-l aștepta. Încă o săptămînă fără nici o veste de la Flavie ! Își spuse, cu sprîncenele încruntate, că fata trebuie să fi fost tracasată de o serie de experiențe și de formalități dintre cele mai sîcîitoare. Dar iată că, pe neașteptate, se petrecu ceva ieșit din comun ; ușa se deschise cu zgomot și cîteva infirmiere se năpustiră în biroul profesorului și se repeziră la aparatul de radio, deschizîndu-l. Trebuie să fi fost teribil de tulburate din moment ce nu răspunseră la întrebările lui Jan, stupefiat de lipsa lor de politețe. De îndată ce aparatul fu deschis, femeile se în-

dreptară şi-i făcură semn „marelui patron" să fie atent. Jan îşi dădu seama că trebuia să fi fost vorba de ceva foarte important, aşa că nu se mai punea problema nici să-şi admonesteze subalternele, nici să se mai mire de tropăitul precipitat care demonstra că restul personalului asculta la uşă :

„...Atenţiune ! Atenţiune ! spunea crainicul. E vorba de un mesaj de la spitalul din Pretoria, Transvaal. Toate posturile de radio sînt rugate să-l transmită. Domnişoara Flavie Verneuil, cercetătoare în biologie, după ce a făcut o descoperire demnă de admirat, care va îngădui să se salveze în fiecare an, de la moarte sigură, zeci de copii, a vrut să facă dovada eficacităţii vaccinului său. Şi-a inoculat deci fără ştirea celorlalţi, boala pînă acum nevindecabilă, denumită «Boala lui Nils». Curajoasa tînără şi-a pierdut cunoştinţa înainte de a fi putut da relaţii despre tratamentul ce trebuia să-i fie aplicat şi s-o salveze atît pe ea, cît şi pe copiii aflaţi în tratament. Spitalul din Pretoria îl roagă pe doctorul Jan Yvarsen să vină de îndată sau să trimită un colaborator care să fie la curent cu lucrările domnişoarei Verneuil. Atenţiune ! Atenţiune ! Dorim ca doctorul Yvarsen să fie anunţat fără nici o întîrziere. Facem apel la spiritul de fraternitate al popoarelor să facă tot ce e cu putinţă pentru ca doctorul Yvarsen să ajungă cît mai urgent la Pretoria."

Cu glasul lui clar, crainicul mai specifică : „Emisiunile întrerupte pentru transmiterea acestui mesaj, vor fi reluate. Peste o oră, vom transmite un nou apel. Rugăm pe orice ascultător care-l întîlneşte pe profesorul Yvarsen, din Stockholm, să-i aducă la cunoştinţă acest apel".

Reîncepînd să cînte muzica, una dintre infirmiere închise aparatul. Urmă un minut de tăcere deplină. Jan, care se ridicase maşinal ca să asculte mesajul, se reaşeză greoi şi zise cu o voce care-i trăda groaza ce-l îngheţase :

— Căutaţi-l imediat pe fiul meu !

Contrar tuturor obiceiurilor admise în acea clinică atît de bine pusă la punct, secretara se întoarse alergînd :

— Doctorul Erling vine încoace ! I s-a telefonat din...

Mîinile lui Jan se crispară pe braţele fotoliului. În aceeaşi clipă, Erling intră ca o furtună. De la scena aceea

cumplită, cînd Thérèse leşinase, cei doi bărbaţi nu mai schimbară între ei nici un cuvînt mai cald. Dar, în faţa primejdiei, orice ranchiună pieri. Erling auzise de mesajul transmis prin radio. Paloarea tatălui său îl sperie. Încremenit în loc, întrebă cu voce pierită :

— A murit ?

Jan protestă vehement. Refuza să creadă că fiinţa aceea frumoasă şi sănătoasă s-ar fi putut prăpădi mai repede decît se prăpădise odinioară primul său copil.

— Cum, de ce spui asta, Erling ? Cine ţi-a dat telefon ?

— Erik. E îngrozit după ultima scrisoare primită. Flavie s-a îmbolnăvit dintr-o dată şi foarte grav. Scrisoarea pe care i-a trimis-o fratelui ei e scrisă neciteţ, aproape ilizibilă, şi pare a fi un fel de rămas-bun. De ce îm-ai chemat ?

Fără nici un fel de comentariu, Jan îi repetă mesajul pe care prompta prezenţă de spirit a infirmierelor îi îngăduise să-l audă, după ce prinseseră începutul în sala lor de odihnă. Erling se sprijini de colţul biroului tatălui său. Cuvintele îi sfîşiau inima. Flavie era în pericol şi el, care-o iubea, se afla aici, la mii le kilometri, incapabil s-o ajute !

În faţa durerii fiului său, Jan îşi regăsi acea proverbială stăpînire de sine, care constituise punctul lui forte de-a lungul întregii vieţi. Luă telefonul şi dădu cîteva dispoziţii telefonistei, dintre care, prima, să obţină de urgenţă legătura cu spitalul din Pretoria. Năucit, Erling străbătea biroul în lung şi-n lat. Acum ori niciodată, Jan trebuia să-şi reapropie fiul. Spuse, aproape cu asprime :

— Erling ! Potoleşte-te !

Acesta din urmă ridică, ameţit, nişte ochi rătăciţi către tatăl său, ochi în care disperarea se amesteca cu ura.

— Norbert a plecat la Pretoria. Erik socoate că numai tu o poţi salva. Dealtfel, tu ai expediat-o acolo ; dacă moare, tată, tu vei fi răspunzător de moartea ei. Şi mai mult ca sigur că şi de a mea !

Jan îşi privi fiul cu aceeaşi calmă siguranţă care-i îngăduise adesea să-şi domine bolnavii cuprinşi de panică, sau rudele tremurînd pentru vreo fiinţă dragă, şi, cu ochii în ochii lui, spuse :

— În fața primejdiei, Erling, nu-i timp de disperare. Mai întîi, dă-ți seama de ea, fă-i față, pe urmă luptă și învinge-o ! Ascultă-mă pe mine : dacă Flavie mai e încă în viață, nu va muri !

În fața sîngelui rece al tatălui său, Erling simți cum i se moleșește frica. Era gata să creadă, fără nici o rezervă, tot ce avea să-i spună tatăl său.

Jan adăugă încetișor :

— Acum, Erling, trebuie s-o meriți pe Flavie, arătîndu-te mai presus de tine însuți. Nu trebuie să pierzi nici un minut !

Erling simți o nesfîrșită recunoștință față de acel om care încerca să-și impună voința pînă și în fața morții. Spuse — și vorbele lui erau pline de încrederea de odinioară :

— Ce am de făcut... șovăi puțin dacă să rostească sau nu diminutivul ocolit de atîtea luni. Apoi reluă : — ce am de făcut, doc [1] ?

Glasul lui Jan era plin de tandrețe cînd îi răspunse :

— Am să aranjez la telefon cu doctorul Starner, care ne va ține locul cît vom lipsi noi. Tu, du-te în laborator. Vom lua cu noi documentația și notele primite de la Flavie. Vom lucra amîndoi în tot timpul drumului. Gîndește-te la medicamentele rare pe care le avem în farmacie și care la Pretoria ar putea să ne lipsească. Nu-ți fă griji pentru felul cum vom călători, fiindcă sînt convins că totul se va aranja imediat !

Așa cum se amplifică vîrtejul unui malström, care înghite cu lăcomie tot ce întîlnește în cale, tot așa unele știri — aidoma acestei dezlănțuiri a naturii — se răspîndesc cu o viteză nebună. Boala pe care și-o inoculase cu atîta curaj Flavie, în scop umanitar, concentră asupra fetei atenția tuturor. O telegramă preciza că Norbert se apropia de Capetown. Într-o alta, băiatul implora și el prezența profesorului Yvarsen lîngă sora sa. Tînărul voinic și bălai se străduia cu toată tăria dragostei fraterne, cu toată puterea lui de concentrare, să-i insufle, de la distanță, surorii sale, dorința de a rezista, de a nu se lăsa doborîtă de boală.

[1] Prescurtare de la doctor.

XIV

JAN ŞI ERLING O GĂSISERĂ pe Thérèse în capul scării cu valizele lor gata pregătite. N-au schimbat nici un cuvînt, căci inimile le erau prea pline de emoţie şi de spaimă. În ochii frumoşi ai Thérèsei, Erling citi deplina iertare a mamei. Ranchiuna lui faţă de ea se topi într-o clipă. O strînse în braţe şi, aidoma unui băieţaş neajutorat, bîigui :

— Mamă ! Mamă ! Roagă-te să ajungem la timp... Roagă-te pentru Flavie, mamă...

— Flavie va trăi ! strigă Thérèse cît putu de tare.

Din vorbele ei emana atîta convingere, încît Jan şi fiul său se simţiră, brusc şi în mod inexplicabil, liniştiţi. În avionul care-i ducea spre Pretoria, repetară în sinea lor, cu aceeaşi tărie : „Flavie va trăi !"

Nu se făcu nici o escală pentru carburanţi. La Paris îi aştepta un alt avion gata să-şi ia zborul. Erau singurii pasageri la bord. Coborîră scara ataşată într-o clipă lîngă uşa avionului, abia apucară s-o urce pe cealaltă şi porniră imediat. Lui Jan îi fu greu să-l hotărască pe Erling să mănînce ceva. Trebuia totuşi să fie în stare să facă faţă efortului uriaş care-i aştepta la sosire. Din oră în oră, se anunţa la radio locul unde se afla avionul şi se dădea un buletin despre starea sănătăţii Flaviei.

— Domnişoara Verneuil încă trăieşte. Copii sînt în aceeaşi stare !

Ultimul buletin, pe care l-a înregistrat aparatul aflat la bord, făcu o menţiune care pe Jan îl determină să scrîşnească din dinţi, iar pe Erling să scoată un geamăt :

— Nădăjduim că doctorul Yvarsen nu va sosi prea tîrziu !

În sfîrşit, Pretoria. De trei ori mai multe braţe decît era necesar fixară scara la coborîre. Se renunţă la orice primire oficială a profesorului Yvarsen. Timpul nu mai îngăduia aşa ceva. În maşină îi aştepta Ide : alături de ea se afla Norbert. Directorul nu voise s-o părăsească pe Flavie. Ide nu fu în stare să-l lămurească în nici un fel pe tatăl său. Se aruncă în braţele lui Erling care, pe mo-

ment, furgata s-o respingă, nefiind cîtuşi de puţin în stare, într-o astfel de situaţie, de efuziuni patetice. Ide însă îi şopti la ureche :

— Ştii că, în delirul ei, te cheamă întruna ? Pe tine, Erling, da, pe tine !

Strîngînd din dinţi, ca să-şi ascundă emoţia, Erling tăcu. Dar privirea lui fu atît de elocventă, încît Ide începu să plîngă. În ciuda vitezei cu care conducea maşina, Jan Yvarsen obţinu de la Norbert informaţii precise despre starea bolnavei.

— Are un organism foarte sănătos şi inima rezistă. Dar, de ieri seară, se pare că situaţia s-a agravat. Nu-mi pot da seama dacă aude sau nu. Şi totuşi cred că m-a recunoscut căci i-am simţit degetele mişcîndu-i-se uşor.

Profesorul văzu cu emoţie, cum de-a lungul străzilor, o mulţime de cetăţeni din Pretoria, aşteptau maşina. Privirile lor mîhnite păreau să spună :

— Salvaţi-o pe cea care s-a sacrificat pentru viaţa copiilor noştri...

Spitalul din Pretoria... Nimeni nu se simţi în stare să-i facă profesorului Yvarsen o primire protocolară. Internul-şef îl întrebă :

— Întîi bolnava sau...

Fără să şovăie, Jan Yvarsen răspunse :

— Laboratorul ! Notele domnişoarei Verneuil ! Preparatele sale !

În trecere, Jan şi fiul său văzură înghesuindu-se în sala de aşteptare, o mulţime de fiinţe neliniştite. Norbert o luă în altă direcţie. El nu dorea decît un singur lucru : să-şi ţină sora de mînă ; să încerce să-i insufle putere. Erling îşi înfipse unghiile în palme, dar datoria triumfă asupra sentimentului. Să vină la patul Flaviei lipisit de orice posibilitate de a acţiona, însemna pierdere de vreme. Directorul, prevenit de sosirea maşinii, ştia de ce voia profesorul ca mai înainte de orice să se ducă în laborator. „Arma" era acolo numai că nimeni nu ştia cum s-o mînuiască. Bătrînului doctor îi tremurau buzele cînd spuse :

— Domnule profesor, cît timp fata mai e în viaţă, ne mai rămîne o nădejde. Acum se află în mîinile dumneavoastră !

Erling se simți uimit pentru că avu brusc certitudinea că nu tatăl său, ci el însuși va săvîrși acea minune ; el, cu dragostea lui pătimașă ; el, care-și regăsise toată prezența de spirit, toată puterea, ca și cum n-ar fi îndurat nici cea mai mică oboseală fizică. Jan, dimpotrivă, sesizase accentul de deznădejde din cuvintele bătrînului doctor din Pretoria, prietenul său de odinioară. Ajunseseră prea tîrziu... Excesul de oboseală și încordarea psihică îl epuizaseră. Era doar la un pas de prăbușire. Dîndu-și seama de acest lucru, Erling spuse :

— Domnule doctor, indiferent de ce s-ar întîmpla, tata trebuie să se odihnească o oră. Cunosc și eu tot atît de bine problema : domnișoara Verneuil trăiește, așa că o voi salva !

Acestea au fost primele cuvinte rostite de Erling de cînd coborîse din avion. Ele au pătruns în urechile celor care stăteau la pîndă, și și-au luat zborul de-a lungul coridoarelor. O boare de speranță învălui inimile. Deci nu numai celebrul profesor Jan Yvarsen venise în ajutorul domnișoarei Verneuil, ci și fiul său. Iar băiatul era tînăr și plin de încredere...

Jan tocmai se pregătea să protesteze, cînd iată că lui Erling îi scăpă o exclamație de bucurie :

— Tată ! Flavie și-a scris notele în suedeză ! Îi înțeleg perfect prescurtările și voi putea lesne să-i descifrez formulele. Odihnește-te, tată ! Peste o oră trebuie să fim amîndoi lîngă ea ca să-i administrăm serul !

Camera unde fusese culcată bolnava era aproape de salonul copiilor. Nu existau nici reguli, nici ore care să-i poată opri pe părinți să-și vadă copiii. De-a lungul peretelui stătea aliniat un șir de femei încremenite, ca și cum un sculptor le dăltuise astfel.

Jan își simți inima cuprinsă de o mare emoție. Între Norbert și Ide, Flavie zăcea complet nemișcată. Aproape puteai crede că nici nu mai trăia. Singură privirea nu i se stinsese încă.

„E ca și Sigrid, gîndi Jan. Nimic nu-i poate altera frumusețea."

Ide se dădu la o parte ca să-i facă loc. Apucă cu mîna lui prelungă degetele fine și slăbite de boală ; simți — ca

pe o primă speranță — umezeala pielei. Aplecîndu-se la urechea Flaviei, murmură :

— Fetiță dragă, mă recunoști ? Sînt eu, Jan Yvarsen... Erling și cu mine am venit să te facem bine...

Ochii fetei își pierdură dramatica lor fixitate. Ceva vibră în acele trăsături de-acum încremenite. Buzele făcură un efort. Jan se aplecă și, spre marea lui surpriză, percepu un nume la care nu se aștepta. Flavie șoptise : „Nils". Directorul auzise și el numele rostit atît de încet. Scoase un oftat prelung. Deși pe moarte, fata se mai gîndea la copil. Norbert se înroși de emoție. Ide se uită la el. Băiatul citi în privirea tinerei femei o atît de înflăcărată admirație pentru măreția sufletească a Flaviei, încît între ei se stabili brusc o ciudată legătură sufletească. Constată, pentru prima oară, cît de frumoasă era sora lui Erling. I-ar fi plăcut s-o stringă la piept. Să se susțină unul pe altul, în acea cumplită încercare !

Directorul explică :

— Unul dintre copii se numește Nils. S-a spus și la radio... Se pare că din dragoste pentru el a săvîrșit domnișoara Verneuil gestul ei de supremă abnegație, de devotament fără limită.

Profesorul Yvarsen replică imediat :

— N-ați fi putut experimenta serul pe un copil atît de mic. Acum înțeleg...

Se îndreptă de spate. Privi în sus, foarte departe, spre cerul albastru care strălucea, fără nici un nor. Oare cu ce spirit vorbea, cu ce suflet nevăzut ? Îi făcu Idei un semn. Fata apucă mîna mică și diafană a Flaviei. Jan ieși cu directorul.

— Nu mai putem ezita, trebuie să aplicăm serul... zise el. Dacă fata s-a înșelat... totul e pierdut. În orice caz, ar fi monstruos din partea noastră să nu-i îngăduim să beneficieze poate de o descoperire genială. Copilul însă...

Nu mai continuă. Directorul gemu :

— Ah, Yvarsen... Atît de tare mă chinuie această problemă de conștiință, încît nu mai dorm, nu mai respir...

— Arată-mi copilul !

Momentul fu cumplit pentru Jan. În pătuțul alb, el nu văzu un copil străin, ci i se păru că-și vede propriul său băiat, primul său născut. Căci cel care-l privea cu ochii

săi albaştri, atît de limpezi, era Nils Yvarsen, Nils cu plete lui bălaie. Iar femeia care-şi vîrîse capul sub ceaşaf pentru a-şi ascunde hohotele de plîns, nu era o necunoscută, ci însăşi Ide Yvarsen, care gemea aşa cum gemuse şi Ide odinioară :

— Salvează-l !

Jan nu-l putuse salva pe micul său Nils ; azi însă îşi va asuma toată răspunderea. Se uită la director. Ştia că inimile lor simţeau acelaşi lucru, aşa că începu să dea ordine scurte şi precise :

— Repede, la laborator ! Anunţaţi-l pe fiul meu să pregătească o doză şi pentru copil !

Întinse mîna spre femeia doborîtă. Ea înălţă spre acest necunoscut un chip răvăşit. Jan o ajută să se ridice. Rosti rar, pentru ca ea să poată pricepe :

— Doamnă, sînt doctorul Jan Yversen. Am venit din Suedia, împreună cu fiul meu...

Avu impresia că aerul năvălise brusc în plămînii femeii. Cu mîinile împreunate, aceasta aştepta gîfîind. Încrederea îi năpădi sufletul. Acest doctor mare nu va refuza ! Va cuteza să încerce serul !

— Vaccinul preventiv pe care l-aţi băut nu v-a căşunat nici un rău, doamnă. Gestul dumneavoastră este cu atît mai preţios pentru noi. Tocmai ne pregăteam să aplicăm domnişoarei Verneuil vaccinul. Ea însă a rostit un nume : „Nils". Numele fiului dumneavoastră. Era o rugăminte şi totodată o poruncă. Bănuiesc, totuşi, că vă daţi seama de riscul pe care-l comportă această încercare : îl acceptaţi ?

Femeia părea transfigurată : rosti aidoma unui strigăt de eliberare :

— Da ! Da ! Da !

— Copilul să fie adus în camera domnişoarei Verneuil. Îmi permiteţi, doctore, nu-i aşa ?

Ai fi zis că orice răsuflare omenească, orice gînd, orice simţire se întrerupseseră.

Erling izbutise să descifreze notele Flaviei. Dimineaţa, la ora zece şi un sfert, le făcuse cîte o injecţie, atît ei, cît şi micului Nils, aflat pe moarte. Din trei în trei ore reînnoia doza. Erau prevăzute zece injecţii. Toată lumea aştepta cu sufletul la gură. La spital, prezenţa Idei era parcă

dătătoare de viață. Era atît de sigură de salvarea celor doi datorită descoperirii Flaviei, încît întări curajul tuturor, începînd cu mama lui Nils. Și totuși, după șase ceasuri, cînd Erling interveni pentru a treia oară, nici aspectul Flaviei, nici al lui Nils nu se schimbase. Boala ajunsese oare într-un stadiu atît de avansat ? Iată însă că, după cea de a cincea injecție, ochii albaștri și candizi ai micului Nils clipiră. Pe buze îi apărură cîteva picături de salivă, pe care copilul le înghiți. Paralizia începea să cedeze. Starea Flaviei, dimpotrivă, rămînea staționară și Ide simți cum i se spulberă nădejdea. Cel mai distrus dintre toți era însă Erling ; nici măcar tatăl său nu mai cuteza să-l încurajeze. Copilul adormise, de data asta un somn sănătos. Mamă-sa dormea și ea : odată cu copilul, revenise și dînsa la viață. Mai trecură trei ore. Intervenind pentru a șasea oară, Erling nu i-a mai trezit nici pe Nils, nici pe mama acestuia doborîtă de oboseală și fericire. Dar, în fața Flaviei, la fel de inertă, îl cuprinse o asemenea deznădejde, încît se opri cu seringa în mînă. Apoi se îndreptă spre tatăl său, care se odihnea într-o odaie alăturată. Nu rosti nici un cuvînt. Rămase acolo, încremenit. Jan, care aținise, fu brusc trezit din somn de acea prezență plină de neliniște. Se sculă într-o clipă, ridicîndu-se în picioare. Crezu că se sfîrșise totul. Dar nu, fiindcă Erling îi întinsese seringa cu serul. Jan Yvarsen clătină din cap. Sigur, îl durea că nu putea acționa el însuși. Făcuse un mare efort ca să nu pretindă el onoarea acestei încercări atît de riscante. Așa că-i răspunse — și în aceste cuvinte era exprimată deplina sa încredere în capacitatea fiului său :

— Erling, ea te iubește ! Injecția făcută de mîna ta are o șansă dublă. Du-te ! O vei salva !

Orele treceau. Micul Nils fu dus în salonul cel mare. Era foarte slăbit, dar îi era și foame, și sete. Surîdea, inima îi bătea normal, membrele îi deveniseră la fel de suple ca odinioară. Era salvat. Și totuși, nimeni încă nu se bucura. Ar fi fost prea cumplit ca tocmai cea căreia îi revenise meritul acestei vindecări să plătească cu viața dragostea ei față de toți acești copii bolnavi.

Trecuseră douăzeci și patru de ore. Pestre trei ore avea să i se facă ultima injecție. În sfîrșit, nu mai era nimic de făcut, decît să aștepți, să suferi, să nădăjduiești... Între

timp, sosise și Erik, Terțetul Verneuil se reconstituise, dar în ce împrejurări! Brusc, aproape în același timp cu Erling care stătea la pîndă, cei doi frați tresăriră : Flavie începuse să arate altfel! O umbră de culoare reveni în obrajii ca de ceară ai muribundei. Nasul nu mai era atît de ascuțit, nici buzele atît de vinete. Încet, pe nesimțite, obrajii îi deveniră trandafirii ; ochii îi fixau pe cei care înconjurau patul, recunoscîndu-i. Clipă cu clipă, sufletul reintra în stăpînirea acelui trup minunat. Erling apucă mîna tatălui său, i-o strînse cu un gest pătimaș și-l întrebă din ochi.

Jan, îi răspunse cu greutate :

— Da, Erling, e salvată!

Au fost necesare aproape șase luni pentru ca Flavie să redevină tînăra superbă, plină de sănătate și de grație, care fusese cînd sosise la Stockholm, cu un an și ceva în urmă. De îndată ce sănătatea Flaviei o porni pe drumul cel bun, Jan Yvarsen se mută în bungalowul fiicei sale, care fu cum nu se poate mai fericită să-și găzduiască tatăl. Totuși, nu-i fu dat să profite de prezența lui, fiindcă doctorul era un pol de atracție mult prea puternic. Tot orașul Krittelwerk defilă prin casa Idei. Pentru tînărul ei soț, care nu simțea nici o înclinare către recepții, vizita socrului său fu un adevărat supliciu. Ceea ce Jan încă nu știa, era faptul că fiul său decisese să nu mai fie „vioara a doua". Uraganul care fusese cît pe ce s-o spulbere pe imprudenta Flavie, continua să frămînte familia Yvarsen. Așa că Jan îi spuse Idei :

— Draga mea, acum cînd pot să-mi trag puțin sufletul, cînd, în sfîrșit, m-am liniștit în privința urmărilor cutezătoarei inițiative a domnișoarei Verneuil, pot să mă întorc acasă. Sănătatea mamei tale mă preocupă cu atît mai mult, cu cît refuză să răspundă la întrebările mele.

Chiar atunci, un servitor îl introduse pe directorul spitalului din Pretoria. Venea să-l roage pe profesor — nu numai în numele său, ci și al guvernului — să accepte conducerea acelui mare centru medical pe care dorea de multă vreme să-l extindă și să-l modernizeze. Jan Yvarsen avea, într-adevăr, posibilitatea să realizeze o operă demnă de numele său.

O clipă mai tîrziu, singur în fața peisajului pe care-l iubise atîta pe vremea cînd era însurat cu Ide, Jan știu că în viața lui, atît de fertilă în schimbări și în emoții violente, intervenise o nouă etapă. Se întrebă în sinea lui dacă rămăsese același Jan Yvarsen de odinioară, ori dacă, încet, încet, nu se cuibărise în el o altă personalitate ? Acum știa că va înfrunta viitorul cu o altă atitudine decît cea de odinioară. Vehemența dispăruse de mult din inima sa ; dar nu și curajul, nu și mila. „Mă voi duce acolo unde voi putea fi de folos oamenilor, asta va fi de acum încolo deviza mea !" Animat de aceste sentimente, îi scrise soției sale, lăsînd-o pe ea să hotărască. După nici douăzeci și patru de ore, primi răspunsul : *„Avînd în vedere că voi fi alături de tine, iar copiii noștri se vor bucura, mă voi simți cît se poate de fericită să vin acolo".*

Zarurile fuseseră aruncate. Jan Yvarsen avea să rămînă la Pretoria.

Erling se îndreptă spre tatăl său cu o hotărîre atît de puternic întipărită pe chip, încît Jan, cuprins de o ciudată intuiție, își spuse : „S-a decis să se despartă de mine și să părăsească Stockholmul. Ia să deschid eu primul, focul ! Voi fi astfel scutit de decepția pe care mi-ar provoca-o demisia lui".

— Erling, zise el, Flavie ne-a schimbat la amîndoi soarta. Tocmai am fost rugat să preiau conducerea spitalului din Pretoria. Am acceptat, așa că-ți las ție clinica „Yvarsen" din Stockholm.

Erling tăcu. Chipul său nu exprima nici cea mai mică bucurie, așa cum se așteptase tatăl său. Și totuși, în încredința băiatului nu numai clinica, ci și încîntătoarea locuință atît de bine pusă la punct de Thérèse. O generozitate regească, demnă de Jan Yvarsen. În fața tăcerii lui Erling, Jan insistă :

— Socoteam că vei fi fericit la auzul acestei vești. Acum ești în stare să continui tu tradiția familiei Yvarsen, în Suedia...

Jan se strînse în sine : simțea că-l așteaptă o nouă lovitură. Într-adevăr, Erling răspunse :

— Ca să fiu sincer, tată, mă simt foarte mișcat, foarte emoționat. Dar refuz.

Îndurerat, Jan reluă :

— Chiar n-ai de gînd să ierți nici mamei tale, nici mie, atitudinea pe care am avut-o cu privire la Flavie ? Farmecul, nemaipomenita ei frumusețe ne-au amintit-o într-un mod atît de straniu pe Sigrid Lindval și au trezit în noi niște sentimente de o asemenea violență, încît ne-am speriat. Nu-ți dai seama că toată liniștea noastră s-a irosit și că ne-am străduit cît am putut să uităm o atît de răscolitoare amintire a trecutului ? Acum însă socoteam că toate acestea au fost uitate... Mama ta va fi tot atît de mulțumită de fericirea ta, cum sînt și eu.

— Tată... te înșeli, zise Erling. Nu-i vorba cîtuși de puțin despre astfel de lucruri. Tu ești ceea ce se numește „un om mare" ; lucrînd alături de tine, sau venind la conducerea clinicii după tine, eu nu voi fi niciodată decît „fiul profesorului". Sînt nespus de mîndru de tatăl meu, dar voi suferi cumplit dacă voi purta pe veci epitetul de „fiul lui Jan". O iubesc pe Flavie Verneuil. Fiii mei vor fi fiii lui Erling și ai Flaviei ; fără ca importanta muncă a unei soții încă de pe acum celebră, să împingă pe planul al doilea personalitatea soțului ei. Acesta va ști să dovedească ce anume e în stare să facă el însuși. Mai tîrziu, copiii noștri, deveniți, la rîndul lor, oameni în toată firea, vor refuza să se sprijine pe ceea ce voi reprezenta eu, în lume, și atunci îi voi iubi și mai mult pentru spiritul lor de independență. Mă ierți, tată, nu-i așa ?

Jan nu răspunse. Sigur, suferea, dar iată că în acea zi înțelepciunea venea din partea celui mai tînăr. Jan își desfăcu brațele și, strîngîndu-și la piept fiul regăsit, murmură :

— Ai dreptate, Erling, voi fi totdeauna nespus de mîndru de ceea ce vei ajunge prin tine însuți !

Aceste schimbări profunde în soarta familiei Yvarsen cerură luni de zile, luni care fuseseră cum nu se poate mai pline. Thérèse își regăsise bucuria și echilibrul, înțelegînd că nu pierduse nimic din dragostea fiului ei. Părăsi cu tristețe Suedia, dar bucuria îi fu nespus de mare să-și revadă fiica și de asemenea Transvaalul. Clinica din Stockholm fu încredințată unuia dintre cei mai buni doctori din Suedia, care nu voia pentru nimic în lume să

schimbe numele fondatorului ei. Numele de „Clinica Yvarsen", era el singur sinonim cu încrederea.

...În Canada... *Skoal ! Skoal ! Skoal !* acest cuvînt răsună de nenumărate ori în cinstea mirilor. Toată lumea fu de acord că niciodată nu văzuseră o mireasă mai frumoasă ! Erling era nebun de fericire. O instalase pe Flavie în vechea casă din bîrne de lemn, unde veneau odinioară să dea tîrcoale sălbăticiunile pădurii. Acum nu mai era nici medic, nici chirurg, nici bărbatul cu capul plin de planuri care se frămînta cum să-şi croiască un viitor glorios pe tărîmul medicinii : nu mai era decît un îndrăgostit, un simplu îndrăgostit.

În căsuţa rustică, Flavie şi soţul ei nu se mai gîndeau la nimeni şi la nimic ; căci în afară de ei doi, nu mai exista nimic pe lume. Dragostea e uneori atît de acaparatoare, încît nu-ţi îngăduie nici măcar să te mai gîndeşti la altcineva. În genunchi, pe pieile groase de blană ce ţineau loc de covor, Erling îşi strîngea, cu patimă, soţia în braţe. Ochii mari ai Flaviei se pierdeau în ochii lui. Nici ea nu mai era decît o femeie, o simplă femeie îndrăgostită. Admiraţia ei pentru Jan, cuvintele crude ale Thérèsei, chiar şi experienţele sale profesionale, împinse pînă la abnegaţie şi eroism, totul fusese uitat. Cu o supunere pătimaşă, cu o sfială feciorelnică, se ghemui la pieptul puternic al bărbatului ei. O gură tînără îi strivi buzele. Atunci, într-un fel de semi-inconştienţă, se gîndi la „Zîna Zăpezilor". Şi-o fi regăsit, în sfîrşit, liniştea ? Dragostea, de o intensitate aproape supraomenească, la care Sigrid rîvnise în van, Flavie ştia acum că există şi că era un lucru minunat...

DESTINUL FAMILIEI YVARSEN

Motto :

„Wie soll ich meine Seele halten, dass sie nicht an deine rührt ![1]

RAINER MARIA RILKE
LIECHESLIED

[1] Cum pot să-mi împiedic sufletul să se unească cu al tău ? (germ.)

I

NELINIȘTIȚI, CURIOȘI, NEGRII se grăbeau către coliba bătrînului Sammy.

— Nu vă apropiați ! strigă o voce din mulțime, tocmai și-a încărcat pușca !

— Pușca ?

— Da, ne pîndește ! Va trage în noi !

— Prostii ! Nu există om mai pașnic ca bătrînul Sammy.

— Doar ți-am spus c-a înnebunit.

— Înnebunit ?

— Da, din pricina unei neliniști morbide sau a unei obsesii, cum spun medicii. Nu știu exact despre ce e vorba...

— Dacă nu știi, taci din gură !

— Atunci spune tu...

Din mijlocul mulțimii se ridică o voce autoritară :

— Liniște ! *Here comes the boss !* Iată-l pe stăpîn.

Foarte înalt, blond, cu chipul bronzat, James Starner se apropie de contramaistrul său care tocmai voia să-i vorbească :

— Ce se întîmplă, Tom ? Ce-i cu îmbulzeala asta de oameni ?

— Old Sammy a înnebunit, domnule !

— Cum adică ?

Negrii se îndepărtară, respectuoși, din jurul celor doi. Tom arătă coliba :

— Îl cunoașteți pe bătrînul Sammy, nu-i așa, domnule ?

— Sigur, e unul dintre cei mai buni lucrători ai noştri.

— Ei bine, iată... Azi după-amiază, Sammy s-a apucat să repare un tractor, împreună cu Bill, tînărul mecanic...

— Îl ştiu, da, şi ?

— Dintr-o dată, s-a năpustit asupra lui Bill şi a vrut să-l strîngă de gît. Urla cu o voce ascuţită : „Nu vreau să văd pe nimeni în jurul meu ! Pe nimeni ! Pe nimeni !"

— Şi pe urmă ?

— Bill a reuşit să scape din mîinile lui şi l-a ameninţat cu o cheie englezească. Sammy s-a năpustit în coliba lui şi s-a încuiat înăuntru. Şi de atunci urlă întruna.

— Ce spune ?

— Că nu vrea să vadă pe nimeni în jurul lui şi că pe primul care va cuteza să treacă prin faţa casei sale, îl va împuşca. Ascultaţi ! Îl auziţi ?

— Da, îl aud !

Old Sammy vocifera într-un amestec curios de engleză şi de dialect local. Ameninţătoarea ţeavă a puştii sale se vedea foarte clar în ambrazura porţii.

— Dacă Jan era aici s-ar fi priceput să-i vorbească, să-l calmeze, murmură James.

— *Mister* Jan Yvarsen, doctorul ? întrebă Tom.

— Da.

James rămase o clipă pe gînduri : situaţia nu mai putea dura. Old Sammy putea, dintr-un moment în altul, să-şi descarce puşca în orice trecător nevinovat, o femeie, un copil... Trebuia să acţioneze şi încă repede de tot. Îşi şi însuşise trăsătura tuturor membrilor familiei Yvarsen : de îndată ce se iveau unele dificultăţi, vreun pericol, se gîndea instinctiv la Jan. Numai că în vremea asta, Jan şi Thérèse se aflau în vacanţă, în Franţa, ca şi tatăl şi mama lui James — Tom şi Fanny — care se duseseră să petreacă cîteva săptămîni în bătrîna Anglie. Aşa că James rămăsese singurul stăpîn. Nu spusese contramaistrul : *„Here comes the boss ?"* Acum, patronul, adică omul care trebuia să-şi asume răspunderile, nu mai era Tom Starner, ci James.

Îşi aminti că tînărul contramaistru negru, isteţ şi capabil, purta acelaşi nume ca şi tatăl său, fiindcă Tom Starner îi fusese naş. James îşi dădu seama că toţi ochii erau

ațintiți asupră-i, că trebuia „să facă față". Hotărîrea sa și fusese luată. Îl îndepărtă pe Tom care voia să-l oprească și se îndreptă, cu pas ferm și hotărît, către coliba lui Old Sammy. Auzi pași în urma lui și se întoarse. Era Bill, tînărul mecanic negru, care alerga după el.

— Ce vrei ? îl întrebă James. Rămîi lîngă ceilalți. Old Sammy e înarmat cu o pușcă.

Bill era foarte palid și zise cu glas rugător :

— *Don't hurt him, mister James, sir, he doesn't know what he is doing !*

Ca toți negrii, apelase din instinct la fraze biblice :

„Nu-i cășunați nici un rău, domnule, nu-și dă seama ce face !" Și tocmai Bill spunea asta, omul pe care Sammy era cît pe ce să-l strîngă de gît, într-un acces de furie.

Acum James se afla singur în fața micii bariere care despărțea grădiniță lui Sammy de drum. Știa că în acel moment dădea dovadă că era bărbat, că toți negrii strînși grămadă, îl judecau, îl cîntăreau.

James își trecu brațul pe deasupra portiței și trase zăvorul. Zarurile fuseseră aruncate. Acum nu mai putea să dea înapoi, trebuia să înfrunte, cu orice preț, pușca lui Sammy. În jurul lui, o puzderie de flori roz, galbene și violete. Căci lui Sammy îi plăceau florile. Grădina sa era cea mai frumoasă din exploatare și pînă și Tom Starner îi invidia unii trandafiri care aveau culoarea smaraldului și pe care numai el se pricepea să-i cultive. James îi iubea pe negri, aceștia erau cei mai buni prieteni ai săi. Se născuse în Africa ; pentru el, Europa era un pămînt străin. Camarazii săi de joacă fuseseră negri și învățase foarte repede să le stimeze inteligența vie și intuitivă, cunoștințele asupra plantelor și animalelor, bunătatea lor înnăscută, candoarea, spontaneitatea. Așa că Old Sammy nu era un străin pentru el ; departe de așa ceva ! Nu-l legănase pe genunchi cînd fusese un puști de cîțiva ani ? Nu Old Sammy îi insuflase dragostea față de animale ? Căci acest Old Sammy dăduse întotdeauna dovadă de o dragoste fanatică față de fiarele din pădure și din hățișuri. Nu se spunea în sat că odinioară, cel mai bun prieten al lui Sammy fusese un leu, cu care se întîlnea zilnic, undeva, departe, lîngă rîul albastru ce șerpuia printre preriile

verzi ? James nu văzuse el însuşi acea gazelă îmblînzită care trăia în grădina casei sale şi care mînca din mîna bătrînului ?

Acum îi reveniseră în minte toate acele amintiri. Legendele pădurii pe care Sammy le istorisea pe înnoptate. Vocea lui groasă şi răguşită, blîndeţea ce contrasta cu gesturile sale cam repezite. Fanny, care-l iubea şi ea la fel de mult, venea adesea să li se alăture, ca să asculte acele poveşti fantastice, ţîşnite din străvechiul pămînt african, cînd apunea soarele, cînd solemnele lui raze roşietice luminau cerul şi cînd fiarele nopţii se trezeau în tăcerea deplină a pădurii.

James înaintă printre cele două rînduri de trandafiri. „Uite ce înseamnă relativitatea timpului — îşi spuse el — de cînd m-am despărţit de mulţimea aceea de curioşi abia dacă au trecut două sau trei minute. Şi totuşi cîte gînduri m-au asaltat de atunci !“

Întrevăzu surîsul Idei, nevasta lui adorată. Chiar, în acel moment, auzi vocea lui Sammy, care strigă ca un smintit :

— *Get out of here ! Get out of here !* Cară-te ! Cară-te !

Îi răspunse pe un ton calm :

— Sînt eu, James ! Nu mă mai recunoşti ?

— *Get out of here !* răcni bătrînul.

— Nimeni nu-ţi vrea rău, Sammy ; hai, dă-mi puşca !

— *My gun ? Here, get this !* Na-ţi-o !

James auzi bubuitura, apoi simţi cum i se rupe ceva în piept. Căzu cu faţa în jos şi se înfundă printre flori. „Păcat de trandafiri ! Dar de ce voi fi căzut ? A tras în mine ! Cine ? Old Sammy. Nu, nu se poate ! Nu el ! Ah, greutatea asta de pe piept, durerea asta... De ce ? Ciudat... Nu vreau să... Nu...“

Cîteva chipuri se aplecară asupră-i, cîţiva ochi neliniştiţi îl priviră. „Ce vor toţi ăştia de la mine ? De ce au venit aici ? Calcă florile în picioare ! Bietul Sammy... Dar el a... Eu nu...“

— *He is dead !*

„Cum ? Era pe moarte ? Cine ? El ? Nu se putea, era o greşeală ! Vreau să le explic, să le spun...“

Încercă să se sprijine în coate, dar greutatea neașteptată din piept îl făcu să cadă din nou.

„Despre mine vorbesc oamenii, eu sînt pe moarte. Ce înseamnă să fii pe moarte ? Sfîrșitul... După asta, nu mai e nimic... Nimic ? Ah, nu ! Nu vreau să mor !"

Foarte aproape de el un bărbat plîngea. Recunoscu glasul lui Sammy. „Plînge bietul de el, pentru că i-au strivit trandafirii. Va trebui să-i aranjeze din nou. Îi voi da o zi de concediu ca să-și poată face ordine în grădină. Ce... sînt pe moarte ! Oare ce înseamnă moartea ?" Se simți prăvălindu-se în adîncul unei pîlnii. Sus de tot, în jurul unui cerc alb de lumină, cîteva capete curioase se aplecaseră către el. „Ide ! Unde ești ? Nu-i cu putință Nu vreau ! Nu, nu acum ! E prea devreme !" Aluneca tot mai repede către fundul pîlniei. De acolo, de jos, de foarte departe, capetele se făcuseră mici cît gămăliile de ac, îndepărtate, inaccesibile. „S-a sfîrșit... Nu mă voi mai întoarce niciodată spre ei... Moartea..." Peștera întunecată din jurul lui se lumină brusc. Apoi se contopi el însuși cu acea lumină dulce, ce continua să se topească în univers, mai departe, mereu, mai departe...

Ide se întinsese pe șezlongul din veranda umbrită. Cartea pe care se apucase s-o citească, îi căzu din mînă. Visa, se gîndea la ființele care-i erau dragi. În visurile ei, tatăl său — Jan Yvarsen — ocupa întotdeauna primul loc chiar înaintea soțului ei. Îi plăcea să-și amintească de acel chip viril, care purta pecetea unei vieți plină de altruism, de dragoste, de abnegație, de bucurii și de suferințe. Acel chip nobil, dăltuit de îndelungații ani ai experienței de viață. Tatăl său... Acel om care, aflat pe culmea uneia dintre cele mai strălucite cariere, nu șovăise să-și părăsească încă o dată patria pentru a o lua de la capăt, acolo unde oamenii aveau atîta nevoie de știința și de talentul lui de organizator. Însoțit de credincioasa lui soție, părăsise Suedia ca să preia conducerea spitalului din Pretoria. Datorită generosului său impuls, această instituție devenise, în numai cîteva luni, una dintre cele mai moderne clinici din lume. Și totuși, superioritatea spitalului din Pretoria nu consta numai în tehnica cea mai modernă a

blocurilor operatorii și a instalațiilor sale sanitare. Nu ; pivotul în jurul căruia gravita toată acea lume de pacienți, de medici, de chirurgi, de interni și de infirmiere, era numai Jan Yvarsen. Prezența sa binefăcătoare îl liniștea pînă și pe cel mai disperat bolnav. Cînd trecea prin lungile saloane albe, de o curățenie exemplară, avea pentru fiecare cîte un surîs, o strîngere de mînă sau un cuvînt menit să încurajeze, să redea nădejdea. Așa era Jan, tatăl ei, pe care Ide îl iubea atîta. Dar Thérèse, mama sa... Însoțindu-și soțul în Africa de Sud, fusese nevoită să părăsească locuința, atît de dragă, a mătușii Brita, căminul pe care se străduise să-l întrețină și să-l înfrumusețeze, cu atîta dragoste și devotament. „Casa... casa noastră"... Ide își aminti — cu o tainică nostalgie — de cadrul fermecat al copilăriei sale. Imensa cameră de zi, luminată simplu, de focul din cămin ; vechile mobile de stejar care străluceau în penumbră. Auzea apa cîntînd în samovar și o vedea pe Thérèse, surîzătoare, ungînd cu unt feliile de pîine și turnînd ceaiul.

„Păduricea de brazi și torentul ce mugea în depărtare... Lungile mele plimbări solitare, dimineața devreme, cînd perlele de rouă mai scînteiau încă pe iarba proaspătă și catifelată. Salcia bătrînă de lîngă rîu, sub care-mi plăcea să stau și să ascult murmurul blînd al apei limpezi și liniștite ce se îndrepta spre fluviu, spre mările îndepărtate. Cînd mă întorceam spre casă, îl zăream pe tata care se înapoia de la clinică. Cum mă zărea, un surîs larg îi lumina fața. Alergam înaintea lui și-i săream în brațe. Tata..."

Apoi gîndurile Idei se îndreptară spre Erling și Flavie, încîntătoarea lui soție. După călătoria de nuntă în Canada, rămăseseră la început, cîteva luni, în Statele Unite, la Boston, unde Erling făcuse un stagiu într-o clinică a cărei activitate principală era lupta împotriva cancerului. Pe urmă, perechea se îndreptase spre Buenos Aires, în Argentina, unde tînărul și strălucitul chirurg se angajase la un spital. În sfîrșit, acum se întorseseră în Europa, locuiau la Hamburg și Erling participa activ la lucrările unui centru de cercetări științifice. Amuzată de toate acele deplasări, Ide le spunea, cu o afectuoasă maliție „porum-

beii noştri călători". Dealtfel Erling şi Flavie numai erau singuri. După primul an de căsătorie li se născuse un băieţel încîntător, care căpătase numele bunicului său : Jan. Intrase în viaţă cu acel nume prestigios, cu acel nume care devenise simbolul unui ideal al nobleţii sufleteşti, al dezinteresului şi al dragostei faţă de oameni : Jan Yvarsen.

Dar tocmai cînd era cufundată în reverie, atenţia îi fu brusc atrasă de un negru mititel, de zece sau doisprezece ani, care alerga spre verandă. Observă, cu mirare, aerul lui grav şi solemn, atît de puţin obişnuit la un copil de o asemenea virstă. Cuprinsă brusc de presimţirea unei nenorociri, Ide se ridică dintr-un salt şi se apleacă peste balustradă. Ajuns la cîţiva paşi de ea, micul negru se opri şi strigă cu glasul lui subţirel :

— *Ma'am ! Ma'am ! Something terrible has happened! Something terrible !*

— Ei bine, ce s-a întîmplat ? Spune odată ! *Tell me !*

Băieţaşul şovăi, apoi deveni foarte trist, îşi lăsă capul în jos şi spuse :

— *Old Sammy has killed mister James, Ma'am...* Bătrînul Sammy l-a omorît pe domnul James, da... Sammy a înnebunit şi a vrut să-l strîngă de gît pe Bill, mecanicul. *When he realised what he had done, he dropped his gun and started crying like a baby.* Da, Ma'am, cînd şi-a dat seama ce-a făcut, Sammy a început să plîngă, da, să plîngă ca un copil...

Ide auzea toate acele cuvinte ciudate, dar sensul lor îi scăpa. Visa ? Era cumva lamentabila victimă a unei îngrozitoare halucinaţii ? „Ce se întîmplă cu mine ? Dar, în sfîrşit, totul nu-i decît... Eu nu... Da, asta e, am stat prea mult în soare, azi-dimineaţă. Nu trebuia... Fanny mi-a spus-o mereu... Sînt bolnavă... am febră... Ar trebui să.."

Şi totuşi micul negru se afla acolo, în carne şi oase. Nu era o nălucă, ci o fiinţă vie care-i vorbise, care rostise acele cuvinte smintite, imposibile... Ide coborî în goană cele cîteva trepte ce duceau din grădină spre verandă şi alergă spre copil. Apucîndu-l de umeri, îl zgîlţîi şi strigă pe un ton plin de spaimă :

— *You are lying !* Ai mînţit, nu-i aşa ?, Hai, mărturiseşte : sînt minciuni, minciuni !

Ochii copilului se împînzirăde lacrimi ; răspunse cu glas tremurător :

— *No, Ma'am I'm not lying... Mister James is dead...* M-au trimis să vă anunţ, *Ma'am*, să vă spun că... Mi-e frică, *Ma'am*, nu cutez să vă spun mai mult ! Dar ăsta-i adevărul : a murit !

Ide îi dădu drumul şi braţele îi căzură de-a lungul trupului, „Deci e adevărat, e mort ! Băiatul vorbeşte de James, de James al meu !" Din instinct, traduse cuvîntul în limba maternă, în suedeză : *„död"*, mort...

„Död", acest cuvînt scurt şi definitiv, căzînd ca un cuţit de ghilotină, era aidoma unui spin ascuţit şi dureros care i se înfigea în inimă, care i-o străpungea dintr-o parte în cealaltă. *„Död"* era iremediabilul, era fatalitatea ce se năpustea brutal într-o viaţă pînă atunci veselă şi lipsită de griji, ca şi cea a unor păsări de pe cîmp. De acum încolo, James n-o va mai lua niciodată în braţe ; niciodată nu-şi va mai îndrepta spre ea privirea tandră şi sinceră. Niciodată nu... Ide avu impresia că e luată de un val uriaş, un val de durere şi disperare. Pierzîndu-şi cunoştinţa, se prăbuşi la picioarele copilului, care plîngea.

Pasărea, cînd simte trecînd aripa morţii, se opreşte din cîntat...

II

TREZINDU-SE, PRIMA MIŞcare, instinctivă, a lui Jan fu s-o caute pe Thérèse, lîngă el. La început fu foarte mirat să se vadă singur într-o cameră mare şi luxoasă de hotel. Apoi îşi aminti că se afla la Nisa, la hotelul *„Ruhl"*, şi că Thérèse rămăsese la Paris ca să-şi isprăvească nenumăratele cumpărături. Fiindcă atunci cînd Ide aflase că părinţii ei îşi vor petrece concediul în Franţa, făcuse imediat o listă cît toate zilele, cu cumpărături, în care parfumul şi apa de toaletă se înve-

cinau cu mătăsurile, cu articolele de marochinărie și cu cărțile. Îi înmînase această listă mamei sale, nu fără a o însoți de mii de recomandări și de indicații în legătură cu cutare sau cutare magazin de pe străzile Saint-Honoré sau de la Paix ce trebuiau „neapărat" vizitate.

Ajunsă la Paris, Thérèse se gîndise să îndeplinească mai întîi rugăminţile fetei sale. Şi aşa trecu o săptămînă. La sfîrşitul ei, Jan spuse :

— Îţi admir bunăvoinţă cu care faci toate comisioanele Idei ; draga mea, acest devotament te onorează. Totuşi, socot că a venit momentul să te gîndeşti puţin şi la tine.

Thérèse răspunse surîzînd :

— Adică vrei să spui că ţi-ar plăcea să mă vezi cu o listă la fel de lungă cît lista Idei, dar destinată propriilor mele nevoi ?

— Exact.

— Deci să iau de la capăt turneul prin magazine ! Lucrul n-ar fi prea amuzant pentru tine, dragă Jan. Nu te-ai gîndit la asta ?

El o luă de braţ :

— Ba da, draga mea. Şi iată ce propun. Poţi să-ţi continui în liniște cumpărăturile, încă două, trei zile. În ce mă privește, vreau să mă reîntorc la Nisa, chiar astă-seară, căci — vezi tu — simt nevoia de destindere, de odihnă, pe care nu le găsesc aici, la Paris. De îndată ce strada Saint-Honoré nu va mai avea cu ce să te ispitească, vii şi tu după mine.

— În cazul ăsta, am impresia că nu voi mai părăsi niciodată Parisul ! replică Thérèse, foarte veselă. Adăugă însă imediat, tot pe acelaşi ton :

— Nu dragă, nu te teme ! În două zile voi isprăvi cu toate treburile de pe aici, şi ne vom reîntîlni pe ţărmul mării.

Jan îşi îmbrăcă halatul de casă cu fir de argint şi trase perdelele. Soarele — răsărind — aprinsese miriade de stele scînteietoare pe valurile cristaline care se întindeau cît vedeai cu ochii. Cerul se contopea cu marea, alcătuind împreună o simfonie de culori şi de nuanţe, unde albastrul şi azuriul se amestecau cu auriul şi argintiul. Peste această

privelişte grandioasă a naturii virginale plutea o tăcere deplină ; tăcere ce devenea şi mai impresionantă prin ţipătul timid al unui pescăruş matinal şi prin clipocitul neîncetat al valurilor ce se spărgeau de galeţi. Jan trase pînă în adîncul plămînilor aerul proaspăt şi pur al brizei marine. În acel moment, cineva bătu la uşă. Abia avu vreme să răspundă că-l şi văzu pe Erling intrînd, cu chipul bronzat şi cu o şuviţă rebelă pe frunte.

— Tu aici ? exclamă el stupefiat.

— Da, tată, vin direct de la aeroport !

Cei doi bărbaţi se îmbrăţişară. Apoi Jan întrebă neliniştit :

— Şi Flavie ?

— Am lăsat-o la Paris, cu mama. Stai un pic să te lămuresc. Ştiind că sînteţi la Paris, am hotărît să venim şi noi încoace...

— Trebuia să ne scrieţi...

— Nu, am vrut să vă facem o surpriză. După ce-am sosit, mama ne-a spus că tu plecaseşi, în ajun la Nisa.

— Ce vrei, sînt un om bătrîn, oraşele mari mă obosesc.

Erling îşi privi tatăl cu admiraţie şi replică :

— Om bătrîn ? Glumeşti, tată, nu te-am văzut niciodată într-o formă mai bună.

Jan surîse.

— Mă flatezi, lucru ce nu-ţi stă cîtuşi de puţin în obicei.

— Nu m-am schimbat, tată, continui şi acum să spun ceea ce gîndesc. Dealtfel, ştii mai bine ca oricare că am dreptate şi că nimeni nu ţi-ar da vîrsta pe care-o ai.

— Şi părul meu alb ?

— Nu-i alb, ci argintiu. În ce mă priveşte, te găsesc chiar mult mai atrăgător ca odinioară.

— Îţi mulţumesc pentru compliment, dragul meu băiat !

— Tată, ştii doar că sînt om serios. Sînt convins că femeile continuă şi acum să întoarcă, toate, capul după tine.

Jan se îndreptă de spate şi un fulger de mîndrie îi scînteie în priviri.

— Sigur, bobocule, ce crezi !

Socotind că glumise destul, Jan trecu la lucruri serioase.

— Știi, zise el cu o voce din care răzbătea un repros mut, în loc s-o faceți pe „porumbeii călători", cum spune — și pe bună dreptate — sora ta, ați fi făcut mult mai bine să vă ocupați de clinica din Stockholm.

Aceste cuvinte avură un efect imediat asupra lui Erling. Din vesel și bucuros, deveni distant, aproape ostil. De îndată ce venea vorba despre profesia lor, relațiile dintre tată și fiu redeveneau încordate. Pentru că fiul se temea tot timpul să nu se lase prins în plasa celebrității tatălui său. Hotărîse, o dată pentru totdeauna, că nu va fi „fiul lui Jan", ci doctorul Erling Yvarsen. Sigur, ar fi putut alege partea ușoară a lucrurilor, adică să se cocoațe pe piedestalul ridicat de tatăl său, să se instaleze confortabil în gloria unui nume a cărui strălucire în loc să pălească, sporise. Dar o astfel de atitudine nu se potrivea cu firea lui energică și dinamică. Voia să-și cucerească propria sa celebritate, în urma unei munci înverșunate, să devină cineva datorită eforturilor personale și nu anilor îndelungați de muncă dezinteresată ai tatălui său. Așa că ori de cîte ori Jan aborda acest subiect, Erling protesta, se înfuria, temîndu-se de influența celebrului chirurg. Răspunse deci și de astă dată pe un ton destul de tăios :

— Ai uitat discuția pe care am avut-o în Transvaal, a doua zi după vindecarea Flaviei ? Mi-ai oferit conducerea clinicii „Yvarsen" și, ca un cadou în plus, casa mătușii Brita. Am refuzat în termeni neți și clari și am crezut că ai fost de acord cu motivele mele. De ce să reluăm iarăși discuția noastră de atunci ?

Jan avu un gest de ușoară iritare :

— Discuția ! Sîntem parlamentari, ori tată și fiu ?

— Unde vrei să ajungi ?

— La faptul că reacția ta de odinioară, refuzul atît de categoric nu erau decît gestul unui adolescent care nu cumpănește îndestul !

Erling sări în sus.

— Chiar așa, tată, aș vrea să înțelegi că acum nu mai sînt un adolescent, ci un bărbat în toată firea !

Fără să-l asculte, Jan continuă :

— Sigur că la vîrsta ta vrei să iei omenirea cu asalt, vrei să transformi totul şi mai ales să nu datorezi nimic nimănui ! Mi-ai refuzat oferta numai ca să nu-mi fii îndatorat cu ceva !

— Exact !

— Ideile astea sînt totuşi nişte copilării !

— Nu asta e şi părerea mea !

Jan începu să se plimbe nervos prin cameră, însoţindu-şi cuvintele de unele gesturi tăioase. Era felul lui de a se exprima cînd îi stătea ceva pe inimă.

— Nu-i vorba de părere, Erling, vezi, aici greşeşti tu ! E vorba dimpotrivă, de fidelitate, de tradiţie, de perenitatea unui nume şi a unui efort. Eu, băiete dragă mi-am sacrificat cea mai mare parte din viaţă, muncii la clinică, şi maică-ta a suferit adesea din pricina asta. Ceasuri, mii de ceasuri de cercetare, de studiu, de experienţe... Nopţi întregi consacrate unui diagnostic... Apoi sîcîielile enervante legate de administraţie, discuţiile obositoare şi spinoasele probleme de bani... Crede-mă, a pune pe picioare clinica „Yvarsen" n-a fost chiar o joacă ! Şi-ţi spun asta fără falsă modestie !

— Ştiu, tată, şi sînt ultimul care să-ţi minimalizeze meritul !

— Meritul ! Meritul ! Ca şi cum despre aşa ceva ar fi acum vorba ! Află, dragul meu băiat, că încă nu ştii nimic ! Abia după patruzeci de ani începi să înţelegi viaţa ; „începi", pricepi ?

— Dar...

— Şi te rog să nu mă mai întrerupi cînd vorbesc ! Ai să-mi răspunzi după ce-am să termin ce am de spus. Deci, ţi-am explicat că am sacrificat cei mai frumoşi ani ai vieţii mele ca să creez ospitalierul centru pe care-l cunoşti, fără să mai vorbesc de activitatea mea anterioară din Krittelwerk. Ai să mi-o întorci, desigur că, fiind medic, era normal ca viaţa mea să se desfăşoare astfel, din moment ce mi-am ales această profesie. De acord ! Totuşi, îngăduie-mi să-ţi spun că mai ales voi, mama ta, Ide şi cu tine aţi fost cei care m-aţi ajutat în tot acest efort pe care l-am depus. Gîndindu-mă la voi, eram conştient de faptul că trebuia să clădesc un cuib la care copiii mei să continue să trudească. Această clinică trebuia să fie „clinica

noastră". Te și vedeam luîndu-mi locul. Plecarea Idei în Transvaal a fost prima mea decepție. N-am lăsat niciodată să se vadă acest lucru, dar ție ți-l pot mărturisi. Era prima ruptură a cercului nostru familial, deci un început de fărîmițare. Mai tîrziu, ai venit tu însuți să lărgești această ruptură, cînd ți-am oferit conducerea clinicii și cînd mi-ai răspuns cu răceală : „Cinstit vorbind, sînt foarte emoționat, dar refuz". Acest răspuns negativ ducea la prăbușirea celor mai dragi proiecte ale mele ; el însemna năruirea acelui minunat edificiu familial pe care-l întrevăzusem în toate visele mele.

Jan se opri în fața fiului său și rosti cu o oarecare trufie :

— Și totuși, după cum vezi, m-am descurcat ! Apoi continuă cu o voce pătrunsă de o undă de melancolie : Dar acum, în amurgul vieții, sînt îngrijorat să-mi știu clinica pe mîna unui străin, casa mătușii Brita, pustie, și familia mea risipită în cele patru părți ale lumii. Asta-i tot ce-am avut să-ți spun... Acum răspunde-mi ; tot mai persiști în refuzul tău ?

Erling trecea prin chinuri cumplite. Vibrantul monolog al tatălui său îl emoționase. Și totuși... Îl privi țintă în ochi și răspunse :

— Da, tată, persist.

Jan exploda.

— Ești cel mai îndărătnic animal pe care l-am cunoscut vreodată !

— Sînt fiul tău, tată...

Această remarcă îl atinse pe Jan în punctul său sensibil și-l făcu să surîdă.

— Adică vrei să spui că tu și cu mine sîntem făcuți din același aluat, nu-i așa ?

— Mi se pare că da.

— În acest caz sîntem niște specimene afurisite !

— Asta pretinde și Flavie.

— Flavie ? Ah, da... Vorbește-mi despre ea... Istorisește-mi...

— Știi ce se spune despre popoarele fericite ?

— Că n-au istorie.

— Asta e și cazul Flaviei !

— Sînt încîntat să te aud vorbind astfel. Şi nepoţelul meu cum o duce ? Nădăjduiesc că l-aţi adus cu voi !

— Nu, tată. Flavie a socotit că Jan e încă prea mic şi prea fragil pentru o călătorie atît de obositoare. L-am lăsat la Hamburg, pe mîini sigure.

Jan deveni visător. Murmură :

— Într-adevăr... Poartă acelaşi nume ca mine. Jan Yvarsen... Roata merge înainte...

Apoi se adresă din nou lui Erling, de data asta ceva mai solemn :

— Vezi tu... Dacă am abordat un subiect care văd că te deranjează, am făcut-o pentru că am un motiv cu totul deosebit.

— Te ascult, tată, spuse Erling, curios.

— Uite, am hotărît să-mi dau demisia din funcţia de director al spitalului din Pretoria.

Erling fu derutat de această veste neaşteptată.

— Ai de gînd să te reîntorci la Stockholm ? întrebă el.

— Cîtuşi de puţin ! Vreau să pun capăt activităţii mele medicale.

— Cum, vrei să te retragi definitiv ?

Jan apăsă pe fiecare silabă :

— De-fi-ni-tiv !

— Şi ce vor spune cei din Pretoria ?

— Nimeni nu este încă la curent cu hotărîrea mea ! Nici măcar mama ta ; eşti primul care afli noutatea ! Aveam intenţia să-ţi scriu ; dar venirea ta aici a simplificat lucrurile.

— Într-adevăr, nu ştiu ce să spun... N-ai putea să-mi dezvălui şi mie motivele ?

Jan îşi privi fiul, ridică din umeri şi schiţă un gest de resemnare :

— Motivele ! Nu există nici un fel de motiv ! Pur şi simplu am ajuns la capătul carierei mele ! Sub conducerea mea, spitalul din Pretoria a fost complet reorganizat şi modernizat. Grosul muncii a fost făcut ! Astăzi, acest spital poate rivaliza cu clinica „Yvarsen" din Stockholm şi orice practician capabil poate să-mi ia locul. În Suedia au şi început să mă ocolească ; se ridică generaţii tinere, studenţii care mi-au urmat cursurile, la Facultate. Socot

deci că mi-am făcut datoria şi că m-am achitat faţă de societate. Socotelile au fost încheiate.

— Cu un sold în favoarea ta !

După care Erling adăugă pe un ton neîncrezător :

— În ciuda hotărîrilor tale, nu te văd totuşi retrăgîndu-te definitiv ! Fiindcă tu nu eşti un astfel de om, tată ! De cînd ochii mei s-au deschis asupra ta şi de cînd am putut să-mi dau seama de ce se petrece în jurul meu, te-am văzut trudind cu un scop bine determinat. N-ai fost niciodată o plută care se lasă purtată de valuri, ci o corabie cu pînze condusă cu mînă fermă, într-o direcţie precisă.

— Eşti un fin psiholog, Erling. Într-adevăr, niciodată nu mi-a plăcut să mă las purtat de valuri. Nu ; dacă am luat hotărîrea să mă retrag, am făcut-o pentru că mai am de îndeplinit o datorie importantă.

— În sfîrşit ! Eram sigur !

— Da, o datorie foarte importantă şi care nu mai poate fi amînată.Te-ai gîndit vreodată la soarta mamei tale, Erling ?

— Nu sesizez...

— Te-ai gîndit la devotamentul, la abnegaţia ei ?

Erling îşi plecă încet capul.

— Mama, da... Ne-a dăruit tot ce-a avut...

— Am trăit cu toţii din căldura şi din afecţiunea ei. Ce-ar fi însemnat oare căminul nostru fără acea comoară de tandreţe strînsă în inima ei, şi pe care noi o secătuim adesea, într-un mod atît de egoist ? Ce-ar fi însemnat familia noastră fără flacăra vie a iubirii Thérèsei, acea flacără care ne încălzea cînd viaţa ne făcea să ne zgribulim şi care ne arăta drumul drept cînd rătăceam prin tenebre ? Confortul unui cămin nu înseamnă numai aranjarea armonioasă a mobilelor sau bunul gust al decoraţiilor interioare, nu, el se datorează în primul rînd căldurii sufleteşti pe care o afli pretutindeni, şi această căldură tonificantă nu poate ţîşni decît din inima unei femei. Aşa cum ai spus, mama ta ne-a dăruit tot ce-a avut. Şi, în schimb, noi ce i-am dat ? Ide şi cu tine aţi părăsit casa şi v-aţi căsătorit. Mă rog, e firesc, asta-i legea firii şi ar fi ridicol să vă facem un reproş din asta. Dar eu, eu care aveam datoria să trăiesc alături de ea, cîte ceasuri crezi

că i-am consacrat zilnic ? Dar ce spun eu „ceasuri" ? Mai curînd minute. Mă scol cu noaptea în cap şi dispar ca să-mi petrec ziua la spital. Cînd mă întorc seara, sînt atît de doborît, încît adorm buştean, imediat după cină.

— Asta-i soarta nevestelor de medici, tată !

— Vine un timp pentru toate ! Mama ta a fost o comoară de abnegaţie şi de devotament, şi a avut destule de suferit. La început a suferit din pricina greşelii acelei nefericite Sigrid. Iar mai tîrziu, din pricina sfîşierii iscată de dragostea ta pentru Flavie. Nu, Erling, crede-mă, am o datorie faţă de Thérèse şi iată că a sosit momentul s-o plătesc. Iar datoria asta constă în a o face cît de cît fericită, de a nu mă mai gîndi decît la ea, de a fi tot timpul alături...

— Această datorie îţi face cinste, tată... Ce ai de gînd să întreprinzi ?

— De îndată ce ne vom reîntoarce la Pretoria, îmi voi căuta un înlocuitor, îmi voi da demisia şi-mi voi pune toate afacerile în ordine. Pe urmă, vom cumpăra o casă frumoasă într-un climat temperat, poate undeva pe ţărmul mării.

— În ce loc ?

— Va fi treaba Thérèsei să aleagă, să hotărască, pentru că locuinţa va fi a ei. Eu i-am găsit doar numele...

— Mi-l poţi spune şi mie ?

— Sigur ! Casa se va numi *„Journey's End"*.

— „Sfîrşitul călătoriei", mda, e cam melancolic...

— E drept, dar ne place şi mie şi ei. Vom avea un parc mare, unde Thérèse va putea să-şi crească animalele care-i sînt dragi. Eu voi dispune de o bibliotecă foarte bogată şi voi avea doi sau trei cai ca să-mi pot practica sportul favorit : călăria.

— Iată un program cît se poate de ispititor !

— *„Journey's End"* va însemna toate astea şi încă ceva pe deasupra. Ceva în plus, pentru că această locuinţă va fi de fapt simbolul dragostei noastre. Vezi tu, Erling, la douăzeci de ani îţi închipui că eşti îndrăgostit doar cît ţi-ai privit iubita în ochi şi ai schimbat cu ea cîteva legăminte înflăcărate. Iluzii ! Ăsta nu e decît începutul, un început timid. Dragostea dintre o femeie şi un bărbat e un lucru care se clădeşte cu migală, care nu se înalţă decît

cu ajutorul neprecupeţit al timpului. Fiecare zi petrecută împreună e o nouă cărămidă pusă la temelia templului iubirii. Uneori, un gest stîngaci, o vorbă aruncată aiurea poate face să se prăbuşească o bucată serioasă de zid. Atunci trebuie s-o iei de la capăt, cu răbdare şi cu perseverenţă. Abia cînd ai ajuns spre culmea vieţii, e gata şi edificiul. Thérèse şi cu mine, am clădit astfel o locuinţă senină şi luminoasă. Acum vrem să ne statornicim în ea !

Timp de cîteva minute, Jan rămase tăcut, cufundat în reveria sa. Apoi se întoarse spre Erling şi, cu chipul vesel, îl întrebă :

— Cînd au hotărît să vină încoace Thérèse şi Flavie ?

— Mîine seară, tată. Eu am sosit mai înainte ca să-ţi pot expune, în linişte, unele din proiectele mele.

— Deci şi tu ai proiecte ?

— Da, şi am nevoie de sfaturile tale.

— E cum nu se poate mai bine. Vom vorbi despre toate astea la micul dejun. În timp ce eu mă voi îmbrăca, tu vei coborî pe terasă şi vei comanda gustarea de dimineaţă.

— Ce vrei să mănînci, tată ?

— Mi-ai uitat obiceiurile ?

Erling surîse :

— Nu, stai o clipă să-mi aduc aminte ! Aşa, acum ştiu ! Pentru început, ouă cu şuncă şi cu suc de roşii. Pe urmă, sandvişuri cu unt, cu dulceaţă şi cu miere, stropite cu o cafea cu lapte, cu multă cafea şi cu puţin caimac. Am memorie bună ?

— Grozavă !

Şi cei doi bărbaţi se despărţiră într-o dispoziţie excelentă. Jan intră în baie fredonînd un vechi cîntec suedez.

Promenada Englezilor era încă pustie. Înainte de a se aşeza la masă, în faţa fiului său, Jan contemplă marea şi zise gînditor :

— Ştii, Erling, am văzut destule întinderi de apă, la mai toate latitudinile, dar nici una nu e atît de frumoasă ca Mediterana ! Poate că Thérèse şi cu mine ne vom stabili pe undeva, pe aici...

În acel moment, un comisionar al hotelului se apropie de Jan și-i întinse o tavă de argint pe care se afla o telegramă.

— E pentru dumneavoastră, domnule doctor !

Surprins, Jan desigilă hîrtioara albastră și citi : *„Soțul Idei mort accidental. Vă așteptăm la Orly ca să luăm avionul spre Africa.*

Thérèse și Flavie"

Jan deveni dintr-o dată foarte palid. Totuși, stăpîn pe el, se întoarse spre comisionar și porunci :

— Du-te, te rog, și telefonează imediat la aeroport să ne rezerve două locuri în primul avion spre Paris.

III

NORBERT ARUNCĂ O PRIVIRE admirativă asupra frumoasei Cora. Prietenii lor comuni îi lăsaseră singuri pe terasa unei cafenele din Montparnasse. Așa că puteau sporovăi în voie.

— Mă sorbi din ochi ca și cum ai avea de gînd să faci din mine viitorul dumitale model, zise Cora cu francheţea ei obișnuită și foarte pronunţatul ei accent englezesc.

Norbert surîse, puţin jenat :

— Nu lucrez cu modele, zise el, ca să dea discuţiei un ton mai puţin pătimaș.

— Deci te lași în voia inspiraţiei, spuse Cora.

Chipul lui Norbert luă o expresie serioasă, aproape gravă. De îndată ce începea să se discute despre arta sa, tînărul pictor își părăsea atitudinea — de obicei veselă și plină de spirit — și se exprima pe un ton aproape solemn. Se aplecă deci spre interlocutoarea sa și rosti pe un ton foarte serios :

— Da, într-adevăr ! Căci artistul, vrednic de acest nume, trebuie să asculte doar de îndemnurile geniului său, să se lase călăuzit doar de imaginaţia sa.

— Şi regulile, ce faci cu ele ?

— Sînt bune doar pentru cei mediocri. Cel puţin, cele care se învaţă în şcoală. Un artist nu devine într-adevăr mare decît elaborînd propria teorie estetică, plecîndu-se în faţa unui ordin care nu vine dinafară, ci dinlăuntrul, din străfundurile fiinţei sale.

Cora izbucni într-un rîs cristalin.

— Îmi place căldura cu care îţi aperi ideile. Ştii că ai şi devenit foarte... european ?

Norbert înclină capul.

— Îţi mulţumesc, dragă prietenă, fiindcă acesta este cel mai frumos compliment ce i se poate face unui american. Cu toate că noi ăştia, canadienii francezi, n-am încetat niciodată să fim cu adevărat europeni.

— Vorbeşte-mi puţin despre sora dumitale, Norbert. Se pare că e o fată într-adevăr remarcabilă. O cunoscută cercetătoare în biologie...

Norbert surîse.

— Să nu exagerăm ! Acum trei ani, înainte de a se mărita, Flavie a reuşit să localizeze virusul Bolii lui Nils, o febră mortală care bîntuia în Africa de Sud şi care-i ucidea mai ales pe copiii foarte mici. După îndelungi şi temerare căutări, care erau cît pe-aci s-o coste viaţa, a descoperit antivirusul şi a pus la punct serul ce trebuia să vină de hac bolii.

— Dar e o performanţă extraordinară pentru o tînără !

— Trebuie să mărturisesc că sora mea e o persoană oarecum ieşită din comun...

Cora întrebă intrigată.

— Cum arată ? E genul femeii de ştiinţă, severă, cu ochelari mari şi veşnic absorbită de calcule profunde ?

Fu rîndul lui Norbert să izbucnească în rîs.

— Flavie ? Ochelari mari ? Severă ? Nici pomeneală de aşa ceva, draga mea !

Cora schiţă un gest de nerăbdare.

— Atunci explică-te, zise ea, zugrăveşte-mi portretul surorii dumitale, ca pictor ce eşti. E frumoasă ?

— Frumoasă e puţin spus. Înainte de a te întîlni, nu cunoşteam pe nimeni care să poată rivaliza cu ea în frumuseţe.

Cora acceptă complimentul cu o încîntătoare mișcare a capului. Apoi se interesă :

— Și soțul ei, cumnatul dumitale ? Cum e ?

— Un băiat foarte înzestrat, inteligent și simpatic.

— Și el e tot biolog ?

— Nu, medîc. Poate că ai auzit vorbindu-se despre tatăl lui, Jan Yvarsen ?

— Yvarsen, o somitate a lumii medicale ? Sigur că da ! Spune-mi, Norbert, voi n-aveți decît celebrități în familie ? Va trebui să te străduiești să ajungi și dumneata cineva !

Norbert răspunse cu modestie :

— Eu nu muncesc pentru glorie. Dealtfel, am încă multe de învățat. Cînd un canadian debarcă la Paris ca să facă pictură, se simte puțin cam stîngaci, cam provincial. Mulți dintre noi au rămas și acum tot la *Gioconda*. Dacă crezi în mod serios că ai vocație, apoi să știi că ucenicia este aspră și lungă. Poți, evident, să alegi partea facilă a lucrurilor, să fii în pas cu moda, să devii un oarecare, un farsor și un înșelător.

— Ceea ce nu-ți stă în fire, nu-i așa ? Căci dumneata pari a fi exact contrariul unui înșelător.

— Detest orice fel de minciună și de impostură ! rosti Norbert, făcînd o mișcare energică cu bărbia.

— Mă amuzi, Norbert ! Atît de deschis, de sincer, aproape candid într-o epocă în care există atîția tineri bătrîni !

— Mă socoți naiv, Cora ?

— Nu, tînăr ! Spune-mi, e adevărat că ai un atelier absolut senzațional, în Monmartre ?

Norbert clătină din cap.

— Nu, nu-l mai am, m-am mutat. Acum stau pe strada Bonaparte ; e mai aproape de Școala de pictură, și apoi am preferat întotdeauna malul stîng al Senei. Ți-ar plăcea s-o cunoști pe sora mea Flavie ?

— *Of course, fith the greatest pleasure !* [1]

— În acest caz, am să organizez o mică agapă în noul meu atelier. Flavie e acum în trecere prin Paris. Va fi încîntată să dea o mînă de ajutor îndatoririlor mele de amfitrion. Vei veni Cora, nu-i așa ? Făgăduiești ?

[1] Desigur, cu mare plăcere (engl.).

— Făgăduiesc !

După ce o părăsi pe Cora, Norbert se întoarse pe jos la atelier. Traversînd bulevardul Saint-Germain era cît pe-aci să nimerească sub roţile unei maşini. Căci era încă obsedat de imaginea Corei. Încîntătoarele ei bucle de un blond auriu. Surîsul plin de vrajă. Ochii castanii în care scînteiau inteligenţa şi maliţia. Ironiile ei nevinovate. Ovalul perfect al chipului şi graţia siluetei. În sfîrşit, toate acele amănunte pline de farmec ce făceau din ea o fiinţă minunată şi încîntătoare, de la care nu izbutea să-şi mai ia gîndul. Şoferul care, cu chiu cu vai, îl ocolise, îi trînti cîteva înjurături. Norbert se mulţumi să surîdă. Era atît de departe de proza vulgară a străzilor... „Şi Erik şi Flavie s-au căsătorit. Sînt ultimul celibatar din familie, îşi spuse. E firesc, fiindcă am vrut să mă consacru în întregime artei mele. Mă întreb cum ar fi fost viaţa mea dacă m-aş fi însurat... Însurat ? Şi, mă rog, de ce nu ? Graţie generozităţii lui Sigrid n-am nici un fel de probleme materiale. Sigrid... Ciudat personaj, ciudată soartă ! Zînă bună pentru unii, diavol pentru alţii ! Dar să revenim la eventuala însurătoare. Sigur că soţia mea va fi o fiinţă sensibilă şi cultivată. Nu e bine să existe o diferenţă prea mare între inteligenţa şi sensibilitatea artistică a soţilor. Idealul e armonia, uniunea deplină. Cora... Studiază arheologia. Trei ani de greacă la Oxford. Acum e studentă la Şcoala de Înalte Studii. Mai tîrziu, va pleca in Italia şi în Grecia, ca să ia parte la săpături. Trebuie să fie un lucru cît se poate de pasionant... La urma urmei, arheologia este destul de apropiată de artele frumoase. Ca să poţi data un fragment de oală sau o bucată din capitelul unei coloane trebuie să cunoşti bine stilurile, iar în ce priveşte statuile, să ştii din capul locului căror mari artişti ai antichităţii aparţin. Nu există arheolog bun fără o solidă cultură artistică. E sigur deci că eu şi Cora ne-am completa reciproc... Îmi aduc aminte de templul acela grecesc pe care l-am vizitat în Sicilia... Se afla în vîrful unei coline cu povîrnişurile acoperite de grîne. Spicele erau galbene, aidoma unor pepite de aur. Se legănau încet, aproape cu gravitate, sub lenta adiere a brazei marine. Sus, în jurul coloanelor încinse de soare, se auzea cîntecul persistent al greierilor, ascunşi în frunzişul argintiu al impunătorilor

măslini. Da, îmi amintesc cele mai mici amănunte ale acelor pietre solemne, sculptate de vechii meşteri, ravagiile vremii şi dovezile stupidului vandalism al turiştilor. Pătrunzînd în incinta sacră, am resimţit parcă un fel de frică. Cu veacuri în urmă, acolo se rugaseră oameni, îşi imploraseră zeităţile să-i ajute. Contemplînd coloanele încremenite care se profilau pe cerul luminos, mi-am dat seama că sufletele înaintaşilor mei îşi puseseră pe ele pecetea de neşters, căci le simţeam vibrînd, simţeam răsuflarea acelor pietre antice, pe care oamenii lipsiţi de sensibilitate le cred neînsufleţite. Eram singur, înlănţuit de farmecul acelui loc. La picioarele coloanelor mutilate, valurile aurii ale grînelor se unduiau, cu legănări ample, la fel ca şi valurile albastre şi neastîmpărate ale mării. În văzduh, veşnic călătoare, păsările migratoare, ale căror chemări le auzeam vag, spintecau aerul cu triunghiul lor negru, îndreptîndu-se către zările îndepărtate. Un sentiment straniu pusese stăpînire pe mine. Da, în Sicilia ar trebui să ne clădim casa... Va fi la fel de albă ca şi lumina, la fel de surîzătoare ca şi privirea Corei. Balcoane de fier forjat, odăi luminoase şi confortabile, mobile alese cu gust, frumoase şi sobre. Să am un atelier în plin soare ! Cum va reacţiona Flavie cînd va auzi că m-am însurat ? Greu de spus. Sigur, o va iubi pe Cora, dar cred că va fi şi puţin geloasă. Pentru ea, eu am rămas tot micul Bertie. Ce să-i faci ? Instinctul matern al surorilor ! Întotdeauna fericite de a putea interveni în viaţa fraţilor lor ! Numai că toate gîndurile astea sînt ridicole. Cum să mă însor eu cu Cora ? La urma urmei, ce sînt eu pentru ea ? O cunoştinţă vagă şi nimic mai mult ! De acord, totuşi surîsul acela al ei..."

Cînd Norbert intră în atelier, o găsi pe Flavie aşteptîndu-l.

— Ce surpriză plăcută, strigă el, mai ales că tocmai mă gîndeam la tine !

— Portăreasa mi-a descuiat uşa... S-a întîmplat ceva îngrozitor...

— Văd după expresia feţei tale, o întrerupse tînărul pictor. Ce s-a întîmplat ? Sper că nu ceva în legătură cu micul Jan ? Şi nici cu Erling ?

— Nu, e vorba de bărbatul Idei, de James Starner. A fost ucis de un negru !

— Cum ? Ucis de un negru ? Nu se poate ! Povesteşte-mi !

— Mai tîrziu, răspunse Flavie. N-avem vreme de pierdut ! Soacră-mea ne aşteaptă la Orly, unde Jan Yvarsen şi Erling urmează să aterizeze din minut în minut. Vom lua cu toţii avionul spre Africa de Sud ; locurile au şi fost rezervate. Căci trag nădejde că eşti de acord să ne însoţeşti !

Norbert puse mîna pe umărul surorii sale :

— Se înţelege, Flavie ! Familia ta e şi a mea !

IV

AVIONUL PUTERNIC ZBURA pe deasupra imensului continent african. Huruitul grav şi persistent al motoarelor părea să umple tot cerul. La graniţa Saharei, un ofiţer meharist din Legiunea Străină, ridică ochii spre cer şi, timp de cîteva minute, rămase pe gînduri. „Vin din Europa, poate chiar din Franţa. Franţa..." Avionul nu mai era acum decît un mic punct negru gonind spre Sud. La cîţiva paşi de ofiţerul meharist, o caravană se urni din loc pentru a înfrunta deşertul. Trufaşe şi flegmatice, cămilele porniră în ritmul lor lent şi legănat, acelaşi din noaptea timpurilor.

În avion, Jan se aplecă spre fiul său :

— Acum poţi să-mi dezvălui planurile tale, Erling, avem vreme berechet.

Erling aruncă o ultimă privire prin hublou, apoi se întoarse spre Jan :

— Sigur, tată ! Iată pe scurt cam despre ce e vorba : vreau să mă consacru cancerului.

— Cancerului ? Îţi dai seama ce spui ? Eşti la curent cu toate cercetările şi lucrările, numeroase şi tenace, care

s-au făcut de-a lungul anilor, fără nici un rezultat pozitiv ?

— Uiți că la Boston cancerul a fost unica mea preocupare ? Așa că sînt la curent cu tot ceea ce s-a făcut și s-a publicat în legătură cu acest subiect.

— Dacă sînt bine informat, tratamentul cel mai recent constă în a expune bolnavul izotopilor radioactivi. Nu-i așa ?

Erling schiță un gest de nerăbdare.

— Tată, pe mine nu mă interesează terapeutica acestei boli, ci patologia ei. Vreau să descopăr agenții patogeni, cauzele, sursa bolii.

— Ca și cum a-i putea-o studia pe una și neglija pe cealaltă.

— Știu, știu... Dealtfel, am consemnat primele rezultate ale cercetărilor mele într-un raport pe care te voi ruga să-l citești cu cea mai mare atenție, fiindcă am nevoie de criticile și de eventualele tale sugestii. Și arătă spre servieta de piele, burdușită, pe care o ținea pe genunchi.

— Am aici tot dosarul. Vei putea să-l citești de îndată ce vei dori.

Jan se uită la fiul său cu o expresie de uimire amestecată cu mîndrie paternă și admirație :

— Îți dai seama, Erling, de munca la care te înhami ?

— Da, tată, știu că nu va fi un lucru ușor.

— Ușor ? Ar trebui spus : „supraomenesc". Știi cîți medici patologi, cîți biologi s-au apucat să studieze cancerul și toți fără nici un succes ?

— Nimic din toate astea nu mă descurajează.

— Riști să nu izbutești, băiete. Dar dacă vei reuși, vei avea tot atîta merit cît un Koch sau un Pasteur.

— Nu muncesc nici pentru celebritate, nici pentru glorie ; vreau pur și simplu să înfrîng boala, zise Erling cu modestie.

Vacarmul bolidului care zbura sperie o turmă de antilope grațioase, care o luară la goană. La rîndul lor, antilopele speriară un pîlc de girafe, ocupate să pască. Girafele se alăturară galopului dezlănțuit al antilopelor. Cuprinse de panică, un grup de zebre făcură la fel și pămîntul începu a dudui sub loviturile sutelor de copite. De-

ranjat din somn de goana animalelor îngrozite, un leu tînăr și puternic își înălță capul și scoase un răget de mînie. O ceată de maimuțe, întotdeauna încîntate să poată face tapaj, se alătură iureșului nebun, scoțînd strigăte ascuțite, vociferînd și sărind din creangă în creangă. Disprețuitoare și aristocratică, o panteră, pitită sub un baobab, privea cu indiferență acea pedestrime lipsită de curaj.

Zgomotul motoarelor se pierdu în zare. Avionul își continua ruta, în văzduh, ducînd cu sine familia Yvarsen, pe care nenorocirea o strîngea, încă o dată, laolaltă.

În afară de călătoria în spațiu, Thérèse făcea și o călătorie în timp. Își aduse aminte de o anumită zi, pe vremea cînd era încă tînăra soție a lui James Corsen, în timpul căreia își așteptase în zadar bărbatul.

La ceasul cinei, auzise vîntul bătînd cu furie, de fapt o furtună care înălța rafalele de ploaie, aruncîndu-le cu putere în ferestrele bungaloului. Socotise că James va aștepta sfîrșitul furtunii ca să se întoarcă acasă. Cînd elementele dezlănțuite se potoliseră, ea deschisese obloanele către noaptea de afară. Pămîntul respira după furtună, împrăștiind miresme grele și parfumuri sălbatice. Căldura înăbușitoare de peste zi fusese alungată de ploaie și Thérèse trebuise să se înfășoare într-un șal ca să poată sta în balconul ce domina veldul. Căci dintr-acolo ar fi trebuit să apară mașina lui James. Totuși, scrutase în van întunericul ; în van cercetase cu privirea drumul. Atunci se cuibărise în ființa ei, spaima. A doua zi dimineață, plecase în căutarea bărbatului ei, într-un Jeep, însoțită de Tom Starner. Zărise prima grămadă de fiare — rămășițele mașinii lui James. Tom descoperi trupul acestuia, care se și răcise, mutilat cumplit. Și acum, fiul lui Tom Starner, un alt James, murise în împrejurări la fel de tragice, doborît de bătrînul Sammy, care înnebunise subit. James Corsen — James Starner, două accidente, două morți brutale, două destine asemănătoare...

Norbert făcea schițe pe un bloc de desen ; din cînd în cînd, gîndurile îi zburau la Cora.

Obosită de recentele deplasări, legănată de bîzîitul continuu al motoarelor avionului, Flavie aținise.

Erling analiza, mental, criticile pozitive şi fertile pe care tatăl său le şi formulase, în legătură cu teoriile sale.

Jan continua să ţină dosarul lui Erling pe genunchi, dar nu-l mai citea. Gîndurile sale o porniseră pe alt drum. „Credeam că am ajuns la capătul călătoriei. Şi începusem să construiesc acel *«Journey's End»*. Ide şi Erling îşi făcuseră fiecare rostul lor ; curba vieţii lor se despărţise de a mea ; îşi făureau propria lor soartă. Şi iată că mica mea Ide e iarăşi singură şi are din nou nevoie de mine, de mama şi de fratele ei... O luăm iar de la capăt..."

V

FURTUNA IZBUCNI ÎN MOmentul în care peste sicriu fu aruncată ultima lopată de pămînt. Un adevărat potop ce azvîrlea trombe de apă se abătu peste cimitir.

— Repede ! strigă Jan. Să alergăm spre ieşire, la maşini unde vom fi cît de cît la adăpost.

O luă pe Thérèse de braţ şi o trase după sine. Erling făcu acelaşi lucru cu Flavie. Pămîntul din cimitir se şi transformase într-un noroi alunecos, iar între pietrele funerare se şi lăţiseră bălţoace enorme. Cînd ploaia începu să se dezlănţuie, Norbert se afla lîngă Ide. Tînăra se aplecă spre groapa proaspăt astupată, cu o expresie de o mîhnire fără margini zugrăvită pe chip. Norbert nu mai şovăi : îşi scoase iute vesta, o arunca pe umerii Idei şi-i strigă :

— Vino, Ide ! Reazemă-te de mine ! Să mergem după ceilalţi !

Fata rămase mai întîi împietrită, în loc, şi pictorul observă că-şi mişca buzele, că spunea ceva. Dar nu auzi nimic, căci vacarmul ploii devenise asurzitor. În sfîrşit, Ide ieşi din încremenirea ei şi, după o ultimă privire aruncată în urmă, porni prin potopul ploii după Norbert. Se treziră dintr-o dată în faţa unui lung şir de chiparoşi, aplecaţi de

vînt și șiroind de apă. Norbert habar n-avea dacă trebuia s-o ia la dreapta sau la stînga, cimitirul fiindu-i cu totul necunoscut. Îi aruncă Idei o privire plină de milă. Furtuna îi smulsese vălul, pletele ude i se lipeau de tîmple, fața îi era foarte palidă. Ridică ochii spre Norbert și el citi pe buzele ei întrebarea :

— Unde e tata ?

Băiatul ridică din umeri în semn de neputință. Apoi, zărind un impozant cavou de familie, construit în formă de capelă, strigă :

— Să ne adăpostim aici ! Repede !

Alergară spre cavou. Din fericire, portița din fier forjat nu fusese încuiată cu cheia. Așa că se aflară în curînd într-un loc uscat, sub o boltă îngustă, reprezentînd o scenă din *Biblie :* Lazăr înviind din morți.

— Cum te simți ? se neliniști Norbert.

— Mai bine, mulțumesc. Mă gîndesc însă la părinți care trebuie să fie neliniștiți din pricina mea.

Pictorul încercă s-o liniștească :

— Oh, nu cred că-și fac griji, căci la un moment dat tatăl dumitale s-a uitat înapoi, ca să fie sigur că venim și noi după el. A văzut foarte bine că mă aflam alături de dumneata.

— Cum se face că au dispărut cu toții, așa, dintr-o dată ?

— Din pricina șirului ăstuia de chiparoși care ne stau în față !

În ochii Idei străluciră lacrimile.

— E îngrozitor, șopti ea, o astfel de vreme chiar la înmormîntarea lui James...

— O simplă coincidență. Mărturisesc totuși că n-am mai văzut niciodată un astfel de potop. La noi, în Canada, am fost adesea surprins de adevărate furtuni de zăpadă ; dar ploaia asta e cu mult mai impresionantă !

— Nu uita că sîntem în Africa, murmură Ide. Aici e un pămînt sălbatic, niciodată îmblînzit, adesea crud.

Toată întinderea cimitirului se transformase într-un imens lac cenușiu. Crucile de marmură și monumentele funerare se iveau din această vastă întindere de apă, biciuită tot timpul de ploaie. Ide și Norbert rămaseseră blo-

cați în somptuosul cavou, înconjurați de dalele grele pe care erau gravate nume și date. Chipul frumos al Idei purta pecetea suferinței, a durerii îngrozitoare pricinuite de pierderea brutală. Și totuși, cînd se întoarcea spre companionul ei, un surîs trist și chinuit îi înflorea pe buze :

— Îți mulțumesc mult că te-ai ocupat de mine ! Fără dumneata nu știu ce m-aș fi făcut. Sînt atît de neajutorată...

O siluetă neagră se ivi printre morminte. Era Jan Yvarsen. Nu mai putuse răbda, voia să știe ce se întîmplase cu Ide. Împrumutase de la paznicul cimitirului un soi de pelerină mărinărească și nu șovăise să înfrunte ploaia aprigă ca să-și caute fata. Zărindu-i pe Ide și pe Norbert, Jan le făcu semn, apoi se îndreptă spre ei, prin apa mîloasă care-i ajungea pînă la glezne. Cînd intră în cavou, Ide izbucni în lacrimi și se aruncă la pieptul lui. El o strînse în brațe :

— Hai, liniștește-te, fetița mea, liniștește-te...

Ochii i se opriră asupra lui Norbert care era numai în cămășuță, ud pînă la piele, și-i zise simplu :

— Îți mulțumesc !

Dar privirea sa strălucitoare spunea mult mai mult.

În sfîrșit, la fel de brusc cum începuse, furtuna încetă. După cîteva bubuituri de tunet, surde și îndepărtate, vîntul goni ultimele fîșii de nori și un soare radios apăru pe cer. Jan dădu semnalul de plecare :

— Haidem, zise el, dar încet, cu precauție, ca să nu alunecăm în noroiul ăsta. De îndată ce ne vom afla în mașină, va trebui să ne străduim să ajungem acasă și să ne schimbăm.

Apoi se întoarse spre Norbert :

— Și dumneata, Norbert, căci în climatul ăsta nu-i de glumit cu răceala. Crede-mă, am experiență.

Tremurînd, ieșiră din cavoul înghețat, fericiți de a se putea expune razelor binefăcătoare.

Două ore mai tîrziu, toată lumea se afla în salonul din locuința spațioasă a lui Tom Starner. Fanny era durerea, sfîșierea personificată ; cu trăsăturile descompuse, cu privirea rătăcită, se prăbușise într-un fotoliu. Neputincios și

la fel de distrus. Tom stătea în picioare, cu o mînă pe umărul soţiei sale. Ştiau amîndoi că nimic nu-i va consola vreodată de dispariţia prematură a fiului lor drag, a acelui băiat cu privirea limpede şi inteligentă în care ei îşi puseseră cele mai vii nădejdi. Se închiseseră în durerea lor, despărţiţi de ceilalţi, singuri pentru totdeauna. Discretă, Thérèse circula printre grupurile care discutau încet, servindu-le ceai fierbinte. Jan o urmărea cu privirea, sensibil la această nouă dovadă de abnegaţie, de devotament.

Erling şi Flavie, aşezaţi alături, vorbeau în şoaptă. Căci nu se puteau abţine să nu vorbească despre micul lor Jan care rămăsese acasă, în îndepărtata Germanie. Slabă şi palidă, într-un taior negru, Ide atrăgea mereu privirile lui Norbert. Un sentiment ciudat, necunoscut pînă atunci, începu a-şi face loc în inima tînărului artist.

PARTEA A DOUA

I

JAN COBORÎ DE PE CAL, ÎNcredinţîndu-i-l rîndaşului care-i ieşise în întîmpinare.

— Stăpîna ta e acasă ?

— *Yes, mister Yvarsen, the mistress is in.*

Jan intră în bungalowul fiicei sale şi o găsi pe Ide în vasta cameră de zi care dădea spre verandă.

— Tată ! strigă ea de îndată ce-l văzu, cît de mult mă bucură vizita ta !

Se aruncă în braţele tatălui său, apoi îl întrebă :

— Şi mama ? N-a venit cu tine ?

— Nu, draga mea, am venit singur. Eşti dezamăgită ?

— Cum aş putea fi vreodată dezamăgită, tată ! Totuşi, mă miră că nu ţi-am auzit maşina.

— Am lăsat-o la Tom, unde m-am oprit puţin.

— Ai venit călare, nu-i aşa ?

Jan surîse :

— Cît de bine mă cunoşti ! Ai ghicit. Tom mi l-a dat pe Othello al său, un armăsar de rasă pură.

— Ah, da, îl cunosc, e un cal minunat.

— Un animal remarcabil, da, inteligent, rapid, sensibil şi foarte frumos.

— Socru-meu e mîndru de el. Cui l-ai încredinţat cînd ai sosit, tată ?

— Slujitorului tău, Willy. Am făcut bine ?

— Nici că se putea mai bine. Willy adoră caii, va avea grijă de el şi-i va da o porţie zdravănă de ovăz.

— Apropo de ovăz, te previn că m-am invitat la masă la tine.

Ide străluci de bucurie.

— Ce plăcere şi ce onoare îmi faci, tată ! Vom lua masa în doi. Mă duc să dau porunci la bucătărie !

După ce se întoarse, se instalară în două fotolii confortabile, aşezate în faţa ferestrei largi, cu vitralii, care dădea spre veld.

— Am de vorbit lucruri foarte serioase cu tine, Ide, anunţă Jan pe un ton puţin cam solemn.

Intrigată, tînăra ridică spre tatăl ei ochii mari albaştri şi limpezi.

— Da, fiindcă această situaţie nu mai poate dura.

— Ce situaţie, tată ?

— Ştii bine despre ce vorbesc, draga mea... Au trecut cincisprezece luni de la moartea lui James şi tu continui să porţi doliu, stărui să locuieşti singură în această casă mult prea mare pentru tine. Te vei prăpădi, copila mea, te vei ofili ca o floare lipsită de aer şi de soare. Lucrurile nu mai pot dura astfel, şi dacă am venit astăzi să te văd, am venit hotărît să schimb această situaţie.

Ide privi în jurul ei.

— Nu m-am putut hotărî să părăsesc bungalowul acesta al nostru, pentru că aici totul îmi aduce aminte de James.

— Tocmai asta e, Ide, nu vreau să lîncezeşti în amintiri. Vreau să trăieşti în prezent.

— Pisicuţa asta de faianţă pe care o vezi aici, pe gheridon, el mi-a trimis-o de la Johannesburg. Iar ăsta... Ide întinse mîna spre vitrină : ...Elefantul ăsta de abanos, e un cadou pe care mi l-a cumpărat de la Capetown.

— Dar eşti mult prea tînără ca să încremeneşti în contemplarea acestor bibelouri ! Nu te afli la vîrsta la care să poţi rămîne văduvă, Ide...

— Să mă mărit din nou ? Niciodată !

Jan puse o mînă liniştitoare pe umărul fiicei sale.

— Să ne păstrăm calmul şi să examinăm situaţia cu metodă şi, dacă e posibil, cu luciditate.

Ide se înfurie.

— Vorbeşti ca şi cum ai fi gata să pui un diagnostic, sau te-ai pregăti pentru o intervenţie chirurgicală, tată !

Dar e vorba de viaţa mea, de viaţa mea şi de credinţa faţă de James !

— Mă învinuieşti de insensibilitate, de răceală ?

— Nu, tată, nu-i vorba de asta. Totuşi, am certa impresie că de cînd mi s-a prăpădit bărbatul, nimeni nu mă înţelege. Toţi vreţi să părăsesc această casă şi să mă duc să stau fie la Fanny, fie la voi, la Pretoria.

— Nu ne gîndim decît la binele tău.

— Poate. Dar eu, eu ştiu, pricepi, tată, eu ştiu că n-am dreptul să părăsesc această locuinţă, unde datorită lui James am trăit cei mai frumoşi ani din viaţa mea. A pus atîta dragoste, atîta fervoare în amenajarea acestui bungalow al nostru... Nimic nu i se părea prea bun pentru mine. Căuta întotdeauna tot ce era mai frumos, mai rar. Iar eu să părăsesc acest loc, chiar a doua zi după moartea lui ?

— Această fidelitate îţi face cinste, draga mea, dar cel puţin rămîi în limitele umanului, raţionalului şi nu te cufunda într-un soi de durere morbidă.

— Ce vrei să spui, tată ?

Jan rosti cu autoritate :

— Că prelungirea doliului, a atitudinii tale de prostraţie, e simptomul unei stări maladive. Eşti tînără, Ide, şi făcută ca să ai copii.

— Dar eu...

— Te rog, dă-mi voie să termin ! Acum nu-ţi mai vorbeşte tatăl, ci doctorul. În primul rînd, vei părăsi această casă şi vei veni să stai cu noi la Pretoria. În al doilea rînd, vei pleca împreună cu noi cînd vom părăsi Transvaalul, ca să ne stabilim în casa pe care o vom numi *Journey's End.*

— Dispui de mine ca şi cum aş mai fi încă fetiţă, tată.

— Ceea ce ţi-am spus nu-s ordine pe care ţi le dau, Ide, ci prescripţii medicale, şi, mai ales, sfaturile unui tată care te iubeşte.

Ide îşi lăsă capul în jos, părînd să reflecteze. După cîteva minute de tăcere, îşi ridică ochii spre tatăl ei şi zise :

— Tată, ai vorbit de o casă... *Journey's End*... Nu-i decît un proiect vag, nu-i așa ?

Jan clătină din cap :

— Cîtuși de puțin ! Am găsit, în sfîrșit, omul care să-mi ia locul la conducerea spitalului din Pretoria, care să continuie și să dezvolte opera începută de mine.

— Cine e ?

— Cornelius Bloom, un chirurg extrem de bine pregătit.

— N-am auzit, totuși, niciodată de el...

— Vine direct din Olanda ; un om care e la curent cu metodele cele mai noi, dar totodată un umanist, înzestrat cu o cultură dintre cele mai vaste. Bloom nu are numai o minte strălucită și o mînă iscusită, ci și o inimă caldă. Oamenii de o asemenea factură devin tot mai rari în zilele noastre.

— Așa că, în sfîrșit, îți vei putea da demisia.

— Treaba asta am și făcut-o, draga mea. Mai am nevoie de încă două luni pentru unele formalități administrative și ca să-l pun la curent cu toate, pe cel ce-mi va lua locul, după care voi putea părăsi Transvaalul fără cea mai mică mustrare de conștiință.

— Nimeni nu se va gîndi să-ți reproșeze odihna binemeritată, totuși încă nu știu unde... Se corectă imediat, știind că voința fermă și înțeleaptă a tatălui ei va sfîrși prin a i se impune :

— ...unde ne vom fixa.

— Nici eu nu știu încă. Mama ta va trebui să aleagă ținutul și locul unde va fi amplasată casa ; proprietatea îi va aparține și vreau să ne trăim în ea ultimii ani liniștiți de viață.

— Liniștea amurgului...

— Da, Ide. Iar tu, tu vei sta cu noi, măcar pînă te vei mărita din nou.

— De ce ții atît de mult să mă recăsătoresc ? N-ai fi mai mulțumit să rămîn lîngă voi ?

— Foarte mulțumit, și tu știi asta mai bine decît mine, Totuși, nu vreau să apar în postura unui tată egoist, să-ți distrug tinerețea ca să-mi bucur eu bătrînețile.

Ide protestă cu însuflețire :

— Bătrînețe ? Dar, tată, pari tot atît de tînăr și de seducător ca un bărbat de treizeci de ani !

Jan ridică mîinile :

— Fără complimente și fără exagerări ! Am vîrsta pe care o am... Dar să revenim la tine. Ar fi scandalos și împotriva naturii ca o femeie atît de tînără și de frumoasă ca tine să nu aibă bărbat.

— Nici un bărbat nu mă va putea face vreodată să-l uit pe James. Dealtfel, nici nu vreau să-l uit.

— Dar, draga mea, totuși nu alcătuiați împreună o pereche ca... hai, să zicem Robert și Clara Schumann, sau, și mai bine, ca Pierre și Marie Curie !

Ide sări ca arsă :

— Iată cum judecați voi, oamenii iluștri ! Tu, tată, ești o celebritate, iar Erling e pe cale să devină. Pentru voi e de neconceput ca o femeie să se poată devota unui bărbat care să nu fie un fel de geniu, fie pe tărîm științific, fie artistic. Înțelegeți, o dată pentru totdeauna, că nu există numai ființe ieșite din comun. Că vîlvătaia iubirii poate isca, în fiece om, însușiri secrete. De ce mi-i citezi pe Schumann și pe Curie ? James nu era nici un mare muzician, nici un mare savant. Era un simplu plantator, fiu al unui alt simplu plantator și nu avea studii superioare. Dar, tată, unei femei care iubește puțin îi pasă de diplome și de celebritate ; ceea ce o interesează este privirea bărbatului pe care și l-a ales, inima lui !

Emoționat de această ieșire pătimașă, Jan se ridică și o luă pe fiică-sa în brațe. Tăcută, cu chipul scăldat în lacrimi, Ide îl lăsă s-o îmbrățișeze.

— De unde ți se trag asemenea idei, această căldură sufletească ? întrebă tatăl ei.

— Păi, de la tine, tată, și de la mama.

— Să știi că nici noi n-avem doar creier iar inimă deloc, așa cum ne-ai acuzat adineauri.

— N-am spus niciodată așa ceva, tată. Pur și simplu... Ide se întrerupse, gînditoare.

— Pur și simplu ?

— Pur și simplu nu vreau să-l uit pe James !

Jan luă din nou loc și o privi pe Ide drept în ochi.

— Nu mă face să spun lucruri care nu-mi stau în caracter. Nu-ți cer să-l uiți pe James, să consideri mări-

tişul tău nul şi neavenit, nu, nici pomeneală de aşa ceva. Nu doresc nimic decît — fără să-ţi renegi trecutul — să te întorci cu hotărîre spre viitor.

— Va fi greu, tată...

— Îmi făgăduieşti să încerci ?

La început, Ide şovăi ; apoi, după o privire melancolică aruncată în jur, asupra tuturor acelor obiecte care-i aminteau de dragul ei dispărut, acceptă :

— Da, voi încerca.

— Dealtfel, zise Jan, nu vrem să te silim. Ai timp, pregăteşte-ţi în linişte toate lucrurile pe care ţii să le iei cu tine, mai ales aceste bibelouri. Cînd vei fi gata, dă-ne de veste şi vom veni să te luăm.

— Tom şi Fanny vor fi distruşi cînd vor vedea că plec.

— Nu poţi mulţumi pe toată lumea, Ide.

— Au fost atît de crunt loviţi de moartea lui James... După plecarea mea, se vor simţi şi mai singuri.

— Ştiu... Dar nu uita că şi mama ta e singură. Erling, e atît de departe de noi...

Visătoare, Ide rosti numele fratelui. Apoi întrebă :

— Ce-i cu el ? Ce mai face ? Dar micul Jan ? E de-a dreptul ruşinos, căci au trecut luni de zile şi nu mi-a scris un rînd.

Jan făcu un gest evaziv, ca pentru a-şi scuza fiul.

— Ştii ce înseamnă să fii medic...

— Dar Flavie ? Nici ea nu şi-a găsit timp să-mi trimită, din cînd în cînd, cîteva rînduri ?

— Nu, fiindcă are un copil de crescut şi, în plus, lucrează din greu alături de bărbatul ei.

— Într-adevăr ? Flavie şi-a reluat activitatea de cercetătoare ?

— Sigur că da.

— Şi care sînt, mă rog, aceste misterioase lucrări ale lui Erling ?

— Ca de obicei, studiul cancerului.

— E încăpăţînat.

— E un Yvarsen, Ide, toţi sîntem încăpăţînaţi şi tu de asemenea.

— Da... și eu !

O micuță bonă neagră, simpatică și zîmbăreață, veni să servească aperitivele.

— Văd că n-ai uitat bunele tradiții, observă Jan, destins.

— Încerc să fiu o gazdă tot atît de desăvîrșită ca și mama. Ce servești ?

— Un deget de porto cu o picătură de gin.

— Cuburi de gheață ?

— Da, cu plăcere.

Sorbindu-și băutura, Jan remarcă :

— Să nu crezi că Flavie și cu Erling te-au uitat ; departe de ei un astfel de gînd ! Ori de cîte ori Flavie îmi scrie — și din păcate nu prea des — Erling se grăbește să adauge și el cîteva rînduri, cerîndu-mi vești despre tine. ..Ce mai face Ide ? A venit, în sfîrșit, să stea cu voi ? Are de gînd să se recăsătorească ?"

Ide avu un surîs maliții.

— Măritișul ăsta e ideea ta fixă, tată !

Jan schiță un gest liniștitor.

— Te rog, nu te enerva. Își ridică paharul, adăugînd : Nu sîntem pe cale de a fuma pipa păcii ?

— O pipă cu totul simbolică. De fapt, tată, nu te-am mai văzut deloc fumînd. Ce s-a întîmplat ?

— Păi, n-ai spus tu, mai adineauri, că în pofida vîrstei par încă foarte tînăr ?

— Da, pentru că asta e purul adevăr.

— Într-adevăr, dar pentru a-ți păstra forma fizică și intelectuală trebuie să faci unele sacrificii. Așa că am suprimat tutunul.

— Complet ?

— Era singura metodă. Sistemele de raționalizare zilnică, nu țin niciodată prea mult. Sănătatea — vezi tu — e un capital care trebuie păstrat ca pe ochii din cap, un capital cu mult mai important decît tot aurul și argintul. Unii își bat joc de el, îl risipesc, îl aruncă în vînt ; și pe urmă, cînd ajung în amurgul vieții, se miră că sînt niște moșnegi pe cale să se prăbușească, cu trupul dărîmat.

— Cunosc pe cineva care n-ar fi de acord cu preceptele tale pline de înțelepciune, zise Ide.

— Da ? Despre cine e vorba ?

— Despre socrul meu. Știi ce obișnuiește să spună ? Și mai ales în legătură cu tutunul ? :

„Orice ne-ar spune Aristot și docta-i însemnare
Tutunul e ceva divin, și fără-asemănare".

Jan nu se putu abține să nu izbucnească în rîs.

— Ei, zise el, uite că nu știam că Tom se pricepe la literatură, și încă la cea franceză.

— Știi, nu-i așa, de cine sînt versurile ?

— De Thomas Corneille. Dar n-am nici un merit, toată lumea cunoaște acest lucru.

— Ești uimitor, tată...

— Te rog, să nu vorbim despre mine ! Deci, dacă înțeleg bine, Tom n-are cîtuși de puțin intenția de a se despărți de dragile lui pipe !

— Chiar așa. Dealtfel, adăugă Ide, cu o undă de tristețe, asta e singura lui plăcere.

— Chiar dacă ar fuma douăzeci de țigări pe zi, groase cît degetul, Tom nu va ajunge niciodată un unchiaș nevolnic : viața în aer liber îl va menține într-o formă excelentă. Și, apoi, nu e oare necesar și cîte un mic viciu pentru a sublinia un caracter ?

— Și care e „micul tău viciu", tată ? întrebă fata, cu un surîs șiret.

În loc de răspuns, Jan făcu semn spre sticla de gin și zise :

— Vrei să-mi mai dai o picătură, draga mea ? Poftim, eram cît pe-aci să uit să-ți transmit salutări de la Norbert !

Ide se aplecă înainte :

— Norbert Verneuil ? Ți-a scris ?

— Da, mi-a trimis o scrisoare lungă, pe care am primit-o chiar alaltăieri. E un băiat foarte interesant. Știi că la Paris începe să se vorbească despre el ?

— Cine ți-a spus asta, el ?

— Ce-ți trece prin cap ? E prea modest ca să facă așa ceva. Nu, am citit într-o revistă de artă un articol despre dînsul.

Ide își privi tatăl cu o sinceră admirație.

— Ne faci, pe noi, ăștia tinerii, să ne fie rușine, tată ! Puterea ta de muncă și posibilitățile de acumulare sînt aproape de necrezut. În ciuda muncii tale înverșunate de la spital, mai ai timp să citești și revistele de artă.

— Nimic extraordinar ! Dar să lăsăm asta ! E vorba de Norbert !

— Mă bucur pentru el și sînt mulțumită să aflu că răzbate. Nu e chiar atît de ușor pentru un străin să-și croiască drum la Paris...

— Greșești. Franța e una dintre puținele țări unde oamenii știu să aprecieze meritul personal, indiferent de locul de baștină. Dealtfel, canadienii de limbă franceză nu sînt chiar străini la Paris.

— Iubești Franța, tată, nu-i așa ?

— Mult ! Nu uita că e patria mamei tale, deci într-un fel și a noastră.

— Mai vorbește-mi despre Norbert ; ce ți-a mai scris ?

— Că a închiriat o casă pe o insulă, o casă mult prea mare pentru el, și că ar fi bucuros să ne primească. I-a făcut aceeași propunere lui Erling și Flavie, și poate că n-ar fi o idee rea să petrecem cu toții o vacanță acolo.

— Și unde se află insula asta ?

— Undeva, prin marea Egee. I-am uitat numele.

— În marea Egee, zise Ide, visătoare, cît trebuie să fie de frumos...

Jan rămase singur. Ide îl părăsise ca să pregătească, cu propriile ei mîini, unele mici gustări, a căror simplă enumerare era de ajuns ca să-ți lase gura apă.

„E încîntătoare, își zise tatăl, puțin înduioșat, și uneori, cînd mă privește cu ochii ei mari și sinceri, mi se pare c-o văd pe cea al cărei nume îl poartă. Ide..."

Veldul, peisajul pe care-l iubise atîta odinioară, se întindea în fața lui cît vedeai cu ochii. Totuși, astăzi, și-ar fi întors cu plăcere privirea de la el. Nu-i mărturisise Idei cruda decepție pe care o încercase străbătînd, călare pe Othello, cîmpia africană. Și, totuși, fusese plin de bunăvoință, făcuse chiar un mare ocol ca să ajungă de la bungalowul lui Tom Starner la cel al fiicei sale. Se străduise în van să resimtă entuziasmul de odinioară. Între această

natură superbă și el se ridica barièra îndoliată a prea multor morți dureroase : prima lui soție, Ide, fiul lor, micul Nils, James Corsen, James Starner. Sigrid nu fusese și ea ucisă, nu numai de patima ei, ci și de Africa ? Căci chiar dacă murise în Suedia, drama începuse aici, pe acest pămînt fatidic. Cînd se ridică, Jan știu în mod definitiv că drumul lui nu se va încheia în Africa de Sud, că acea *Journey's End* va fi clădită în cu totul altă parte.

Întoarse, hotărît, spatele veldului, și intră în sufragerie, unde îl aștepta Ide. Fata, încîntată de a putea fi gazda tatălui ei, era radioasă. Așezase ea însăși pe masă bunătăți apetisante, cu acel gust și cu acea discretă cochetărie pe care le moștenise de la Thérèse. Tatăl și fiica se așezară unul în fața celuilalt. Fidel unei vechi tradiții, Jan spuse mai întîi o scurtă rugăciune. Apoi, aruncîndu-și unul altuia priviri complice, recreară amîndoi în timpul acelui *tête-à-tête*, ambianța plăcută, acel ***heimlich*** care domnea odinioară în frumoasa și senina locuință a mătușii Brita, acolo unde se auzea în depărtare mugetul Trollhättanului.

II

— DUMNEATA ? STRIGĂ CORA.

Stătea pe o ridicătură dominînd ruinele. Norbert se apropie de ea și-i strînse mîna.

— Da, eu ! Nu te așteptai să dai de mine la Mikonos, nu-i așa ?

— Oh, nu, mi te închipuiam mai curînd în vreun colț din Montparnasse sau Saint-Germain-des-Prés.

Norbert o privi fără să-și ascundă admirația. Purta o minunată rochie albastră, care se asemăna cu corola unei flori.

— Ești întotdeauna atît de strălucitoare, zise el, și te asemeni atît de puțin cu imaginea pe care și-ar putea-o

face cineva despre o femeie-arheolog, o femeie cu picioarele pe pămînt, încît...

— Iar dumneata, Norbert, nu te-ai schimbat deloc : ai rămas același bărbat galant, care face complimente fetelor! Spune-mi de cît timp te afli pe insulă ?

— De o lună. Am închiriat o casă care dă spre golful Turlo, aproape de port.

— Ce noroc ai avut !

— Cu cine lucrezi aici, Cora ?

Tînăra arătă tabăra de la poalele ruinelor.

— Fac parte din echipa lui Stephen Wells. Am venit din Atena acum două zile.

— Și... îți place munca dumitale, acum cînd nu mai e vorba să studiezi cărți frumos ilustrate și texte vechi, ci să scormonești după pietrele înfundate în nisip sau în lut ?

Cora îl privi cu severitate :

— Să scormonești după pietre ! Nu știi ce vorbești, amice ! Află că meseria noastră este cea mai frumoasă și cea mai pasionantă din cîte există!

Norbert surîse :

— Glumesc... Crede-mă că sînt foarte bucuros să te văd atît de încîntată !

— Încîntată, într-adevăr, ăsta e cuvîntul ! Închipuie-ți că șeful nostru, Stephen Wells, este un bărbat absolut senzațional. E încă tînăr, numără abia treizeci și trei de ani. Vine de la Oxford, e foarte distins, și are un accent... Cunoaște toate limbile vechi, toate stilurile, miturile, istoria, legendele, ce mai, e o adevărată enciclopedie ambulantă. Și pe deasupra, arborează un dispreț ironic față de metodele clasice folosite în arheologie, față de instrumente și de procedeele chimice. Pretinde că nimic nu poate înlocui ochiul omenesc și-și sprijină afirmațiile pe o teorie solidă. Dă-i să cerceteze orice ciob de oală, și, după o simplă aruncătură de ochi, îți va spune de cînd datează, cu mai multă justețe și precizie decît arheologii americani cu toate aparatele și instrumentele lor complicate.

— Ești, într-adevăr, entuziasmată...

— Cine n-ar fi în locul meu ? Dar Wells este totodată şi un monstru !

— Asta n-o mai pricep...

— Am să-ţi explic... Vezi...

Făcu o mutriţă plină de mîndrie :

— Am făcut o descoperire personală. Colo jos... Şi întinse braţul spre baza colinei. ...Sub o încîlceală de tufişuri, de crengi de frasini şi de chiparoşi, am descoperit ruinele unei foarte vechi case de locuit şi, printre rămăşiţe, o tăbliţă de marmură pe care e gravat un cîntec de pahar.

— Bravo ! Straşnică descoperire pentru o începătoare !

— Aşteaptă sfîrşitul istoriei ! Sau mai bine ai dori să vezi tăbliţa ?

— O ai la dumneata ?

— Da, Wells mi-a lăsat-o. Provizoriu, bineînţeles, căci tot ce descoperim aici trebuie predat Serviciului de Antichităţi al guvernului grec.

— Da, aş fi curios să văd şi eu această piesă.

— În acest caz, vino cu mine !

Coborîră spre tabără. Cora se îndreptă spre un cort care se afla ceva mai departe.

— Iată castelul meu, zise ea, n-am vrut să mă aşez laolaltă cu ceilalţi. Noroc că iubitul nostru Stephen îmi tolerează unele mici fantezii. Aici mă simt ca la mine acasă, nu mă deranjează nimeni. Vezi ce cort micuţ am ?

— Simt o dorinţă turbată să-mi fac şi eu un cort aici.

Cora ridică un deget, ameninţîndu-l :

— Nu mai eşti deloc băiatul serios şi candid pe care l-am cunoscut odinioară, Norbert. Dimpotrivă, am impresia că ai devenit prea parizian. Şi dumneata ştii foarte bine ce vreau eu să zic prin „parizian", nu-i aşa ?

— Adică să locuieşti într-unul din cele mai frumoase oraşe din lume, nu ?

— Cu totul altceva, zise ea dispărînd în cort, cu totul altceva.

Ieşind afară, îi arătă tăbliţa de marmură :

— Iată trofeul meu! Şi întinzîndu-i-l, adăugă : Poţi citi ce scrie aici ? Norbert păru încurcat.

— Spre marea mea rușine, trebuie să-ți mărturisesc că nu cunosc greaca. Anii de liceu sînt mult prea departe de mine...

Cora îl mustră cu severitate :

— Ar putea să-ți fie rușine, domnule, da ! Acoperă-ți obrazul și ascunde-te sub pămînt ! Să nu cunoști una dintre cele mai vechi limbi e un lucru barbar ! Acum, după ce te-am dojenit, mă sacrific să-ți citesc eu.

După ce-i recită cîntecul de pe tăbliță, întoarse spre Norbert niște ochi scrutători și întrebă :

— Nu-i așa că e frumos ?

— Apreciez muzicalitatea versurilor, dar trebuie să-ți mărturisesc, încă o dată, că n-am priceput o iotă !

— Sălbaticule ! Am să-ți traduc textul. Ascultă :

„Pămîntul negru soarbe ploaia
Și arborii o sorb și ei.
Marea bea apa izvoarelor
Și soarele bea apa mării
În timp ce luna bea soarele.
Atunci de ce n-aș avea și eu, prieteni,
Dorința de a bea ?“

— Ei, îți place ?

— Mult! Cîntecul ăsta face ca insula să-mi fie și mai simpatică. La urma urmelor, e ceva de circumstanță...

— Ce vrei să insinuiezi, barbarule ?

— Că am făcut cîțiva kilometri pe jos, că s-a făcut îngrozitor de cald, că soarele arde ca un cuptor încins și că...

Cora îl întrerupse, continuînd :

— ... și că ți-e cumplit de sete. Nu-i așa ?

— Exact.

Tînăra păru decepționată, ba chiar necăjită.

— Ce materialist ai devenit ! În sfîrșit, pentru că ții atîta, ai să bei ceva ! Vom avea impresia că ne aflăm la Paris, pe terasa unei cafenele.

Mirat, pictorul privi în jurul lui.

— Dar unde găsim ceva de băut ?

— Nu-i cunoşti pe podgoreni, dragul meu. Tabăra noastră a atras un bătrîn, serios şi solemn, care şi-a instalat la doi paşi un mic bufet, foarte plăcut, special pentru noi. Dealtfel, omul nu-i grec, ci armean.

— Şi unde se află acest bufet ?

— Uite colo sub boschet.

— Haidem, Cora, şi să urmăm sfatul din cîntecul dumitale.

Cîteva minute mai tîrziu, cei doi tineri stăteau în faţa cîte unui pahar de suc de lămîie, preparat în mod meticulos, cu apă de la gheaţă, de către bătrînul armean.

— Şi acum, zise Norbert, povesteşte-mi sfîrşitul istoriei dumitale. Explică-mi şi mie de ce Stephen Wells e un monstru.

— Un om fără inimă, un călău ! Am făcut deci, acea descoperire. Îţi dai seama cît eram de încîntată, eu, care-mi închipuiam că pusesem mîna pe una din perlele celei mai vechi literaturi eline, pe una dintre dovezile cele mai grăitoare ale cine ştie cărui mare liric. Din păcate, doctul nostru Stephen Wells m-a răcorit pe loc. Da, dragul meu, am îndurat cel mai rece duş din viaţa mea ! Încă roşie de emoţie, să spunem mai curînd trandafirie, căci e mai poetic, am dat fuga la şef ca să-i arăt ce-am găsit. Abia dacă a catadixit să-mi arunce o privire ! Şi-a încruntat sprîncenele şi, cu un acent de neimitat, m-a anunţat că era vorba de un cîntec de pahar, foarte cunoscut, al cărui autor nu-l mai ştia. Apoi, adăugă, desigur, ca să mă turtească de toţ : „E o piesă fără nici o valoare arheologică. În loc să alergi prin tufişuri, ai face bine să te ocupi de lucruri mai serioase !"

— A cutezat să-ţi vorbească astfel ? o întrebă Norbert cu o nuanţă vagă de ironie.

— Da, răspunse Cora, cu o indignare prefăcută, a cutezat... E un monstru, o brută, *isn't the* ?

În sfîrşit, Cora aduse vorba despre Norbert :

— Ştii că începe să se vorbească despre dumneata în cercurile artistice din Paris, că devii celebru ?

— Celebru e mult spus. Ies din obscuritate, asta-i tot !

— E mult, dragul meu, e imens. Ai început să şi vinzi ?

— Da, înainte de a pleca, muzeul din Toronto mi-a achiziționat șase lucrări.

— Felicitări.

— Acum execut o comandă a guvernului canadian, o pînză monumentală.

— Monumentală ?

— Da, trebuie să fie de șase metri pe doi și să reprezinte marea.

— Ei, drăcie ! Iată-te cam departe de un miniaturist... Cel puțin, te simți în formă ?

— Nu m-am simțit niciodată mai în formă ca acum. Munca mă stimulează, am impresia că sînt, într-adevăr, primul pictor care „vede" marea...

Cora ridică, acuzatoare, un deget.

— Atenție ! Atenție ! Iată și complexul personalității care se trezește în dumneata. „Înainte de mine, n-a existat nimic ; după mine, nu va mai exista nimic decît opera mea..." Îmi dau seama de pe acum ce se va întîmpla cu dumneata, Norbert. Vei deveni o celebritate, un maestru, unul din acele animale sacre pe care n-ai dreptul să le abordezi dacă nu te apleci și nu le faci reverențe. Vei avea mai mulți secretari care vor alcătui o curte de onoare în jurul dumitale și, firește, nu-ți vei mai recunoaște vechii prieteni.

Apoi încheie pe un ton melodramatic :

— Cocoțat pe piedestalul dumitale, vei contempla lumea, de sus, foarte de sus și nu vei mai avea pentru ea decît o privire rece, de un dispreț suveran !

Norbert izbucni în rîs.

— Crezi într-adevăr că profeția se va realiza ?

Cora îl privi cu simpatie.

— Din fericire pentru dumneata, nu cred un cuvînt din ce-am spus. Căci ești mult prea inteligent ca să devii un cabotin detestabil. Spune-mi cum te-ai instalat în casa despre care mi-ai vorbit și cine are grijă de dumneata ?

— Văduva unui pescar. Vine în fiece dimineață ca să-mi facă menajul și să-mi pregătească ceva de mîncare. Seara, am obiceiul să mănînc într-un mic han din port, ținut de un spaniol. Dacă patronul e bine dispus și-i ești

simpatic, îți va pregăti o *paella* demnă de cele mai bune restaurante din Barcelona.

Cora se prefăcu a adulmeca aerul. Apoi, clătinîndu-și buclele mătăsoase, strigă :

— Simt pînă aici aroma acelei faimoase *paella !* Ce mireasmă !... Ce savoare !...

— Nu vrei să iei masa, cu mine, mîine seară, la spaniol ?

— Ca o fată binecrescută ce sînt, s-ar cuveni ca mai întîi să refuz, pentru ca dumneata să-mi mai faci și o a doua invitație. Totuși, cum legendara mea lăcomie nu-mi îngăduie să fac mofturi, accept din capul locului !

— Sînt încîntat ! Unde ne întîlnim ?

— Voi fi la opt pe jetelă. Dumnezeule !

Cora se ridică și-i întinse mîna lui Norbert.

— Ce s-a întîmplat ? se neliniști pictorul.

— L-am văzut pe Stephen Wells care-mi face semne de jos. E limpede că are nevoie de mine. Scuză-mă, Norbert, trebuie s-o iau la goană ! Uite-te și dumneata, ce om ! Mă tem că sînt îndrăgostită lulea de el. *Well, that would be...* [1] În sfîrșit, te las... Pe mîine seară, la jetelă !

Reîntors acasă, Norbert se întinse pe un șezlong, la soare și încercă să-și analizeze sentimentele. „Mă tem că sînt îndrăgostită lulea de el !" Da, așa-i spusese. Dealtfel lucrul sărea în ochii oricui. „Sigur — își spuse Norbert — n-am nici cel mai mic drept asupra ei, între noi n-a fost niciodată nimic ; totuși, cînd mi-a făcut mărturisirea, am simțit o mică înțepătură în inimă. Îndrăgostită de el ! Da, e destul de neplăcut... Ciudat, dar de îndată ce spaniolul mi-a vorbit de sosirea arheologilor englezi, am avut presimțirea că o voi revedea pe Cora. Ce coincidență ! Era fermecătoare în rochia aceea albastră care o învăluia întocmai ca o coroală. Albastru ultramarin... Și strălucirea ochilor... Și ovalul perfect al feței... Ei bine, mi-ar plăcea să-i fac portretul ! Totuși, constat că nu sînt prea necăjit. Nu, cred că e mai curînd vorba de amor-propriu. Orgoliul ăsta prostesc pe care-l avem cu toții ! De îndată ce o femeie ne place, ne închipuim că și ea ne... Ce prostie !

[1] Da, așa trebuie să fie (engl.).

Nu, n-am iubit-o niciodată pe Cora, m-am simţit doar atras de ea, ceea ce e cu totul altceva. Mărturisesc totuşi că aş fi fost fericit dacă... În sfîrşit, vom rămîne buni prieteni, iar faptul că ea e îndrăgostită de Wells ăla nu-i răpeşte nimic din farmec. Toate astea sînt adevărate, dar totodată şi false. False fiindcă eu... Un sentiment superficial, iată ce aveam pentru Cora ! Era totuşi un sentiment ! Da ! dar ceva de suprafaţă, legat mai mult de frumuseţea ei. În fond, Cora rămăsese pentru mine o străină. Cu totul altfel stau însă lucrurile cu Ide. Am impresia că o cunosc dintotdeauna. Nu voi uita niciodată înmormîntarea soţului ei. Ce potop ! Şi ea, care era atît de neajutorată ! Ce noroc că am găsit atunci cavoul ! Lazăr înviat din morţi ! Dalele acelea pe care erau săpate nişte nume străine, necunoscute. Iar ea... Frumoasele-i plete blonde se udaseră şi se lipiseră de tîmple. Cît era de înduioşătoare ! Şi taică-său, ce om ! N-a şovăit să înfrunte ploaia aceea nimicitoare ca să-şi caute fata ! Surîsul lui cînd a luat-o în braţe... Abia acum înţeleg de ce Sigrid... Numai că acum nu e vorba de ea, ci de Ide ! Nu cumva o iubesc ?"

III

TARE MI-E TEAMĂ, DRAGELE mele, că nu vom ajunge niciodată să ne punem de acord...

Era într-o seară, în luxosul apartament pe care familia Yvarsen îl ocupa la Pretoria. După desert, se retraseseră toţi trei în salonul confortabil şi spaţios, unde cele cîteva lămpi cerneau o lumină plăcută. De mai multe seri, mai exact de cînd Ide consimţise să-şi părăsească bungalowul şi să vină să locuiască la părinţii ei, discuţiile luau mereu aceiaşi întorsătură : alegerea locului şi amplasarea acelei *Journey's End.*

— Mie, spunea Thérèse, mi-ar plăcea să-mi sfîrşesc zilele la Florenţa.

— Sînt gata să mă înclin în faţa alegerii tale, draga mea, răspundea Jan. Totuşi, nu-ţi voi ascunde că aş fi preferat să locuim undeva, pe ţărmul mării.

Atunci fu rîndul Idei să intervină.

— Vă sugerez un compromis : să construim casa pe malul lacului din Lugano...

În ciuda numeroaselor discuţii, nu izbutiră pentru nimic în lume să se pună de acord. Dealtfel, aceste discuţii, aceste puncte de vedere schimbate zilnic, ajunseseră să-i şi amuze. Îi distra grozav să tot clădeşti astfel reşedinţe, una după alta, în locuri dintre cele mai variate.

Stilul locuinţei dădea şi el loc la controverse. Astfel, viitoarea casă a Yvarsenilor lua rînd pe rînd, cînd aspectul unui bungalow african, cînd înfăţişarea unei vile maure sau a unui şalet elveţian, cînd a unui conac provensal. Se gîndeau, în egală măsură, şi la interiorul casei ; Thérèse şi Ide îşi petreceau, ceasuri întregi, mobilînd în imaginaţie odăile mari şi frumoase ale acelei *Journey's End*. Grădina constituia şi ea obiectul preocupărilor celor două femei. Plantau, vesele, în ea, pansele, trandafiri, gladiole, crini, iasomie, garoafe, azalee, lalele, narcise, margarete, mimoze, stînjenei, dalii, cicori şi multe alte flori. Sigur că nu uitau nici parcul, unde brazii înalţi aveau să vegheze asupra unui întreg popor de animale, cu priviri blînde şi credincioase.

— Dacă ne-am stabili în Tanger ? propuse în acea seară Jan.

Chiar atunci sună telefonul din cabinetul de lucru al doctorului.

— Cine poate să sune la ora asta ? se întrebă Thérèse. Jan, care se şi ridicase, intră în odaia de alături.

— Alo ! Aici doctorul Yvarsen !

— Dumneavoastră sînteţi, patroane ? Sînt dezolat că vă deranjez, dar e vorbă de o urgenţă...

Jan recunoscu vocea lui Schipper, internul-şef al spitalului. Se supără :

— Ştii foarte bine că mi-am dat demisia, Schipper, şi că nu mai sînt „patronul" dumitale ! Adresează-te lui Bloom !

— Dar eu...

— Fără nici un „dar". Telefonează-i lui Bloom !

— Aveţi dreptate, patroane, dar e cu neputinţă să dăm de el. Daţi-mi voie să vă explic cazul, el...

Jan îl întrerupse cu hotărîre :

— Nu vreau să ştiu nimic ! Află o dată pentru totdeauna, Schipper, că nu mai sînt disponibil pentru urgenţele spitalului din Pretoria. Dealtfel, voi părăsi în curînd Transvaalul unde nu mă voi mai întoarce niciodată !

— Numai dumneavoastră aţi putea...

— Nu vorbi prostii ! Doar nu sînt singurul chirurg din acest oraş, nu ?

Atunci Schipper spuse dintr-o răsuflare, pe un ton cît mai neutru :

— Pacientul care ne-a fost adus suferă de Boala lui Richter. Stadiu avansat. Intervenţie chirurgicală indispensabilă în următoarele şaizeci de minute. Fără această operaţie, pe care chiar dumneavoastră aţi perfecţionat-o, noi nu ne putem asuma nici o răspundere. În momentul de faţă nu există în toată Pretoria decît doi medici care o pot face : dumneavoastră sau doctorul Bloom. Or, este cu neputinţă să dăm de Bloom. Trebuie să mai precizez că...

— Ajunge ! spuse Jan. Vin imediat !

Deîndată ce-l văzu reintrînd în salon, cu privirea absentă şi cu fălcile contractate, Thérèse ghici despre ce era vorba.

— Spitalul, nu-i aşa ?

— Da.

— O urgenţă...

— Boala lui Richter, răspunse Jan laconic. Stadiu avansat. Cea mai periculoasă operaţie din cîte există... Apoi izbucni : Ce vrea să însemne asta ? Cică nu-l pot găsi pe Bloom ! Medicul-şef a dispărut, s-a volatilizat, s-a dezintegrat ! E lamentabil ! E o manieră cam ciudată de a-ţi începe noua muncă ! O idee cam bizară despre răspunderile care-ţi revin ! Şi cînd te gîndeşti că mi se vorbeşte la tot pasul despre seriozitatea noilor generaţii !

Thérèse se apropie de el şi încercă să-l calmeze :

— Nu te enerva, Jan, te rog ! Ai nevoie de tot calmul, de tot sîngele tău rece ca să poţi duce la bun sfîrşit o treabă atît de dificilă.

— Într-adevăr ! Nu sînt cîtuşi de puţin pregătit pentru această intervenţie. Ei nu-şi dau seama că un chirurg nu e, totuşi, un zidar ?

— Sînt sigură că totul se va termina cu bine, interveni Ide. Nu degeaba te-au poreclit negrii „omul cu mîini de aur", tată !

Jan îşi contemplă mîinile cu un aer sceptic.

— Negrii sînt nişte copii, ştii bine asta, Ide !

— Da, tată, dar copiii, după cum ştii, spun întotdeauna adevărul !

— Ide are dreptate, interveni Thérèse, sînt convinsă că vei reuşi şi că totul va decurge ca de obicei !

— Să dea Domnul !

După plecarea lui Jan, cele două femei rămaseră singure în salon.

— Nu l-am văzut niciodată pe tata atît de neliniştit înaintea unei operaţii, spuse gînditoare, Ide.

— Nici eu, şi nu-mi place deloc...

— Crezi că...

— În domeniul ăsta nu-i cu putinţă să fii sigur de nimic. Mi-e frică totuşi, fiindcă pentru un om ca el, un eşec ar echivala cu o catastrofă.

— Crezi că avea presimţirea unui eşec, mamă ?

— Mă tem că da. Vezi tu, taică-tău are parcă un fel de antene... Sensibilitatea lui e mult mai ascuţită ca a noastră. Îmi voi aminti întotdeauna de...

Thérèse se întrerupse brusc, privind în gol, melancolică.

— De ce te-ai oprit, mamă ? se nelinişti Ide.

— Să nu mai dezgropăm trecutul.

În sinea ei, Thérèse îşi isprăvise totuşi fraza : „Îmi voi aminti întotdeauna de sosirea lui neaşteptată, cînd a abătut urma ucigaşă îndreptată de Sigrid spre mine". Socotise însă că nu era momentul să redeschidă vechile răni. Aşa că se mulţumi doar să adauge :

— Există unele lucruri care nu pot fi explicate, la care nu rezistă nici un raționament logic. Aici intră și presimțirile lui Jan.

Apoi, ca să abată atenția de la propria ei neliniște, schimbă subiectul :

— Știi, draga mea, că tatăl tău e foarte îngrijorat din pricina ta ?

Ide nu-și putu reprima un gest de contrarietate.

— Da, știu, răspunse ea, ține morțiș să mă mărit.

— Da, într-adevăr, ăsta e motivul.

— De ce vreți amîndoi, cu tot dinadinsul, să părăsesc casa asta, să trăiesc din nou departe de voi ?

Thérèse protestă :

— Știi foarte bine că am fi cît se poate de fericiți să te păstrăm lîngă noi. Vezi însă, ne gîndim la fericirea ta și nu la a noastră...

Ide făcu pe bosumflata :

— Fericirea mea e să rămîn alături de voi ! Și apoi nu văd deloc de ce nu ne-am întoarce toți trei în Suedia ca să locuim în casa mătușii Brita, în loc să ne tot ciondănim atîta în legătură cu acea *Journey's End*...

— Tată tău se pregătește să scrie un nou capitol în cartea vieții, draga mea, și ca să-l poată scrie, se pare că are nevoie de niște pagini albe.

IV

PE MARMURA ȘEMINEULUI, O pendulă Ludovic al XVI-lea marca ritmic scurgerea timpului. Ide se rătrăsese în camera ei. Thérèse rămăsese singură în marele și tăcutul salon. Stinsese toate lămpile, afară de una singură care-i plăcea cel mai mult, cea cu abajurul de brocart. Ghemuită într-un fotoliu, cu un șal de mătase pe umeri, aștepta întoarcerea lui Jan. Ce n-ar fi dat să fie alături de el. Să-l ajute ca odinioară ! Și-ar fi

îmbrăcat halatul de infirmieră şi... I se păru că şi aude vocea poruncitoare a soţului ei : „Alcool ! Pense !“ Dar nu era decît un vis. Thérèse se ridică şi se îndreptă spre odaia Idei, unde intră încet, în vîrful picioarelor. Tînăra dormea, cu fereastra larg deschisă, şi palida lumină a lunii cădea pe perna unde i se revărsaseră bogatele plete bălaie. Ide dormea, cu un surîs puţin nostalgic pe buze. Thérèse rămase să contemple o vreme spectacolul plin de atîta graţie şi puritate. Înduioşată, se retrase în vîrful picioarelor.

Reîntorcîndu-se în salon, aruncă o privire asupra cadranului de email al pendulei, unde ácele aurite îşi continuau drumul fără oprire : era două dimineaţa. În acea clipă, auzi cheia răsucindu-se în broasca uşii de la intrare. Clinchetul metalic făcu să-i bată inima mai repede şi mai tare. Jan se reîntorsese ! Avea, în sfîrşit, să afle dacă reuşise sau dacă... Nu cuteză să-şi ducă pînă la capăt gîndul, ci se îndreptă repede spre vestibul. Odată ajunsă în prag, rămase ţintuită locului, cuprinsă de spaimă. Căci acel Jan, care se afla în picioare, în faţa ei, era de nerecunoscut. De o paloare spectrală, cu nările dilatate, cu riduri adînci săpate în jurul gurii, privea undeva peste capul Thèrèsei, părînd că vede nişte privelişti de coşmar.

— Jan.. bolborosi Thérèse, speriată de această cumplită metamorfoză, ce s-a întîmplat, Jan ?

Încet, foarte încet, Jan îşi coborî privirea asupra soţiei sale şi articulă cu o voce răguşită :

— Am pierdut, Thérèse... Omul a murit în mîinile mele...

Ea vru să vorbească, să-l liniştească, dar el o opri cu un gest scurt :

— Nu, te rog nu spune nimic ! Apoi, adăugă, gîfîind : Nu încerca să mă consolezi ! Nu-mi spune nici un fel de platitudini zadarnice ! Nici un fel de fraze ! Şi mai ales nici una din acele neghiobii specific feminine !

Apoi, întorcîndu-se spre oglinda înaltă care împodobea intrarea, continuă cu o voce spartă :

— Mai bine uită-te cum arăt... Mai ales, privirea... Celebrul, marele doctor Jan Yvarsen nu mai e decît o căzătură, o epavă ! O biată ruină !

Ochii i se opriră pe mîinile cu care-şi acoperi chipul, izbucnind brusc în rîs. Într-un rîs disperat, mult mai dureros decît lacrimile. Apoi izbucni :

— Omul cu mîinile de aur ! Ha, ha, ha ! Omul cu mîinile de aur ! Ce farsă sinistră ! Ce glumă macabră ! Ce ironie infamantă ! Ce cădere ! Ştii cum îmi vor spune negrii de acum încolo ? Sînt psihologi buni şi-şi vor da imediat seama. În viitor, eu voi fi pentru ei „omul cu mîini care ucid".

Apoi, tot atît de brusc, îşi lăsă braţele să cadă şi se aruncă la pieptul Thérèsei, strîngînd-o lîngă el :

— Am fost nedrept cu tine, draga mea ! Iartă-mă ! Uită vorbele mele jignitoare ! Să nu mă părăseşti, să nu mă părăseşti niciodată ! De acum încolo, nu te mai am decît pe tine ! Toţi ceilalţi mă vor arăta cu degetul ! De acum încolo, se va face gol în jurul meu. Voi fi izolat, uitat, îngropat ! Nu mă părăsi ! Rămîi cu mine, Thérèse, pentru totdeauna !

Aceste rugăminţi tulburătoare ţîşniră din gîtlejul lui aidoma unor hohote de plîns. Thérèse simţi o lacrimă curgîndu-i pe obraz. Dar, împietrită de durere nu ea plîngea, ci Jan. Acea lacrimă fierbinte îi confirma amploarea crizei morale prin care trecea bărbatul ei, pe care-l ştiuse întotdeauna tare ca o stîncă, rezistînd în faţa celor mai înalte şi mai puternice valuri ale vieţii. Jan plîngea ! Lucrul imposibil, de neconceput, se înfăptuise. Bărbatul atît de puternic, de nobil şi de generos se cufundase acum într-o cumplită deznădezde. Cum va ieşi din acea criză ? Dar oare va mai ieşi ? Disperată, Thérèse făcu instinctiv un gest matern : mîngîie capul fierbinte al lui Jan, care se sprijinea de umărul ei şi murmură cîteva cuvinte pline de blîndeţe. Gest pripit... Cu ochii strălucind de mînie, Jan se smulse din braţele ei. Thérèse îi spuse încet :

— De ce te împotriveşti ? De ce retragi ceea ce-mi dărui ? Eşti om, eşti o fiinţă omenească. De ce întotdeauna mîndria asta prostească ?

El aproape că strigă :

— Niciodată voi, femeile, n-o să ne înţelegeţi ! Întotdeauna veţi face gestul care nu trebuie făcut, veţi spune exact vorbele care nu trebuie rostite !

Continuă, mai calm, dar totuşi cu accente de ură în glas :

— Noi, bărbaţii, credem că avem soţii, tovarăşe înţelegătoare, prietene pentru toată viaţa... Iluzii ! La cea mai mică neplăcere se şi trezeşte în voi monstruosul instinct matern. Da, pîndiţi ocazia în care să vă puteţi etala aerul vostru protector şi plîngăcios. Întotdeauna belşug de lacrimi şi de înduioşări neghioabe ! Într-adevăr, nu există neveste, ci numai mame ! În fond, fiecare necaz al bărbatului vostru vă procură o tainică satisfacţie. Iată-l redevenit puşti, iată-l mititel şi neajutorat, în faţa voastră ! Ce noroc ! Dominante, protectoare, îl învăluiţi în braţele voastre caritabile şi-i şoptiţi tot soiul de nerozii. În loc să vă gîndiţi la mîndria lui de bărbat, voi îl înfundaţi şi mai adînc în deznădejde ! Cu cît va coborî mai jos — ziceţi în sinea voastră — cu atît vă va fi mai recunoscător că l-aţi ridicat pînă la voi, că e al vostru ! Aşa că atunci cînd va pricepe ignobila manevră spre care v-a împins instinctul vostru matern, el nu va avea pentru voi recunoştinţă, ci ură !

Thérèse tăcea, neîncercînd să-l întrerupă. Palidă, cu faţa suptă de durere şi de oboseală, se sprijinise de canatul uşii. Jan îi aruncă o ultimă privire, plină de resentiment. Apoi, acoperindu-şi faţa cu mîinile, se îndreptă grăbit spre cabinetul lui de lucru. În prag, se întoarse spre Thérèse şi-i aruncă :

— Nu vreau să văd pe nimeni. Lăsaţi-mă singur !

Apoi trînti uşa în urma lui.

Trezită din somn, alarmată de strigătele lui Jan. Ide o găsi pe maică-sa nemişcată în fotoliul din salon, plîngînd.

— Ce s-a întîmplat, mamă ? De ce plîngi ? De ce strigă tata aşa ?

Thérèse întoarse spre fiica ei ochii înroşiţi de lacrimi.

— Lucrul cel mai cumplit care putea să i se întîmple : bolnavul a murit în timpul operaţiei. Intuiţia nu l-a înşelat !

— Şi ăsta e un motiv să te aducă în starea asta ? Cu atît mai mult cu cît sînt convinsă că tata nu e cîtuşi de puţin vinovat de această moarte accidentală. Lucrul s-a

mai întîmplat și altor chirurgi, tot atît de buni ca și el. Nu, mamă, tu îmi ascunzi ceva...

— Tatăl tău a fost foarte dur și foarte nedrept cu mine, Ide.

— Tata nedrept cu tine ? Nu se poate ! Nu-l cred în stare !

Thérèse scoase batista și-și șterse ochii.

— Răspunsul tău, draga mea, are în el foarte mult adevăr. Într-adevăr, nu Jan al meu a fost cel care mi-a aruncat în față grozăviile, ci disperarea din el, cumplita lui decepție.

— Dar de ce e chiar atît de afectat de accident ? Îl cunoștea personal pe bolnav ?

— Nu-i vorba de asta, Ide, tu nu înțelegi... Jan Yvarsen nu e un chirurg ca oricare altul, nici măcar ca cei — foarte puțin numeroși — care sînt tot atît de renumiți ca și el.

— Nu înțeleg... Explică-mi...

— Tu știi că tatăl tău a avut o viață extrem de agitată. Cunoști foarte bine drama celei al cărei nume îl porți, ți-am istorisit în amănunt toată povestea cu Sigrid și cu pasiunea ei funestă.

— Da, mamă, murmură Ide, mirată de aceste aluzii la un trecut dureros, împotriva căruia familia Yvarsen avea obiceiul să se apere printr-un fel de zid al tăcerii.

— Tatăl tău, continuă Thérese fără să dea atenție uimirii fiicei sale, a cunoscut în viața sa intimă și sentimentală, bucuriile cele mai pure și mai adevărate, dar și durerile cele mai profunde, supărările cele mai crîncene, decepțiile cele mai amare... Totuși, în cele mai grele clipe, îi rămînea totdeauna un refugiu, un sanctuar inviolabil, unde nimeni și nimic nu-l putea atinge : profesia, frumoasa lui profesie !

Își șterse o ultimă lacrimă și continuă :

— Strălucita lui reușită profesională, incontestabila lui stăpînire de sine îi dăduseră acea siguranță, acea încredere în el, fără de care un om de condiția și cu firea lui n-ar fi putut să trăiască. Or, tocmai această încredere în sine l-a pierdut în noaptea asta, l-a pierdut definitiv !

— Nu pot crede așa ceva !

— Omul mîndru şi puternic pe care-l ştiai tu, Ide, e acum o fiinţă zdrobită, un suflet disperat...

Ide sări în sus :

— Un suflet disperat ? O fiinţă zdrobită ? Tata ? Nu se poate, mamă, spune-mi că nu-i adevărat ! Spune-mi că totul nu-i decît un coşmar !

— Din păcate, e tristul adevăr.

Ide vru să se năpustească spre biroul tatălui ei.

— Mă duc să vorbesc cu el, să-l fac să priceapă că...

Thérèse se ridică şi izbuti s-o oprească la timp.

— Nu ! Acum dimpotrivă, trebuie lăsat singur ! Numai în el, în străfundurile fiinţei sale, va găsi puterea de a trece peste criză.

— Dar noi, mamă, ce-am putea face pentru el ?

— Noi, draga mea ? Să fim răbdătoare, să nu-i ieşim în cale şi să veghem asupra lui.

Thérèse îşi contemplă fata cu o admiraţie în care se amesteca şi mîndrie maternă :

Dealtfel, cu rochia asta de casă, din mătase galbenă, a cărei culoare se potriveşte atît de bine cu pletele tale blonde, eşti frumoasă ca un înger, draga mea !

În acea clipă se auzi soneria. Thérèse se uită la pendulă.

— Trei dimineaţa şi cineva sună la uşă ?

Intrigată, se duse să deschidă.

V

ERA CORNELIUS BLOOM, medicul şef al spitalului din Pretoria. Thérèse îl primi prea puţin amabilă.

— Unde erai, doctore, zise ea, cînd cei de la spital au avut nevoie de dumneata ?

Bloom ridică mîna.

— Schipper e un imbecil, ar fi trebuit să ştie că eram la Cercul olandez, doar i-am lăsat vorbă secretarei !

Rece şi distantă, Thérèse îl întrebă :

— Ce te-a determinat să ne faci o vizită la o oră atît de înaintată ?

— Voiam să vorbesc cu soţul dumitale.

— Jan e prea copleşit, nu doreşte să vadă pe nimeni.

Bloom o privi cu înţelegere.

— Exact lucrul de care mă temeam...

Thérèse deveni mai amabilă.

— Îţi dai seama în ce stare se afla cînd s-a întors acasă ?

— Da, doamnă. Îl cunosc foarte bine, şi-mi închipui că e distrus...

— Distrus e puţin spus... Spune-mi, doctore... Thérèse îl privi ţintă în ochi. Jan e într-adevăr răspunzător de moartea acelui om ?

Bloom clătină din cap şi răspunse categoric :

— Nici pomeneală ! Cazul era disperat, moartea iminentă.

— N-a fost, deci , o problemă de vîrstă, de inabilitate sau de lipsa reflexului chirurgical ?

— Cîtuşi de puţin ! Eu n-am decît patruzeci de ani, doamnă, dar pot să jur că dacă l-aş fi operat pe bolnavul în chestiune, tot n-ar mai fi trăit la ora asta !

— Aş vrea să-i explici dumneata acest lucru, doctore, să-l faci să priceapă că n-a fost vorba de lipsă de îndemînare. E teribil de nefericit !

— Pentru asta am şi venit. Unde e ? Pot să-l văd ?

Thérèse făcu un semn cu capul spre uşa din fund.

— S-a retras în cabinetul lui, zdrobit şi disperat. Mă tem de tot ce poate fi mai rău, doctore.

— Doamnă, lăsaţi-mă pe mine să dreg lucrurile, şi vă rog să aveţi încredere în mine !

Jan îşi înălţă capul :

— Dumneata, Bloom ? Nu crezi că ai apărut puţin cam tîrziu ?

Apoi sări de pe scaun şi se năpusti spre medicul-şef. Îl apucă de guler, şi cum Bloom era destul de scund, aproape că-l ridică în sus :

— De cine-ţi baţi joc, domnule medic-şef ? Ştii că, indirect, eşti răspunzător de moarte acelui om ? Unde te aflai cînd a fost nevoie de dumneata ? Te pomeneşti că alergai după vreo fustă, nu-i aşa ? Începu să-l scuture din ce în ce mai tare : Ai auzit vreodată vorbindu-se despre jurămîntul lui Hippocrat, mă piticule ? Ştii că un medic nu există decît pentru bolnavii lui ? Că trebuie să fie zi şi noapte la dispoziţia lor ? Că trebuie să renunţe la distracţiile de două parale şi să fie întotdeauna gata să-şi facă datoria ?

După această ieşire, Jan se linişti, îl lăsă pe Bloom şi proferă pe un ton sarcastic :

— M-am zbătut luni de zile să-mi găsesc un înlocuitor. Cînd m-am oprit asupra dumitale, mi s-a părut că am făcut o achiziţie grozavă ! Credeam în dumneata ! Rezultatul ? Dispari în toiul nopţii, dracu ştie pe unde, şi-ţi laşi treburile pe umerii unui unchiaş nevolnic !

Bloom îşi aranjă hainele şi răspunse rece :

— Presupun că unchiaşul nevolnic eşti dumneata, nu-i aşa ?

— Da, eu sînt ! Şi să ştii că nu simt nici cea mai mică nevoie de ironia dumitale gratuită, doctore Bloom !

Bloom se apropie de Jan :

— Crezi că e necesară încăierarea asta dintre noi, Yvarsen ? Am venit să am o discuţie serioasă cu dumneata ca de la bărbat la bărbat !

— Şi ce aştepţi ?

— Să fii mai calm, mai destins...

— Calm ! Destins ! După ceea ce mi s-a întîmplat ! Nu ţi se pare că exagerezi ?

— Cîtuşi de puţin ! Dimpotrivă, dumneata eşti cel care exagerează, care umflă lucrurile !

Jan îl privi cu asprime.

— Deci, pentru dumneata, moartea unui om pricinuită de un chirurg neîndemînatic, nu-i decît o întîmplare

oarecare ? Dar glumeţ mai eşti, frate ! Felicitări !

— Bolnavul n-a murit din pricina unui chirurg neîndemînatic, ci din pricina cazului care era disperat.

Jan se încruntă :

— Ce tot scorneşti acolo, omule ?

— Nu scornesc nimic, îţi arăt adevărul, adevărul gol-goluţ.

Soţul Thérèsei îşi trecu mîna peste frunte :

— Nu mai ştiu pe ce lume mă aflu... Este pentru prima oară cînd mi se întîmplă aşa ceva... Înţelegi, Bloom ?

Bloom îl apucă de braţ şi-l obligă să se aşeze într-un fotoliu.

— Lasă, hai să stăm jos. Te înţeleg foarte bine, Yvarsen ! Aş vrea să-ţi fac o mărturisire ! Hm ! Dar mai întîi făgăduieşte-mi că n-ai să te enervezi !

— Făgăduiesc.

Bloom clătină din cap.

— Bine ! Atunci află, Yvarsen, că nu eşti răspunzător de nimic, şi mai ales de această moarte survenită în cursul operaţiei. Bolnavul era condamnat încă de cînd a trecut pragul spitalului. Hemoragia internă a fost cauzată de evoluţia obişnuită a Bolii lui Richter, în stadiul ei avansat, şi nicidecum de intervenţia dumitale chirurgicală.

— Mai întîi, o întrebare ; unde te aflai dumneata în acele clipe ? Şi cum se face că Schipper n-a putut să-ţi dea de urmă ?

Medicul-şef avu un surîs forţat :

— Eşti un om ciudat, zău aşa ! O ţii întruna că ţi-ai dat demisia, şi totuşi te comporţi ca şi cînd ai fi şi acum „marele patron".

— Închipuie-ţi, amice, că am renunţat la conducerea celei mai moderne clinici din lume — cea din Stockholm — ca să vin şi să pun pe roate spitalul din Pretoria. Aşa că mi-ar fi făcut plăcere să am măcar satisfacţia că am făcut o treabă ca lumea, aici, şi că am lăsat spitalul pe mîini bune. Pricepi acum de ce ţi-am pus această întrebare ?

— Da ! Dealtfel, nu e vorba de nici un mister. Mă aflam la Cercul olondez ca să fumez o pipă şi să mai sporovăiesc cu oamenii din ţara mea.

— Mă rog, e dreptul dumitale ! Dar cum se face că cei de la spital habar n-aveau ?

Bloom ridică brațele în semn de neputință.

— Habar n-am ! I-am spus, totuși, foarte clar și precis secretarei mele unde mă duc ! Ea trebuia să-i comunice acest lucru lui Schipper. L-a făcut, nu l-a făcut, nu mai știu !

Jan rosti răspicat :

— Te-aș ruga să te interesezi în legătură cu asta, pentru că asemenea neglijențe sînt de neiertat. Persoana care poate da dovadă de o asemenea lipsă de conștiință profesională trebuie să fie imediat concediată și ștearsă din registrele personalului medical.

— Dar...

— Nu există nici un dar ! Te rog să consideri acest lucru ca pe un ultim ordin al șefului dumitale.

— Ești sever, Yvarsen.

— Nu, sînt medic.

— Bine, mă voi conforma instrucțiunilor dumitale.

— Și acum, zise Jan, să revenim la bolnavul nostru. Deci, după dumneata, era condamnat... Ești sincer sau încerci doar să mă consolezi ?

— Nu prea văd de ce aș încerca să te consolez după primirea pe care mi-ai făcut-o, i-o întoarse Bloom, foarte sincer. Apoi adăugă : Cînd Schipper ți-a telefonat, jocurile erau de-acum făcute, nu exista nici cea mai mică nădejde în vreo ameliorare. În locul dumitale, nu m-aș fi simțit cîtuși de puțin ispitit să-l operez.

— De unde ai această certitudine ?

— Din studiile și din experiența mea. Știi că mi-am dat teza de doctorat cu maladia lui Richter și că pot să mă consider, fără falsă modestie, unul dintre cei mai buni specialiști, sau cel puțin, cel mai informat în acest domeniu.

— Așa e ! Deci... ești sigur că hemoragia internă n-a fost provocată de intervenția mea ?

— În nici un fel ! Dealtfel, am să fac un raport în acest sens, pe care ți-l voi trimite mîine.

Jan îl privi cu gratitudine.

— Dacă ai şti ce uşurare mi-ai adus ! Nu mai eram decît o epavă, o ruină...

— Ştiu, ştiu ! Totuşi concluziile mele nu vor fi suficiente ca să-ţi redea siguranţa.

— Ce vrei să spui ?

— Că nu te poţi retrage din această profesie, după acest accident regretabil.

Jan se ridică dintr-un salt şi strigă :

— Văd unde vrei să ajungi ! Află însă că nu mă voi mai atinge în vecii vecilor de bisturiu !

— Mi-ai făgăduit că ai să fii calm...

— Cu condiţia ca şi dumneata, la rîndul dumitale, să fii rezonabil.

— Sînt cît se poate de rezonabil ! Află, Yvarsen, că nu poţi părăsi acest oraş, înainte de a mai face o ultimă operaţie. O operaţie care, sînt sigur, va fi încununată de succes.

— Baţi cîmpii, dragul meu !

— În loc să te înfurii, mai bine ascultă-mă ! Fratele meu e colonel în armata olandeză. A fost comandantul unei secţii de paraşutişti în luptele din Indonezia.

— Nu prea văd ce legătură are cazul meu cu acest colonel de paraşutişti.

— Ai să pricepi imediat. Căci mi-a povestit un lucru destul de interesant şi de instructiv. Ştii că atunci cînd băieţii sar din avion, li se întîmplă uneori şi accidente...

— Da, o paraşută care nu se deschide, sau, şi mai des, răbufnirile vîntului care-i duce cine ştie pe unde...

— Aşa e ! Ei bine, fratele meu pretinde că atunci cînd se întîmplă un astfel de accident unui paraşutist, e obligat să ordone întregii secţii din care face parte paraşutistul cu pricina să sară chiar în aceeaşi zi sau cel mai tîrziu în a doua... Şi ştii de ce ?

— Probabil pentru a preveni teama, spaima care creşte în ei.

— Exact ! Şi dumneata, Yvarsen, te afli într-o situaţie asemănătoare.

Jan clătină din cap.

— Cîtuşi de puţin, Bloom ; uiţi că mi-am dat demisia şi că, prin urmare, nu voi mai putea fi vreodată obligat să sar din avion.

— Te înşeli ! Vei sări mental. Vei sări în fiece zi, în fiece minut ! Ai să te vezi tot timpul aplecat deasupra bolnavului care şi-a dat duhul în mîinile dumitale. Vei păstra veşnic această imagine. Crede-mă, numai un nou salt te poate salva !

— Poate că ai dreptate, dar nu-mi mai pot îngădui să primejduiesc viaţa unui om pentru a-mi linişti conştiinţa.

— Prostii ! Eşti cel mai bun chirurg pe o distanţă de mii de leghe de jur împrejur.

— Nu insista, nu-ţi pot urma sfatul, mi-e... cu neputinţă !

— După ce vei părăsi Transvaalul şi cînd acest trecut apropiat va ieşi din nou la suprafaţă, vei fi convins că ţi-am istorisit nişte snoave, că raportul meu a fost fals, că singurul nostru scop a fost să te liniştim şi să-ţi dăm posibilitatea să pleci cu nişte amintiri plăcute. Vei fi sigur că l-ai omorît pe acel biet om, cu neîndemînarea dumitale. Te vei simţi complexat datorită unei analize morbide a greşelii dumitale şi...

Jan îl întrerupse :

— Pe cuvîntul meu, ţi-ai greşit cariera, Bloom, trebuia să te faci psihiatru !

— În acest moment nu de mine e vorba, ci de dumneata.

— Ce vrei de la mine ?

— Am vorbit mai adineauri, la telefon, cu oraşul Johannesburg ; au şi ei un caz de Boala lui Richter. Primul stadiu. Operaţia recomandabilă şi indispensabilă. S-au gîndit la dumneata.

Jan bătu cu pumnul în birou.

— Nici vorbă ! Ajunge un cadavru !

— Fii serios ! Eşti singurul care poate duce cu bine la capăt o astfel de operaţie !

— Dar dumneata ? Dumneata, cel mai mare specialist în maladia lui Richter ? De ce te dai deoparte ?

— Eu am studiat mai mult patologia bolii. În ce privește operarea ei, dumneata ești cel care a pus-o la punct.

— Refuz.

— N-ai nici o scuză, căci povestea cu „unchiașul neputincios", e o aberație... Ai putea să te iei la întrecere cu internii de treizeci de ani în ceea ce privește vioiciunea spiritului și dibăcia mîinilor.

— Mi-am dat demisia. Spitalul se poate lipsi de mine.

— Acum e rîndul meu să-ți amintesc de jurămîntul lui Hippocrat !

Jan își lăsă capul în jos și, cu degetele crispate, reflectă. În sfîrșit își înălță fruntea și spuse laconic :

— Primesc.

VI

JAN ÎȘI DĂDU SEAMA RAPID că Bloom prevenise orice încercare de a-l scăpa din mînă silindu-l să accepte. Căci anunțase operația ca pe o demonstrație spectaculoasă a recentelor progrese întreprinse în chirurgie, convocase numeroși confrați, presa și televiziunea. Internii se înghesuiau droaie în micul amfiteatru ce domina blocul operațional și de unde puteau privi sala de operație. Bloom se apropie de el :

— Cum merge ? Ai trac ?

— De ce tot acest carnaval ?

— Am vrut să-ți închei frumos cariera în spitalul nostru, ca într-un fel de apoteoză.

— Farseur afurisit ! Puteai cel puțin, să renunți la televiziune, știi doar că mi-e groază de așa ceva !

Bloom se mulțumi să surîdă cu finețe, și-și înălță capul cu un aer complice. La un semn al chirurgului, puternicele reflectoare se aprinseră deasupra bolnavului, care habar n-avea de drama ce se juca la căpătîiul lui.

Ochii lui Jan se fixară pe chipul infirmierei anesteziste ; se simţi brusc străbătut de un aflux de putere : căci fata semăna într-un mod izbitor cu Thérèse, pe vremea cînd soţia lui avea aceeaşi vîrstă şi practica aceeaşi meserie. Coincidenţa îl întări. Avu impresia că fusese transportat într-un trecut îndepărtat, că-şi regăsise tinereţea. De sub măştile albe, privirile lui şi ale lui Bloom se întîlniră şi noul medic-şef înţelese imediat că Jan îşi regăsise siguranţa. Avu dealtfel confirmarea cînd — adresîndu-se operatorilor camerelor de televiziune — chirurgul spuse cu vocea lui de odinioară, poruncitoare şi care nu admitea replică :

— V-aş ruga, domnilor, să vă daţi mai la o parte ! Staţi prea aproape şi mă deranjaţi ! Nu ne-am adunat aici să facem film, ci să salvăm viaţa unui om !

De sub masca lui, Bloom surîse. Era convins că Jan nu fusese cîtuşi de puţin incomodat de camerele de luat vederi, ci că ţinuse, pur şi simplu, să arate, fără ocolişuri, că rămăsese „marele patron". Era un semn bun. Operaţia putea începe.

Într-o cameră alăturată, Ide aştepta rezultatul intervenţiei. Invitată să asiste la această operaţie, refuzase, intimidată de impunătorul aparat pus în mişcare cu acest prilej. Prefera să aştepte în biroul cu pereţii goi, unde domnea o perfectă linişte. Din cînd în cînd, se scula de pe scaun şi făcea sute de paşi pe mocheta groasă ce acoperea podeaua. Era nervoasă, nerăbdătoare. Îşi dădea perfect de bine seama de importanţa acestei acţiuni. Ştia că nu era în joc o singură viaţă, ci două : a bolnavului şi a tatălui ei. Nereuşita ar fi atras după sine, în scurtă vreme, moartea lui Jan Yvarsen. Ide nu-şi făcea nici o iluzie în legătură cu acest lucru ; pentru că fata cunoştea prea bine legitima mîndrie a tatălui ei, susceptibilitatea lui profesională. Nu se va resemna niciodată să supravieţuiască unei astfel de ruşini, unei astfel de căderi.

Pusă la curent cu situaţia, Fanny Starner venise să-i ţină de urît Thérèsei. Retrase în salonul familiei Yvarsen, cele două femei aşteptau vestea care să hotărască soarta

lui Jan. Fanny nu mai era tînăra încîntătoare şi plină de veselie de odinioară. Moartea tragică a lui James o lovise cumplit. Îmbătrînise brusc. Părul îi încărunţise şi ridurile amărăciunii îi brăzdau fruntea. Ori de cîte ori se uita la ea, Thérèse simţea o milă fără margini faţă de prietena de odinioară, care-i rămăsese la fel de dragă.

— Cum se simte Tom ? întrebă ea.

Fanny avu un surîs trist şi răspunse cu o voce slabă şi şovăielnică, ce-i devenise acum obişnuită.

— Ştii, de cînd l-am pierdut pe James nu mai are chef de nimic. Ca şi cum s-ar fi zdrobit în el ceva vital. În ochi îi străluciră lacrimile.

— Îţi mai aduci aminte, cînd l-am născut pe James, Thérèse ? De bucuria noastră ? Atunci erai aici, cu noi. Tu m-ai ajutat să nasc. Cît de departe sînt acele zile fericite ! Apoi, simţind că emoţia era pe cale s-o copleşească, schimbă discuţia : Cum faci de ai rămas atît de tînără, Thérèse ? Nici un rid. Doar două sau trei şuviţe cărunte. E de necrezut ! Iar Jan e la fel de seducător ca odinioară. Cu voi se petrece un miracol, draga mea !

Uşa se deschise şi Jan îşi făcu apariţia. Ide se năpusti spre el. Marele chirurg era vesel, surîzător şi-şi întinse braţele către ea.

— Tată, strigă fata, ai reuşit ?

Jan o strînse la piept.

— Pe deplin, copila mea. Într-o lună, bolnavul nostru va putea să se întoarcă acasă, complet vindecat !

— E minunat, tată ! Sînt atît de fericită...

Chirurgul se întoarse spre ziariştii care se ţineau scai de el.

— Domnilor, aş vrea să fac o declaraţie presei !

Carnetele şi stilourile ieşiră într-o clipă la iveală... Capete curioase se aplecară înainte.

— Operaţia la care aţi asistat a fost ultima. Mă retrag definitiv din viaţa medicală. Începînd de astăzi, mă consacru familiei. Asta-i tot, domnilor.

După care, luînd-o pe Ide de braţ, plecă însoţit de murmurul glasurilor uimite.

Ide își privi pe ascuns tatăl : se schimbase, părea mai tînăr ca niciodată. Se gîndi imediat la cea care-l aștepta acasă, acolo, în apartamentul lor... Thérèse...

— Tată ! Ar trebui să-i telefonăm mamei, să-i anunțăm și ei vestea bună !

Se aflau pe unul din coridoarele spitalului. Jan se opri :

— Așteaptă-mă un minut, Ide !

Și dispăru în dosul unei uși.

— Alo, Thérèse ?

La auzul vocii sale, Thérèse înțelese că Jan cîștigase, că acel cumplit-coșmar fusese învins. Ochii i se umplură de lacrimile bucuriei.

— Jan, spuse ea simplu, te aștept...

— Vin, draga mea...

VII

LA HAMBURG, ERLING ALESESE pentru ai săi o locuință într-un cartier retras și elegant. Casa tinerei familii Yvarsen era un edificiu de piatră destul de impozant ; foarte confortabilă, fusese construită cam prin 1860. Căci lui Erling nu-i plăcea modernul în arhitectură. Gustul lui, sigur și avizat, îl călăuzea totdeauna spre tot ceea ce avea „clasă", cum spunea adesea, cu plăcere.

La început, puțin stingherită de solemnitatea burgheză a casei, Flavie fusese repede cucerită de farmecul grădinii mari, întreținută cu o grijă deosebită, în mijlocul căreia clipocea o fîntînă arteziană înconjurată de irișI și de cicori sălbatice. Cartierul convenea perfect tinerilor soți. Le plăcea ambianța, puțin perimată, calmul străzilor, sobrietatea vechilor locuințe patriciene, protejate împotriva tumultului vieții moderne, de tei, de ulmi și de stejari venerabili. După o zi de muncă încrîncenată

în laborator sau la clinică, liniștea melancolică și desuetă a casei lor îi atrăgea cu o forță irezistibilă.

Locuitorii cartierului știuseră să păstreze între ei relații plăcute, dar totodată rafinate, care țineau de o epocă îndepărtată, cînd Hamburgul era încă un „oraș liber", cetatea cea mai puternică și mai influentă din Liga hanseatică. Unii dintre acești burghezi aveau slăbiciune pentru muzică sau pentru literatură. Astfel, armatorul Stadelmann era un fanatic al viorii. Alcătuise un cuartet de coarde în care el însuși era vioara întîia, avocatul Söderbaum, vioara a doua, negustorul Moellenbaum cînta la violă iar slujbașul Stiffenacker, la contrabas. Söderbaum ca și Moellenbaum aparțineau amîndoi, ca dealtfel și Stadelmann, unor vechi familii bogate din cartier. În schimb Stiffenacker era originar din Köln și de condiție foarte modestă. Dacă era tolerat în acel cerc foarte închis, asta se datora extraordinarelor sale însușiri de contrabasist. Căci nu numai că smulgea instrumentului său tremolo-uri puternice, grave și solemne, dar chiar reușise — lucru foarte rar — să facă din el un instrument de solist. Cea mai de seamă performanță a sa fusese execuția cîntecului *Ave Maria* de Schubert, pe care-l adaptase el însuși pentru contrabas-solo. Hugo Stiffenacker se distingea, dealtfel, și prin alte trăsături. În vîrstă de douăzeci și cinci de ani, foarte înalt, avea un chip palid și uscat, de ascet, pe care străluceau doi ochi de un negru deosebit de intens și de izbitor. Învăluit, în mod invariabil, într-o ciudată mantie de un negru-antracit, care se asemuia într-un mod uimitor cu veșmîntul unui eclezias și pe care și-o închidea întotdeauna pînă la ultimul nasture de la gît, lui Stiffenacker îi plăcea să se plimbe prin port și să sporovăiască cu marinarii, cu care făcea adesea interminabile partide de cărți. Uneori puteai să-l vezi stînd nemișcat pe chei, contemplînd cu o privire pe jumătate tandră, pe jumătate morocănoasă, vreo navă gata de plecare și murmurînd versuri din Hölderlin, poetul său preferat. Ar fi fost firesc ca asemenea ciudățenii — care săreau în ochii tuturor — să-i închidă în nas ușile saloanelor unde era primit. Numai că muzica e pentru Germania ceea ce e literatura pentru Franța. În-

conjurată de respectul general, muzica deschide toate uşile, trece cu vederea toate ciudăţeniile. Or, Hugo Stiffenacker era, în mod incontestabil, un excelent muzician, care pe lîngă contrabas mai cînta şi la clarinet, bas şi fagot. Iată de ce armatorul Stadelmann, care-i era patron, îl primise în cvartetul lui, unde, în ciuda firii sale ciudate, se comporta foarte bine. Totuşi Stiffenacker datora o mare parte din aceste favoruri aristocratice cucoanelor din cartier, care fuseseră impresionate de un asemenea personaj ce aducea cînd cu Mefisto, cînd cu un student famelic, cînd cu Torquemada şi cînd cu Byron. Ele îl adorau.

La numai cincisprezece zile după sosirea la Hamburg şi instalarea în frumoasa locuinţă aleasă de Erling, familia Yvarsen primise o invitaţie de la Stadelmann ca să asiste la o seară de muzică de cameră, organizată în somptuosul său palat. De atunci, tînăra pereche legase o foarte strînsă prietenie cu armatorul-muzician.

Exportatorul Dobenfeet, care avea şi el un salon de primire era un înflăcărat admirator al lui Frederic cel Mare. Îl citea pe Voltaire în original şi-i plăcea să vorbească nemţeşte agrementîndu-şi frazele cu expresii franţuzeşti. Urmînd pilda gloriosului rege al Prusiei, cînta şi el la flaut, spre amuzamentul nepoţilor săi care frecventau în mod curent barurile, alături de tineri în *blue-jeans*, şi unde se cînta muzică de jazz. Totuşi în salonul Dobenfeet, la loc de cinste nu era muzica, ci literatura, şi mai ales teatrul. În fiecare an se monta cîte o piesă. Luni în şir, doamnele din cartier pregăteau decorurile şi costumele, îşi pudrau perucile şi-şi învăţau cu conştiinciozitate rolurile. Se juca mai ales Kleist şi adesea — ca să-i facă plăcere lui Dobenfeet, *Prinţul din Hamburg*. Căci, în această piesă, stăpînul casei revendica pentru sine rolul lui *Kurfürst* Friedrich-Wilhelm, adică al electorului de Brandenburg, ceea ce-i dădea plăcuta iluzie că se înrudeşte cu dragul lui Frederic.

Prezenţa celor doi Yvarsen era dorită de toate saloanele din cartier. Toţi îl apreciau pe destoinicul medic Erling Yvarsen, secondat de vesela graţie a Flaviei. Lui

Stadelmann îi plăcea să vină să se încline în faţa tinerei femei şi să-i spună cu o voce caldă şi convingătoare :

— Vreţi să-mi faceţi deosebita plăcere de a mă acompania la pian *gnädige Frau* ?

Iar ea îi răspundea cu un surîs atît de încîntător, încît le făcea geloase pe celelalte femei ce se aflau de faţă.

— Cînt atît de prost, dragă domnule Stadelmann, încît voi compromite toată virtuozitatea dumitale.

— Oh, nu, cîtă modestie, cîtă admirabilă modestie ! exclama armatorul. Dacă aţi fi vrut, aţi fi putut deveni o mare, o celebră pianistă. Din păcate, ştiinţa a luat-o înaintea muzicii... Încă o dată, *gnädige Frau,* faceţi-mi această plăcere... Vom cînta împreună acea minunată *Sonată* de Bach, ştiţi care, cea în do minor, care vă place atît de mult.

Sigur că Flavie accepta. Cît despre Dobenfeet, dorea ca soţia lui Erling să-i corecteze pronunţia franceză.

Sigur că unele dintre doamne socotiseră că era de datoria lor să comenteze acele *„Welschen Manieren“* [1] ale Flaviei — cu alte cuvinte — să critice spontaneitatea ei franţuzească, gentileţea înnăscută, ocazie cu care puteai auzi acele indignate *„das schickt sich nicht“*[2] şi *„stellen Sie sich vor“*[3]. Totuşi, toate manifestările iscate de gelozie încetară repede şi tînăra pereche fu definitiv adoptată de acel mediu plăcut şi amabil.

Micul Jan Yvarsen intrase cu curaj în cel de al patrulea an al vieţii sale. Fizic, arăta însă mai voinic decît vîrsta sa şi musafirul neinformat îi dădea, în mod invariabil, cinci ani. Era un copil de o frumuseţe şi de o graţie excepţionale ; văzîndu-l, te gîndeai la vreo fiinţă serafică, poposită pe pămînt direct din împărăţia nevinovăţiei. O claie de păr blond-auriu îi împodobea capul prelung şi fin. Trăsăturile chipului mic aveau ceva nespus de armonios, de nobil şi de pur. Cu glasul lui argintiu, sporovăia într-un încîntător amestec de franceză — limba mamei sale — de suedeză — limba tatălui său şi de germană —

[1] Manierele franţuzeşti (germ.).
[2] Asta nu se face (germ.).
[3] E de necrezut (germ.).

limba țării în care creștea. În această veselă sporovăială, încă mai încurca consoanele, vorbea peltic, dar toate astea îi sporeau și mai mult farmecul.

Da, Jan era unul dintre acei copii pe care regreți că-i vezi crescînd, pe care ai vrea să-i vezi tot timpul la vîrsta tandră a nevinovăției.

Domeniul său preferat era grădina. Acolo, îi plăcea să se așeze jos, pe pămînt, între straturile cu flori și să răsfoiască o carte cu poze sau să se joace cu Otto, un măgăruș pe rotile, cu urechi lungi de catifea. Otto era confidentul, fidelul său camarad. Lui îi împărtășea necazurile și bucuriile sale, și-l săruta pe botic. Cînd cerul se întuneca și cînd ploaia amenința să deranjeze tihna celor doi prieteni, o vedea pe Hanna dînd fuga în grădină. Lăsîndu-l pe Otto în voia soartei, ea îl lua în brațe pe Jan și-l ducea în casă.

Hanna, sau mai curînd Johanna Hohenmast, era și dădacă, și guvernantă, și bucătăreasă. Solidă și sănătoasă, cu părul strîns într-un coc, ea supraveghea — cu un ochi atent și vigilent — întreținerea casei mari a familiei Yvarsen. Îi îndrăgise pe tinerii ei stăpîni și li se devotase cu trup și suflet. Dar, deși nutrea un deosebit respect și o mare admirație pentru Flavie și Erling, Dumnezeul ei era micul Jan. Îl cocoloșea, îl alinta și-l răsfăța, ca și cum ar fi fost propriul ei copil. Cînd s-a îmbolnăvit de pojar, nu s-a mișcat de la căpătîiul lui pînă ce nu s-a făcut bine. Fidelă și încăpățînată, a refuzat să fie înlocuită de infirmieră, insistînd să-i administreze ea însăși copilului medicamentele, și s-a dovedit a fi cea mai conștiincioasă și pricepută asistentă medicală pe care a avut-o Erling vreodată, în tot cursul carierei sale medicale.

Seara, cînd Flavie și Erling discutau probleme de medicina sau de biologie, lui Jan îi plăcea să se așeze le picioarele Hannei, care-i istorisea vechi basme germane, adormind adesea în compania lui Dornröschen, Rumpelstilchen și Löweneckerchen. Șeful familiei nu era de acord cu aceste povești :

— Vreau să fac din Jan un om de știință, îi spunea el Flaviei, nemulțumit, și nu-mi place cîtuși de puțin faptul

că i se vîră în minte astfel de istorii prosteşti !

Tînăra femeie nu era însă de părerea lui :

— Voi, bărbaţii, răspundea ea, nu ţineţi niciodată cont de vîrsta copiilor, Jan este încă un ţînc şi tu şi vrei să faci din el un om de ştiinţă...

— Nu e niciodată prea devreme ca să-l înveţi principii raţionale.

Flavie nu se putea abţine să nu surîdă :

— Principii raţionale ! Vezi, dragul meu, în medicină eşti un erudit, un savant, dar de îndată ce te amesteci în educaţia copilului, redevii tu însuţi copil. Crede-mă, la vîrsta asta Jan are nevoie de poveşti ! Ar fi zadarnic şi ridicol să-i vorbeşti despre matematică sau despre latină. Mai întîi, că nu va înţelege nimic, şi chiar, dacă ar înţelege, ai face din el un monstru, vîrîndu-i prematur în minte astfel de cunoştinţe. Poveştile Hannei, dimpotrivă, îi dezvoltă inteligenţa şi imaginaţia, îi trezesc sensibilitatea şi-l ,fac atent la fenomenele naturii, distrîndu-l totodată. Las-o să-i spună basme, Erling, căci Hanna are mai multă experienţă decît noi în acest domeniu.

— Dar, obiectă Erling, crezi că e necesar să-i spună că *„Frau Hölle"* îşi scutură plăpumile de puf în văzduh, cînd ninge ?

— Nu-i decît o imagine poetică, dragul meu, o imagine încîntătoare şi amuzantă. Jan îşi va aduce aminte de ea cînd va fi mare şi se va gîndi cu drag la buna şi draga lui Hanna. Asta nu-l va împiedica să fie un medic de seamă, ca şi tatăl, ca şi bunicul său.

Erling îşi orientase definitiv cariera către cercetarea ştiinţifică. Desigur, încă din Suedia tatăl său făcuse din el un chirurg strălucit. Totuşi, îi lipsea acea căldură sufletească, dătătoare de încredere, fără de care nici cel mai desăvîrşit medic nu poate cuceri încrederea bolnavilor săi. Cînd Jan Yvarsen se apropia de căpătîiul unui pacient, acesta parcă se şi simţea mai bine, datorită forţei vitale ce emana din acel om extraordinar. În schimb, Erling părea un sloi de gheaţă ; era prea distant. Veşnic cufundat, sau mai bine-zis prăvălit în cercetările sale medicale, ra-

tase contactul cu bolnavii. Pe scurt, Erling Yvarsen nu mai era practician, ci un teoretician, un cercetător. Visul său era să descopere cauzele cancerului şi să pună la punct un tratament care să învingă cea mai cumplită boală dintre toate. Cercetările sale îl şi făcuseră să întrevadă unele licăriri de speranţă. Dealtfel, de mult făurise un plan grandios.

VIII

CEEA CE TREBUIA SĂ SE ÎNtîmple, s-a întîmplat : Hugo Stiffenacker, contrabasistul cu înfăţişarea misterioasă, se îndrăgosti nebuneşte de Flavie. Firește că nimeni nu observă nimic în afară de Flavie. Căci muzicianul era prea timid, prea impresionat de mediul unde era primit pentru a cuteza să-şi manifeste altfel sentimentele decît prin priviri scurte, sumbre şi grele, pe care şi le îndrepta din cînd în cînd asupra Flaviei, ca şi cum ea ar fi fost singura lumină într-o lume plină de tenebre.

Stiffenacker fusese întotdeauna puţin stîngaci în societate. Îndrăgostit, devenise mai neîndemînatic ca niciodată. Cînd intra se împiedica în pragul salonului, cînd trecea, se izbea de cîte un gheridon şi răsturna o scrumieră. Nimeni nu bănuia cauza acestor boacăne şi grosolănii. Necunoscîndu-i-se sentimentul care-l stingherea, toate aceste lucruri erau puse pe seama emoţiei şi a supersensibilităţii sale de artist.

— Trebuie să-l scuzaţi, spunea Stadelmann, luînd un aer de Mecena, nu uitaţi că e şi compozitor ! Dragul nostru Hugo e absorbit de opera sa ! La care, tot salonul dădea din cap, aprobîndu-l. Opera în cauză era însăşi imaginea celui care o crease. Stiffenacker îşi vîrîse în cap ideea abe-

rantă de a compune un concert pentru contrabas și orchestră.

— Va reuși ! striga Dobenfeet cui voia să-l asculte. Iar noi, simpli burghezi, vom avea meritul de a fi descoperit și încurajat un mare muzician.

— Dar, obiectase careva, contrabasul e făcut pentru acompaniament și nu pentru a se produce ca solist !

— Toate astea sînt fleacuri ! Și alți muzicieni, înainte de Stiffenacker, au reușit să facă din contrabas un instrument pentru solist ! Ignoranța dumitale în muzică, domnule, este strigătoare la cer, din moment ce poți ridica o astfel de obiecțiune !

— Poți să spui ce vrei, domnule, un concert pentru contrabas este totuși o absurditate !

Din ce în ce mai ambalat, Dobenfeet replica, amenințînd cu degetul :

— Iar eu îți repet că acest concert original poartă pecetea de foc a geniului ! Hugo va ajunge celebru, va compune și va executa el însuși acest concert ! Va izbuti, pentru că e călăuzit de aceeași încredere în sine, de aceeași voință și forță ca și Frederic cel Mare, al nostru...

Nimănui nu-i trecea însă prin minte, să observe — în acele momente — privirile — de o dragoste fără margini — pe care Stiffenacker cuteza să le arunce Flaviei. Salonul Stadelmann era cu totul absorbit de preocupările sale muzicale, mai ales că un nou membru venise să se alăture formației create de armator : profesorul Herrenschmidt, istoric și fiolog, care era și un excelent violonist. Datorită noului venit, componența formației varia acum mai des. Astfel, cînd Stiffenacker lipsea, reținut de bizara lui compoziție, ansamblul Stadelmann alcătuia un cvartet clasic : două viori, o violă și un violoncel. Cînd ciudatul contrabasist își făcea apariția, atunci formația se apropia de o mică orchestră de cameră. Uneori, Stiffenacker își aducea clarinetul și atunci era solistul cvintetului. Stadelmann era încîntat de această extindere a activității sale muzicale. De îndată ce se întorcea acasă de la birou, începea să-și pregătească viitoarele concerte, scriind el în-

suşi acompaniamentele pentru diversele formaţii. În aceste condiţii, tăcuta dragoste ce începuse să înflorească în inima contrabasistului era firesc să treacă neobservată.

La familia Dobenfeet domnea o animaţie la fel de susţinută, fiindcă se punea în scenă Faust de *Goethe*, eveniment aproape extraordinar pentru cercul aristocraţiei din acel cartier. Firește, că fusese solicitat şi Hugo Stiffenacker pentru rolul lui Mefisto şi, spre plăcuta surpriză a acestor doamne, tînărul acceptase cu entuziasm. Începînd din acel moment, toată lumea fu extrem de ocupată cu repetiţiile, costumele şi decorurile. Orice altă activitate trecuse pe planul al doilea.

În vremea asta, deşi nimeni din jurul ei — nici chiar Erling — nu băgase de seamă ce anume se petrecea în sufletul înflăcărat al tînărului muzician, Flavie era totuşi puţin îngrijorată. Hugo îi era simpatic, în ciuda sau poate tocmai din pricina extravaganţelor sale şi, la urma urmelor, nu-i putea porunci tînărului să n-o mai iubească, cu atît mai mult cu cît la vîrsta asta e cam greu să-ţi stăpîneşti sentimentele. Prevedea totuşi că va sosi în curînd momentul în care — ca să-l evite pe muzician — va trebui să pună capăt vizitelor la familiile Stadelmann şi Dobenfeet. O astfel de perspectivă era extrem de neplăcută, căci vizitele acestea îi prilejuiau o relaxare de care avea foarte mare nevoie.

De cînd soţul ei se hotărîse să se consacre definitiv cercetărilor ştiinţifice şi să renunţe la activitatea de practician, Flavie îşi reîmbrăcase halatul alb de biolog şi devenise asistenta devotată a lui Erling. Lua parte la toate lucrările sale, urmărind cu admiraţie progresele tînărului savant. Această activitate avea în sine ceva îmbătător, căci Flavie observase că munca alături de Erling intensificase dragostea dintre ei, întărînd-o şi mai mult. Aveau amîndoi acelaşi ideal, acelaşi scop, aceleaşi nădejdi tainice. O nouă dimenisune — cea spirituală — venise să se adăuge la marea şi vibranta lor dragoste.

Seara, cînd se înapoiau de la clinica unde-şi efectuau cercetările ştiinţifice şi unde lucrau alături unul de celălalt, îl regăseau pe micul lor Jan. Cînd îi întîlneau pri-

virea atît de bucuroasă și de plină de dragoste, ochii de un albastru atît de pur și de limpede, simțeau o fericire fără margini. Ar fi rămas ceasuri întregi să asculte nevinovata sporovăială a copilului, să-i urmărească, înduioșați, zbenguiala cu Otto, măgărușul pe rotile. Din păcate, Jan se afla la vîrsta la care copii au nevoie de mult somn. Așa că de îndată ce mînca, Jan rostea :

— *Safen ! Safen !* în loc *schlafen,* a dormi. Și după ce le spunea — pe un ton foarte serios — noapte bună, părinților săi, Hanna îl și ducea în pătucul lui.

— O ființă angelică, murmura gînditoare Flavie.

— Da, răspundea Erling, din punct de vedere medical și biologic, Jan este un copil frumos, un specimen cît se poate de reușit al rasei umane. Ai observat cît e de înalt și de subțire ?

— E vorba de fiul tău, protesta Flavie, pe jumătate rîzînd, pe jumătate supărată, și nu de un caz clinic. N-ai putea să mai lași deoparte medicina și biologia și să te mai relaxezi un pic ?

Trecîndu-și mîna peste frunte, Erling îi răspundea :

— Ai dreptate, da, ar trebui...

Atunci Flavie îi propunea :

— Hai la familia Stadelmann, cred că în seara asta se va cînta *Păstrăvul* de Schubert...

— Bună idee ! Muzica mă va face să uit de celulele cancerigene ! Hai să ne îmbrăcăm, dragă !

Înainte de a pleca, Flavie — în rochie de seară — și Erling—în smoching sau în haină—nu se puteau abține să nu treacă prin odaia micului Jan. Uneori, copilul se trezea și-și privea mama cu niște ochi plini de încîntare. Îi contempla buclele lungi și castanii care-i cădeau în inele grațioase pe umerii frumoși, colierul de diamante care scînteia în mii de focuri — cadoul princiar al celuialalt Jan Yvarsen, cînd se măritase cu Erling — rochia albă, presărată de sus și pînă jos cu paiete de argint. Această zînă venea să-l mai sărute o dată și el adormea din nou copleșit de fericire.

Apoi, în salonul strălucind de lumină, tinerii soţi îşi aflau relaxarea necesară după o zi grea de muncă, în ambianţa aceea de o veselie potolită, de o amabilitate politicoasă, de maniere subţiri.

N-ar fi fost dezolant ca din pricina unei iubiri smintite şi imposibile, să fie obligaţi să renunţe la această plăcută relaxare ?

Pînă la urmă Higo Stiffenacker cuteză să-i facă o vizită Flaviei Yvarsen. Aflase că era puţin răcită şi că stătea acasă.

— Herr Hugo Stiffenacker ! anunţase Hanna, cu vocea ei răsunătoare. Apoi, aplecîndu-se spre Flavie, adăugă în şoaptă : — *Stellen Sie sich vor, grädige Frau, der hat sein Instrument mitgebracht...*

— Cum ? Şi-a adus şi contrabasul ?

Dar tînărul se şi năpustise în salonul Yvarsenilor, tîrînd după sine enormul instrument muzical. El care, de obicei, era jigărit şi palid, acum devenise roşu ca un rac. Emoţia îl paralizase, îl făcuse mai stîngaci ca niciodată. Probabil că se afla într-o ciudată stare de exaltare, din moment ce cutezase să se arunce aşa, cu ochii închişi, în această îmbătătoare aventură : să dea ochii cu fiinţa visurilor sale !

Se înclină în faţa Flaviei, zicînd :

— *Gnädige Frau !* Mi-am permis să... Adică... Voiam doar...

— Scoate-ţi mantia şi ia loc, domnule Stiffenacker. Ia loc...

Vru să-şi descheie ciudatul său veşmînt de ecleziast, dar cum degetele i se agăţau în butoniere, renunţă.

— Iată despre ce e vorba, se bîlbîi el. Am... am compus... un *lied* după un poem de Hölderin. Şi mi-am permis să.. să vi-l dedic.

Se năpusti spre contrabas şi dădu să-l scoată din cutie. Trudă zadarnică, fiindcă se dovedi a fi la fel de stîngaci ca şi atunci cînd voise să-şi descheie nasturii de la mantie. Flavie urmărea cu nelinişte felul în care îşi manipula enormul contrabas şi tremura pentru porţelanurile sale.

— Dar, strigă brusc Stiffenacker, văd că aveţi un pian! Aşa că nu mai am nevoie de.... Am să vă cînt la pian *liedul*... pe care l-am compus... pentru dumneavoastră.

Se năpusti deci spre pian şi făcu cîteva acorduri. În acel moment Hanna năvăli în salon, împreună cu micul Jan, ţinînd morţiş, ca băiatul să audă şi el ce anume va cînta oaspetele acela ciudat. Stiffenacker se întrerupse brusc şi se îndreptă spre copil, cu intenţia de a spune ceva gentil, care s-o flateze pe frumoasa lui mamă Dar, din nefericire pentru el, piciul se sperie şi izbucni în plîns.

Era prea mult pentru sensibilitatea deosebită a tînărului artist. Încurcătura atinsese culmea, iar dezamăgirea sa ajunsese la paroxism. Murmură cîteva cuvinte incoerente, apoi făcu sul compoziţia, pe care i-o întinse Flaviei, întocmi ca pe un buchet de flori. După care îşi înşfăcă uriaşul contrabas şi se îndreptă spre uşă, gîfîind şi clătinîndu-se. Apoi dispăru, urmat de hohotele sonore de rîs ale Hannei.

Seara, Flavie, îi istorisi toată scena lui Erling, care se amuză copios.

— Teribil îmi pare de rău că n-am fost de faţă, zise el ; Stiffenacker trebuie să fi fost nemaipomenit de caraghios !

Dar Flavie rămase serioasă :

— Nu-ţi împărtăşesc veselia, Erling, fiindcă băiatul ăsta s-a îndrăgostit de mine, ceea ce este foarte, foarte neplăcut.

— Nu sînt de părerea ta, dragă ! Stiffenacker are douăzeci şi cinci de ani. Tu eşti cea mai frumoasă femeie din cercul nostru. Nu era, deci, firesc să se îndrăgostească de tine ?

— Nu eşti gelos ?

— Pe Stiffenacker ? Cum de-mi poţi pune o astfel de întrebare ? Sentimentele banale şi puţin cam ridicole ale acestui băiat ar putea să tulbure în vreun fel înţelegerea care domneşte între noi ? Nu-mi vine să cred aşa ceva !

— Eu nici atîta ! Totuşi, îţi repet, că în ce mă priveşte e un lucru neplăcut ! Nu-mi face plăcere ca un alt bărbat în afară de tine, să mă privească cu astfel de ochi !

Erling o trase către sine și o sărută cu dragoste. Rămaseră așa, minute în șir, îmbrățișați și fericiți. În sfîrșit, Erling anunță marea veste pe care o ținuse în secret :

— Dealtfel, zise el, peste cinci sau șase luni vom părăsi Hamburgul.

Flavie tresări.

— Definitiv ?

— Da !

— Ce planuri ai ? E în legătură cu centrul acela de cercetări asupra cancerului ?

— Da, draga mea ! Tocmai am avut o discuție privitoare la acest lucru cu profesorul Kleinhaus. El pretinde că voi obține sprijin și ajutor financiar din partea Organizației Mondiale a Sănătății. Pe de altă parte, grație relațiilor pe care le are în Statele Unite, va încerca să-mi obțină credite de la Fundația Carnegie și de la Institutul Rockefeller. Și apoi, sînt convins că guvernul suedez nu-și va precupeți nici el ajutorul...

Flavie îl privi mirată :

— Guvernul suedez ? Ceea ce vrea să însemne că...

— Da, draga mea, ne reîntoarcem în Suedia !

— Dar... asta e ceva cu totul nou, cu totul neașteptat.

— M-am gîndit mult în ultima vreme, vezi tu, și pînă la urmă m-am hotărît să ne întoarcem la Stockholm ca să ducem mai departe tradiția familiei Yvarsen. Tata a creat acolo o clinică, eu voi crea un centru de cercetări asupra cancerului.

— *Noi* vom crea, îl corectă Flavie.

Erling o luă de mînă.

— Așa e, vom continua să muncim cot la cot, să cercetăm, să ne zbatem împreună...

— Acolo unde te vei simți tu bine, mă voi simți și eu. Totuși, o să regret bunul și plăcutul oraș Hamburg, saloanele lui Stadelmann și Dobenfeet, serile noastre de muzică de cameră...

— Ne vom face prieteni și la Stockholm. Dealtfel, acolo nu sîntem niște necunoscuți.

— Știu, dar ambianța nu va mai fi aceeași...

Brusc, îi veni un gînd și strigă :

— Și Hanna ? Te-ai gîndit la tristețea pe care o va încerca despărțindu-se de Jan ?

— Hanna va merge cu noi în Suedia, căci ne vom instala în casa mătușii Brita.

— Dar dacă și tata va vrea să se instaleze acolo ?

— Știi bine că s-a hotărît, o dată pentru totdeauna, să nu se mai întoarcă la Stockholm și să trăiască împreună cu mama, în acel *Journey's End.*

— Hotărîrea e într-adevăr definitivă ?

— Hotărîrile tatei sînt întodeauna definitive.

— *Journey's End...* Mă tot întreb oare unde vor clădi această casa cu un nume atît de trist ?

— Da, și eu aș fi curios să știu.. Ai aflat că tata a reușit să efectueze — și încă într-un mod strălucit — operația pe care o pusese mai de mult la punct, împotriva maladiei lui Richter ?

— Nu, nu știu nimic despre acest succes !

— Scrie în ziare ! Am citit, azi după-amiază, într-o gazetă medicală. Se pare că tata s-a întrecut pe sine.

— E nemaipomenit ! Am impresia că nu va îmbătrîni niciodată, că va rămîne veșnic tînăr.

Erling surîse :

— Ai dreptate, dragă, Jan Yvarsen nu va îmbătrîni. Dimpotrivă, crește, iar acum se află în al patrulea an al vieții sale.

— Jan al nostru, da... Dacă ne-am duce să-i spunem noapte-bună ?

— Păi nu ești în rochie de seară ! O să se simtă vexat...

— Ei, o dată ne va ierta și el că nu respectăm protocolul. Haide repede !

În ziua următoare avea loc un concert de muzică de cameră la armatorul Stadelmann. Spre surpriza neinițiaților, Hugo Stiffenecker nu-și mai aduse, ca de obicei, contrabasul, ci o minunată vioară lucrată în Italia. Toți cei de față aflară astfel că studiase în secret acest instrument și că ajunsese, într-un timp foarte scurt, la o asemenea performanță, încît armatorul îi ceda lui locul său, el mul-

ţumindu-se cu vioara a doua. Toate persoanele prezente aşteptau începerea concertului, arzînd de nerăbdare să-l audă pe tînărul muzician.

În ciuda incidentului din ajun, Flavie şi Erling asistau la serată, tînăra străduindu-se cu grijă să evite privirile lui Stiffenacker. În programul pe care Stadelmann avusese cochetăria de a-l tipări pe hîrtie de Bristol, figurau :

FRANZ SCHUBERT
Cvartetul în sol major, opus 161
Cvartetul în re minor. «Fata şi moartea«

LUDVIG VAN BEETHOVEN
Cvartetul al IX-lea în do major, opus 59, nr. 3

Se făcu linişte şi arcuşurile atacară *allegro*-ul *moderato* al cvartetului în sol major. Toate privirile erau aţintite asupra lui Hugo Stiffenacker. Cu excepţia celor cîteva stîngăcii, datorate timidităţii sale, cîntă dumnezeieşte. Deci şi în acest domeniu, virtuozitatea sa era de necontestat.

După freamătul şi vibrantele avînturi ale primei părţi, cvartetul abordă sublimul *andante*. Suavitatea alterna cu tumultul pasiunii, extazul dialoga cu neliniştea. Purtat de elanul său muzical şi de înflăcărare, lui Hugo i se părea că trăieşte într-o altă lume, că se prăvăleşte într-un univers sonor. Din cînd în cînd însă, privirea lui strălucitoare o întîlnea pe cea a Flaviei. Apoi urmă ritmul legănat al *scherzoo*-ului. Acordurile te invitau la reverie, într-o pădure germană, sub un cer negru, imens fără sfîrşit.... În finalul prestigios, visul pierea în faţa unei eroice cavalcade Mişcare, bucurie, fremăt ! Viaţa te lua cu sine, ea însemna triumful realităţii asupra visului : Aplauze frenetice salutară sfîrşitul bucăţii.

Foarte palid, cu ochii strălucind, Hugo se înclină în faţa asistenţei. Sub imperiul emoţiei, Stadelmann îl strînse în braţe şi-l apucă de mînă. Întregul salon începu să strige : „Vivat !" Cei care-l aclamau, habar n-aveau de durerea care-i sfîşia inima.

După două zile Hugo Stiffenacker părăsi Hamburgul, reîntorcîndu-se la Köln, oraşul său natal. Stadelmann fu dezolat să-l piardă pe cel mai original şi, mai strălucit membru al orchestrei sale de cameră. Unele doamne din cartier rămaseră neconsolate pe vecie. Cît despre Flavie, fu singura care răsuflă uşurată.

IX

SPANIOLUL LE REZERVASE O masă pe terasă şi, la insistenţele lui Norbert binevoi să le pregătească o *paella*.

— Cum îţi place *paella* asta, Cora ?

— E delicioasă. Ştii cumva cum se prepară ?

— Pui carnea, orezul, legumele şi peştele în ulei şi le coci pe toate la un foc puternic.

— Unde ai învăţat asta ?

— Am stat şase luni în Spania.

Se făcuse noapte. O lună mare, argintată, strălucea pe deasupra golfului, aruncînd un văl lăptos peste marea nemişcată.

— Cît de calmă e marea în seara asta, observă Cora. Atît de aproape şi totuşi atît de departe, atît de nepăsătoare faţă de grijile, de frămîntările noastre omeneşti...

— Nu te ştiam atît de meditativă, draga mea. Azi îmi pari deprimată, îngrijorată. E ceva contrar firii dumitale obişnuite...

Cora privi spre larg :

— Uneori, marea e liniştită zile întregi. În fiece dimineaţă cînd te trezeşti, zăreşti această imensă suprafaţă lichidă, de un albastru atît de dulce, tot atît de liniştită ca un mic lac elveţian. Apoi, dintr-o dată, fără nici o tranziţie, masele de apă se dezlănţuie, se rostogolesc spre mal, se transformă în talazuri uriaşe care vin să se spargă cu zgo-

mot pe nisip și pe dig. Din albastră, marea devine sidefie, Apoi, își schimbă din nou culoarea, căpătînd o nuanță verzuie. În sfîrșit, bolborosind ca apa care dă în clocot, capătă culoarea tristă a ardeziei.

Norbert se aplecă spre fată.

— N-ai vrea să-mi spui ce furtună s-a abătut asupra dumitale ?

Fata clătină din cap :

— Lucrul e dificil, dacă nu cumva chiar imposibil.

— De ce ? Nu sîntem vechi prieteni, nu ai încredere în mine ?

— Dacă ai fi femeie, mi-ar fi ușor, dar așa... Vezi, de îndată ce mi-am început lucrul, am fost înconjurată numai de bărbați. Uneori e de-a dreptul penibil. Căci, din cînd în cînd, simt nevoia să-mi descarc sufletul, să întîlnesc o ureche care să mă asculte și să mă înțeleagă. Dacă aș fi avut alături măcar o singură colegă ! Necazul mărturisit e pe jumătate alinat.

— Uită — zise Norbert — că sînt bărbat. Consideră pur și simplu că ai de a face cu un suflet de femeie. Spune-mi ce te frămîntă. Dealtfel, cred că bănuiesc...

Cora făcu ochii mari :

— Dumneata ? Cum ai putea ?

— Flerul meu de pictor...

Tînăra roși și-și lăsă capul în jos, părînd să contemple vinul auriu din pahar.

— Bine, spuse ea după un timp de tăcere, am să-ți spun totul. Și continuînd să-și privească paharul, adăugă : Dealtfel, e foarte simplu : îl iubesc pe Stephen Wells.

Mărturisirea o făcu să se simtă mai ușurată, mai puțin stingherită. Se îndreptă, fixîndu-l pe pictor, cu frumoșii ei ochi expresivi, așteptînd cu nerăbdare să-i vadă reacția.

— Știam, Cora.

— Și n-ai...

Nu-și isprăvi fraza, ci continuă să-l privească într-un mod ciudat. Norbert își dădu seama ce anume gîndea fata.

— El bine, află că la început am fost puțin necăjit, da, că am simțit un mic junghi în inimă. Totuși, mi-am spus

imediat că, din moment ce n-a fost nimic între noi... Poate cu timpul, s-ar fi închegat ceva...

— Da, s-ar fi putut...

— Dar după întîlnirea noastră de la Paris, drumurile ni s-au despărțit, amîndoi am descoperit o lume necunoscută pînă atunci, chipuri noi...

— Chipuri ? Nu cumva și dumneata...

— Da, și eu, dar asta e o altă poveste. Poate că pînă la urmă ți-o voi spune, totuși. Deocamdată, e vorba de dumneata.

Fata se juca, nervoasă, cu furculița :

— Da, de mine ...

Lîngă debarcader, cîțiva marinari greci cîntau vechi cîntece, acompaniindu-se la ghitară. Pescarii se bucurau în tihnă de liniștea serii, stînd pe pragurile caselor, clădite cu fața spre mare, și trăgînd din pipele lor lungi, din care se ridica un fum aromat. Cîțiva turiști — francezi și italieni — se așezaseră pe faleză și discutau zgomotoși. Hohotele lor de rîs se înălțau spre cerul noptatic. Luminile yachturilor englezești scînteiau pe apă și voci îndepărtate răzbăteau în noapte.

Spaniolul le servise o excelentă cafea turcească, pe care o savurau discutînd cu voce scăzută, întrerupîndu-se din cînd în cînd ca să asculte cîntecul vreunui marinar.

— Și de ce ești nefericită, Cora ? Wells e cumva însurat, logodit ?

— Nici una, nici alta. Dealtfel, nu sînt nefericită, e vorba de o cu totul altfel de senzație. O înflăcărare febrilă, la care se adaugă un fel de neliniște deprimantă, înțelegi ?

— Poate că da...

— N-ai fost niciodată îndrăgostit ?

— Ba da, sau mai curînd cred că da... Dar să nu vorbim de mine ! În orice caz, știu că există tot atîtea forme de dragoste cîte ființe îndrăgostite sînt.

— Ai foarte mare dreptate în ceea ce spui, Norbert. Și eu cred la fel ; cred că fiecare dintre noi redescoperă dragostea, că acest sentiment e veșnic nou, deci întotdeauna diferit de ceea ce am trăit altădată.

— Eşti pe cale de a devia discuţia, Cora. Încerci să te eschivezi... Eu ţi-am pus o întrebare precisă : de ce eşti neliniştită ?

— Nu pricepi de ce ?

— Te-a respins ?

Un val de sînge urcă în obrazul fetei.

— Ce întrebare imposibilă, Norbert ! Stephen habar n-are despre tot ceea ce ţi-am mărturisit dumitale ! Şi, cu ochii strălucind, adăugă : Şi nici nu trebuie să ştie, pricepi, nu trebuie !

— Aici nu mai sînt de acord cu dumneata. Eşti chiar atît de sigură că n-ai trezit un sentiment analog în sufletul lui ?

— Cu desăvîrşire sigură ! El e mult mai presus ca mine ! Nu va fi niciodată de acord să mă trateze altfel decît ea pe o studenţică oarecare, ce-şi face practica sub mîna lui. Înţelege, Norbert, că pe lîngă el, eu nu-s decît o biată ignorantă !

— E ridicol ! ripostă pictorul, cu căldură. Se pare că încerci o plăcere răutăcioasă să te ponegreşti.

— Nu, prietene, sînt pur şi simplu, lucidă.

— Nu lucidă, ci intimidată. Eşti năucită de inteligenţa deosebită a acestui om, de vastele lui cunoştinţe. Uiţi totuşi, că sub masca lui de erudită ironie, Stehpen Wells e şi el om, că are o inimă, ca şi dumneata, un suflet, ca şi dumneata.

— Te gîndeşti, totuşi, că s-ar putea...

— Nu mă gîndesc, sînt sigur că Wells nu va rămîne insensibil la dragostea unei tinere atît de nobilă, de generoasă, de cultivată şi de...

Norbert surîse :

— ...şi de maliţioasă ca dumneata !

— Încerci să mă consolezi, Norbert...

— Nicidecum ! Nu-i vorba să te consolez. Ceea ce ţi-am spus e purul adevăr şi, în străfundul sufletului dumitale, sînt sigur că-mi dai dreptate.

— Deşi lucrez alături de el, Stephen e atît de departe de mine...

— Va veni şi apropierea, sînt sigur...

Norbert se întoarse spre chelner şi ceru să servească lichiorurile :

— *Pedi, ta pota !*

— Nu cunoşti greaca veche, dar în schimb văd că vorbeşti greaca modernă, observă Cora.

— Da, puţin, datorită Annei Atanasiadis, femeia de serviciu. Dar pronunţia e lamentabilă. Sînt un vizual şi un zero absolut în materie de muzică. Or, ca să poţi vorbi bine unele limbi cum sînt greaca modernă, italiana, româna, trebuie să ai ureche muzicală.

— În vreme ce dumneata ai ochi, ochi de pictor, conchise Cora cu maliţie.

— Ce bucuros sînt să văd că ţi-ai regăsit buna dispoziţie !

Chelnerul sosi cu mai multe sticle, pe care le prezentă rînd pe rînd ca pe nişte trofee. Cei doi tineri aleseră o băutură specifică ţării, un lichid alb şi onctuos, care curgea ca mierea, dar care era tot atît de tare ca şi vechiul wisky scoţian.

— Ştii, zise Norbert, te şi văd măritată, alcătuind împreună cu Wells una din acele perechi desăvîrşite, asupra cărora privirile stăruie cu complezenţă, dar şi cu invidie.

— Visătorule !

— Dar sînt cît se poate de serios ! Gîndeşte-te că aveţi amîndoi aceiaşi profesie, că veţi fi întotdeauna de acord în domeniul atît de important al muncii voastre de zi cu zi. Ţi-aduci aminte că la Paris ţi-am vorbit despre sora mea Flavie...

— Care e biolog, da, îmi aduc aminte. Din păcate, n-am avut prilejul s-o cunosc...

— Aveam intenţia să aranjez o întîlnire între voi două. Dar moartea accidentală a unei rude ne-a obligat să părăsim brusc Parisul şi să ne ducem în Transvaal. După înmormîntare, Flavie şi Erling au plecat direct la Hamburg, fără să mai treacă prin Franţa. Dar nu despre asta voiam să-ţi vorbesc. Ci despre excelentele raporturi care există între aceşti doi soţi, despre perfecta armonie din căsnicia lor. Socot că la asta contribuie foarte mult şi activitatea lor ştiinţifică pe care o practică împreună. Nu crezi că e un lucru frumos ca un bărbat şi o femeie să poată avea acelaşi ideal, acelaşi scop şi să lucreze cot la cot ? Ceea ce realizează în medicină şi în biologie Flavie

şi Erling veţi putea realiza în arheologie, dumneata şi Wells. Crede-mă, mulţi bărbaţi şi-ar dori să se bucure din partea soţiilor de deplina înţelegere a ambiţiilor profesionale, a grijilor şi a nădejdilor lor. Dar adesea, mult prea adesea, se izbesc de o crasă neînţelegere din partea tovarăşelor lor de viaţă şi se văd condamnaţi la singurătate şi izolare.

— Ce vrei să-mi demonstrezi cu asta ?

— Vreau să te fac să pricepi că Stephen Wells n-are nici un motiv să te trateze de sus, ci dimpotrivă. Ar trebui să se simtă copleşit că a izbutit să iste astfel de sentimente la dumneata...

— Uiţi un lucru, Norbert, un lucru esenţial : cînd Erling s-a însurat cu sora dumitale, Flavie era de acum celebră, atît prin descoperirea virusului Bolii lui Nils, cît şi prin fapta ei curajoasă care a dus la descoperirea serului împotriva maladiei. În ce mă priveşte, eu nu-s decît o mică debutantă în arheologie, un personaj anodin.

— Crezi, deci, că Erling s-a însurat cu Flavie numai fiindcă era celebră ?

— Nu, dar...

— Află că o iubea încă de pe cînd lucra la Stockholm, în laboratorul profesorului Jan Yvarsen. Legătura lor a început cu o adevărată poveste de dragoste, unde nu era vorba nici de medicină, nici de biologie. Aşa că şi dumneata, la fel...

Cora îl întrerupse cu un gest plictisit.

— Norbert, vrei să lăsăm astea ? Nimeni nu mă poate ajuta, şi apoi am vorbit prea mult despre mine !

Norbert se gînd o clipă, apoi întrebă :

— Aş putea să-l văd şi eu pe Stephen ăsta ? Fiindcă — cum să-ţi spun — mi-ar plăcea să-l cunosc mai îndeaproape.

— Sigur, lucrul nu-i imposibil. Stai puţin, să vedem cum am putea face...

— Am o idee, făcu Norbert. Dacă am vizita toţi trei Delosul, celebra insulă de alături ? Eu am mai fost acolo, dar în calitate de pictor, de artist... Acum aş fi însă bucuros să capăt, din partea dumitale şi a lui Stephen Wells, unele precizări istorice, arheologice...

— Asta s-ar putea, spuse Cora pe gînduri.

În acel moment, discuția lor fu întreruptă de un cîntec pătimaș, reluat apoi în cor de marinarii adunați lîngă debarcader. Vocile de tenori se amestecau cu cele de baritoni și degetele ghitariștilor zburau pe coarde într-un ritm îndrăcit. Apoi, brusc, cîntecul se sfîrși, și cîntăreții se despărțiră după ce-și strigară un vibrant : „*Zilo i Ellas !*" Trăiască Grecia !

Masa copioasă, *paella*, vinul, cafelele, lichiorul își făcuseră efectul asupra celor doi tineri. Pluteau într-o dulce euforie, gata la tot felul de confidențe. Vorbele încurajatoare ale lui Norbert o mai înveseliră pe fată. Și apoi, nu se aflau oare în mijlocul unei priveliști încîntătoare peste care noaptea aruncase un văl de vis ?

X

A DOUA ZI DIMINEAȚĂ CÎND Norbert se trezi, simți o mare nemulțumire. Căci la masa din ajun, stimulat de alcool și de ambianța plăcută, îi făcuse Corei unele confidențe pe care acum le socotea deplasate, aproape necuviincioase. Îi mărturisise că, încă de la prima întîlnire, fata profesorului Yvarsen făcuse o foarte puternică impresie asupra lui. Pe atunci, James Starner trăia și Ide era o tînără zburdalnică veselă. O revăzuse mai apoi o biată văduvă, palidă și nespus de tristă... Ba chiar mersese atît de departe, încît îi povestise Corei pînă și scena din cimitir. Potopul acela de ploaie și cavoul unde se refugiase cu Ide. Acum, îi era rușine. Da, pentru că își deschisese inima în fața fetei și-și desvăluise sentimentele cele mai profunde, cele mai ascunse.

— Cînd mi-am dat seama că erai îndrăgostită de Stephen Wells — afirmase el — am văzut clar în mine însumi și ceața care-mi învăluise sufletul s-a risipit. Această înclinare ciudată pe care o aveam pentru Ide s-a limpezit în ochii mei, și am început să-mi dau seama c-o

iubesc pe fata lui Jan Yvarsen, că de fapt, o iubisem dintotdeauna.

— Dintotdeauna ? se mirase Cora.

— Da ! Cum să-ţi explic... E o senzaţie ciudată, deconcertantă. E ceva ce vine de foarte departe, poate din cele mai tenebroase zone ale subconştientului. Am impresia că o cunosc pe Ide încă din epoca în care am venit pe lume. Ca să-ţi spun adevărul, ea n-a fost niciodată o străină pentru mine, ci întruchiparea a aceea ce am căutat tot timpul.

— Ai nişte sentimente foarte complexe, dragul meu Norbert.

— Da, ştiu. Dar să nu crezi că din dorinţa de a face pe interesantul sau că ar fi vorba de fanteziile sau de ciudăţeniile unui artist.

— Totuşi, ceea ce mi-ai spus e destul de ciudat...

— Sînt de acord. şi cu asta intrăm într-un domeniu unde limbajul devine un instrument prea frust, prea dur şi prea grosolan pentru a reprezenta realitatea. Ar trebui inventaţi nişte termeni mai nuanţaţi, nişte structuri mai delicate. pentru a reda exact unele intuiţii ce-şi au rădăcina în străfundurile fiinţei noastre. Şi apoi, eu nu sînt nici scriitor, nici poet, ci pictor. Poate că m-aş putea face mai lesne înţeles într-un tablou.

Îşi golise deci sufletul şi i-l pusese pe tavă, Corei, fără nici o reţinere. Acum regreta şi-i era ruşine.

Destul de prost dispus, intră în camera de zi, unde avea obiceiul să ia masa. Anna Atanasiadis se ivi cu tava încărcată cu micul dejun. Norbert avu impresia că salutul ei, acel *„Kalimera"*, sunase mai rece, mai distant ca în alte zile. Absorbit de regretele şi de gîndurile sale negre, nu dădu prea multă atenţie acestui fapt. Anna, procedînd cu o anumită solemnitate, puse tava pe masă, apoi se dădu cîţiva paşi îndărăt. Gravă şi nemişcată, ea îndreptă spre Norbert o privire încărcată de reproş şi-i zise, cu o voce ştearsă !

— Nu cred să vă fie prea foame, domnule, după copioasa *paella* de aseară...

Norbert înţelese imediat sensul aluziei... Anna Atanasiadis era vexată pentru că el nu-i suflase o vorbuliţă despre existenţa Corei. Nu era de mirare că fusese la

curent cu masa de la spaniol, căci în micul port Mikonos cele mai mici ştiri erau colportate cu o viteză fantastică, mai ales cînd era vorba de străinii care stăteau o vreme pe insulă. Probobal că se întîlnise cu băiatul care servea la han sau chiar cu spaniolul care-i făcuse o descriere exactă şi amănunţită a mesei pe care o serviseră cei doi tineri.

Noua dovadă a geloasei afecţiuni pe care o nutrea Anna faţă de el îi descreţi fruntea şi-i redădu buna dispoziţie.

Văduvă a unui pescar, Anna Atanasiadis locuia într-una din acele case pitoreşti care, în acel loc, aproape că erau scăldate de mare. Îmbrăcată veşnic în negru, cu o basma înnodată strîns în jurul capului, avea portul demn şi solemn pe care-l adoptă femeile de o anumită vîrstă, în ţările mediteraneene. Norbert o angajase la recomandarea spaniolului şi nu regreta alegerea. Preocuparea pentru curăţenie a Annei o făcea aproape maniacă. Înarmată cu cîrpe şi mături, se lupta cu o înverşunare fără egal împotriva prafului şi a dezordinei. Căci ţinea ca Norbert — „uriaşul blond" cum i se spunea la Mikonos — să nu aibă nici cea mai mică îndoială asupra faptului că Grecia era o ţară tot atît de curată, dacă nu cumva chiar mai curată decît Canada. Uneori, cînd pictorul lucra în atelierul său, văduva dădea buzna înăuntru şi rămînea minute în şir, nemişcată, în faţa unei pînze. Apoi emitea o părere laconică sau formula o scurtă critică. Şi asta, fiindcă socotea că o grecoaică — numai pentru simplul fapt că aparţine unei familii elene — este, în mod firesc, în măsură să critice operele de artă. Norbert împărtăşea acest punct de vedere şi uneori nu se sfia să urmeze întocmai sfaturile Annei Atanasiadis. Sigur că femeia ştia mult mai puţine lucruri despre Grecia antică decît oricare dintre bacalaureaţii noştri. Avea însă o părere a ei, proprie — mult mai originală şi mai interesantă — despre vechea civilizaţie a ţării sale. N-avea habar nici de date, nici de numirile înşiruite în manualele de istorie, dar se simţea — prin toate fibrele fiinţei sale — mult mai legată decît marii savanţi ai ţării sale de modul de viaţă care fusese socotit odinioară aurora culturii din Occident. Căci vechea înţelepciune mediteraneană ştiuse să păstreze în unele din acele insuliţe înapoiate, în unele din acele porturi uitate, valorile ce se afirmau cu atîta strălucire în

marmurile de pe Acropole. Dealtfel, Mikonos era vecină cu prestigioasa Delos, insula unde Homer presupusese că se născuse Apollo. Anna Atanasiadis îl îndrăgise pe Norbert. Aflînd că-şi pierduse părinţii, îl cocoloşea cu o grijă aproape maternă, atentă să se simtă bine şi fizic şi moral. Nu numai că-i pregătea masa de dimineaţă şi pe cea de prînz, dar, în plus, avea grijă de hainele lui, spălînd, călcînd şi aranjîndu-i totul, zilnic. De îndată ce avea o clipă de răgaz, profita de ea ca să-l înveţe greaca modernă, istorisindu-i vreuna din vechile legende din Delos. Pe scurt, Norbert, era fericit s-o aibă în slujba lui pe această binevoitoare Anna, aşa că, în acea dimineaţă se grăbi să-i dea toate amănuntele despre încîntătoarea Cora, în aşa fel încît Anna să nu se mai simtă jignită în demnitatea ei.

În cursul după-amiezii, în timp ce Norbert lucra la marea lui pînză destinată unui muzeu oceanografic, un băieţaş grec îi aduse un bileţel din partea Corei. Fata îl informa că izbutise să organizeze excursia la Delos, sugerată de el. Aveau să părăsească insula Mikonos, a doua zi dimineaţă, către ora nouă, nu cu barca cu motor care făcea de obicei această cursă, ci un un caic, ceea ce va fi cu mult mai intim. Îi propunea să se întîlnească a doua zi, lîngă debarcader.

După ce şovăi o clipă, Norbert îi răspunsese că acceptă şi-i înmînă biletul tînărului mesager cu plete negre şi cu privire ageră. Se simţea puţin jenat, aproape contrariat din pricină că dorinţa pe care şi-o exprimase în ajun se realizase atît de repede. Căci la baza acestei dorinţe nu stătea — aşa cum lăsase el se înţeleagă — curiozitatea istorică sau arheologică, ci numai dorinţa de a-i face Corei un serviciu. Pentru a se informa despre trecutul insulei Delos şi despre ruinele sale, n-avea decît să consulte unele lucrări de specialitate, fără să aibă nevoie de erudiţia arheologului englez. Nu, cînd propusese excursia, nu avusese în vedere decît fericirea Corei, gîndindu-se să intervină pentru ea la Wells. Să intervină ? Acum planul i se părea ridicol, dacă nu chiar de neconceput. Dealtfel, socotise că, dînd o mînă de ajutor la îndeplinirea planurilor Corei, soarta avea să-l ajute şi pe el, răsplătindu-l în ziua în care Ide... Tiii, ce superstiţie prostească ! Şi apoi

nu era pur și simplu nepoliticos, dacă nu chiar grosolan, să se amestece în viața unui om pe care nu-l cunoștea cîtuși de puțin ? Cum va reacționa Stephen ? Norbert și-l închipuia ascultîndu-l — în timp ce-i vorbea despre Cora și despre sentimentele ei — cu un surîs batjocoritor și ironic pe buze, cu un aer distant și trufaș. Da, ideea lui fusese de-a dreptul smintită. Tulburat de reproșurile pe care și le făcea, Norbert căzu pe gînduri.

A doua zi dimineață însă se trezi odihnit și bine dispus, uitîndu-și scrupulele și regretele din ajun. Dealtfel — în mod destul de paradoxal — nu se mai gîndea deloc la Cora, nici la Stephen, ci la Ide. O visase, și acum i se părea că-i întîlnește privirea, că-i aude glasul, că-i zărește chipul grațios profilîndu-se pe azurul cerului.

În ciuda acestui fapt, fu prompt la întîlnirea fixată lîngă debarcader. Odată acolo, fu surprins în mod plăcut de persoana arheologului englez. Wells avea treizeci și cinci de ani. Înalt și slab, purta o haină de tweed și un pantalon de flanelă. Nu afișa nici un fel de aer de superioritate, ci dimpotrivă, îi făcu lui Norbert o primire foarte cordială. Totuși, accentul său trăda celebra Universitate unde-și făcuse studiile. Dar această trăsătură era, mai curînd simpatică și pictorul nu se putu abține să nu se gîndească la faptul că Cora exagerase în mod ciudat „trufia" și „aerul distant", ale savantului. Fata nu părea deloc la largul ei. Își pleca adesea ochii, deosebit de atrăgătoare în rochia ei albastră, cu fusta aidoma corolei unei flori... Cu siguranță că ghicise intențiile ascunse ale lui Norbert.

Se așezară în caic — acea ambarcație lungă și îngustă, folosită atît de des pe mările Greciei. Stephen dădu semnalul de plecare și — condus de un tînăr barcagiu jovial și vorbăreț — caicul se îndreptă spre larg. Marea era liniștită, vast covor de apă pe care astrul zilei desena niște figuri geometrice ce-și schimbau mereu forma, aprinzînd ici și colo mici flăcărui de argint. Încet și demn, caicul ieși din portul Mikonos, trecînd pe lîngă insulița Sfîntul Gheorghe și îndreptîndu-se spre capul Kako. În vremea asta, Norbert se afla cu gîndul la mii de kilometri de marea Egee. Se vedea în Transvaal, într-o zi furtunoasă, Ploua cu găleata, tunetul bubuia, cerul era acoperit de nori groși, negri și cenușii ; apoi se dezlănțuise un adevă-

rat potop ; parcă venise sfîrşitul lumii. Era ziua cînd îl înmormîntaseră pe James Starner, soţul Idei, împuşcat de un negru care înnebunise. Omul se numea Sammy, mai exact Old Sammy, şi iubea trandafirii... O ploaie diluviană se abătuse asupra cimitirului, transformînd drumurile în şanţuri noroioase. Totuşi Ide şi Norbert îşi găsiseră refugiu într-un cavou, într-un solemn cavou de familie. Vîntul smulsese vălul tinerei ; pletele-i ude, frumoasele ei plete de un blond ca aurul, i se lipiseră de tîmple, încît te cuprindea mila văzînd-o astfel.

Norbert Verneuil îşi amintea cele mai mici amănunte ale acelei zile stranii. Forma cavoului, dalele de piatră pe care erau gravate nume şi date. Dale cenuşii, severe şi reci. Ca şi pictura de pe mica boltă : Lazăr înviind din morţi. Artistul le zugrăvise pe Marta şi pe Maria într-o postură destul de impresionantă. Buimac, rupîndu-şi fîşiile de pînză care-l învăluiau, Lazăr ieşea din mormînt, îndreptîndu-se către Hristos. Apoi, această scenă biblică pieri din faţa ochilor lui Norbert şi fu înlocuită de apariţia lui Jan Yvarsen, care înainta cu greu, spre cavou, prin apa mocirloasă ce inundase cimitirul. Imaginile se succedară astfel, una după alta, prin mintea lui Norbert. Ide era tot timpul prezentă, pictorul îi vedea parcă aievea trăsăturile, privirea ei limpede şi emoţionată. Amintire, amărăciune, dorinţă tainică, speranţă...

„Flavie s-a măritat cu băiatul lui Yvarsen. Dacă m-aş însura şi eu cu fata celebrului chirurg, ar părea cam ciudat... Tocmai noi, moştenitorii lui Sigrid, să ne căsătorim cu copiii bărbatului pe care ea l-a iubit cu atîta patimă ! Ar fi derutant, bizar ! Dar ce importanţă mai are ? O iubesc..."

Cînd Norbert îşi reveni din reveriile sale, se trezi în caic, în faţa Corei. Pe un ton vesel şi plăcut, fără cea mai mică urmă de pedanterie, Stephen Wells se apucă să zugrăvească istoria atît de zbuciumată şi trecutul atît de glorios al insulei Delos. După ce debarcară, arheologul continuă să vorbească fără să fie obositor ci dimpotrivă. Mergînd printre vechile ruine, vasta lui erudiţie făcea să reînvie locurile de odinioară, redîndu-le viaţa ce se scursese pe sub pietrele încremenite de vreme.

Cora, puțin obosită, rămăsese mai în urmă. Cei doi bărbați se aflară cîteva clipe singuri. Stephen se așeză pe trunchiul unei coloane prăvălite și-și aprinse pipa. Norbert profită imediat de ocazie.

— Știți, spuse el, arheologia n-a fost decît un pretext ca să vizitez Delosul în compania dumneavoastră.

Wells surîse mirat :

— Nu prea înțeleg, probabil că vă referiți la rațiunile dumneavoastră estetice, nu-i așa ?

— Nu-i vorba cîtuși de puțin despre asta. În realitate, e vorba de Cora.

— De Cora ?

— Da. E o veche prietenă veche, pe care am cunoscut-o la Paris și aș vrea ca ea... În sfîrșit, aș dori ca...

Norbert se întrerupse, jenat, incapabil să găsească exact cuvintele menite să exprime corect situația. Apoi, hotărîndu-se brusc, se apropie și mai mult de arheolog și spuse pe nerăsuflate :

— Pe scurt, Cora este foarte îndrăgostită de dumneavoastră. Suferă, deoarece crede c-o disprețuiți, că o tratați ca pe o ființă inferioară...

Wells se ridică dintr-un salt și, apucînd amîndouă mîinile lui Norbert, strigă :

— Vă voi rămîne pe veci recunoscător că mi-ați deschis ochii ! Nu-mi spuneți mai mult, acum am înțeles totul ! *And...*

Ochii îi străluciră.

— ...*Do belive me* — lucrurile se vor aranja !

După această replică, plină de promisiuni, cei doi bărbați, ajunși din urmă de Cora, continuară explorarea vechii insule.

Reîntorși la Mikonos, se așezară tustrei pe terasa spaniolului, ca să servească o masă copioasă, ca între prieteni. Și din nou curse în pahare vinul acela auriu, grecesc.

Cîteva zile mai tîrziu, Norbert primi vizita unei Cora ce strălucea de bucurie. De îndată ce trecu pragul atelierului, fata strigă :

— Stephen și cu mine ne-am logodit, iar în curînd ne vom căsători !

Bucurîndu-se sincer, Norbert nu fu deloc zgîrcit cu felicitările. Totuși fericitul deznodămînt al acestei povești

de dragoste îl puse pe gînduri. Deîndată ce Cora plecă, se aşeză la birou şi scrise o a doua invitaţie adresată profesorului Jan Yvarsen şi membrilor familiei sale, printre care o menţiona în mod special pe Ide. Locuinţa era prea mare pentru o singură persoană, spunea el, şi, după ce lăudă din belşug frumuseţea privelиştilor, încheie astfel : *„Veniti şi veţi fi cuceriţi de farmecul acestor locuri"*.

XI

THÉRÈSE SE PLIMBA DE COLO colo, prin marele apartament gol. Văduvite de mobile şi de perdele, odăile păreau mai mari, reci şi solemne. Thérèse nu se mai simţea la ea acasă ; chiar înainte de a-l fi părăsit, căminul ei din Pretoria aparţinea de-acum trecutului. Dar oare ce înseamnă un cămin ? Mobile ? Bibelouri ? Draperii ? Toate astea şi ceva în plus. O anumită împărţire geometrică a locurilor, o anumită aranjare a decorului, o anumită structură a cadrului interior, care să corespundă cît mai fidel cu strucurile profunde ale psihicului celor ce locuiesc în el. Pentru ca un apartament să devină un cămin trebuie să fie reflexul sufletului celor care trăiesc între zidurile sale. La această armonie dintre casa locuită şi cel care locuieşte în ea se poate ajunge prin cele mai diverse mijloace : alegerea culorilor tapiţeriei, zugrăveala pereţilor, amplasarea lămpilor, a vazelor, a obiectelor de artă, belşugul sau absenţa florilor, ordinea desăvîrşită sau neglijenţa boemă, austeritatea puritană sau eleganţa rafinată. În această armonie, contează cele mai mici amănunte, căci tocmai aceste amănunte pot face „să trăiască" o odaie. Un buchet de trandafiri, o carte întredeschisă, un singur bibelou deosebit, pot pune o pecete aparte pe cea mai umilă mansardă dată simplu, cu var.

Lipsiți de puterea de a schimba lumea și de a o modifica după gusturile lor, bărbatul și mai ales femeia organizează, „creează" un mic univers personal. Căci, specific unui cămin e faptul de a fi conform cu înclinările cele mai tainice ale celui care l-a creat. Spune-mi cum stai, și-ți voi spune cine ești ! Ce vă interesează ostilitatea, gusturile, părerile diferite ale altora, din moment ce puteți citi o carte care „vă place" sub o lampă al cărei abajur vă binedispune, avînd la picioare cîinele sau pisica preferată ? Așa se explică de ce, atît în Suedia, cît și în Transvaal, Thérèse dăduse cea mai mare atenție căminului ei. Știa cît de mult aprecia Jan o masă aranjată cum trebuie, o bibliotecă în ordine desăvîrșită, dar fără a friza pedanteria, un salon înveselit de mulțimea florilor. După o zi copleșitoare, petrecută la spital, medicului îi plăcea să regăsească pacea căminului său confortabil și elegant, ai cărui pereți erau ca niște ziduri de apărare împotriva lumii din afară.

Acum, mobilele fuseseră vîndute, dispersate în cele patru colțuri ale orașului Pretoria. Cele de care nu voiseră să se despartă fuseseră depozitate provizoriu în bungalowul ocupat odinioară de Ide. La fel procedaseră și cu cele douăzeci de cufere și de valize ce urmau a fi trimise mai tîrziu la *Journey's End*. Valizele și cuferele mai mici, ce urmau să fie luate cu ei, în Europa, fuseseră îngrămădite în vestibul.

Thérèse se simțea descumpănită : acele locuri unde fusese atît de fericită cu Jan, îi deveniseră străine. Nu mai avea nimic comun cu odăile acestea-mari, goale și larg deschise. Nu mai avea de ce se agăța, nu mai avea un refugiu. Trăia un sentiment ciudat, întristător și totodată înflăcărat. Întristător, căci melancolia își reclama drepturile. Înflăcărat, pentru că marile călătorii ne însuflețesc, ne umplu de beția largului și a depărtărilor.

Doctorul Cornelius Bloom luîndu-și definitiv în primire postul, la conducerea spitalului, Jan nu mai avea nici un motiv să mai rămînă la Pretoria. Așa că hotărîseră astfel : Thérèse se va duce să facă o vizită fiului ei, la Hamburg, iar el și Ide vor accepta invitația lui Norbert Verneuil și se vor îndrepta spre Mikonos.

De ce nu se duceau toți trei la *Journey's End* ? Pentru că încă nu se puseseră de acord, pentru că încă nu se putuseră înțelege unde anume să-și clădească noua locuință. Pînă la urmă, conveniseră să-l lase pe Jan să rezolve problema : să aleagă locul, să cumpere terenul, să trateze cu arhitectul și cu antreprenorul. Avea să acționeze însă în secret, pentru ca farmecului noutății să i se adauge și cel al surprizei.

...Și iată sosită și ziua plecării... În ajun, familia Yvarsen fusese invitată să ia masa la familia Starner. Totuși nu-și luaseră rămas bun, pentru că Tom și Fanny urmau să-i însoțească la aeroport.

Thérèse aruncă o ultimă privire cuferelor și valizelor ce urmau să fie ridicate dintr-un moment într-altul. Jan o zări.

— Trebuie să te grăbești, dragă, furgoneta aeroportului s-a și oprit în fața casei, ca să încarce bagajele ; noi vom merge cu mașina familiei Starner.

— Au sosit ?

— Nu, zise Ide, care apăru la rîndu-i, dar ei n-au obiceiul să întîrzie.

Jan se vîrî între Thérèse și Ide, luîndu-le de braț.

— Haideți, copii, să coborîm ca să nu-i încurcăm pe oamenii ce vor încărca bagajele. A sosit ceasul plecării...

Cu ochii umezi, Thérèse se mai uită pentru ultima oară îndărăt. Apoi, hotărîtă, își urmă bărbatul.

La aeroport se strînsese o mulțime de lume, căci plecarea lui Jan Yvarsen era un eveniment. Înconjurat de cei apropiați, chirurgul se afla în mijlocul unui grup compact de prieteni, de cunoștințe, de ziariști și de curioși. Fanny plîngea cu lacrimi fierbinți. În ciuda cuvintelor consolatoare ale Thérèsei, se cufundase în cea mai adîncă deznădejde. Odată cu plecarea lui Jan și a Thérèsei, i se părea că vede pierind amintirea celor mai frumoși ani din viața ei. Cu plecarea Idei, pierdea și puținul care-i mai rămăsese din scumpul ei James. Tăcut și îndesat, cu chipul ars de soare, Tom stătea alături de ea ; dar ochii lui, plini de tristețe, spuneau multe despre propriile sale sentimente. Un reporter de la Radio își croi drum pînă la Jan :

— Îmi îngăduiți, domnule doctor, să vă pun cîteva întrebări pentru ascultătorii noștri ?

— Te rog...

— Vreți să ne spuneți, întrebă reporterul, întinzîndu-i microfonul, dacă plecarea dumneavoastră e definitivă ?

Jan răsunse fără să șovăie :

— Da ! E definitivă !

— Ce amintire veți păstra despre țara noastră, domnule doctor ?

— Una dintre cele mai frumoase ! Am iubit această țară, am și suferit din niște pricini pe care n-am să le dezvălui aici...

Reporterul insistă :

— Da, domnule doctor, știm că ați avut pierderi crude în familie, morți...

Jan avu un gest tăios :

— Te rog...

— Avionul cu care plecați, domnule doctor, se îndreaptă spre Roma. Veți rămîne mult acolo ?

— Nu, nu e vorba decît de o escală. La Roma, doamna Yvarsen va lua avionul spre Hamburg, unde locuiește fiul nostru, doctorul Erling Yvarsen. Cît despre mine și fiica mea, noi ne vom îndrepta spre Grecia, unde vom petrece cîteva săptămîni de vacanță.

— În Grecia ? E minunat, domnule doctor ! În numele tuturor ascultătorilor noștri, vă doresc vacanță plăcută și vă mulțumesc pentru munca nobilă și dezinteresată pe care ați prestat-o aici !

— Și eu îți mulțumesc !

În acel moment mulțimea se îndepărtă pentru a face loc unui reprezentant al guvernului, precedat de doi copii — o fetiță neagră și un băiețaș alb — cu buchete mari de flori. Cu toată repulsia ce i-o stîrneau astfel de manifestări oficiale, Jan se simți totuși emoționat. Băiețașul semăna într-un mod izbitor cu micul Nils.

Surîzînd cu grație și drăgălășenie, dar teribil de intimidați de toate acele persoane mari, puțin cam solemne, cei doi copii înmînară buchetele de flori lui Jan și Thérèsei, în lumina reflectoarelor și a camerelor de televiziune. Lumea aplaudă. Apoi se făcu liniște, fiindcă re-

prezentantul guvernului își scoase din buzunar cîteva foi de hîrtie.

— Dumnezeule, șopti doctorul soției sale, un discurs!

Ea îi făcu un semn discret cu cotul.

Elogiul adus doctorului Yvarsen fu curtenitor, călduros și entuziast. Din păcate, ca orice discurs oficial, fu lung și plicticos. Oratorului îi plăcea să se audă vorbind, așa că se lansă în tot soiul de efuziuni lirice. Totuși, cu toată lungimea discursului său, cînd binevoi, în sfîrșit, să se oprească, mulțimea îl răsplăti cu strigăte puternice de „bravo!" și cu aplauze răsunătoare.

Opus oratorului oficial, urmînd exemplul atîtor oameni mari, Jan Yvarsen știu să găsească exact acele fraze scurte, dar convingătoare, aidoma lapidarelor formule atît de dragi solilor romani. Răspunsul său fu deci scurt, dar convingător, lipsit de orice vanitate sau orgoliu profesional:

— Ați vorbit mult despre mine, domnule, prea mult! Ceea ce am realizat aici, am realizat datorită celor care m-au încurajat: chirurgi, medici, interni, infirmiere și infirmieri. Oricine, în locul meu, ar fi procedat la fel, adică și-ar fi făcut datoria. Am realizat o operă comună. Sigur, o operă frumoasă, dar să nu uităm că în medicină un lucru nu e niciodată încheiat. Lupta împotriva suferinței continuă și va continua veșnic! Iată de ce ne ferim de orgoliu și de împăunare! Sarcina noastră e uriașă, posibilitățile — limitate. Totuși trebuie să perseverăm, dumneavoastră să aveți mereu în fața ochilor eforturile pe care le-am făcut noi, iar noi, eforturile făcute de înaintașii noștri...

Apoi, reîntorcîndu-se din nou către reprezentantul guvernului adăugă:

— Ați vorbit cam mult despre mine, domnule. Așa că simt că e datoria mea să amintesc, în această clipă, de o persoană care era cît pe-aci să-și jertfească viața pentru a o salva pe cea a copiilor dumneavoastră: mă gîndesc la Flavie Verneuil.

Asistența aplaudă îndelung.

— Nu fac aluzie la ea pentru că acum e soția fiului meu. Nu, încerc să vă aduc aminte de ea, pentru că deși originară din îndepărtata Canadă, a binemeritat deplina

recunoştinţă a patriei dumneavoastră, pentru devotamentul şi eroica noblețe de care a dat dovadă în lupta dusă împotriva Bolii lui Nils.

O stewardesă se apropie de Jan : sosise ceasul, trebuia să se urce în avion. Thérèse şi Fanny se îmbrăţişară pentru ultima oară. Jan şi Tom îşi strînseră îndelung mîna. Ide se smulse cu greu de lîngă acele fiinţe dragi — socrii ei— care aveau să rămînă de-a pururi în inima sa. Jan Thérèse şi Ide se urcară în avionul care avea să-i ducă în îndepărtata Europă.

Motoarele puternice făcură să vibreze gigantica pasăre cu aripi de argint. La început, încet, apoi din ce în ce mai repede, avionul începu să gonească pe pista de decolare. Apoi roţile părăsiră pămîntul şi avionul se ridică în aer, strălucind în soare. Jos, lîngă clădirea aeroportului, Cornelius Bloom îşi agita pălăria, Tom Starner privea fix, cerul, iar Fanny plîngea în tăcere.

PARTEA A TREIA

1

„DRAGĂ JAN,

Ştii cît sînt de nefericită ori de cîte ori mă aflu departe de tine. Şi totuşi, de data asta, nu sînt. Crezi că din pricină că dragostea mea pentru tine ar fi mai puţin intensă, mai puţin înflăcărată ca odinioară ? Nici pomeneală de aşa ceva ? Dimpotrivă, ştii bine că intensitatea sentimentelor mele sporeşte, cu fiecare an pe care-l petrecem împreună, ştii bine că fiece nouă zi trăită în preajma ta face ca farmecul, generozitatea, noblețea sufletească şi bunătatea ta să mă înrobească şi mai mult.

Atunci cum îţi explici că pot fi atît de fericită, aici, la Hamburg, fără tine ? Am să-ţi spun eu de ce : pentru că, totuşi, eşti lîngă mine. Te miră ? Nu înţelegi cum ? Ascultă : există aici un copil, cel mai frumos pe care l-am văzut vreodată, care-ţi poartă numele şi care are exact aceiaşi ochi ca ai tăi. Da, Jan cel mic are ochii tăi ! Cînd îl privesc pe el, te văd pe tine. De fapt, această perpetuă reînnoire e însăşi misterul vieţii !

Da, perpetuă reînnoire, dar în acelaşi timp, schimbare, evoluţie a caracterelor. Căci băiatul Flaviei şi al lui Erling îţi seamănă, şi totuşi presimt că va fi altfel decît tine. Poate mai gingaş, poate mai sensibil. Fireşte, Erling vrea să-l facă medic. Eu nu cred că Jan, cînd va mai creşte, îşi va manifesta o astfel de dorinţă. Vezi tu, e un anumit mister cu el. Copilul are în făptura lui ceva angelic, ceva de o puritate rar întîlnită. Acest lucru nu se datoreşte vîrstei fragede, nu, pare a fi ceva mult mai profund, mai durabil.

Vorbe de femeie, veți spune tu și cu Erling, dar știu bine că vei fi mîhnit dacă nepotul tău va îmbrățișa o altă profesie decît cea de medic. Și totuși cel care își va spune ultimul cuvîntul va fi caracterul băiatului.

Îmi place grozav această casă și aproape că-mi pare rău că copiii noștri au hotărît să se reîntoarcă în Suedia. Cartierul e încîntător. Străzi liniștite și tăcute, locuințe vechi și frumoase, înconjurate de grădini umbroase. Deși la Marea Nordului, ai impresia că ești pe undeva, pe la Weimar. Totul pare puțin desuet, dar nespus de plăcut. Cred că-ți dai seama ce vreau să spun. Domină un anumit mod de viață, liniștit și rafinat, rupt parcă de restul orașului. Am fost surprinsă de primirea călduroasă ce mi-a fost rezervată în saloanele frecventate de Erling și de Flavie. Copiii noștri — se vede limpede — sînt foarte iubiți și apreciați. Sigur că ești curios să afli ce cunoștințe noi am făcut.

Mai întîi și-ntîi, armatorul Stadelmann, un bărbat rotofei, un adevărat fanatic al viorii. Cînd îl vezi cîntînd, nu te poți abține să nu zîmbești. Își ține vioara precum o doică pruncul, cu nespusă dragoste și gingășie. Stadelmann a alcătuit un excelent cvartet de coarde — evident de amatori — din care fac parte : armatorul, care e vioara întîi. Vioara a doua e avocatul Söderbaum, un bărbat slab și uscat, care are mania de a săruta mîna cucoanelor. Cînd cîntă, transpiră din belșug și seamănă în mod ciudat, cu un clown. Negustorul Moellenbaum cîntă, cu eleganță și virtuozitate, la violă. Tu știi că am avut întotdeauna o slăbiciune pentru acest instrument, mai ales dacă e acordat cu o cvintă mai jos așa cum e cel de aici. Nemții îi spun „Bratsche". De îndată ce mi-a aflat slăbiciunea pentru violă, Moellenbaum a și început să-mi facă curte. Grație lui, acum știu că a existat odinioară un instrument intermediar între violă și violoncel, la care cîntai ținîndu-l între genunchi. Nefiind — după cîte știu eu — muzicolog, sigur că te vei întreba ce te interesează asemenea detalii. Ai dreptate, nu te interesează, dar ele sînt cum nu se poate mai caracteristice ambianței în care trăim aici. În plus, se cuvine să adaug că Moellenbaum cîntă admirabil, pentru un amator, ceea ce face să i se ierte stîngăcia cu care îmi face curte. Și iată că a sosit vremea

să ți-l prezint pe violoncelistul cvartetului, profesorul Hernschmidt, un omuleț chel, cu privirea maliționsă. E istoric și filozof și o face cu plăcere și pe umanistul. E celibatar, sau mai curînd pretinde că e însurat cu violoncelul, pe care l-a botezat Emma și pe care-l iubește cu o dragoste aproape conjugală. Rostește tot timpul citate în latină, din Virgiliu, pe nemți îi face goți, pe ruși, huni, pe francezi, gali, iar pe americani «un cocktail de neamuri de cel mai prost gust». Aceste aprecieri nepoliticoase sînt combătute cu tărie de negustorul Moellenbaum, căruia îi place să apere modernul împotriva vechiului, ceea ce duce la niște discuții foarte aprinse.

Din păcate, n-am avut prilejul să-l cunosc pe cel mai original și mai înzestrat membru al acestui cvartet de muzică de cameră, căci plecase din Hamburg cînd am ajuns eu aici. E vorba de un tînăr de douăzeci și cinci de ani — Hugo Stiffenacker — care cînta la vioară, la contrabas, la clarinet și la fagot. După cum afirmă Flavie, era un adevărat geniu muzical. O ființă ciudată — se pare — care murmura tot timpul mersuri din Hölderlin și umbla îmbrăcat într-o ciudată mantie popească. Se plimba adesea prin port, discuta cu marinarii și făcea interminabile partide de cărți cu ei. Mă vei întreba, probabil, de ce insist atîta asupra acestui om. Am motivele mele. Închipuie-ți că Stiffenacker s-a îndrăgostit nebunește de Flavie, ceea ce nu mă surprinde, fiindcă e mai frumoasă și mai încîntătoare ca niciodată. Tînărul i-a și dedicat una dintre compozițiile sale — un lied pe versurile poetului său preferat. Flavie mi l-a cîntat la pian. Este foarte frumos, aproape sfîșietor și n-aș fi deloc mirată dacă acest băiat ar ajunge într-o bună zi un mare muzician. E sigur că a săvîrșit nenumărate stîngăcii, atît în ceea ce privește tactul cît și felul de a se comporta în societate. Dar socot că noi n-avem dreptul să judecăm, după normele noastre obișnuite, niște ființe ce poartă pecetea unor daruri de excepție. Dealtfel, Flavie e de aceeași părere cu mine. Și chiar dacă s-a simțit ușurată de plecarea lui de aici, cum era și firesc, asta nu înseamnă că nu-i păstrează o foarte frumoasă amintire.

Salonul armatorului Stadelmann nu este decît unul dintre locurile pe care le frecventează copiii noștri, căci

mai există și palatul exportatorului Dobenfeet. Acest om e foarte mîndru și elegant, și în același timp e tobă de literatură și teatru. Fervent admirator al lui Frederic cel Mare al Prusiei, adoră tot ceea ce e francez, mai ales pe Voltaire, prietenul idolului său, și cîntă din flaut, ca și Frederic al lui. La el acasă, se montează chiar piese de teatru, ceea ce m-a surprins foarte tare, fiindcă nu-mi închipuiam că niște amatori pot organiza o distracție atît de plăcută și instructivă. De curînd, au interpretat Faust *de Goethe, ceea ce pentru niște neprofesioniști e un adevărat tur de forță.*

Mai am și alte lucruri să-ți povestesc, dragul meu. Așa, de pildă, ar trebui să-ți vorbesc despre Hanna, care în realitate se numește Johanna Hohenmast. Funcțiile sale, aici, sînt multiple, căci e bucătăreasă și totodată dădaca și guvernanta copilului. O femeie zdravănă, care nu se dă înapoi din fața nici unei munci. Este cum nu se poate mai atașată de persoana micului nostru Jan. Ar trebui s-o vezi cum îl alintă și-l cocoloșește ! Dealtfel, Flavie nici nu s-ar putea descurca fără un ajutor atît de prețios și de competent, din moment ce-și petrece aproape toată ziua în laborator. Grație studiilor sale de biologie, îi este de mare ajutor lui Erling, care a renunțat definitiv la practicarea medicinei pentru a se consacra muncii de cercetare. Știi că și-a pus în cap să vindece cancerul. Nu vrea să audă vorbindu-se nici de dificultăți, nici de piedici. Încăpățînat, obsedat, merge înainte ! Ceea ce vreau să adaug poate părea o vanitate prostească. Dar ce importanță are ! Nu-ți voi ascunde că sînt mîndră de el. Căci e fiul meu, Jan, așa cum este și al tău !

Scrisoarea asta e cam lungă, poate și cam stîngace, știu însă că toate aceste amănunte privitoare la viața copiilor noștri îți vor face multă plăcere. Acum e rîndul tău să-mi scrii, dragul meu. Povestește-mi și mie cum e insula aceea ? Ce mai face Norbert ? Idei îi place acolo ? Dar iată că mă cheamă nepoțelul meu drag, care se joacă în grădină, lîngă fîntîna arteziană, cu măgărușul lui pe rotile ! Te las, dragul meu, și te sărut cu multă dragoste și afecțiune.

Thérèse

P.S. Mă gîndesc adesea, cu tristeţe, la Tom şi la Fanny, care au rămas atît de singuri. Le-am trimis şi lor o scrisoare. Te rog trimite-le şi tu una. Chiar şi o simplă carte poştală ; le-ar face o mare plăcere. Să nu-i uităm."

II

„DRAGA MEA,

Scrisoarea ta mi-a produs o mare bucurie ! Da, toate amănuntele privitoare la viaţa copiilor noştri, la societatea care-i înconjoară, m-au interesat foarte mult. Şi apoi, tu te pricepi să scrii într-un mod atît de plin de viaţă, aît de plastic şi cu o delicioasă notă de umor !

Veştile despre micul nostru Jan m-au mişcat în mod deosebit. Deci e un copil foarte frumos, foarte pur, foarte cuminte. Îmi pare nespus de rău că sînt atît de departe de el. Ce l-aş mai strînge în braţe ! Îngăduie-mi să remarc că observaţiile tale în legătură cu eventuala vocaţie a copilului mi se par cu totul premature. Mă grăbesc, totuşi, să adaug că dacă acest băieţaş nu va avea nici o înclinare către medicină, şi mai ales dacă profesia noastră îi va insufla teamă sau silă, părinţii lui vor face o mare greşeală dacă-l vor împinge cu forţa către această carieră. Sînt împotriva unor astfel de metode. Adolescentul trebuie lăsat să-şi hotărască singur viitorul, să-şi croiască soarta cu propriile sale mîini. Nu poţi iubi cu adevărat decît ceea ce-ţi alegi tu! Obligă un copil să devină asta sau cealaltă, şi vei face din el un ratat sau un înăcrit. Sigur că înţeleg atitudinea lui Erling. Noi am fost întotdeauna medici, din tată în fiu, şi, în ce mă priveşte, mărturisesc că mi-ar plăcea să văd perpetuîndu-se frumoasa noastră tradiţie. Dar încă o dată, e mult prea devreme pentru a ne gîndi la asemenea lucruri. Să aşteptăm, să avem răbdare. Oricum, nu noi, ci viitorul va fi cel care va hotărî.

În ce mă privește, și eu am multe lucruri să-ți povestesc, draga mea, dar neavînd talentul tău epistolar, nu prea știu cu ce să încep... Am să-ți vorbesc, totuși, mai întîi, despre gazda noastră, despre dragul nostru Norbert. Știi că l-am considerat întotdeauna foarte simpatic și că mi-a făcut o impresie bună încă de la prima noastră întîlnire. A rămas același uriaș blond cu privirea sinceră și deschisă, care debarca — acum cîțiva ani — din Canada natală, venind să învețe pictura în vechile noastre școli de artă europene. Totuși s-a rafinat în mod considerabil, datorită contactului direct cu cele mai remarcabile picturi și sculpturi ale noastre, cu alte cuvinte, strălucirea emanată de aceste opere i-a șters definitiv orice urmă de provincialism. Mă hazardez pe un teren care mi-e cu totul străin : pictura. Știi că, în ceasurile noastre de răgaz, am discutat mai ales despre muzică și despre literatură. Nu poți manifesta același interes chiar față de toate formele de artă, mai ales dacă ești obligat să ai o viață atît de încărcată cum e viața unui medic. Știu să deosebesc pînzele lui Rembrandt de cele ale lui Rafael, dar atît și nimic mai mult. Norbert e, înainte de orice, un artist, un pictor și ori de cîte ori poate, face ce face și aduce vorba despre pictură ! Nu mă plîng de asta ! Căci m-a învățat o mulțime de lucruri interesante. Îl admiră pe Delacroix și-mi citează, în mod frecvent, paragrafe întregi din Jurnalul *acestui mare pictor francez !*

Oare Norbert să aibă talent ? Oare va deveni cîndva o personalitate marcantă în lumea artei ? Uite că nu sînt deloc în măsură să răspund la astfel de întrebări. Pot totuși să afirm că pînza monumentală la care lucrează acum mi se pare pur și simplu emoționantă. Se intitulează Marea *și i-a fost comandată de guvernul din țara sa, ca să împodobească holul unui mare muzeu oceanografie. Această comandă dovedește că a și început să se bucure de o oarecare reputație și, după Cora (despre care îți voi vorbi peste cîteva minute), Norbert va fi în curînd, cunoscut și apreciat de cele mai de seamă cercuri artistice europene.*

Îți aduci aminte cu cîtă încăpățînare, cu cîtă tenacitate s-a dăruit Flavie căutării virusului Bolii lui Nils ? Să mergi pînă la capăt, să izbutești, să-ți atingi scopul sau

să mori, să triumfi sau să pieri, astă este — după cîte mi se pare mie — deviza familiei Verneuil. Căci, aceeaşi tenacitate, aceeaşi încăpăţînare le regăsesc şi la Norbert. Acest tînăr, acest uriaş surîzător, s-a aruncat cu trup şi suflet în ameninţătoarea aventură a picturii. Sigur, artistul nostru are şi cusururi... Şi încă destule ! Dacă putem numi astfel unele trăsături de caracter ! Aşa, de pildă, calma lui cutezanţă, liniştita siguranţă cu care îţi aruncă în obraz unele adevăruri pe care convenienţele noastre burgheze le trec, de obicei, sub tăcere. Da, francheţea sa ia uneori o întorsătură brutală ; i se întîmplă să-ţi pună întrebări din cele mai indiscrete, şi asta cu o totală lipsă de jenă. Dar, ajuns aici, iată că-mi vin în minte observaţiile tale în legătură cu Hugo Stiffenacker. Aşa cum spui tu — şi o spui bine — noi n-avem dreptul să judecăm, după normele noastre obişnuite, aceste fiinţe excepţional înzestrate. Aceşti artişti trăiesc în lumea pe care şi-au creat-o ei înşişi, în universul lăuntric, aşa că de ce să ne mai mirăm că uită, sau pur şi simplu nu-i interesează uzanţele lumii noastre ?

Casa este curată, spaţioasă, luminoasă. Ferestrele noastre dau spre magnificul golf Turlo. Odăile sînt mobilate sobru, dar cu gust. Mi-ai schiţat portretul Hannei, draga mea... Închipuie-ţi că are aici dublură. E vorba de fidela Anna Atanasiadis, care are grijă de casă şi care ne pregăteşte micul dejun şi masa de prînz. Văduva unui pescar, umblă tot timpul îmbrăcată în negru, ca dealtfel toate grecoaicele de o anumită vîrstă. Locuieşte într-o căsuţă ciudată, scăldată de mare. Am avut prilejul s-o cunosc mai îndeaproape, atît pe ea cît şi familia ei, datorită unui incident care mi-a adus un nou prieten. Iată cîte mistere, vei zice tu ! Un incident ? Un nou prieten ? Oare despre ce-o fi vorba ? Iată despre ce...

Ştii că am pus capăt activităţii mele medicale şi că, de cînd am plecat din Pretoria, am respins cele mai îmbietoare oferte (conducerea unor clinici, catedre universitare etc.). Hotărîrea mea a fost definitivă şi nu am obiceiul să revin asupra deciziilor pe care le iau. Totuşi, sînt medic şi n-am să mă dau niciodată în lături dacă, în mod excepţional, cineva ar avea nevoie de mine. Ei bine, cam un caz de acest gen s-a petrecut şi aici. Nepotul Annei

Atanasiadis, un băieţaş de patru ani, a făcut un afurisit de pojar, chiar în ziua în care am ajuns la Mikonos. La rugămintea Annei, am intervenit şi am vindecat copilul. Din ziua aceea, familia ei mă priveşte ca pe un salvator, iar fratele bolnavului, un băieţaş de zece ani, numit Oreste, s-a ataşat de mine într-un mod de-a dreptul mişcător. El e noul meu prieten ! Picioare lungi, un chip oval, ochi mari, negri şi păr şi mai negru, iată, ăsta e Oreste ! Mă însoţeşte în toate plimbările, îmi serveşte de ghid şi-mi pune mii de întrebări despre ţările îndepărtate pe care le-am vizitat. Ida îl adoră.

Am învăţat destul de repede limba ţării, care e de fapt o greacă veche, simplificată şi rostită într-o manieră diferită — mai puţin frumoasă, aş zice eu — decît greaca veche. Am plăcuta impresie că m-am reîntors la anii de liceu. Adolescenţa, latina, greaca, mitologia, colegii de clasă, unii profesori simpatici, toate aceste amintiri m-au năpădit... Şi, de asemenea, şi puţină melancolie...

Am mai vorbit, în această scrisoare, despre vocaţia de medic, despre alegerea unei profesii ; să revenim la acest subiect. De ce ? Pentru că micul meu prieten Oreste vrea să se facă doctor. De cînd m-a văzut vindecîndu-i fratele, nu se mai gîndeşte la altceva. un băiat isteţ, are o minte ageră şi sînt sigur că va ajunge, într-o zi, un foarte bun medic. Deşi în faţa lui se ridică un obstacol destul de mare : sărăcia părinţilor săi. Am hotărît să intervin şi să înlătur acest obstacol. În ce fel ? Îi voi plăti eu studiile ! M-am şi înţeles cu familia lui şi am intervenit ca Oreste să fie admis la liceu, încă din anul acesta. Treaba a şi fost rezolvată. Sînt convins, draga mea, că-mi vei aproba gestul, tu care eşti însăşi întruchiparea bunătăţii. Slavă Domnului, ne putem permite să venim în ajutorul celor care o merită, fără să-i lezăm cu nimic pe copiii noştri. Nu cred în hazard, am prea multă experienţă pentru a crede în aşa ceva. Dar dacă micul Oreste mi-a ieşit în cale, asta s-a întîmplat fiindcă aşa a fost scris, ca să-l iau eu de mînă şi să-l călăuzesc pe drumul ce-i era sortit.

Iar acum, iată că a venit vremea să ţi-o prezint şi pe Cora. Cine e ? O fată adorabilă. Dacă eram mai tînăr şi dacă nu m-aş fi bucurat de fericirea de a te avea alături, m-aş fi îndrăgostit ca un nebun de ea. Hotărît lucru — vei

spune — sînt incorigibil, fiindcă nu-s niciodată serios! Pe legea mea, află, doamnă, că voi rămîne sensibil la frumusețe pînă în ultima clipă a vieții mele... Dar să revenim la fapte. Cora e o tînără englezoaică pe care Norbert a cunoscut-o la Paris, pe vremea cînd mai era încă studentă la arheologie. A venit aici cu o echipă de arheologi, condusă de logodnicul ei, Stephen Wells, un băiat încîntător și foarte bine pregătit. Fata vine adesea la noi în vizită, am făcut numeroase excursii împreună, mai ales la Delos, insula lui Apollo, care se învecinează cu insula noastră.

Îmi dau seama că serisoarea mea e mai puțin vioae decît a ta, draga mea, că eu nu izbutesc să-i imprim acea notă de umor și maliție care fac ca epistolele tale să aibă atîta farmec.

«Și Ide? mă vei întreba tu mirată, de ce nu-mi spui nimic despre ea? De ce această tăcere?» Ei bine, ai să afli totul... În fond, tocmai din pricina fiicei noastre am venit la Mikonos. Mă durea sufletul văzînd-o atît de palidă, atît de deprimată, apăsată de tristețe, de amintirile morții tragice a bărbatului ei. Am fost atît de bucuros cînd am putut s-o smulg din bungalowul în care se ofilea... Știi că-l iubesc mult pe Erling, mai întîi pentru că e fiul meu și pentru că mă regăsesc în el, pe urmă pentru că — în ciuda orientării, puțin cam deosebite, a activității sale medicale — îmi continuă totuși opera. Nu-ți voi ascunde însă că Ide a fost întotdeauna slăbiciunea inimii mele. Au-ți aminte, la Stockholm... Cînd mă reîntorceam acasă, după o zi obositoare, o găseam în parc, așteptîndu-mă surîzătoare și radioasă. Ne făceam plimbarea împreună; ascultam, stînd unul lîngă altul, vuietul torentului Trollhättan. Da, Thérèse, surîsul Idei, care este aidoma cu al tău, și ochii ei plini de lumină m-au făcut să uit odinioară, multe griji, multe necazuri. Această ființă tînără, care se avînta — aidoma unei flori abia îmbobocite — către viață, era bucuria inimii mele. Și Erling se simțea foarte atașat de ea. Adu-ți aminte cît de triști și de descumpăniți am fost toți trei cînd ne-a părăsit și a plecat cu James, în Transvaal! Ți-o mărturisesc fără să-mi fie rușine: plecarea ei a fost pentru mine o sfi-

ştiere cumplită ! Pe urmă s-a reîntors la noi, dar în ce împrejurări dureroase, după accidentul stupid care l-a costat pe bietul James, viaţa... Fata zburdalnică şi veselă, care alerga odinioară să mă întîmpine, s-a preschimbat într-o tînără văduvă, sumbră şi gînditoare. Tăcută şi închisă în ea, rătăcea prin odăile din apartamentul nostru, şi abia dacă ne vedea, cufundată în tristeţea ei de nespus. Lucrurile nu mai puteau dura astfel ! Voiam s-o regăsesc pe Ide a mea, să-i zăresc din nou, pe buze, surîsul de odinioară. Iată de ce am acceptat invitaţia lui Norbert ; mi-am dat seama că numai o schimbare radicală de mediu putea să-i schimbe starea de spirit. Şi am reuşit, draga mea ! Ide surîde, Ide e veselă, Ide e din nou fericită !

Şi iată acum lucrul cel mai important, de fapt, esenţialul. Cînd Norbert ne-a rugat să-i acceptăm ospitalitatea, am bănuit imediat mobilurile ascunse ale acestui gest. Căci lucrul e acum sigur, Thérèse. Fratele Flaviei s-a îndrăgostit de Ide. Aproape că-mi repugnă să folosesc acest cuvînt — îndrăgostit — dîndu-mi seama că, de fapt, aici e vorba de un sentiment mult mai profund, care depăşeşte banalitatea unei asemenea expresii. Încă nu s-a rostit nici un cuvînt, nici între ei, nici în discuţiile lor cu mine, dar am ochi buni şi văd bine ! Am surprins unele priviri care sînt mai elocvente decît valuri întregi de vorbe ! Oare ce va ieşi din toată povestea asta ? Ide va răspunde acestei iubiri ?

În ce mă priveşte, aş fi mai mult decît satisfăcut să văd realizîndu-se această căsătorie. Norbert e un băiat de viitor... Ide n-ar duce, alături de el, o existenţă plată şi plicticoasă, ci dimpotrivă. Şi apoi, cred sincer că Norbert nici nu şi-ar putea găsi o soţie mai bună. Pe fata noastră a maturizat-o mult viaţa ; amărăciunile au adăugat frumuseţii sale exterioare o frumuseţe lăuntrică, un fel mai profund de a înţelege viaţa, multă răbdare şi blîndeţe. Aşa că, draga mea, s-ar putea să ne fie răpită pentru a doua oară. Da, şi află că o doresc din tot sufletul. Căci, cu toată imensa mea dragoste părintească, sau poate tocmai din pricina asta, nu vreau s-o ţinem, în mod egaist, lîngă noi. Vreau să fie fericită, vreau să-şi ia din nou zborul în viaţă,

Şi cu Journey's End cum rămîne ? Surpriza e pe cale să se înfăptuiască. Acum cîteva zile, m-am dus la Atena, unde m-am întîlnit cu un cunoscut arhitect, aflat în trecere prin oraş. După o discuţie de mai multe ore, am pus la punct totul : am ales localitatea, am hotărît stilul, am proiectat grădina şi parcul. Lucrările vor începe imediat şi vor fi gata peste cîteva luni.

Va veni şi ziua cea mare, draga mea, cînd vom intra împreună în casa visurilor noastre ! Va fi ceva măreţ ! Mă bucur de pe acum la gîndul că-ţi voi vedea privirea uimită, că-ţi voi auzi rîsul vesel şi că-ţi voi simţi mîna, strîngînd-o pe a mea.

Uneori, cînd se înnoptează, mă duc să mă plimb pe plaja îngustă, sub lumina incertă a lunii. Valurile, care n-au odihnă, se sparg unul după altul, pe nisipul ud. Marea şopteşte, o aud vorbind în tăcerea deplină a nopţii. O aud şi o înţeleg. Limbajul ei îmi este familiar, pentru că sînt un îndrăgostit de natură. Despre ce vorbeşte ? Despre timp şi despre veşnicie, despre viaţă şi despre moarte. Sub stelele scînteietoare, ascult glasul grav şi imemorial care-mi aminteşte de fragilitatea şi totodată de preţul existenţei noastre. Mă gîndesc la fiinţele care-mi sînt dragi şi revăd toate chipurile pe care le-am iubit. Dar cel care-mi apare cel mai des în acele minute pline de freamăt e chipul tău, Thérèse, e sufletul tău pe care-l simt una cu al meu. Acum, după atîta vreme, pot să-ţi mărturisesc unele lucruri, Thérèse : am resimţit o pasiune mult mai violentă şi mai înflăcărată pentru Sigrid decît pentru tine, am nutrit tandreţe mult mai înduioşătoare pentru Ide, prima mea soţie, decît pentru tine, dar numai pe tine, Thérèse, numai pe tine te-am iubit cu adevărat ! Această dragoste a măturat întreg trecutul şi a dat sens vieţii mele.

Valurile se sparg pe ţărm, dar eu continuu să-ţi aud glasul. El mă va însoţi în singurătatea odăii mele şi nu mă va părăsi niciodată. Acum pot să intru din nou în casă, să las în urma mea marea, a cărei imensitate fosforescentă se pierde undeva, departe, foarte departe, în veşnicie...

Jan al tău, care te iubeşte."

III

— NORBERT ŞI-A INSTALAT şevaletul pe plajă. Tatăl dumitale sporovăieşte cu oamenii din port. Aşa că, am profitat de asta, ca să stau puţin de vorbă cu dumneata, între patru ochi.

Cam aşa se exprimă Cora, după ce Anna Atanasiadis o pofti în atelierul pictorului, unde-i plăcea Idei să-şi petreacă după-amiezile.

— Cred că nu te deranjez, Ide, nu-i aşa ?

— Cîtuşi de puţin.

Arătîndu-i fotoliul de răchită din faţa ei, Ide o invită — cu un gest graţios — pe Cora, să ia loc.

— Dragă Ide, am de discutat cu dumneata, lucruri foarte importante...

— Cu mine, în mod special ?

— Da. Dar mai întîi lasă-mă să-ţi spun că rochia asta bej îţi stă minunat. Ce bine ai făcut că ai renunţat la negru ! Chipul Idei se adumbri. Cora observă imediat.

— Iar am făcut o gafă, nu-i aşa ? Stephen îmi spune mereu că ar trebui să învăţ să-mi ţin gura. Ştii, e un monstru, îmi trînteşte nişte grozăvii... Totuşi, revenind la rochia dumitale, îţi repet că e încîntătoare. Nuanţa asta se potriveşte cum nu se poate mai bine cu cea a părului.

— Te-ai referit la lucruri „foarte importante", spuse Ide cu blîndeţe.

— Bine faci că mă aduci la ordine ! Ingratul de Stephen ţi-ar da dreptate. Totuşi, sper, draga mea, că n-ai să pretinzi că toaletele noastre n-ar fi un subiect important de discuţie ! *I question that !* Află că îmi place grozav să vorbesc despre toalete !

După acest preambul, Cora privi în jurul ei, apoi contemplă imensa pînză care ocupa întreg peretele vastului atelier.

— Vii des aici ? întrebă ea reîntorcîndu-se către Ide.

— Da, ştii, îmi plac odăile mari...

— Dar asta e o veritabilă catedrală, dragă Ide...

— Adevărat, dar mă simt bine aici, îmi plac ferestrele astea care dau spre mare, terasa, jocurile de umbră şi lu-

mină... Şi apoi, nu ţi se pare că există ceva magic în atelierul unui pictor ?

— Un fel de fascinaţie, vrei să spui, nu-i aşa ?

— Da...

— Şi ce spune Norbert despre această violare a sanctuarului său ?

— O, îl deranjez atît de puţin... Stau în colţişorul meu şi nu scot o vorbă.

— În timp ce el lucrează nu scoţi nici o vorbă, nu-ţi spui părerile ?

— Ferească sfîntul, Cora ! Ce-ţi trece prin minte ? Cum aş putea să-l critic, tocmai eu, o biată ignorantă...

Cora îşi încruntă sprîncenele şi se uită la Ide cu o privire voit severă :

— „Biata ignorantă" ? Să nu spui niciodată astfel de lucruri unui bărbat !

Ide surîse :

— Ţi le spun dumitale.

— Nici măcar mie ! Să nu le spui niciodată nimănui ! O femeie nu trebuie să admită pentru nimic în lume că ar fi în vreun fel inferioară soţului ei.

Ide rămase perplexă.

— Zău că nu te înţeleg ; ce rost au toate astea ? Mai întîi că Norbert nu e soţul meu...

Cora o întrerupse :

— Dar ar putea să fie ! Dealtfel, nu despre asta e vorba, ci despre complexul dumitale de inferioritate.

Ide nu se putu abţine să nu zîmbească.

— Mă faci să rîd, zău aşa !

Cora n-o luă în seamă. Reluă, pe un ton mai grav, aproape serios :

— N-ai dreptul să rîzi de mine, Ide, fiindcă nu-ţi vreau decît binele. Vezi, cînd ai sosit aici erai tristă şi deprimată. Pe urmă, ai început să devii mai veselă, ba te-am găsit adesea într-o stare de deplină bună-dispoziţie. Totuşi, cred că eşti prea timidă, prea ştearsă faţă de Norbert !

Ide ridică braţele în semn de protest :

— Nu sînt deloc timidă, Cora ! Ar trebui totuşi să-ţi dai seama că nu am aceeaşi fire ca dumneata. N-am nici voiciunea intelectuală, nici felul dumitale amuzant de a

fi... Pe urmă, află că eu n-am studii superioare, cum aveți voi toți, cei de aici... Așa că, în toiul însuflețitelor voastre discuții, eu stau în colțișorul meu și ascult, abținîndu-mă să intervin. Asta nu înseamnă că nu pricep despre ce discutați — dumneata, tata, Norbert și Stephen. Căci datorită sensibilității mele, sesizez tot ceea ce exprimați voi prin noțiuni abstracte. Pricepi ?

— Cum nu se poate mai bine ! Ai o sensibilitate mult mai mare decît mine. Atunci de ce ai spus : „eu, o biată ignorantă" ?

— Pentru că în materie de pictură sînt într-adevăr o ignorantă.

— Deci n-ai nici un fel de complex ?

— Nici unul, te asigur !

— Minunat ! Deci nu ne vom mai certa în legătură cu acest lucru !

— Dar nici nu ne-am certat !

Cora clătină din cap, cu un aer solemn :

— Ba da, ba da ! Vreau să ne îmbrățișăm imediat ca să sărbătorim împăcarea !

Și cele două fete, pe jumătate emoționate, pe jumătate amuzate, se îmbrățișară.

— Gata, spuse Cora după ce se așeză în fotoliu. Iată-mă pe cale de a spune vrute și nevrute și de a uita esențialul.

— „Lucrurile foarte importante" ?

— Chiar așa.

— Ai ceva atît de grav să-mi comunici ?

— Mai mult delicat, Ide...

— E vorba despre persoana mea ? se neliniști, intrigată, fata.

— Da, despre dumneata. Spune-mi, îți place profesia lui Norbert ? Adică privești cu simpatie activitatea lui ?

— Da, profesia lui mi se pare pasionantă. Totuși, nu văd legătura..,

— E foarte dificil de explicat... Mai întîi, am să-ți povestesc o mică istorioară, în care e vorba despre Stephen și despre mine.

— Lucrul devine din ce în ce mai misterios.

— Ai să înțelegi imediat ! Cora se adînci în fotoliu și începu pe un ton puțin visător :

— Stephen şi cu mine ne iubeam, fără să ne-o fi spus însă vreodată, aşa că fiecare se credea ignorat de celălalt. Fiind şeful meu, se credea obligat să fie tăios şi distant cu mine, sau mai curînd se prefăcea a fi astfel, pentru a-şi ascunde dragostea. Într-o zi, am făcut o descoperire personală...

— Tăbliţa cu cîntecul de pahar ?

— Da ! A fost aproape brutal cu mine ; în realitate, în sinea lui exulta. Ei, şi după toate astea, mai încearcă să-i înţelegi pe bărbaţi ! Vezi deci că nu puteam şti că mă iubea, dimpotrivă, credeam că n-avea pentru mine decît dispreţ şi indiferenţă.

— Stephen al dumitale e un intelectual. Cora, şi aceşti oameni au o teamă cumplită de ridicol. Aştepta un semn din partea dumitale ca să-şi poată manifesta sentimentele. Nu voia să facă el primul pas, de teamă să nu fie respins şi să pară caraghios.

Cora ridică ameninţătoare degetul :

— Vezi, asta e ! Eşti o femeie deosebit de inteligentă, deşi te străduieşti să pari altfel ! Tot ceea ce ai spus, e just. Ai analizat caracterul lui Stephen ca şi cum l-ai cunoaşte de cînd lumea. Dar să ne întoarcem la povestea mea. Deci ne iubeam, crezînd totuşi că fiecare n-avea decît dispreţ şi indiferenţă pentru celălalt.

— Dispreţ ? Exagerezi, Cora...

— Nu, Ide, e chiar cuvîntul potrivit. Nu-l cunoşti pe Stephen aşa cum îl cunosc eu ! E un monstru !

Ide făcu un gest liniştitor.

— Hai, calmează-te Te cred, te cred... Continuă şi nu te mai înfierbînta aşa !

— Ah, orgoliul bărbaţilor ! Şi totuşi, tocmai un bărbat ne-a ajutat. Ghiceşti cine ?

— Norbert.

Cora rămase încremenită.

— Cum, ştiai ? Ţi-a spus ? Ţi-a istorisit povestea ?

— Nici pomeneală, am intuit singură.

— Ei bine, da, nu te-ai înşelat, el ne-a ajutat să limpezim lucrurile.

— A vorbit cu Stephen ?

Cora încuviinţă din cap :

— Da, totul s-a petrecut în timpul unei excursii pe care am făcut-o toți trei la Delos. Știi cît e Norbert de franc și de direct. N-are obiceiul s-o ia pe ocolite. Stephen a priceput imediat. Cîteva zile mai tîrziu, eram logodiți. Iată, asta e totul !

— Nu există nici o concluzie ?

— Nu... Adică da, am o datorie față de Norbert.

— Da, dar...

Cora o privi pe Ide drept în luminile ochilor.

— Și tocmai pentru că am această datorie față de el, am venit astăzi să te văd, Ide...

Tînăra văduvă păli.

— Înțelegi ? insistă Cora.

— Da... Ți-a spus ceva ?

— Sigur, și încă de multă vreme.

— De multă vreme ?

— Oh, da, mi-a făcut unele confidențe înainte de sosirea voastră aici. Lucrurile se pare că au început chiar de la prima lui întîlnire cu dumneata. Sper că nu te îndoiești de ceea ce-ți spun...

— Ba da, puțin... Fiindcă n-a făcut niciodată nici cea mai mică aluzie...

— Veșnica inconsecvență a bărbaților. Cînd e vorba să intervină pentru prietenii săi, Norbert se pricepe să țină discursuri foarte elocvente. Cînd, dimpotrivă, e vorba de propriile sale interese, de propria sa fericire, nu cutează nici măcar să caște gura !

— Ai vrea să mă lași singură, acum ? întrebă încet Ide.

— Sigur, draga mea ! Înainte de a pleca, te-aș ruga totuși să surîzi, da, să surîzi cît mai frumos. Ai devenit, dintr-o dată, atît de palidă... Te-ai supărat că ți-am spus adevărul ?

— Dimpotrivă, Cora, îți sînt foarte recunoscătoare. Dar acum simt nevoia să rămîn singură ca să-mi regăsesc calmul, să-mi limpezesc gîndurile.

— Numai o întrebare, Ide, una singură !

— Te ascult...

— Există vreo speranță, îl iubești ?

— Da, dragă Cora, cred că-l iubesc...

Cînd Jan se înapoie din plimbarea obișnuită, fu surprins să-și găsească fata în odaia lui.

— Te așteptam, tată, zise Ide de îndată ce-l văzu. Vreau să-ți vorbesc, fiindcă numai tu mă poți înțelege, mă poți sfătui...

Mirat, Jan se apropie de ea.

— Ai plîns, draga mea ? Ce s-a întîmplat ? Și alarmat, adăugă imediat : Veşti proaste de la Hamburg ?

— O, nu, tată, nu te neliniști, nu e vorba decît de mine.

Jan se așeză lîngă ea :

— Te ascult, copila mea ! Ce ți s-a întîmplat ? De ce aceste lacrimi ?

— M-a vizitat Cora...

— Și ăsta-i efectul pe care l-a avut asupra ta această persoană fermecătoare ?

— Mi-a făcut o mărturisire.

— Ceva important ?

— În legătură cu Norbert...

Jan prinse în mîini capul fiicei sale și-l întoarse către el :

— Ți-a spus că artisul nostru este îndrăgostit nebuneşte de tine, nu-i așa ?

Ide rămase uluită.

— Cum de ți-ai putut da seama de acest lucru, tată ?

— Nu sînt orb, draga mea. Încă de la sosirea noastră aici mi-am dat seama care sînt sentimentele lui Norbert față de tine. În ultima mea scrisoare, i-am și vorbit mamei tale despre acest lucru...

— Mamei ?

— Da, mamei ! Fiindcă am socotit că are dreptul să știe...

— Sigur. Dar e totuși uluitor. Voi toți știați, pînă și mama, la Hamburg, în vreme ce eu n-aveam decît niște vagi bănuieli !

— Așa se întîmpdă de obicei, draga mea... Dealtfel, nu asta-i problema, Ide, te rog să-mi răspunzi cinstit : îl iubești ?

Ide răspunse fără să şovăie :
— Da, tată, dar... mai există şi James...
— James e mort !
— Nu şi pentru mine !

IV

CU TOATE IMBOLDURILE LUI Jan, Ide nu voia să renunţe la amintirea lui James şi să se pregătească pentru o nouă existenţă.

— Nu-ţi cer să-l uiţi, strigă tatăl ei, ci să priveşti pur şi simplu, cu seninătate, posibilitatea de a te mărita a doua oară. Îl iubeşti pe Norbert, el n-are ochi decît pentru tine, e limpede că numai alături de el îţi vei afla fericirea şi nu în singurătate. Poţi foarte bine să respecţi memoria lui James fără a-ţi sacrifica viaţa ! Vreau să te văd din nou fericită, fata mea, pricepi ? Fericită !

— Dar sînt, tată ! Nu spui tu însuţi că de cînd ne aflăm la Mikonos mi-am regăsit veselia ?

— Da, dar adevărata fericire a unei femei de vîrsta ta e alături de bărbatul pe care-l iubeşte.

— E încă prea devreme.

— Deci nu spui nu, în mod categoric...

— Nu, tată, dar mai trebuie aşteptat. Timpul mă va ajuta să mă obişnuiesc cu noua situaţie.

La cîteva zile după memorabila vizită a Corei, Norbert veni să bată la uşa Idei. Era într-o după-amiază şi Ide îşi făcea siesta pe balcon. Cînd îl văzu în cadrul uşii, roşi ; pictorului i se păru mai încîntătoare ca niciodată.

— Iartă-mă că te deranjez, spuse cu vocea lui joasă şi, uşor cîntată, aş vrea să-ţi prezint un nou venit în casa asta.

— Un nou venit ?

— Da, şi cred că-ţi va fi foarte simpatic.

— Da, dar mai întîi să mă aranjez un pic...

— Nu-i nevoie. Dealtfel arăți splendid așa...

Ide roși din nou și mai tare.

— Vino ! Să nu-l lăsăm să aștepte !

Intrigată, Ide îl urmă pe pictor.

„Noul venit" îi aștepta în atelier, culcat pe covor. Era un cățelandru, ce ridică spre ei frumoșii lui ochi plini de afecțiune.

— Dar e un cîine ! strigă Ide. Ce surpriză plăcută !

— Vezi deci că am avut dreptate și că ți-a devenit simpatic ?

— Oh, da, e un animal superb !

— Un doberman.

Ide îngenunchease alături de cîine și-i mîngîie blana scurtă și fremătătoare.

— Cît e de frumos !

— Da, și totuși e un cîine pierdut.

— Pierdut ?

— Da, nimeni nu știe de unde vine. Pescarii l-au găsit rătăcind pe plajă. Era foarte obosit și mai mult ca sigur că făcuse înconjurul insulei.

— Bietul animal !

— Nu avea nici zgardă, nici medalion, nimic care să-ți indice al cui este.

— Oare să existe oameni atît de cruzi, în stare să abandoneze un cîine cu o privire atît de blîndă și de plină de atașament ? Nu pot crede, ar fi monstruos !

— O fi fost uitat pe insulă, în timpul unei croaziere, cine știe ?

— Și ce au făcut pescarii cînd l-au găsit ? Nădăjduiesc că nu l-au bătut...

— Închipuiești că mai întîi i-au dat de mîncare, pentru că îi era cumplit de foame, apoi micul Oreste, viitorul nostru medic, i-a pansat rana pe care o avea la o labă...

— Frumas din partea lui Oreste...

— Da, băiețașul are multe calități. Și apoi, nu uita că e prietenul tatălui dumitale. Dealtfel, el mi-a vorbit primul despre cîine. Am hotărît imediat să adopt cățelandrul. Îmi plac grozav animalele astea. În Canada, aveam întotdeauna cîini.

— Eşti sigur că nu va veni careva să-ţi-l ia, că proprietarul n-o să ţi-l ceară într-o bună zi ?

— Nu cred... Oricum, acest cîine are nevoie de un stăpîn care să-l iubească şi să-l îngrijească. Or, cred că eu sînt singura persoană din Mikonos care ştie cum trebuie îngrijit un doberman. Tata a crescut, pe vremuri, o pereche nemaipomenit de frumoasă. N-am uitat nici una din lecţiile lui.

— L-ai spălat, nu-i aşa ?

— Da, ai observat ? Dar asta încă nu-i nimic, vei vedea cît de strălucitoare o să-i devină blănița în cîteva zile.

— Îmi place grozav privirea lui...

— Sînt fiinţe foarte inteligente, din care se recrutează adesea cîinii-poliţişti.

— Ce nume îi vei da ?

— M-am gîndit, dar nu mi-a trecut nici unul prin minte. Poate că dumneata te vei pricepe să-i dai numele care să i se potrivească.

Ide se gîndi puţin, apoi propuse :

— Dacă i-am spune Ulise ?

— De acord ! strigă Norbert.

Un sfert de ceas mai tîrziu, Ide şi Norbert coborau spre plajă, însoţiţi de Ulise.

— E atît de plăcut să te plimbi însoţit de un cîine... zise pictorul. Cum ţi se pare ?

— Oh, da ! Dealtfel şi eu, ca şi dumneata, iubesc mult animalele. În Africa aveam întotdeauna...

O umbră trecu peste chipul Idei. Norbert observă.

— Ar trebui să încerci să uiţi, Ide.

— Toată lumea îmi spune asta, dar e greu, foarte greu.

— Înţeleg, căci dragostea este probabil singura forţă care poate să învingă moartea, care poate supravieţui, în ciuda ei. Totuşi... Ridicînd mîna, arătă un pescăruş care se rotea pe deasupra apei : ...nu uita că viaţa este aidoma acestui pescăruş, care, după fiecare scufundare în valuri, se ridică din nou în înaltul cerului. Acum zboară chiar la nivelul valurilor. Dar uită-l că a şi început să-şi ia avînt şi iată-l acum îndreptîndu-se către cer, înălţîndu-se spre azur.

V

DRAGOSTEA... MAI ESTE CU putinţă să vorbeşti despre dragoste ? O astfel de încercare nu e oare zadarnică, inutilă ? Timp de mii de ani, începînd cu aurora omenirii, poeţii şi artiştii au cîntat, au explorat, au lăudat, analizat şi disecat acest sentiment. Rare sînt operele care să nu fie însufleţite de suflul lui creator. Atunci, la ce bun să mai vorbim despre el ? Ce mai rămîne de spus, după atîtea şi atîtea cîntece, poeme şi romane de dragoste ?

Ce mai rămîne de spus ? Totul ! Un paradox ? Nu, un adevăr, şi încă unul foarte profund. Fiindcă tezaurul iubirii este inepuizabil. Da, e adevărat că, de mii de ani, mîinile lacome ale poeţilor şi ale artiştilor scotocesc şi secătuiesc sipetul magic unde scînteiază diamantul tandreţei, safirul afecţiunii şi rubinul dorinţei. Cine oare alimentează acest tezaur ? Fiecare fată, fiecare femeie care simte cum îi bate mai puternic inima, la apropierea fiinţei iubite. Fiecare bărbat care şi-a citit soarta în căldura unei priviri sau în farmecul unui surîs. Dragostea este mereu nouă, mereu tînără. Pot să plîng cu Werther, pot să fiu răscolită de versurile nemuritoare ale tandrului Racine, dragostea mea nu va fi diminuată în nici un fel. Dragostea este cu mult mai presus decît tot ce s-a spus despre ea, şi tocmai din pricina asta nu vom sfîrşi niciodată să vorbim despre dînsa. E alcătuită din afecţiune, tandreţe, dorinţă, din ceva esenţial şi de nedefinit. Între două fiinţe, care se iubesc, cele mai intense momente sînt adesea cele de tăcere patetică ce urmează după mărturisirile cele mai înflăcărate. Căci orice dragoste adevărată trece dincolo de inefabil şi de atemporal. E o victorie asupra timpului şi asupra morţii. Şi asta din pricină că dragostea, ca şi moartea, predomină asupra veşniciei, pe care poate s-o înfrunte şi s-o biruie.

Ide îl iubea pe Norbert, dar privirea ei lăuntrică zărea întruna umbra lui James. Trebuia ca dragostea faţă

de Norbert să ajungă la paroxism, pentru ca moartea să fie definitiv înfrîntă și transfigurată, pentru că James să-și recapete seninătatea chipului în trăsăturile căruia Ide crezuse că citește un tainic reproș.

Așa că abia acum a sosit momentul să povestesc scena prin care dragostea a triumfat, căci, în timpul acelor clipe de trăire intensă, Ide și Norbert pierduseră noțiunea timpului.

Pe țărm... Ulise alergă pe nisipul alb care se întinde pînă la mare. Din cînd în cînd, își udă labele în apă, pare că vrea să se năpustească în valuri, dar se oprește prudent, la doi sau trei metri, își înalță capul, puțin mirat de elementul umed și mișcător care-l înconjoară, și adulmecă briza marină.

Ide și Norbert stau pe o mică stîncă, de unde contemplă golful. Cîteva bărci alunecă, tăcute, pe mare.

— Cîtă liniște ! spuse pictorul. Cum să nu fii vrăjit de această solemnă imensitate albastră ?

— Da, răspunde Ide, frumusețea naturii capătă aici o asemenea intensitate, încît nu poți decît să taci și să privești cu un respect plin de încîntare. Uite, pînă și Ulise e fericit...

Cînd erau împreună, vorbeau adesea despre Ulise. Dragostea pe care o nutreau amîndoi față de acest animal cu privire blîndă și fidelă, constituia o trăsătură de unire între ei, punctul de plecare al unei înțelegeri mai profunde. În fond, fiecare lăuda cîinele pentru a face plăcere celuilalt. Și astfel, afecțiunea comună, nutrită față de umilul animal, a devenit punctul de plecare al unei iubiri pătimașe ce nu cuteza încă să se mărturisească deschis. Nu Ide îi spusese cîinelui, Ulise ? Nu făcuseră — împreună cu cîinele — prima lor plimbare ? Exista deci ceva ce nu le aparținea decît lor și la care țineau cu gelozie. Dealtfel, cu instinctul sigur și infailibil pe care-l au unele animale, Ulise își și dăduse seama de această situație. Nu se simțea cu adevărat fericit, decît atunci cînd Norbert și Ide se aflau lîngă el. Cînd pictorul se plimba singur pe plajă, Ulise privea tot timpul în urmă,

întorcînd capul spre casă, căci o aştepta pe Ide. Dacă aceasta îşi făcea apariţia, cîinele sărea vesel, în jurul celor doi stăpîni ai săi, aruncîndu-le nişte priviri pline de înţeles : adică — cu alte cuvinte — lucrurile erau în ordine.

Acum stăteau din nou acolo, în faţa vastului orizont şi presimţeau că această zi va fi hotărîtoare, că tăcerea care-i apăsa, în sfîrşit se va rupe. De ce Norbert nu spusese nimic pînă atunci ? De ce nu-şi mărturisise dragostea ? Deoarece — cu extrema lui sensibilitate de artist — ghicea scrupulele tinerei femei, mila plină de duioşie faţă de amintirea lui James. Totuşi, vine şi momentul cînd nu te mai poţi stăpîni, cînd dragostea triumfătoare spulberă toate piedicile, măturînd cu furie tot ceea ce tinde să i se opună. Amîndoi ştiau că acest moment era aproape, că peste cîteva minute aveau să-l trăiască...

Şi iată că Norbert se întoarse spre Ide, privi intens profilul pe care dragostea şi pasiunea i-l dăltuiseră în memorie, şi spuse, în sfîrşit, cu o voce pe care emoţia i-o făcea şovăitoare şi nesigură :

— În curînd ne vom despărţi, Ide, vacanţa se apropie de sfîrşit. Te vei reîntoarce lîngă părinţii dumitale, şi nu ne vom mai revedea decît după luni, dacă nu cumva chiar după ani... Aşa că vreau să-ţi spun ceva.... Căci îmi dau seama că nu mai pot să tac multă vreme...

Ea înclină capul spre el, fără să-l privească, iar buclele sale blonde şi mătăsoase mîngîiară obrazul lui Norbert. Apoi rosti pe un ton neutru, venind parcă de departe, întocmai ca într-un vis :

— Cred că ştiu ce vrei să-mi spui, Norbert. Sînt de aceiaşi părere cu tine că n-are rost să ne mai ascundem, pentru că şi eu...

Făcu un efort, privi drept înaintea ei, apoi continuă : ...pentru că şi eu mă tem de această despărţire.

Norbert o apucă de mînă şi strigă fericit :

— În cazul ăsta, totul s-a lămurit între noi !

— Spune-mi... Spune-mi totuşi ceea ce voiai să-mi spui adineauri !

— Ceea ce-mi stă pe buze, Ide, încă de cîteva săptămîni...

Privirile li se întîlniră, se pironiră una într-alta, apoi Norbert spuse foarte simplu :

— Te iubesc, Ide, te-am iubit dintotdeauna.

Iar Ide îi răspunse la fel de simplu :

— Și eu te iubesc, Norbert...

Băiatul izbuti să vorbească primul :

— Să ne întoarcem acasă și să-i spunem imediat tatălui tău. Trebuie să știe și el, trebuie să știe toată lumea că nu ne vom mai despărți niciodată !

Ide ridică mîna :

— Nu, încă nu...

— De ce ? Doar ne iubim ! Atunci ?

— Lasă-mă să-mi trag sufletul. Dă-mi răgazul să mă obișnuiesc cu această situație nouă.

— Vreau să fii soția mea, Ide ! Nu vreau să rămîn singur, fără tine !

— Nu mai sînt o fetișcană, Norbert, am un trecut, amintiri...

Dar Norbert nu vru să audă nimic.

— De ce să aștept, de ce să am răbdare, de ce să ne întoarcem spre trecut, să evocăm amintirile, cînd dragostea ne mînă spre viitor ? Să ne căsătorim cît mai repede, Ide, și să plecăm undeva, departe, împreună cu Ulise al nostru !

Ide întrebă încetișor :

— Unde ai vrea să plecăm ?

— Eu n-am nici o preferință, alege tu...

Ide șovăi o clipă, apoi rosti cu glas ferm :

— Aș vrea să mă reîntorc în Africa, în Transvaal. Împreună cu tine !

Norbert apucă amîndouă mîinile Idei și i le strînse cu putere :

— Deci, primești ? Da-ul tău e definitiv ?

— Încă nu, Norbert, dar foarte curînd...

— Spune-mi, îmi făgăduiești ?

— Da !

VI

CE E TIMPUL ? SCURGEREA tăcută a unor fire de nisip... Ocolul pe care-l face luna în jurul pămîntului şi ocolul pămîntului în jurul soarelui... Primul rid al omului matur şi primul strigăt al noului născut. Un velier care dispare în larg. Într-un vechi cimitir de ţară, sub un chiparos întunecat, un nume necunoscut, săpat pe un mormînt, un nume pe jumătăte şters de vînt şi de ploaie. Natura care moare în fiecare iarnă şi renaşte în fiecare primăvară. Vaporul care intră în port, după o lungă călătorie, soldatul care se întoarce din război Ce e timpul ? Privirea unei mame, glasul unui tată. Amintirea copilăriei care-ţi strînge inima. O muzică îndepărtată, auzită într-o noapte caldă de vară, o fotografie îngălbenită de vreme, un sat uitat... Copilul pe care nu l-ai văzut încă, chipurile pe care nu le vei mai vedea niciodată...

Ce e timpul ? E avîntul şi regretul. E nădejdea şi melancolia...

Timpul se abătuse şi peste insula Mikonos şi plecarea familiei Yvarsen era iminentă. Hotărîseră ca Norbert să-i însoţească pe Jan şi pe Ide pînă la Hamburg, ca să-i facă şi el o vizită surorii sale. Pe de altă parte, Cora şi Stephen se hotărîseră şi ei să-i însoţească pînă la Neapole, de unde urmau apoi să plece direct în Anglia.

Anna Atanasiadis era de neconsolat.

— Cînd vă veţi reîntoarce, domnule ? îl întrebă ea plină de tristeţe pe Norbert, în ajunul plecării.

— Încă nu ştiu, Anna... Vezi, pînza asta uriaşă, e gata...

— E frumoasă, domnule, şi tot atît de însufleţită ca şi marea.

— Am să le spun celor din Canada că tabloul le-a plăcut grecilor. Astfel, criticii poate că vor fi mai puţin aspri...

Văduva se umflă în pene, apoi grijulie, începu a se nelinişti :

— Criticii ? Vă e teamă că nu vor fi mulţumiţi de munca dumneavoastră ?

— Ei s-ar putea să fie, eu însă nu.

— Dumneavoastră nu ?

— Nu, Anna, un artist nu e niciodată pe deplin satisfăcut de ceea ce realizează. Vrea întotdeauna să facă un lucru şi mai bun, tinde şi mai departe...

— Dacă vreţi să faceţi progrese, trebuie să vă reîntoarceţi în Grecia, pe insula noastră şi să locuiţi în căsuţa asta frumoasă. Eu o să fiu aici, domnule, şi o să am din nou grijă de dumneavoastră. Căci trebuie să vă mărturisesc că v-am slujit cu multă plăcere.

Norbert păru încurcat.

— Amabilitatea dumitale mă mişcă, dragă Anna, şi nu ştiu cum...

— Nu-mi mulţumiţi, domnule ! Nu încerc să vă măgulesc, ci vă spun purul adevăr. Vedeţi, noi nu-i prea iubim pe străinii care vin pe insula noastră. Mai ales pe acei oameni gălăgioşi şi pretenţioşi, cărora nimic nu le este pe plac, care socot că sîntem un popor înapoiat şi că nu le putem oferi nici un fel de confort. Pe acei care habar n-au cine am fost noi odinioară şi cine sîntem şi astăzi. Dumneavoastră, domnule, iubiţi ţara noastră, ne înţelegeţi , ştiţi de ce nu vrem să ne schimbăm obiceiurile. Am simţit imediat că ne simpatizaţi, că ne respectaţi, iată de ce, la rîndul nostru, vă iubim.

— E frumos ce-mi spui dumneata, Anna, numai că nu ştiu dacă merit într-adevăr asemenea cuvinte !

— Le meritaţi, domnule !

— Foucauld avea obiceiul să spună : „Dacă vrei să fii iubit, trebuie să începi prin a iubi tu însuţi ".

— Avea dreptate. Cine era acest om ?

— Nu era un cuvios, dar totuşi un om mare...

— Şi doctorul Yvarsen e un om mare, domnule, şi e atît de bun şi de generos ! N-aş cuteza niciodată să vorbesc cu el aşa cum vorbesc cu dumneavoastră, pe care vă socot ca pe un fiu...

— De ce n-ai cuteza, Anna ? Doctorul Yvarsen nu este, totuşi, nici trufaş, nici distant, ştii bine !

— Totuşi, domnule, e vorba de respectul pe care ţi-l impune. Gîndiţi-vă numai ce-a făcut pentru micul nostru Oreste. Îl va ajuta să se facă doctor ! Nici un străin n-a făcut un astfel de gest pentru copiii noştri.

Dar, nici noi nu vom fi nerecunoscători, domnule. Veți vedea cînd vă veți întoarce... Veți găsi o casă strălucind de curățenie, iar eu vă voi pregăti toate mîncărurile noastre grecești care vă plac atît de mult.

— Cînd voi reveni, Anna, voi fi probabil însurat.

Anna Atanasiadis surîse cu înțeles :

— Știu, domnule...

Norbert fu uimit.

— Știi ? Cum așa ?

Văduva își înălță capul.

— E firesc, domnule, eu sînt femeie bătrînă, am văzut multe în viață. Astfel de lucruri noi le observăm foarte repede. Și apoi doamna Ide e atît de frumoasă...

— Spune-mi, ești de acord cu alegerea mea ?

— Ați ales-o pe cea mai frumoasă, pe cea mai plăcută și mai blîndă femeie, domnule ! Vă doresc, la amîndoi, multă, multă fericire !

Jan își luă și el rămas bun de la micul său prieten Oreste.

— N-ai să mai vii niciodată să te mai plimbi cu mine, unchiule Jan ? întrebă neliniștit, băiețașul.

— Nu știu, copile...

— Eu însă, unchiule Jan, voi veni să-ți fac o vizită cînd o să fiu mare, după ce o să-mi iau toate examenele. Ți-ar plăcea să mă revezi ?

— Sigur, Oreste, vei fi invitat de onoare la *Journey's End.*

— Unde este *Journey's End,* unchiule Jan ?

— E un secret pe care încă nu ți-l pot spune.

— E departe de insula noastră ?

— Da, destul de departe.

— N-ai să mă uiți, nu-i așa, unchiule Jan ?

— Nu, dimpotrivă, am să-ți scriu foarte des. Și tu, de asemenea, va trebui să-mi scrii, să-mi povestești impresiile tale de la liceu.

— Oh, da, am să-ți istorisesc totul !

— Va trebui, mai ales, să trudești din greu, băiete, să înveți latina, matematica și toate celelalte materii.

— Voi studia totul, unchiule Jan totul ! Și voi ajunge un medic tot atît de mare ca și tine !

Ridicîndu-şi frumoşii ochi negri spre binefăcătorul său, băieţaşul adăugă :

— Să ştii că nu o să te uit niciodată în rugăciunile mele. Seara, înainte de culcare o să mă rog mai întîi pentru mama, apoi pentru tata şi pe urmă pentru tine, unchiule Jan.

Mişcat de sinceră afecţiune copilărească, Jan îl luă în braţe şi-l sărută pe frunte.

...Şi iată că sosi şi ziua plecării... Jan, Ide, Norbert, Cora şi Stephen urcară pe puntea vaporului care mergea, în mod regulat, din insulele Cyclade la Pireu, marele port atenian. Pe chei, Oreste şi Anna Atanasiadis îşi fluturară batistele. Spaniolul de la han era şi el acolo, agitîndu-şi enorma lui pălărie. Vaporul o porni spre larg şi insula Mikonos, cu micile şi încîntătoarele sale turle, cu casele cu arcade şi cu scările sale de marmură, nu mai fu, în curînd, decît o îndepărtată pată albă, strălucind în soare.

VII

LA PIREU, CORA DESCOPERI un vechi cargou, uzat şi ruginit, *Stella Gotica,* ce dispunea de trei cabine pentru pasageri. Un vas obosit, la capătul puterilor, care plutea mai mult din obişnuinţă decît în virtutea legilor fizicii. Căpitanul şi echipajul erau italieni, dar vaporul naviga sub pavilionul unei obscure republici din America centrală.

— M-am informat, anunţă Cora, face escală la Neapole. Haideţi să ne îmbarcăm pe *Stella Gotica,* va fi mult mai romantic decît pe unul din pacheboturile care deservesc marile linii maritime !

Stephen avu unele obiecţii, dar pînă la urmă îşi însuşi părerea logodnicei sale. Jan nu era cîtuşi de puţin entuziasmat de această idee. Dimpotrivă. Totuşi, nu voi să se opună părerii generale şi acceptă să meargă cu *Stella*

Gotica. Norbert nu-şi dădu asentimentul decît cu condiţia ca bagajele — printre care se afla şi preţioasa sa pînză — să fie încredinţate mesageriei maritime şi transportate cu un pachebot. După această înţeleaptă precauţie, fură cu toţii de acord să încerce experienţa poetică a unei călătorii la bordul vechiului cargou.

Ide şi Cora luară prima cabină, care era şi cea mai confortabilă ; Norbert şi Stephen se instalară în a doua, care era minusculă, în vreme ce lui Jan i se atribui cea de a treia, destul de spaţioasă, aşezată alături de cabina căpitanului, un omuleţ piperniciţ, cu chipul tăbăcit de ploi şi vînturi, care fuma întruna nişte havane groase cît degetul. Sirena răguşită de pe *Stella Gotica* dădu semnalul de plecare şi vaporul intră încet în golf din Atena, avînd la babord insula Egina şi la tribord insula Salamina. Călătoria începuse...

Cora şi Ide sporovăiau în cabina lor.

— Nu pricep, zicea Cora, ce mai aşteptaţi ca să anunţaţi logodna ?

— Încă n-am spus un „da“ definitiv...

— De ce, din moment ce-l iubeşti ?

— Aş vrea să vorbesc mai întîi cu mama. Vezi, toate astea mi se par atît de ciudate... Nu ţi-am istorisit povestea lui Sigrid ?

— Ba da, o poveste de-a dreptul pasionantă !

— Nu ţi se pare ciudat ca Erling şi cu mine, copiii lui Jan Yvarsen, să ne îndrăgostim tocmai de moştenitorii Sigridei, care sînt, într-un anume fel, şi descendenţii ei spirituali ?

— E, într-adevăr, destul de ciudat.

— Asta e soarta Yvarsenilor, zise Ide visătoare.

Noaptea coborîse peste mare şi o ceaţă deasă se lăsase peste valuri. Stînd alături, sprijiniţi de bastingaj, Jan şi Norbert încercau în zadar să străpungă cu privirea perdeaua cenuşie care atîrna pe fundalul întunecat al cerului noptatic.

— N-am mai văzut o asemenea ceaţă pe Mediterana, remarcă pictorul.

— Nici eu, răspunse Jan, şi trebuie să mărturisesc că momentul a fost cum nu se poate mai prost ales pentru a călători la bordul acestei vechituri ostenite. Uită-te şi

dumneata ! Căpitanul nici măcar n-a catadicsit să aprindă în mod reglementar, farurile.

— E de necrezut ! Ar trebui ca cel puţin să pună, din cînd în cînd, în funcţiune sirena !

— Ai dreptate !

— Deci şi dumneata eşti nemulţumit că ne-am îmbarcat pe *Stella Gotica,* nu-i aşa ?

— Dacă eram singur, n-avea nici o importanţă, dar vezi că sînt împreună cu Ide.

Norbert se duse după Stephen, în cabina comună, şi Jan rămase singur pe punte. Sfîşiate de probă, fîşiile de ceaţă pluteau în jurul vasului. Marea era destul de calmă, deşi se făcuse răcoare. „Aproape că vasul n-are tangaj, îşi spuse Jan, aş putea adormi foarte uşor !“ Şi totuşi nu simţea nici un imbold să se reîntoarcă în cabină. „Oare ce am ? Nu mă simt deloc în apele mele... Să fie frica ? Nu ! Vreo presimţire ? Trebuia să mă fi opus ideii acesteia nebuneşti ! Există atîtea pacheboturi bune, sigure şi confortabile care circulă între Grecia şi Italia...“ Îşi trecu mîna peste frunte. „La urma urmei, ce am ? Temerile astea sînt ridicole ! *Stella Gotica* străbate mările de ani îndelungaţi şi, cu toată neglijenţa lui, căpitanul ştie precis ce are de făcut.. Totuşi, sentimentul ăsta apăsător...“

Şi brusc, Jan îşi dădu seama că intuiţia lui presimţise, o dată în plus, un pericol real, cumplit de real ! Sfîşiind perdeaua de ceaţă, prova unui alt vas se ivi în noapte. Neagră, fantomatică şi ameninţătoare, se îndreptă spre *Stella Gotica.* Jan zări clar cele două faruri de poziţie, unul roşu şi celălat verde. Vru să strige, să dea alarma, dar, chiar în aceeaşi clipă, mai multe semnale de sirenă răsunară în tăcerea profundă a mării. Din nenorocire, aceste avertismente ale vasului necunoscut fusesră date prea tîrziu. Cu o izbitură nimicitoare, prova vasului se înfundă în coca ruginită şi uzată a *Stellei Gotica.* Sirenele celor două nave începură să urle amîndouă deodată. Proiectoarele se aprinseră, ţipete de spaimă ţîşniră din întuneric. Începuse panica ! Jan se năpusti spre cabine, strigînd cu voce răguşită : „Ide ! Ide !“

Echipajul se grupase lîngă teuga din faţă, în jurul căpitanului care urla, dînd ordine şi gesticulînd. Nimeni nu

se ocupa de pasageri. Aceştia se strînseseră în spate, în jurul bărcii de salvare.

— Lăsaţi-mă pe mine ! strigă Stephen, încercînd să domine vacarmul, ştiu să manevrez scripetele !

Dar chiar în acel moment îşi făcu apariţia un marinar solid, care începu să urle :

— *Lasciate questo !* Barca asta nu-i pentru voi !

Şi apucîndu-l pe Stephen de ceafă, îl trînti, cu brutalitate, pe punte.

— Ticălosule ! strigă Norbert.

Şi pumnul zdravăn al pictorului se abătu asupra fălcii matelotului, care trase o înjurătură crîncenă. O a doua lovitură, în stomac, îl reduse la tăcere. Se prăbuşi ca un sac.

— Ne scufundăm, urlă Jan, nu mai avem nici un minut de pierdut ! Norbert, desfă scara de frînghie ! Cora şi Ide, ocupaţi-vă de Stephen ! O să manevrez eu scripetele !

În sfîrşit, barca fu coborîtă, Ide, Cora şi Stephen se şi aflau în ea.

—E rîndul dumitale ! îi spuse Jan lui Norbert, arătîndu-i scara. Coboară !

— Nici vorbă ! După dumneavoastră !

— Norbert îţi ordon să cobori ! strigă medicul. Înţelegi ? Îţi ordon !

Norbert se supuse.

Jan părăsi ultimul *Stella Gotica*. Dar nu coborî singur, ci îndoit sub povara marinarului doborît de Norbert.

— *What ?* strigă Stephen, aţi salvat această canalie riscîndu-vă viaţa ?

— Taci ! îi replică sec Jan. Eu ştiu mai bine ce am de făcut ! Dealtfel, acum n-avem vreme de taifas, ci de manevrat vîslele ! Trebuie să ne îndepărtăm de vasul care se va scufunda dintr-o clipă în alta !

— În ce direcţie să vîslim ? întrebă Norbert. Nu se vede nimic, e ca şi cum ne-am afla într-o groapă neagră !

— Pe moment, trebuie doar să ne îndepărtăm de cargou. După asta, vom vedea.

Cora făcuse o criză de nervi şi plîngea cu hohote, scoţînd mici ţipete de spaimă. Ide, dimpotrivă, era foarte calmă : nu se aflau alături de ea Norbert şi Jan ?

Nu vedeau nimic, dar continuau să audă strigătele oamenilor și urletul sirenelor.

— Să stăm pe aproape, zise Jan. Nu cred că cealaltă navă a fost prea serios avariată, așa că mai mult ca sigur că ne va lua la bord.

— Italianul a început să se miște, spuse Stephen, am impresia că-și vine în fire.

— Dar dumneata, dumneata cum te simți ?

— Acum, mai bine, dar mi-a ars o lovitură zdravănă peste ceafă !

— Oamenii ăștia devin feroci cînd le e amenințată viața !

— Și totuși, zise Ide, ai făcut bine că l-ai salvat, tată ! În ciuda a orice, e totuși o ființă omenească !

— L-am salvat, în primul rînd pentru că era de datoria mea, iar în al doilea rînd pentru că m-am gîndit că s-ar putea să ne fie de folos să avem un marinar cu noi. Căci, deocamdată, sîntem niște naufragiați și nu știm ce ni se mai poate întîmpla.

Italianul se ridică și-și frecă scăfîrlia. Apoi privi în jurul lui și murmură :

— *Grazie...*

Tăcerea se reînstăpîni și odată cu ea și neliniștea.

— Nu se mai aud nici strigăte, nici sirene, nimic... Mă întreb, zise Norbert, dacă nu cumva ne-am îndepărtat prea mult de locul naufragiului. Dacă măcar s-ar risipi ceața asta... Nu se vede nimic, nu se aude nimic. Cum naiba să te orientezi ?

— Totuși, trebuie să continuăm să vîslim, răspunse Jan, căci marea începe să se agite.

— Într-adevăr... Se tulbură din ce în ce mai tare... Faptul devine neliniștitor...

Italianul mormăi :

— Ne-aveți de ce vă teme, barca e solidă. Vom ajunge cu ea pînă-n Sicilia.

— Deci, îl chestionă Norbert, după dumneata, înseamnă că nu ne aflăm prea departe de coasta siciliană...

— După părerea mea, ne aflăm la vreo sută de mile de Messina.

— O sută de mile ? E foarte departe.

— Nu și pentru mine.

— Ai putea să te orientezi după ce se va ridica ceaţa ?

— Da, după soare.

— Cine-ţi spune că va fi soare ?

— Cunosc această mare cum îmi cunosc buzunarul, domnule. În cîteva ceasuri se va face ziuă, ceaţa se va risipi, iar noi vom vedea clar...

— Crezi că ne aflăm departe de locul naufragiului ?

— Nu ştiu... În orice caz, nu mă voi lăsa pescuit de ticăloşii care ne-au făcut harcea-parcea !

— N-aveaţi aprinse farurile reglementare.

Italianul nu luă în seamă remarca şi repetă, plin de furie :

— Ticăloşii ! Ticăloşii ! Şi cînd te gîndeşti ce vapor frumos era *Stella Gotica !*

În fundul bărcii, Cora şi Stephan vorbeau în şoaptă.

— Eu — plîngea fata — sînt cea care am avut ideea să luăm vasul ăsta nenorocit ! Eu sînt vinovată de tot ce s-a întîmplat ! E vina mea ! Da, e vina mea !

Stephen încerca în zadar s-o consoleze.

Ide veni să se aşeze lîngă tatăl ei căruia îi şopti :

— Aş vrea să-ţi spun ceva important, tată...

— Te ascult, draga mea...

— E multă vreme de cînd vreu să-ţi spun... că eu....

Se opri, încurcată. Jan îi veni în ajutor.

— Vrei să vorbeşti despre Norbert, nu-i aşa ?

— Da, tată.

— Îl iubeşti ?

— Da...

— Şi el ?

— M-a cerut de nevastă...

— Cînd ?

— Acum cîteva zile, cînd mai eram încă la Mikonos. Ne aflam pe plajă, cu Ulise...

Tăcu şi se gîndi o clipă, cu dragoste, la cîinele pe care trebuiseră să-l lase în carantină, la Pireu. Ulise nu putea părăsi teritoriul Greciei decît după ce i se făceau unele vaccinuri. Se înţelesese ca Norbert să-l ia, de îndată ce toate formalităţile aveau să fie îndeplinite.

— Şi tu ce i-ai răspuns ? întrebă în şoaptă, Jan.

— L-am rugat să aibă răbdare, să aştepte. Totuşi îl iubesc ! Dar pare prea curînd, înţelegi, tată ?

— Da, fata mea, credința față de James îți face cinste. Totuși socot că a venit timpul să te întorci cu hotărîre spre viitor, Norbert !

Pictorul trecu vîslele italianului, și se apropie.

— Ce s-a întîmplat ?

Ide îi spuse :

— Acum cîteva zile, Norbert, ți-am făcut o promisiune...

— Ide...

— Cu asentimentul tatei, pot să-ți spun astăzi, acum în această clipă și în această barcă, un „da" pentru totdeauna !

Nebun de bucurie, Norbert o luă în brațe și o strînse la piept. Primejdia fusese uitată. Erau din nou numai ei singuri, în afara timpului, în veșnicul prezent al iubirii.

În sfîrșit, începu să se lumineze de ziuă. Odată cu razele soarelui, se risipi și ceața. Marea apăru în toată imensa ei splendoare și naufragiații scoaseră un strigăt de bucurie : în lumina încă tulbure a zorilor, văzură îndreptîndu-se spre ei o navă de război, care le trimitea semnale luminoase. Erau salvați !

EPILOG

INSTITUTUL „ERLING YVARsen" ieșise din domeniul imaginației și devenise o realitate concretă. Se înălța la marginea capitalei suedeze, vast edificiu conceput conform principiilor arhitecturii moderne. Importanta clădire avea o fațadă de sticlă, în dosul căreia funcționau o mulțime de servicii medicale și de cercetare, prezidate de soțul Flaviei. Săgeata luminoasă ce se înălța spre cer, simboliza triumful științei asupra bolii și ignoranței. Savanții și cercetătorii din întreaga lumea se oferiseră, care mai de care, să-l ajute pe Erling Yvarsen în nobila sarcină pe care și-o asumase : lupta împotriva cancerului.

Așa încît, conform dorinței lui Jan, frumoasa tradiție a familiei Yvarsen se perpetua. Toți nădăjduiau că bărbatul serios și încăpățînat care dirija tot acel efort generos va sfîrși prin a învinge groaznicul flagel. La orizont începuse a licări scînteia speranței.

În seara aceea, Flavie plecase mai devreme decît Erling, reținut la laborator de unele cercetări deosebit de importante și hotărîtoare. După masa pe care-o luase împreună cu micul Jan și cu Hanna, credincioasa dădacă întrebă :

— Doamna nu dorește să se ducă la concert astă-seară ?

— E ceva deosebit ?

— Cum, nu știți ? spuse Hanna întinzîndu-i un ziar. Priviți ! Celebrul violonist german Hugo Stiffenacker va interpreta concertul de Mendelsohn.

— Ce tot spui acolo, Hanna ? strigă Flavie.

— Zău, doamnă, e chiar el ! De cînd nu l-am mai văzut și-a croit drum destul de repede !

— Nu se poate ! murmură Flavie.

— Vă amintiți, doamnă, de ziua aceea, cînd a venit să vă înmînezе liedul ? Doamne, ce-am mai rîs...

Flavie dădu imediat telefon la casa sălii de concert, ca să i se rețină un bilet.

În rochie de seară, strălucind de farmec și de frumusețe, veni să-l sărute pe micul Jan — în odaia lui — conform obiceiului, care acum devenise un ritual. Apoi coborî în fața casei, unde o aștepta un taxi. Se cuibări în mașină și se lăsă dusă, ca într-un vis..

Lustrele străluceau în toată splendoarea lor, scoțînd și mai pregnant în relief toaletele bogate și somptuoase. Flavie își ocupă locul într-unul din fotoliile de orchestră. Plin de nerăbdare, publicul aștepta începerea concertului. Cînd apăru dirijorul, lustrele se stinseră pe jumătate, împrăștiind o lumină dulce. Bagheta se ridică și făcu să răsune primele acorduri ale uverturii *Leonora nr. 3* de Beethoven. O tăcere plină de evlavie pusese stăpînire pe publicul care asculta muzica într-o profundă reculegere. Flavie aștepta totuși cu nerăbdare sfîrșitul acestei uvertu-

ri sublime. Pentru că, de fapt, ea venise mai mult să vadă decît să audă. În sfîrșit, după ultimele acorduri ale uverturii, aplauzele izbucniră. Cei din orchestră se ridicară și se înclinară în fața publicului entuziasmat. Dirijorul își exprimă încurcat, prin cîteva gesturi, gratitudinea, apoi strînse mîna primului violonist. Pe scurt, ritualul obișnuit.

Flavie deveni din ce în ce mai nerăbdătoare. Să fi fost într-adevăr el ? Ori era vorba de o simplă coincidență de nume ? Parcă poți ști vreodată... Tocmai se aplecase asupra programului, cînd aplauzele izbucniră din nou în sală. Flavie își ridică privirea și și-o îndreptă spre scenă : da, el era ! Își făcea din nou apariția, înalt și elegant, într-un costum care-i venea de minune. Tînărul stîngaci și excentric de odinioară nu mai exista. Hugo Stiffenacker era la fel de palid ca pe vremea concertelor date de armatorul Stadelmann ; în ochii săi mari și negri ardea același foc intens. Renunțase însă la vechea lui poză de tînăr original și famelic. Nu mai rămăsese decît artistul de geniu. De îndată ce arcușul atacă primele note, publicul fu pe deplin cucerit. Hugo Stiffenacker se clasa chiar de la început printre cei mai talentați interpreți. Înflăcărat și impetuos, dar sigur pe el, tînărul maestru al viorii înfrunta un public dintre cele mai dificile din Europa. Și iată că și cîștigase partida.

Brusc, ochii lui Hugo se întîlniră cu cei ai Flaviei. Un fulger țîșni din privirile negre ale tînărului. Flavie înțelese că violonistul o iubea și acum, că nu încetase nici o clipă s-o iubească. Începînd din acel moment cîntecul violonistului deveni sublim. Ce e oare muzica ? Un dar al zeilor care ne îngăduie să rupem legăturile ce ne țin înlănțuiți de pămînt și să ne luăm zborul către înălțimi. Acolo unde cuvîntul șovăie, dibuie, se poticnește, apare muzica și redă tot ceea ce nu poate fi rostit. Notele se înșiră ca mărgelele, acordurile se înlănțuie între ele. Înflăcăratul Hugo Stiffenacker istorisea, prin intermediul muzicii, o poveste pe care numai Flavie o putea înțelege. Veșnica poveste a unei iubiri imposibile. Lustrele se reaprinseră. Concertul se terminase și publicul se ridicase,

bătînd din palme şi din picioare, cuprins de un entuziasm frenetic. Ameţită, aidoma unei somnambule, Flavie îşi croi drum spre ieşire. Căci locul ei nu era acolo, ci alături de cel care — absorbit de cercetările sale îndrăzneţe — stătea în acel moment, de veghe, în sala laboratorului.

Viaţa revenise în bungalowul unde odinioară Ide purtase doliu după James Starner. Cine locuia acum aici ? O pereche copleşită de fericire : Ide şi Norbert Verneuil. Din cînd în cînd primeau cîte o scrisoare sau o carte poştală expediată de o altă pereche de tineri căsătoriţi, din Grecia, ţara unde începuseră să se iubească. Acele mesaje erau semnate de Cora şi Stephen.

Norbert nu voia cu nici un preţ să părăsească Transvaalul, căci fusese încîntat de Africa şi de peisajele ei grandioase. Acolo îşi pictase pînzele care fuseseră achiziţionate de cele mai mari muzee din lume ; acolo trăia în deplină înţelegere cu soţia lui adorată. Iar cînd lucra, fidelul Ulise — cules cîndva dintr-o insulă scăldată în soare — picotea la picioarele sale.

Între timp, li se născuse un copil şi, cum era şi firesc, îi puseseră numele de James. Un băieţaş care devenise bucuria zilnică a lui Tom Starner şi a soţiei sale, ce-l socoteau drept nepotul lor. Şi acolo se perpetua o tradiţie...

Între Nisa şi Monte-Carlo, o limbă subţire de pămînt înaintează printre valurile limpezi ale Mediteranei : Cap Ferrat. Aici, pe această peninsulă, ce se bucură de un climat cu totul deosebit, îşi construise Jan Yvarsen casa în care socotea să se bucure de ultimii ani ai vieţii sale. Pe o placă de alamă, fixată pe grilaj, fusese gravat numele acelui loc încîntător : *Journey's End — Sfîrşitul călătoriei.* Printre animalele şi florile sale, la umbra minunaţilor pini italieni, Thérèse ducea o viaţă deosebit de liniştită şi de fericită. După masa de seară, pe care o lua împreună cu soţia sa, lui Jan îi plăcea să coboare pe ţărm şi să viseze în faţa mării imense ce se întindea cît vedeai cu ochii, sub palida strălucire a stelelor. De cîtăva vreme începuse să fie tulburat de o stranie muzică nocturnă, ce acoperea zgomotul surd al valurilor. De ce stranie ? Pentru că ea îi amintea, în chip ciudat, felul de a cînta al lui Sigrid... O

Sonată pentru pian, care se auzea de la vila alăturată. Sigrid... Nu va scăpa oare niciodată de vraja pătimașei sale verișoare ? Umbra celei ce se aruncase în Trollhättan îl va urmări tot timpul, pînă la capătul pămîntului ? În vreme ce Jan se chinuia cu astfel de întrebări neliniștitoare, melodia plină de aduceri aminte țîșnea din întunericul nopții, plutind pe deasupra mării nemișcate, ca o chemare a destinului.

CUPRINS

FIUL LUI JAN 5

DESTINUL FAMILIEI YVARSEN . 167

— Partea întîi 168

— Partea a doua 197

— Partea a treia 266

— Epilog 299

Lector : MIHAELA NECULA
Tehnoredactor : CONSTANŢA VULCĂNESCU

Tiparul executat sub comanda nr. 20201
Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria „CORESI" Bucureşti
ROMÂNIA

ISBN 973-9127-55-x

Vol. I—VI Lei 1199